

„THEOPHIL”

KIDOLGOZOTT
HITELEMZÉSEK

AZ ELEMI ISKOLÁK III., IV. ÉS V. OSZTÁLYA SZÁMÁRA

II. KÖTET:
A HITÁGAZATOK ÉS A BIBLIAI TÖRTÉNETEK

IRTA:
TOMKA ÁGOSTON S. J.

II. KIADÁS

KORDA R. T. KIADÁSA, BUDAPEST, VIII., MIKSZÁTH KALMÁN-TÉR 4.

„THEOPHIL”

KIDOLGOZOTT
HITELEMZÉSEK

AZ ELEMI ISKOLÁK III., IV. ÉS V. OSZTÁLYA SZÁMÁRA

II. KÖTET:
A HITÁGAZATOK ÉS A BIBLIAI TÖRTÉNETEK

IRTA:
TOMKA ÁGOSTON S. J.

II. KIADÁS

KORDA R. T. KIADÁSA, BUDAPEST, VIII., MIKSZÁTH KÁLMÁN-TÉR 4.

Nr. 745/1939. Imprimi potest. Budapestini, die 29. September 1939. Eugenius Somogyi S. J. Praep. Prov. Hung. — Nihil obstat. P. Joannes Hemm S. J. cens. dioec. Nr. 7659/1939. Imprimatur. Strigonii, die 21. Octobris 1939. Dr. Joannes Drahos vicarius generalis.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest, VIII., Csepregy-utca 2.

Előszó.

A katolikus álláspont szerint — írja Knecht — a kicsinyek tanítója elsősorban a hitoktató. Az általa előadott eleven szó a fődolog, mert a hithez hallás által jutunk. (Róm. 10, 17.) Téved tehát, aki a katekizmust tekinti a hitoktatás első tényezőjének, és a hitoktatóban csupán ennek magyarázóját látja. A tanító egyház ugyan katekizmust ad kezünkbe, de nem azért, hogy a hitoktatásból az erőteljes, eleven szót kiküszöbölje vagy háttérbe szorítsa, hanem, hogy a tanítás egységét megőrizze, és biztosítéka legyen a felől, hogy a gyermekek minden szükséges vallási igazságot megismernek.

Krisztus Urunk napjai óta az eleven szó az, melyből a hit-élet fakad, mert ebből csendül ki a meggyőződés, a vallásos lelkesedés, a rendületlen bizalom és a tettekész szeretet. Az a hitoktató, aki megelégszik azzal, hogy a katekizmust magyarázza, csak mesterember, akinek ajkáról kihalt az ige, az eleven, az életet adó krisztusi szó. Az ilyennek munkája csak mesterség (esetleg igen magas tökélyre emelt mesterség), melynek eredménye lehet tudás (talán igen alapos tudás). A Krisztus szerinti hitoktatás azonban sohasem mesterség, ellenkezőleg: az mindig eleven élet, az élet szóba foglalt művészete kell, hogy legyen, mely elsősorban eleven hitet, buzgó, vallásos életet eredményez, és csak másodsorban szül tudást. A katekizmus tehát nem lehet tankönyv, hanem csak rövid foglalata az általunk, a tanító egyház nevében az iskolában hirdetett igének. — És íme, mégis hitoktatásokat írok, a katekizmust és a kis bibliát igyekszem magyarázni. Nem adom fel ezáltal a fent megvallott elvet? Nem! Mégpedig azért nem, mert

1. a gyermek világa, amint azt Theophilom első kötetének elején kifejtettem, külön világ, mely különbözik a mienktől. Nekünk tehát, ha azt akarjuk, hogy a gyermek megértse, az ő világa szerint kell beszélnünk, az ő gondolat- és érzésvilága szerint kell az ígét hirdetni. De erre nem leszünk képesek, ha a gyermek világát folytonosan nem tanulmányozzuk. Hogy ezeket a tanulmányokat tölem telhetőleg megkönnyítsem, hogy némileg magam is segédkezet nyújtsak a gyermek lelkületének megfelelőbb igehirdetéshez, írtam elsősorban hitelemzéseimet.

E második kötetet ugyanazon alapelvek szerint írtam, mint

az elsőt. A jelen kötetben tehát újra találkozok kedves olvasóm Theophillal és társaival. Az év elején el lehet ugyan a hitoktatást kezdeni az itt nyújtott hitelemzésekkel, de a hitotatás nagyobb eredményének érdekében ajánlom, hogy Theophilt és társait a hitoktató már jól ismerje, mielőtt róluk beszél. Mivel azonban e második kötetből nem ismerheti meg őket teljesen, kíváncsún tartom, az első kötetben közölt alapelveken kívül, az ott adott 16 hitelemzés előterjesztését is elolvasni.

2. Hitoktatásokat írtam azért is, mert úgy a katekizmusunknak, mint a kis biblíáknak a szövege a gyermek számára nehéz. E két kitűnő könyv szerzője, szerény véleményem szerint, kissé túlzott mértékben vitte keresztül a katekizmus elméletének azt az elvét, mely kimondja, hogy a katekizmus és biblia ragaszkodjék a Szentírás, és a tanító egyház dogmatikus meghatározásainak szövegéhez. Így történt azután, hogy a hittanórán a gyermekek nehézkes és idegenszerű beszédmóddal találkoznak, sok idegen hangzású névvel, és még több, fejlettségük fokát meghaladó fogalommal, melyeket bizony exegetizálni, magyarázni kell, és ezért, ha mégúgy igyekszünk is az iskolában igehirdetők lenni és maradni, az adott körülmények folytán sok esetben csak a katekizmus és kisbiblia magyarázói lehetünk. Ebben a munkában is segíteni akartam a hitoktatóknak, és ez volt hitelemzéseim közlésének a második célja.

Az egyes, nézetem szerint a gyermek számára különösen nehéz vagy idegenszerű kifejezésekre, műszavakra és mondat-szerkezetekre, az első kötethez hasonlóan, a szöveg közé iktatott **megjegyzésekben** hívom fel a figyelmet. De nem teszem azt minden esetben, mert az ismétléseket el akarom kerülni. És habár e nehéz pontokra rámutatok, sőt sok esetben a kijavításukra is igyekszem javaslatot tenni, mégis ragaszkodom a hivatalos szöveghez, és amennyire lehet a tanítástervhez is, éppen a hitoktatás országos egységének nagy szempontja miatt.

Ahol a természetes könnyedség feláldozása nélkül tehettem, bibliai részt használok fel az előterjesztéshez. Így az ószövetségi részekből a világ teremtését, az ősszülok történetét, az újszövetségiékből pedig Jézus születését, a napkeleti bölcsek történetét, és az ünnepélyes bevonulástól a mennybemenetelig mindent. Azonkívül Szent Péter elsőségét, és az Anyaszentegyház alapítását a IX. ágazatnál, az irgalmas szamaritanusról szóló példabeszédet a főparancsolatnál. A többi részt külön, úgynevezett bibliai órában dolgoztam fel, melyeket igyekeztem úgy megírni, hogy azok tetszés szerint legyenek felhasználhatók akár a hivatalos tantervnek megfelelően, akár ettől eltérően az év végén. Azonkívül még arra is tekintettel voltam, hogy akár az ó-, akár az újszövetségi részeket elő lehessen adni már a III., annál inkább a IV. osztályban.

Miután az apróbetűs bibliai részek a VI. osztály anyagát

képezik, azokra sohasem voltam tekintettel, nem is vettem fel azokat a könyvembe. Valamennyi nagybetűs részhez, tehát úgy az ó-, mint az újszövetségi történetekhez adott szómagyarázatok összeállításánál pedig elsősorban a falusi és tanyai iskolák III. osztályos gyermekének fogalomkörére voltam tekintettel. Szívesebben látja ugyanis a hitoktató, ha az előre megadott magyarázatokból valamit elhagyhat, mert arra tanítványainak nincsen szüksége, mintha valamely, tanítványai előtt még ismeretlen fogalom magyarázatát kell keresnie. Ugyanezen okból következett be, hogy az egyes órák B) pontja alatt felsorolt, előforduló új nevek és fogalmak között ugyanazokat többször is felsorolom. Távol áll tőlem azt állítani, hogy mindaz, amit a B) pontban felsorolok, a gyermek előtt minden esetben ismeretlen, ellenkezőleg, azt állítom, hogy az előtte e s e t l e g még ismeretlen nevek és fogalmak az általam felsoroltak között találhatók.

Budapest, 1939 szeptember 29-én.

A SZERZŐ

Megjegyzés. Az első órán, úgy a III., mint a IV. és V. osztályban, miután (a másvallásúak távozása után) a visszamaradt katolikus gyermekeket a padokban arányosan elhelyeztük, és velük kissé megismerkedtünk, az imádságokat kezdjük átismételni. Elmondatjuk azokat először karban, azután egyesekkel is. A reggeli és esti imát, a Miatyánkot, Üdvözlégyet, Hiszekegyet, az Urangyalát, Isten tíz- és az Anyaszentegyház öt parancsolatát, a hét szentséget és a hat főigazságot.

Külön meg kell győződünk mindenegyes gyermek tudásáról, mert csak így bírjuk kiküszöbölni a karban mondatás közben egyeseknél becsúszott ilyesféle mondásokat: „imádkozzál érettünk gyümölcsökért”.

I. RÉSZ.

Az apostoli hitvallás.

1. ÓRA.

A földi cél.

A) A katekizmus anyaga.

1. Mi végett vagyunk a világon?

A végett vagyunk a világon, hogy Istent megismerjük, szeressük, neki szolgáljunk és ezáltal üdvözlünk, vagyis a mennyországba jussunk.

* Mennyország, más szóval: örök boldogság vagy üdvösség.

** 2. Mit kell tennünk, hogy Istent megismerjük, szeressük, neki szolgáljunk és üdvözlünk?

Hogy Istent megismerjük, szeressük, neki szolgáljunk és üdvözlünk,

1. hinnünk kell, amit Isten kinyilatkoztatott;

2. meg kell tennünk, amit Isten parancsol;

3. használnunk kell azt, ami által megkapjuk Isten kegyelmét.

Megjegyzés. E kérdés a katekizmus egyik legelvontabb, és ezért legnehezebb kérdése, melynek még fogalmazása is nehézkes. Ha már az elvontságán nem is igen bírunk változtatni, legálább szövegezését alkalmazzuk némileg a gyermek gondolkodásmódjához és fogalmazzuk azt talán így:

Ha meg akarjuk Istent ismerni és szeretni, hogy neki szolgálhassunk és ezáltal üdvözlünk,

1. el kell hinnünk mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott,

2. meg is kell tennünk mindazt, amit Isten parancsolt és

3. használni kell a kegyelemeszközöket.

(Ez utóbbi kifejezés a katekizmusban többször előfordul. V. ö. alább, továbbá a 107. kérdéssel és a 80., meg 81. oldalakon lévő főcímekkel.)

* *Kinyilatkoztatni* annyit tesz, mint másnak olyant mondani, amit az nem tudhatna magától.

* Istennek kegyelmét leginkább a *szenzségek* és az *imádság* által kapjuk meg. Ezeket *kegyelemeszközöknek* nevezzük.

* Aki hiszi, amit Isten kinyilatkoztatott, aki megteszi, amit Isten parancsol és használja a kegyelemeszközöket, az *vallásos* ember. A hit, a parancsolatok, a *szenzségek* és az *imádság* a *valláshoz* tartoznak. Az a könyv, amelyből a vallást tanuljuk: a *Katekizmus*. (Vallástan.)

Intelem. Hallgasd szívesen és figyelmesen a vallástanítást és — ami a földi — cselekedjél szerinte. „Égy a szükséges”, mondja az Úr Jézus a vallás megismeréséről és az örök üdvösségről. (Lukács 10, 42.) A földi javak (gazdagság, hatalom stb.) mulandók és nem bírnak minket igazán boldogítani. „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, lelkének pedig kárát vallja”, mondja ismét az Údvözítő. (Máté 16, 26.)

Megjegyzés. Az egész fenti apróbetűs rész — hasonlóan a katekizmus többi ilyen részéhez — elavult fogalmazású, sokkal inkább felnőtteknek való, mint gyermekeknek.

A 3. kérdés a következő módszeres egységbe illik bele, azért ott foglalkozzunk majd azzal.

****4. Ki tanítja mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott?**

Mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott, az Anyaszentegyház tanítja.

Megjegyzés. Ezt a kérdést, a hátrább közölt 14. órában kifejtett okokból, jobb volna így fogalmazni: Mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott, a tanító egyház tanítja.

****5. Miből tanítja az Anyaszentegyház azt, amit Isten kinyilatkoztatott?**

Amit Isten kinyilatkoztatott, azt a *Szentírásból* és a *szenzagyományból* tanítja az Anyaszentegyház.

Megjegyzés. A 2., 4. és 5. kérdéseket az V. osztályra hagyom. A 2.-at többszörösen összetett mondat szerkezete és elvont tartalmánál fogva, mely okok miatt az meghaladja a IV. osztály átlagának képességeit, a 4. és 5.-et pedig azért, mert a velük párhuzamos 108. és 109. kérdéseket is csak az ötödik osztály folyamán taníthatjuk. (L. a 14. óra bevezető megjegyzését.)

***6. Mi a Szentírás?**

A Szentírás azoknak a szent könyveknek gyűjteménye, amelyeket a Szentlélek sugalmazásából írtak.

* Szentírás: más szóval: Biblia, Isten ígését (szavát, tanítását) foglalja magában.

***7. Hány részre osztjuk fel a Szentírás könyveit?**

A Szentírás könyveit két részre osztjuk fel: az *őszövetség* könyveire és az *újszövetség* könyveire.

* Az őszövetségi Szentírásban az a kinyilatkoztatás van, amelyet Isten Jézus Krisztusnak születése előtt adott az embereknek.

* Az újszövetségi Szentírásban olyan kinyilatkoztatás van, amelyet Jézustól és az apostoloktól kaptunk.

***8. Mi a szenthagyomány?**

A szenthagyomány az a kinyilatkoztatás, amelyet az apostolok hirdettek, de le nem írtak.

Intelem. A hit dolgaiban ne indulj a magad véleménye után, hanem kövesd híven az Anyaszentegyház tanítását.

Megjegyzés. Összehasonlítás végett közlöm Kenyeres Lajos „Katolikus élet” című kiadványából (1938. Szent Imre-könyvnyomda, Szentes.) ugyanezen anyagot:

abc) 1. Miért szükséges a vallás?

A vallás azért szükséges, hogy azzal Istennek szolgáljunk és a mennyországba vezessen minket.

abc) 2. Melyik vallás vezeti az embereket a mennyországba?

A mennyországba Jézus Krisztus vallása, a katolikus vallás vezeti az embereket.

abc) 3. Ki tanítja Jézus Krisztus vallását?

Jézus Krisztus vallását a katolikus Anyaszentegyház tanítja.

abc) 4. Miből tanítja a katolikus Anyaszentegyház Jézus Krisztus vallását?

A katolikus Anyaszentegyház a Szentírásból és a szenthagyományból tanítja Jézus Krisztus vallását.

a) 5. Mi a Szentírás?

A Szentírás azoknak a szent könyveknek a gyűjteménye, amelyeket a Szentlélek sugalmazásából írtak.

b) 6. Hány részre osztjuk fel a Szentírás könyveit?

A Szentírás könyveit két részre osztjuk fel: az ószövetség könyveire és az újszövetség könyveire.

(:) A Szentírás Isten szava, azért azt szeretni és olvasni kell. A Szentírásból olvas fel a pap minden vasárnap, amikor a prédikáció előtt felolvassa az Evangéliumot.

a) 7. Kihez kell fordulnod, ha Szentírást akarsz szerezni magadnak?

Ha Szentírást akarok szerezni magamnak, akkor csak a plébános úrhoz kell fordulnom.

(:) Az újszövetségi Szentírást már 1.— pengőért meg lehet kapni.

(:) Ha bármilyen vallásos könyvet vagy iratot szerezek magamnak, azt először bemutatom a plébános úrnak, vagy más katolikus papnak és csak azután olvasom azt el. Sokszor árulnak olyan iratot, amelyek jóknak látszanak, pedig valójában félrevezetők és

megmérgezik a lelket. Ezek olyanok, mint a bárányszőrbe bújó farkasok.

a) 8. Mi a szenthagyomány?

A szenthagyomány az a kinyilatkoztatás, amelyet az apostolok az Úr Jézustól tanultak, az embereknek prédikáltak, de le nem írtak.

a) 9. Mi képezi az isteni kinyilatkoztatást?

A Szentírás és a szenthagyomány együttvéve képezi az isteni kinyilatkoztatást. Ezt tanítja a katolikus vallás.

* Az isteni kinyilatkoztatást mind el kell hinni, mert abban semmi tévedés nem lehet.

(:) Ha a katolikus vallásra hallgatók, akkor tulajdonképpen Jézus Krisztusra hallgatók. Aki pedig a katolikus vallásra nem hallgat, az Jézus Krisztusra nem hallgat. Jézus megmondotta az apostoloknak és a katolikus Egyháznak: „Aki tirátok hallgat, az én-rám hallgat, aki titeket megvet, az engem vet meg.”

B) A közlendő új fogalmak.

Üdvözül, kinyilatkoztat, Szentírás, szenthagyomány, őszö-vetség, újszövetség, sugalmazás.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés és előterjesztés. Kedves Fiúk! Sokat fogok nektek ezután mesélni, mégpedig két fiúról és azok barátairól. Az egyiket Theophilnak, a másikat Júdásnak hívták. Theophil nagyon szép név, mert azt jelenti görög nyelven: aki Istent szereti. Mindenkit, aki Istent szereti, Theophilnak nevezhetnénk. De Theophil, akiről most mesélni fogok, ezt a szép nevet a keresztségben kapta. A másik fiút, amint már mondtam, Júdásnak hívták. Mikor e névre keresztelték, nem gondoltak az áruló apostolra, de Júdásból rossz fiú lett, és ezért ez a név jól illett rá. Theophilra is ráillett a neve, mert ő igazán szerette Istent. Éppen ezért pontosan megtartotta Isten parancsolatait: Theophil igen engedelmes fiú volt, azután sokszor imádkozott, minden vasárnap pontosan eljárt a szentmisére, sőt sokszor még hétköznapi napokon is, többször gyónt és mindennap áldozott. Bezzeg Júdás, amint majd halljátok, nem így tett.

Theophil és Júdás iskolás fiúk voltak éppen úgy, mint ti. Hasonló városban (illetőleg faluban) is éltek. Theophil elől ült az első padban és igen jó diák volt, Júdás is okos fiú volt, de lusta és haszontalan, és ezért az utolsó padban kellett ülnie.

Theophilék iskolájában a fiúk nagyon szerették a tisztelendő urat, mert igazságos volt és a fiúkat is szerette. Sokszor meg is

látogatták őt a plébánián; ő viszont néha elvitte magával a jó fiúkat sétálni, amikor mindig szép dolgokról mesélt nekik.

Egyszer a tisztelendő úr a plébániatemplom kapuján lépett ki, amikor Theophil feléje szaladt:

— Éppen tisztelendő úrhoz akartam menni, mondotta.

— Jó, hogy találkoztunk, — felelte a tisztelendő úr. — Éppen sétálni megyek, nem bánom, ha velem jössz.

— Hova megyünk? — kérdezte Theophil.

— Találd ki! — válaszolta a tisztelendő úr — oda, ahová egyszer mindenkinek el kell mennie!

— Az iskolába?

— Oda nem megy mindenki! Sokan sohasem járnak az iskolába.

— A templomba?

— Oda sem megy mindenki!

— Hát hová?

— Találd ki!

Theophil találgatta, de végre sem bírta kitalálni. — Közben azonban folyton mentek, míg egy nagy kőfalhoz értek. Egyszer csak megállott a tisztelendő úr és kinyitotta az ajtót.

— Itt vagyunk, — mondotta — ide sétáltunk. Ez az a hely, ahová mindenkinek egyszer el kell mennie, ha tetszik neki, ha nem.

— Igaz, — felelte Theophil — a temetőbe mindenkinek el kell egyszer mennie, mert mindenki meghal egyszer.

Miközben a szép, virágos sírokat nézegették, újra megszólalt a tisztelendő úr.

— Mit gondolsz, Theophil, igaza volt-e annak az embernek, aki azt mondotta, hogy azért él az ember, hogy végül meghaljon és azután eltemessék!

— Nem volt igaza neki, — felelte Theophil — mert az ember azért él, hogy a mennyországba jusson!

— Nagyon jól feleltél, — válaszolta a tisztelendő úr — csak hogy mindenki a mennyországba jut-e, aki meghalt?

— Nem, — mondta Theophil — csak az, aki jó volt, aki teljesítette Isten akaratát.

— És mit gondolsz, Theophil, miért nem teljesítik sokan Isten akaratát?

— Mert nem tudják, hogy Isten milyen jó, és ezért nem szeretik Istent.

— Hát te szereted-e?

— Nagyon! — És akkor elbeszélte Theophil a tisztelendő úrnak, hogy a nagymamájától milyen szép könyvet kapott. Az a címe, hogy Szentírás. És sok szép, színes kép is van benne, és a könyvnek két része is van, az első részének az a címe, Ószövetségi Szentírás, a második részének a címe Újszövetségi Szentírás, és abba a szép, nagy könyvbe be van írva az a sok szép,

amit Isten az embereknek mondott. És azokra a szép képekre le van festve az a sok jó, amit Isten az embereknek tett. És mindezért szereti oly nagyon Theophil a jó Istent.

Beszélgetés közben kimentek a temetőből és beértek a templomhoz, — ahová rövid kis időre betértek imádkozni, azután a tisztelendő úr is, Theophil is hazamentek, — a tisztelendő úr írni, Theophil tanulni.

Visszakérdésnél kiemeljük: 1. hogy azért él az ember, hogy a mennyországba jusson, és csak az jut oda, aki tudja, hogy Isten milyen jó és azért szereti és szolgálja Istent, 2. hogy Theophil könyve a Szentírás volt, melynek két része volt, ó- és újszövetség, és hogy az van a Szentírásban leírva, amit Isten az embereknek mondott.

II. Kifejtés. 1.—1.* Azt mondotta Theophil, azért élnek az emberek, más szóval a végett vagyunk a világon, hogy a mennyországba jussunk, vagy rövidebben, hogy üdvözlünk. — De nem mindenki jut a mennyországba, nem mindenki üdvözl, mondotta Theophil, hanem csak az, aki jó, vagyis aki teljesíti Isten akaratát, úgy mondjuk röviden: aki szolgálja Istent. De sokan nem szolgálják Istent, mégpedig azért nem, mert nem tudják, hogy Isten milyen jó. Ezek az emberek nem ismerik Istent, és azért nem is szeretik Őt, ami nagy kár. Mert minden embernek meg kell ismernie Istent, azután szeretnie is kell Istent, azután szolgálnia kell Istennek, hogy az égbe jusson, mert a végett vagyunk a világon, hogy Istent megismerjük, szeressük, neki szolgáljunk és ezáltal üdvözlünk, vagyis a mennyországba jussunk. Tehát mi végett vagyunk a világon?

2.—*6. Theophil kapott a nagymamájától egy szép könyvet: az volt a címe, hogy Szentírás. — Ebben a könyvben az volt leírva, amit a jó Isten az embereknek mondott, más szóval kinyilatkoztatott. Így pl. kinyilatkoztatta nekünk Isten, hogy csak egy Isten van, és hogy az egy Istenben három személy van. — Amit Isten nekünk kinyilatkoztatott, azt szent emberek leírták több apró könyvbe, és a Szentlélek Isten vigyázott rájuk, hogy mindazt jól írják le, hogy leírás közben hibát ne csináljanak, és azért súgott nekik. Vagyis ezeket a kisebb könyveket a Szentlélek sugalmazásából írták. És mikor már meg voltak írva mind, összetették, összegyűjtötték azokat egybe, és ebből a sok összegyűjtött kis könyvből lett egy nagy könyv: a Szentírás. Vagyis a Szentírás azoknak a szent könyveknek a gyűjteménye, amelyeket a Szentlélek sugalmazásából írtak. Tehát mi a Szentírás?

3.—*7. Amint Theophil a tisztelendő úrnak elmondotta, könyvének, a Szentírásnak két része volt. Az első részt úgy hívták, hogy ószövetség, a másodikat, hogy újszövetség. Vagyis

* A csillag nélküli kérdések képeznék felfogásom szerint a III. osztály anyagát, az egy csillaggal jelzettek a IV. osztályét, a két csillaggal jelzettek az V. osztályét.

a Szentírásban összegyűjtött kisebb könyveket két részre osztjuk fel, az ószövetség könyveire, és az újszövetség könyveire. Tehát hány részre osztjuk fel a Szentírás könyveit?

4.—*8. Csakhogy nem mindent írtak ám le, amit Isten kinyilatkoztatott, hanem sokat az apostolok csak úgy hirdettek, — azaz elmondták az embereknek, akik azután tovább elmondták az ő fiaiknak, ezek mikor nagyok lettek, megint elmondták az ő fiaiknak és így tovább. Azt a kinyilatkoztatást, amit az apostolok így szóval hirdettek, de le nem írtak, szenthagyománynak nevezzük. Vagyis a szenthagyomány az a kinyilatkoztatás, amelyet az apostolok hirdettek, de le nem írtak. Tehát mi a szenthagyomány?

5.—*4. Theophilnak volt Szentírása és részben abból is megtanulhatta, amit Isten kinyilatkoztatott. Csakhogy nincsen mindenkinek Szentírása, és a szenthagyományt sem ismeri meg mindenki. Kitől tanulhatjuk tehát meg mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott? A tisztelendő uraktól, vagy a püspököktől, vagy a pápától; röviden azt mondjuk: az Anyaszentegyházról, mert mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott, az Anyaszentegyház tanítja. — Tehát ki tanítja mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott?

6.—*5. Az Anyaszentegyháznak van Szentírása, és az jól ismeri a szenthagyományt is, és ezért bírja tanítani mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott. Mert mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott a Szentírásból és a szenthagyományból tanítja az Anyaszentegyház. Tehát miből tanítja az Anyaszentegyház azt, amit Isten kinyilatkoztatott?

7.—*2. Azt már megtanultuk, hogy mi végett vagyunk a világon? Látjátok, Theophil mindenáron üdvözülni akart, mindenáron be akart jutni a mennyországba, és azért 1. hogy Istent jól megismerje, hogy jól tudja, hogy milyen az Isten, mindent elhitt, amit Isten kinyilatkoztatott, 2. mert Istent nagyon szerette, és mindenáron szolgálni akarta, mindent megtett, amit Isten parancsolt, Theophil nagyon engedelmes volt, és 3. amint mondtam, szeretett imádkozni, pontosan eljárta misére, gyakran gyónt, és mindennap áldozott, hogy ezáltal megkapja Isten kegyelmét. Így kell tenni nekünk is, ha meg akarjuk Istent ismerni és szeretni, ha neki szolgálni és üdvözülni akarunk. Vagyis, hogy Istent megismerjük, szeressük, neki szolgáljunk és üdvözüljünk, 1. hinnünk kell, amit Isten kinyilatkoztatott; 2. meg kell tennünk, amit Isten parancsol; 3. használnunk kell azt, ami által megkapjuk Isten kegyelmét. Tehát mit kell tennünk, hogy Istent megismerjük, szeressük, neki szolgáljunk és üdvözüljünk?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz: a III. osztálynak az 1. kérdés.

a IV. osztálynak ezenfelül a 6., 7. és 8. kérdés.
az V. osztálynak ezeken felül még a 2., 4. és

5. kérdés is.

Megjegyzés. A III. osztály anyaga ez órán kissé kevés. A megmaradó időt az egyes imák személyenkénti begyakorlásával töltjük ki.

III. Alkalmazás. Theophil nagyon szerette a jó Istent, mert az ő szép könyvében, a Szentírásban, azokon a szép képeken, melyek abban a Szentírásban voltak, láthatta mindazt a szépet és jót, amit Isten nekünk adott: a melegen sütő napot, a szépen csicsorgó madárcáákat, a sok tarka virágot és szaladó bogárkát, a sok és szép és jó gyümölcsöt és mindent, ami nekünk ahhoz kell, hogy élni bírjunk. És mert olyan nagyon szerette a jó Istent, azért mindent elhitt, amit Isten kinyilatkoztatott, és amit Istentől az Anyaszentegyház tanít. Azonfelül meg is tartotta mindazt, amit Isten parancsol és szorgalmasan használta mindazt, ami által megkapta Isten kegyelmét.

Látjátok, nekünk is adott a jó Isten ragyogó, meleg nap-sugarat, szép, virágos mezőt, árnyékos, lombos erdőket, nekünk is megadja a mindennapi kenyerünket. A jó Isten igazán jó. Ki szereti Istent? Úgy van, mindnyájunknak nagyon kell szeretni Istent, és erősen kell hinni mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott, amit nekünk az Anyaszentegyház tanít. Azonfelül nekünk is meg kell tartani mindazt, amit Isten parancsol — (részletezve), és nekünk is használni kell mindazt, ami által megkapjuk Isten kegyelmét. (Ezt is részletezzük.) De az igazi fiú (a finom lelkű leány) nem szájas, nem szájhős, aki mindig csak kiabál, és veri a mellét, de semmit sem tesz, mert gyáva! Az igazi fiú, éppen mert bátor, azért tesz is!

Aki közöttetek igazi bátor fiú, az már ma is fog tenni valamit, hogy ezzel a tetteivel bebizonyítsa, hogy igazán szereti Istent? És mit fog tenni?

Mondok nektek valamit! Még ma meg fogja látogatni az Oltáriszentségben *köztünk lakó* jó Jézust és meg fogja neki mondani, hogy szereti Őt, de szeretné Őt még sokkal jobban szeretni, — hogy egykor egészen bizonyosan üdvözljön, azaz a mennyországba jusson.

*

Leányiskolákban Philothea keresztanyjával sétál ki a temetőbe, és közöttük folyik le az előterjesztésben közölt beszélgetés.

2. ÓRA.

Az igazi vallásról.

A) A katekizmus anyaga.

*3. Mit kell hinnünk, hogy üdvözülhessünk?

Hogy üdvözülhessünk, azt kell hinnünk, amit Isten kinyilatkoztatott.

* Amit Isten kinyilatkoztatott, azt azért kell hinnünk, mert Ő mindent tud és mindig igazat mond.

Pl. Szent Péter mondotta Jézusnak: „Az örök élet ígéi nálad vannak.” (János 6, 69.)

***9. Mit mond Krisztus Urunk arról, aki nem akarja hinni azt, amit Isten kinyilatkoztatott?**

Aki nem akarja hinni azt, amit Isten kinyilatkoztatott, arról Krisztus Urunk azt mondja: „Aki nem hisz, elkárhozik.”

* Elkárhozni annyit jelent, mint a pokolba jutni. Hit nélkül tehát nem üdvözülhetünk; de ilyen hitünk csak *Isten kegyelméből* lehet.

Megjegyzés. A 9. kérdés bátran maradhat a IV. osztályra az arányosabb anyagelosztás miatt.

***10. Hogyan kell hinnünk mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott?**

Mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott, *erősen és állhatatosan* kell hinnünk.

* Erősen hiszünk, ha nem kételkedünk abban, amit Isten kinyilatkoztatott. *Állhatatosan* hiszünk, ha hitünket sohasem tagadjuk meg, sőt készek vagyunk érte akármit, még a halált is elszenvedni. (Ilyen volt a szent vértanúk hite.)

* Kivétel nélkül *mindent* kell hinnünk, amit Isten kinyilatkoztatott. Az olyan keresztény, aki csak egy dolgot is elvet vagy megváltoztat abból, amit Isten kinyilatkoztatott, *eretnek*. Ha ezt tudva teszi, akkor nagy bünt követ el.

* Aki az igaz hitet megtagadja, az Istentől pártol el.

Intelem. Sohase szégyeld hitedet, hanem valld meg azt bátran az emberek előtt. Örizzedjél a vallástalan emberektől és iratoktól, mert hitedet könnyen megronthatják.

11. Melyik vallásban van meg mindaz, amit Isten kinyilatkoztatott?

Mindaz, amit Isten kinyilatkoztatott, a *katolikus keresztény vallásban* van meg.

* A katolikus keresztény vallás az igaz vallás, mert benne hiba nélkül megvan mindaz, amit Isten kinyilatkoztatott.

12. Ki adta az embereknek a katolikus keresztény vallást?

A katolikus keresztény vallást *Krisztus Urunk* adta az embereknek.

* Az igaz hittanítást és a leghelyesebb parancsolatokat azért tudta Krisztus Urunk az embereknek adni, mert Ő Istennek Fia.

13. Milyen jellel valljuk meg kiválóan, hogy katolikus keresztények vagyunk?

Hogy katolikus keresztények vagyunk, azt kiválóan a szent kereszt jelével, vagyis a *keresztvetéssel* valljuk meg.

* Amikor keresztet vetünk, ezeket a szavakat mondjuk: „Az Atyának és Fiúnak és Szentlélek-Istennek nevében. Amen.”

E szavakkal kifejezzük, hogy a Szentháromságban hiszünk. Magával a keresztnek jelével megmutatjuk, hogy a keresztre-feszített Jézushoz tartozunk.

Intelem. Adj hálát Istennek azért, hogy katolikus keresztény vagy. Imádkozzál azokért, akik a katolikus vallást nem ismerik.

Megjegyzés. A 13. kérdés, azt hiszem, szerencsésebb volna ilyen szövegezéssel: Hogy katolikus keresztények vagyunk, azt leggyakrabban a kereszttel valljuk meg. A III. elemistának így könnyebb.

14. Melyik hitvallásban van meg röviden az, amit hinnünk kell?

Amit hinnünk kell, az az *apostoli hitvallásban* van meg röviden.

15. Hogyan szól az apostoli hitvallás?

Az apostoli hitvallás így szól:

„Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremőjében. — És a Jézus Krisztusban, Ő egy Fiában, a mi Urunkban, — ki fogantaték Szentlélektől, születék Szűz Máriától, — kínzaték Poncius Pilátus alatt, megfeszítették, meghala és eltemették, — szálla alá poklokra, harmadnapon halottaiból föltámad, — fölméne a mennyekbe, ül a mindenható Atya-Istennek jobbjára felől, — onnét léssen eljövendő ítélni eleveneket és holtakat. — Hiszek Szentlélekben, — egy katolikus keresztény Anyaszentegyházat, szenteknek egyességét, — bűnöknek bocsánatát, — testnek föltámadását — és az örök életet. Amen.”

Megjegyzés. Az apostoli hitvallás szövegét az ágazatbeosztás miatt közlöm.

* Ezt a hitvallást *apostolinak* mondjuk, mert az a szent apostolok idejéből való. *Hitvallásnak* azért mondjuk, mert a katolikus keresztény ember azzal megvallja hitét.

16. Hány részre osztjuk az apostoli hitvallást?

Az apostoli hitvallást tizenkét részre, más szóval *tizenkét ágazatra* osztjuk.

B) A közlendő új fogalmak.

Elkárhozni, erősen és állhatatosan hinni, apostoli hitvallás, ágazatok.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Theophil úgy-e hitte mindazt, amit Isten ki-nyilatkoztatott, és megtartotta mindazt, amit Isten parancsolt, és szorgalmasan járt győnni meg áldozni, hogy megkapja a jó

Isten kegyelmét. Mindezt úgy-e mi is igyekszünk megtenni? De látjátok, sokan mindezt nem teszik meg, leginkább pedig azok nem, akiknek más vallásuk van, nem olyan, mint nekünk.

Célkitűzés. Ma az igazi vallásról fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Még az iskolaév elején történt. Nyelvtan óra volt, kint pedig szépen sütött a nap. A fiúk alig várták az óra végét. Végre megszólalt a csengő. Kimentek az udvarra, volt is ottan futkosás, meg kergetődzés. Theophil is fogócskát játszott barátjával, Tamással. A szünetnek nagyon hamar vége lett és a fiúknak újra be kellett menni az osztályba. Alighogy mindenki a helyére ült, bejött a tanító úr. A fiúk felálltak. — Akik nem katolikusok, — mondotta a tanító úr — vagyis másvallásúak, menjenek ki, most hittanóra lesz. 5—6 fiú vette a sapkáját és kiment az udvarra, míg a többinek csillogni kezdett a szeme. Hittanóra lesz: a tisztelendő úr pedig szépen szokott beszélni. Ezért örültek. A másvallásúakkal kiment Tamás is. Theophil szomorúan nézett utána. Sajnálta, hogy barátjának is el kellett menni. — A tisztelendő úr bejött, a fiúk felálltak, azután imádkoztak, azután leültek. Theophil jelentkezett. A tisztelendő úr intett neki.

— Tisztelendő úr kérem, miért mennek ki a másvallásúak? — kérdezte Theophil.

— A másvallásúak, — felelte a tisztelendő úr — nem hiszik mindazt, amit mi hiszünk, például ők nem hiszik, hogy az Oltáriszentségben az Úr Jézus valóságosan jelen van.

— Tisztelendő úr kérem, Tamás sem hiszi? — kérdezte Theophil.

— Tamás lutheránus, — felelte a tisztelendő úr — és a lutheránusok sem hiszik azt.

— Tisztelendő úr kérem, miért lutheránus Tamás? — kérdezte tovább Theophil.

— Mert azt a vallást, melyet Tamás hisz, azt Luther Márton tanította — mondotta a tisztelendő úr.

— Úgy-e, tisztelendő úr kérem, a mi vallásunkat Krisztus Urunk adta az embereknek? — kérdezte Lázár, egy szegény, de okos fiú.

— Úgy van, — mondotta a tisztelendő úr — és ha üdvözülni akarunk, vagyis ha a mennyországba akarunk jutni, akkor mindazt el kell hinni, amit Isten kinyilatkoztatott.

— És mi lesz avval, aki mindazt nem hiszi? — kérdezte Theophil.

— Aki nem akarja hinni azt, amit Isten kinyilatkoztatott, arról Krisztus Urunk azt mondja: „Aki nem hisz, elkárhozik, vagyis a pokolba jut.” Hanem most már eleget kérdeztetek, most majd tanulunk is valamit. — És megtanulták a Hiszekegyet, azt a szép imádságot, amelyben mindaz megvan röviden, amit Isten kinyilatkoztatott, és amit nekünk hinni kell, ha üdvözülni akarunk. — Azután még azt is megtanulták, hogy a Hiszekegynek más

neve is van, úgy is mondjuk, hogy apostoli hitvallás. Végül pedig még azt is megtanulták, hogy az apostoli hitvallásnak, vagyis a Hiszekegynek tizenkét része, úgy mondjuk, tizenkét ágazata van. Ezután vége volt a hittanórának, a fiúk megint imádkoztak és éppen ki akartak menni az udvarra, amikor bejött az igazgató úr.

— Fiúk, — mondotta az igazgató úr — holnapután lesz a kétnapos kirándulás autóbusszon a kiserdői vadászházhoz, aki el akar jönni, az kérje meg édesapját, és hozzon el holnap nekem 4 pengőt. Ennyibe kerül.

Másnap a fiúk közül csak kevesen jelentkeztek, de Theophilnak és Tamásnak megengedték szülei, hogy a kirándulásra elmehessen.

Következő napon a templomtéren gyülekeztek. Sok fiú volt ott, más iskolából is. A legtöbb nagyobb volt, mint Tamás, meg Theophil. Beültek az autóbuszokba, mire azok nagy zörgéssel elindultak. Kérkeztek a városból. A város szélén állott egy nagy kereszt. Mikor a kereszt mellett elhaladtak, Theophil megemelte a sapkáját: köszöntötte az Úr Jézust. Azután szántóföldek közt mentek tovább. Nemsokára beértek egy faluba. Mikor a templom előtt elrobogtak, Theophil megint megemelte a sapkáját, köszöntötte az Oltáriszentségben élő Jézust. Azután beértek az erdőbe. Az erdő szélén ugyancsak állott egy kereszt. Theophil megint köszönt. — Nemsokára odaértek a vadászházhoz. Ott kiszálltak. Mindenki kivette táskáját, amiben holmija, meg uzsonnája volt. Azután ebédeltek. A szabadban voltak az asztalok. Evés előtt és után Theophil keresztet vetett, és elimádkozta a Miatyánkot. Most már nevetni kezdett néhány fiú. De Theophil bátor volt és nem törődött avval. Azután kirándultak az erdőbe, megnézték a romokat (vagy másvalamit, amit a gyermekek már ismernek), azután este lett és vacsorát kaptak. Theophil megint imádkozott: evés előtt és után is. Azután bementek a vadászházba. Ott nagy szobák voltak sok ággyal, és a tanító urak megmutatták a fiúknak, hogy ki hol fog aludni. — Akkor a fiúk lefeküdtek. Theophil körülnézett, várta, hogy lesz-e esti ima, és mikor nem volt, szépen letérdelt ágya mellett és elmondotta esti imáját. Többen megint kinevették, de ő avval nem törődött. Theophil katolikus fiú volt és bátor, aki nem szégyelte hitét. Theophilnak erős hite volt, és abban állhatatos volt, azaz mindig megőrizte azt, és mindig meg is vallotta azt. Reggel Theophil megint szépen imádkozott. Ez a nap is gyorsan eltelt. Theophil sok lepkét és bogarat fogott és elhatározta, hogy gyűjteményt fog belőlük csinálni. Azután vége volt a kirándulásnak. Nagyon szép volt, de a fiúknak mégis vissza kellett menni a városba.

A visszakérdezésnél kiemeljük a közlendő új fogalmakat.

II. Kifejtés. 1.—11. Azt mondta Theophilnak a tisztelendő úr, hogy a másvallásúak nem hiszik mindazt, amit mi hiszünk. Ők nem hiszik mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott, mert mindaz,

amit Isten kinyilatkoztatott, csak a katolikus keresztény vallásban van meg. — Vagyis, melyik vallásban van meg mindaz, amit Isten kinyilatkoztatott?

2.—12. Azt mondotta továbbá Theophilnak a tisztelendő úr, hogy a lutheránusoknak a vallásukat Luther adta. Luther Márton csak ember volt. És ekkor Lázár, az a szegény, de okos fiú, azt kérdezte, hogy ugyebár a keresztény katolikus vallást Krisztus Urunk adta az embereknek! És ez igaz. A mi vallásunkat az Úr Jézustól, az *Istenembertől* kaptuk. A katolikus keresztény vallást Krisztus Urunk adta az embereknek. Vagyis, ki adta az embereknek a katolikus keresztény vallást?

3.—14. A fiúk azután a Hiszekegyet, vagy másik nevén az apostoli hitvallást tanulták meg, mert abban van meg röviden minden, amit Isten kinyilatkoztatott, és amit nekünk hinnünk kell. Vagyis melyik hitvallásban van meg röviden az, amit hinnünk kell?

4.—15. És hogyan szól az apostoli hitvallás? (E kérdés itt el is hagyható, miután a Hiszekegyet a gyermekek már eléggé tudják.)

5.—16. Az apostoli hitvallás elég hosszú imádság. Mikor mondjuk, több helyen meg szoktunk állni, és kis szünetet tartunk. Vagyis, nem mondjuk el egyszerre az egészet, hanem csak részenként. Egy-egy ilyen résznek ágazat a neve. Az apostoli hitvallást tizenkét részre, másszóval tizenkét ágazatra osztjuk. Vagyis hány részre osztjuk az apostoli hitvallást? Mondjad nekem el az egyes ágazatokat N. (A többiekkel is begyakoroljuk, amennyire az idő megengedi.)

6.—*9. Aki mindazt nem hiszi, amit Isten kinyilatkoztatott, — felelte Theophilnak a tisztelendő úr — arról Krisztus Urunk azt mondja: „Aki nem hisz, az elkárhozik.” — Elkárhozik, azt jelenti, hogy a pokolba jut. Vagyis, mit mond Krisztus Urunk arról, aki nem akarja hinni azt, amit Isten kinyilatkoztatott?

7.—*3. Ha tehát nem akarunk elkárhozni, hanem ha a mennyországba akarunk jutni, másszóval, ha üdvözülni akarunk, azt kell hinnünk, amit Isten kinyilatkoztatott. Vagyis mit kell hinnünk, hogy üdvözülhessünk?

8.—*10. Theophil a keresztt, meg a templom előtt leemelte sapkáját, este és reggel, evés előtt és evés után mindig imádkozott, még akkor is, ha mások e miatt csúfolták, mert bátor fiú volt, mert erős hite volt, mert erősen hitte mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott. És ezt az ő erős hitét sohasem tagadta meg, mindig úgy viselkedett, hogy mindenki láthatta, hogy ő igazi hívő katolikus. Azt mondjuk azért, hogy Theophil állhatatosan hitt. Tehát nemcsak erősen, hanem állhatatosan is, mert mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott, erősen és állhatatosan kell hinnünk. Vagyis, hogyan kell hinnünk mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott?

9.—13. Theophil a kereszt előtt és a templom előtt levette a sapkáját, ezzel, úgy mondjuk, megvallotta a hitét. Theophil az ima előtt, és az ima után keresztet is vetett, ezzel is megvallotta hitét. A templom és kereszt előtt talán másvallású is leemeli a sapkáját, a sapka leemeléséről tehát nem lehet egészen biztosan megtudni, hogy valaki katolikus-e vagy sem. De ha azt látjuk, hogy valaki keresztet vet, akkor már egészen bizonyosan tudjuk, hogy az illető katolikus, mert a szent kereszt jele, vagyis a keresztvetés egészen biztos, vagy másszóval kiváló jele annak, hogy katolikusok vagyunk. Vagyis, hogy katolikus keresztények vagyunk, azt kiválóan a szent kereszt jelével, vagyis a keresztvetéssel valljuk meg. Tehát milyen jellel valljuk meg kiválóan, hogy katolikus keresztények vagyunk?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz a III. osztálynak: a 11., 12., 13., 14. és 16-ik a IV. és V. osztálynak valamennyi.

III. Alkalmazás. Theophil büszke volt hitére, és mindenhol állhatatosan megvallotta azt. A katolikus vallás nagyon szép, és nagyon szent vallás, a legszebb és a legszentebb vallás, hiszen Istentől kaptuk. Éppen azért szeretnünk kell vallásunkat, és mindenhol és mindenki előtt bátran, még ha kicsúfolnak is érte, meg kell azt vallanunk. De nem szájaskodással! Theophil sem szájaskodással vallotta meg hitét! Az igazi fiú, a bátor fiú, mint a mult órán is mondtam, nem szájaskodással vallja meg a hitét, mert szájaskodni mindenki tud, hanem tettel. Templom előtt (katolikus templom előtt), kereszt előtt megemeli a sapkáját, hogyha a déli vagy esti harangszót hallja, akkor is leemeli sapkáját, és elmondja az Ürangyalát. Ha imádkozik, szépen, rendezen keresztet vet. Ha a tisztelendő úrral találkozik az utcán, „Dicsértessék az Úr Jézus”-sal köszönti. — Az ám! Hogyan fogjátok tenni ti?

És most meg fogjuk köszönni a jó Istennek, hogy minket katolikusokká tett.

Felállni. Keresztet vetünk. Imádkozni fogunk. Azután mondjuk: „Nagyon szépen köszönjük édes jó mennyei Atyánk, hogy abban a nagy szerencsében részesítettél minket, hogy katolikusok lehetünk. Igérjük, hogy hitünket mindig szeretni fogjuk, és bátran meg is fogjuk vallani. Nagyon szépen kérünk, erősítsd meg hitünket. Amen.” Az Atyának és Fiúnak . . . stb.

*

Faluhelyen vagy leányiskolában a kirándulás helyett fel lehet használni pl. a madarak vagy fák napját, és elmondjuk, hogy hogyan megy ki az osztály a határba. Philothea ez alkalommal vet szépen keresztet a templom és feszület előtt, mely utóbira virágot is tesz. Elimádkozza az Ürangyalát a déli harangszóra, és nem törődik társai, esetleg a vallástan, vagy másvallású tanító vagy tanítónő gúnyolódó, csipkelődő megjegyzéseivel.

A háromszemélyű egy Isten.

Megjegyzés. Az alább közölt hitelemzés elolvasása közben talán feltűnik kedves olvasómnak, hogy a Szentháromság titkáról olyan keveset nyújtok, hogy nem igyekszem azt itt, a gyermekeknek legalább valamiképpen megmagyarázni. Ennek oka kettős.

1. A bibliai anyag tárgyalásakor, Jézus keresztségével kapcsolatban (L. II. rész 9. óra.) sokkal jobb alkalom nyílik a Szentháromság titkának tárgyalására, mint ezen az amúgy is jól megterhelt órán. Azért ott bővebben kitérek e hittitokra.

2. A Szentháromság titka hittitok: megérteni azt nem bírjuk, és éppen azért megértetni sem. Mi, teológusok, mélyebben belehatolunk abba, és beszélünk egy isteni természetről, melyben két szellemi folyamat van: az értelmi és az akarati. Az isteni Természet mármost mint Megismerő, helyesebben mint az Önismeretet Létrehozó (Nemző), az Atyaisten; ugyanez a Természet mint Megismert, vagyis mint Önismeret, a második isteni személy, a Fiúisten; az első és második isteni Személy egymás iránti szeretete pedig mint Vonzalom, a harmadik isteni személy, a Szentlélek. De ezt így a gyermekeknek előadni, vagy nekik megmagyarázni nem lehet.

Legfeljebb az V. osztályban, vagy a középiskolák elsőosztályaiban (*talán (!)*, ha az osztály elég jó), mondhatunk annyit, hogy az ember lelke Istenhez hasonlítván, amint az embernek csak egy lelke van, úgy Istennek is csak egy lelke, egy szelleme van. Amint az ember, lelkének tehetsége folytán, meg bírja önmagát ismerni, és a megismerés folytán önismerethez jut, az önismeret révén pedig önszeretethez, vagyis bizonyos vonzalommal van önmaga iránt: úgy az Isten szelleme is megismeri önmagát és a Megismerő, az Önismeretet Létrehozó az Atya, az isteni Önismeret a Fiú, és az isteni önszeretet mint Vonzalom, a Szentlélek. De hogy ez miképpen lehetséges, nem értjük meg, mint ahogyan azt sem értenők, ha pl. Péternek, Andrásnak és Pálnak számszerint csak **egy** teste és lelke, vagyis egy természete volna, és e három személy mégis három különálló személy volna.

Érdekes jelenség a gyermeknél, melyet itt a megértetésnél felhasználhatunk, hogy az öntudatra ébredő gyermek mennyire szeret önmagával beszélgetni. Az önmegismerő az „ÉN”, az önmegismerttel a „TE”-vel. Pl.: — Azt mondom neked: ezt jól csináltad! Vagy: — Miért félsz ettől? Nem kell félned! Na ne sírj! stb., stb. Figyelmeztethetjük erre a körülményre tanítványainkat, hogy ezáltal saját tapasztalatukra ráérezmélve, könnyebben megértsék, hogy tulajdonképpen mi is az önmegismerés és mi az önismeret.

Minden egyéb magyarázat, melyet a gyermekeknek adni szoktak, mint pl. a párhuzam a földi Szentháromság, a Szentcsalád (Jézus, Mária és József), és az égi Szentháromság között, — vagy a folyó, mely egyidejűleg forrás, patak és folyam is — fa, mely gyökér, törzs és korona is, — a tűz, mely világít, melegít és emészt, — vagy a tér, melynek magassága, hosszúsága és szélessége van stb. mind egészen téves magyarázatok, mert vagy tritheizmust, — háromistenséget — rejtenek magukban, három különböző természetre engedvén következtetni, vagy unitarianizmust, — egyszemélyűséget — tanítanak, miután a három személyt, mint egyazon természet különféle tulajdonságát vagy megnyilvánulását állítják oda. Márpedig ezzel szinte belevetjük a gyermek lelkébe a hittani tévedést, és avval együtt a hitetlenség csíráját is, mivel minden hitetlenség hittani tudatlanságból származott és származik.

Miután tehát a Szentháromság hittitkát a kicsinyeknek megfelelően megmagyarázni nem bírjuk, sokkal jobb azt egyszerűen *autoritativé*, tekintélyünk alapján előadni, mint helytelen hasonlatokkal esetleg téves felfogást kialakítani. Ezen okokból nem beszélek ezen órában többet a Szentháromságról.

A) A katekizmus anyaga.

Megjegyzés. A jelen órára 12 kérdést vettem fel, de azokból 8 már a II. osztályból ismert, és így nem okozhat különös nehézséget.

A 17., 18. és 22. kérdés a 4. óra módszeres egységébe jobban beleilleszthető, azért azokat ott tárgyalom. Ugyanezen okból került a 27. kérdés az 5. óra anyagához.

19. Hol van az Isten?

Az Isten *mindenhol* van: a mennyben, a földön és minden helyen.

20. Miért nem látjuk az Istent mostani életünkben?

Mostani életünkben azért nem látjuk az Istent, mert neki nincsen teste; Isten *lélek*.

Megjegyzés. E kérdésben összhangba kell hozni a kérdést a felelettel. Azért ne kérdezzünk a katekizmussal: Miért nem látjuk az Istent mostani életünkben, mert akkor a gyermek így fog felelni: Azért nem látjuk stb. Hanem kérdezzük: Mostani életünkben miért nem látjuk az Istent?

* Habár Istent nem látjuk, Ő mégis megismertette magát az emberekkel: 1. a világ és annak bölcs berendezése által, 2. a kinyilatkoztatás által. Okosan senki sem gondolhatja, hogy a világ és annak csodálatos rendje magamagától támadt.

21. Mit tud az Isten?

Isten *mindent tud*; tudja azt, ami volt, ami van

és ami lesz, sőt tudja azt is, amit gondolunk vagy titokban cselekszünk.

Pl. Jézus jövődölései.

***24. Mit szeret és mit útál Isten?**

Isten csak a jót szereti, a rosszat pedig útálja; Isten *végtelenül szent*.

Pl. Isten tíz parancsolata.

25. Mit tesz Isten a jókkal és mit tesz a rosszakkal?

Isten a jókat megjutalmazza, a rosszakat pedig megbünteti, amint megérdemlik: *Isten végtelenül igazságos*.

Pl. A vízözön. Noé megmentése.

* Isten a teljes jutalmat és teljes büntetést csak halálunk után adja meg.

* Isten nem büntet mindig azonnal, hanem gyakran sokáig vár, hogy a bűnös megtérjen, vagyis megjavuljon; Isten *végtelenül türelmes*.

Pl. A vízözön.

26. Hogyan bánik Isten a megtérő bűnösrel?

Isten a megtérő bűnösnek szívesen megbocsát; Isten *végtelenül irgalmas*.

Pl. Ninive.

Megjegyzés. A 18., 20., 22., 23., 24., 25., 26. és 27. kérdés Isten egy-egy tulajdonságát sorolja fel, és ha egyébként megértetésük nem is okoz nagyobb nehézséget, megtanításuk közben mégis azt fogjuk tapasztalni, hogy sok gyermek nyelve megbotlik azokban, mert e kérdések első és második része között semmi sem fejezi ki a kapcsolatot. Ellenben minden nehézség eltűnne, ha a pontosvessző helyére vesszőt tennénk és a vessző után a „mert” szócskát, tehát pl. így: Isten mindig volt és mindig lesz, mert Isten örökkévaló. Hogy a katekizmusi kérdések determinatív jellege e betoldással ekszplikatív válik, az igazságon mit sem változtat.

28. Hány Isten van?

Csak egy Isten van.

29. Hány személy van az egy Istenben?

Az egy Istenben három személy van: Atya, Fiú és Szentlélek.

Pl. Jézus keresztelese.

***30. Valóságos Isten-e mind a három személy?**

Mind a három személy valóságos Isten. Isten az Atya, Isten a Fiú, Isten a Szentlélek is.

31. Hány Isten a három isteni személy?

A három isteni személy csak egy Isten.

* A három isteni személynek *ugyanegy isteni természete* van; azért mindegyik isteni személy egyformán örökkévaló, mindentudó, mindenható.

32. Hogyan nevezzük a három isteni személyt egy szóval?

A három isteni személyt egy szóval *Szentháromságnak* nevezzük.

* A Szentháromságot, vagyis hogyan van egy isteni természetben három személy, nem tudjuk megérteni; az *hitünknek* nagy titka.

* A *Szentháromság ünnepe* pünkösd után az első vasárnapon van.

*33. Milyen munkálkodást tulajdonítunk a három isteni személynek egyenkint?

A három isteni személynek egyenkint a következő munkálkodást tulajdonítjuk: az Atya *teremtette*, a Fiú *megváltotta*, a Szentlélek *megszenteli* a világot.

* Az Atyát *Teremtőnek*, a Fiút *Megváltónak*, a Szentléleket *Megszentelőnek* nevezzük; de az isteni személyek közösen munkálkodnak.

Intelem. Mondd el gyakran a Szentháromság tiszteletére ezt a szép dicséretet: „Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek-Istennek, miképen kezdetben vala, most és mindenkor és mindörökké. Amen.”

Megjegyzés. A 33. kérdés a III. osztályosok számára nehéz, miután a három isteni személynek egyenkint tulajdonított munkálkodásáról, vagyis a teremtésről, a megváltásról, de különösen a megszentelésről nincsen még elégséges ismeretük. Mindezt éppen a III. osztály folyamán fogják csak megszerezni. De, hogy miért mondjuk azt, hogy ezeket a munkálkodásokat csak *tulajdonítjuk*, azt még a IV.—V. osztályban is körülményes volna megmagyarázni és sokkal inkább okozna a kis fejekben zavart, mint világos fogalmat. Azért e kifejezéseken mindig mintegy átsiklottam.

Végül e kérdésnél is célszerűbb lenne így kérdezni: A három isteni személynek egyenkint milyen munkálkodást tulajdonítunk? Ugyanazon okból, melyet fentebb, a 20. kérdésnél már megjelöltem.

B) A közlendő új fogalmak.

Végtelenül igazságos és irgalmas, megtér. A többi fogalom már ismert.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Theophil lelke még tele volt örömmel, hogy Isten olyan jó: hogy őt katolikussá teremtette: hogy olyan szép vallást adott neki. Ezért, mikor a hittanóra után az utcán hazafelé ment, magában azt mondogatta: „Köszönöm neked mindezt, édes Istenem; Atyám, szeretlek, add, hogy mindig jobban szeresselek.” Theophil az utcán is imádkozott, mert jól tudta, hogy Isten milyen, hogy Ő mindenhol van. Mi is meg akarjuk Istent jobban ismerni, azért ma

Célkitűzés: Istenről, és Isten egyes tulajdonságairól fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Tehát mint mondtam, Theophil az utcán ment, és magában imádkozott, amikor egyszer csak találkozott egy öreg tisztelendő bácsival, aki amikor még fiatal volt, az iskolában hittant tanított, és ezért nagyon szerette a fiúkat. Szerette őket kérdegetni, hogy meglássa, mennyit tudnak. A fiúk is szerették őt és Tiszti Bácsinak nevezték el. Tehát Theophil találkozott a Tiszti Bácsival, — aki mindjárt meg is szólította Theophilt:

— Honnan jössz?

— Az iskolából — felelte Theophil.

— És milyen órák voltak utoljára?

— Hittan — felelte Theophil.

— És miről tanultatok a hittanban?

— Istenről — mondotta Theophil.

— Hát meg bírod-e nekem mondani, hogy hány Isten van?

— Csak egy Isten van, — mondta Theophil, aki a hittant nagyon jól tudta.

— Azután olyan biztos az, hogy csak egy Isten van? — kérdezte a Tiszti Bácsi.

— Igen, az nagyon biztos — válaszolta Theophil.

— Azután miből tudod te azt olyan nagyon biztosan?

Theophil gondolkodott egy kis ideig, azután mosolyogni kezdett:

— Az egy Isten mindenhol van, — felelte bátran Theophil — hol volna akkor a második?

Nagyon tetszett a felelet a Tiszti Bácsinak és ezért megsimogatta Theophilt, és adott neki egypár szép bélyeget, mert tudta, hogy Theophil a bélyegeket is gyűjti. Theophil szépen megköszönte a bélyegeket, és vidáman hazaszaladt.

Otthon nagy örömmel fogadta Theophilt két kisöccse, az 5 éves Józsi, meg a 6 éves, de mindig beteges Pisti és elbeszélték, hogy a mama nagyszerű mézeskalácsot süített és feltette a szekrény tetejére, és uzsonnára majd mindenki kap belőle egy darabot. Volt is e miatt nagy öröm.

Ebéd után kiment Theophil a lugasba, hogy a feladatot megcsinálja, a két kisöccse pedig bentmaradt a szobában: játszani akartak. De ezt csak úgy mondták, mert valami egészen másban, valami rosszban törték a fejüket. Mikor Theophil a leckével elkészült, bement a szobába, hogy a könyveit, meg az irkákat a helyükre tegye, és akkor látta, hogy két kisöccse a falhoz tolt egy széket, és egy törülközővel be akarta takarni a fészületet, mely a falon függött, szemben a szekrényel, amelynek a tetején a mézeskalács volt.

— Mit csináltok ti itt? — kérdezte Theophil.

A két kis huncut azonban csak az ujját tette a szájába, de

egy szót sem szólt. De nem is kellett! Theophil okos fiú volt, ő úgyis kitalálta.

— Ugy-e, — mondotta — ti lopni akartatok a mézeskalácsból és féltetek, hogy a jó Jézus onnan a keresztről meglátja és majd megbüntet titeket. Azért be akartátok takarni az arcát, hogy ne lássa, hogy ti loptok. De ti csacsik vagytok, mert nem az a feszület lát ám, hanem a jó Isten, aki mindenhol van és azért mindent tud. Azt is látta volna, amit ti itt titokban tenni akartatok, és megbüntettet volna titeket. De most kérjünk szépen bocsánatot a jó Istentől, aki szívesen megbocsát mindenkinek, aki Őt kéri.

És szépen letérdeltek mind a hárman, és elimádkozták a Miatyánkot. A végén pedig Theophil még hozzáimádkozta: „Édes jó Istenem, bocsásd meg, hogy rosszak akartunk lenni, ezentúl majd mindig csak jók akarunk lenni. Amen.”

Ezután vidáman kiszaladtak mind a hárman a kertbe.

Visszakérdezés a kifejtendő kérdések szerint.

II. Kifejtés. 1.—28. és 19. Tiszti Bácsi azt kérdezte Theophiltől, hogy hány Isten van? És Theophil azt felelte, hogy csak egy. És azt is megmondotta, hogy ezt honnan tudja olyan biztosan. Azért tudja ezt olyan biztosan, mert az az egy Isten mindenhol van, a mennyben, a földön és minden helyen. Vagyis, hány Isten van? És hol van az Isten?

2.—20. Azt mondotta Theophil Tiszti Bácsinak, és két kisöccsének is, hogy Isten mindenhol van. De ha Isten mindenhol van, akkor itt is van, és ha itt van, hogy van akkor az, hogy nem láthatjuk Őt? Tudjátok, Isten nagyon finom, és azért nem lehet Őt látni. Látjátok, a levegőt sem lehet látni, de Isten a levegőnél is sokkal finomabb: *Isten lélek*. A lelket pedig csak lelki szemekkel lehet látni. Mostani életünkben pedig csak ezekkel a testi szemekkel látunk. De ha meghaltunk, és az égbe jutottunk, akkor már látni fogjuk Istent, mert lelki szemekkel fogunk nézni. Azért mondjuk azt, hogy mostani életünkben azért nem látjuk az Istent, mert neki nincsen teste, Isten lélek. — Tehát mostani életünkben miért nem látjuk az Istent?

3.—29.—*30.—31.—32. Theophil az utcán imádkozott. Imádkozott Istent, aki mindenhol van, de akit nem lehet látni, mert lélek. És mégis, kit imádkozott Theophil, az Atyát, a Fiút vagy a Szentlelket? Theophil mind a három isteni személyt imádkozta, ő a Szentháromságot imádkozta, mert igaz ugyan, hogy csak egy Isten van, de az is igaz, hogy abban az egy Istenben három személy van: Atya, Fiú és Szentlélek, — és mind az Atya, mind a Fiú, mind a Szentlélek valóságos Isten. Ezért azután mindegyik isteni személyt imádkozni kell, de a három isteni személy mégis csak egy Isten. Vagyis hány személy van az egy Istenben? És valóságos Isten-e mind a három személy? És hány Isten a három isteni

személy? És hogyan nevezzük a három isteni személyt egy-szóval?

4.—*33. Józsi és Pista be akarták a törülközővel takarni a keresztfeszített Jézus arcát, hogy ne lássa, hogy ők lopni akarnak. — Miért szokták az Úr Jézus szobrát a keresztre feszítve kifaragni? Mit tett Jézus ott a kereszten? Ugy-e Ő ott meghalt értünk, hogy minket megváltson. És a hányadik isteni személy az Úr Jézus? Ugy-e a második. Ő a Fiúisten. Ő az, aki minket és az egész világot megváltotta. Ez volt az Ő munkája. És mi az Atya munkája? Mit tett az Atya a világgal? Az Atya teremtette a világot. És mit tett a Szentlélek a világgal? A Szentlélek megszenteli a világot, mikor az emberek lelkébe a meg-szentelő kegyelmet beleteszi. A három isteni személynek tehát egyenkint a következő munkálkodást tulajdonítjuk: az Atya teremtette, a Fiú megváltotta, a Szentlélek megszenteli a világot. Vagyis a három isteni személynek egyenkint milyen munkálkodást tulajdonítunk?

5.—21. Pisti és Józsi be akarták takarni a jó Jézus arcát: ők titokban akartak cselekedni, titokban akartak lopni. De Theophil azt mondta nekik, hogy ők kis csacsik, mert Isten elől nem lehet elbújni, Ő mindenhol van és azért mindent lát és mindent tud, azt is tudja, ami régen volt, azt is ami most van, azt is, ami egyszer lesz, sőt azt is tudja, amit gondolunk, vagy titokban akarunk megtenni. — Igen, — Isten mindent tud, Ő tudja azt, ami volt, ami van és ami lesz, sőt azt is tudja, amit gondolunk vagy titokban cselekszünk. Vagyis mit tud az Isten?

6.—*24., 25. Pista és Józsi féltek a jó Jézustól és be akarták takarni az arcát. Ők tudták és érezték, hogy a jó Isten a rosszat nem szereti. Azt mondjuk: Ő utálja a rosszat, éppen úgy, mint a fiúk a rothadt szilvát. Ami rossz, az utálatos, — és a jó Isten is utálja a rosszat, és azért meg is bünteti azt, aki rossz. De a jót, azt szereti Isten, és azért azt megjutalmazza. Mivel pedig a jó Isten a jót megjutalmazza, a rosszat pedig megbünteti, azért azt mondjuk, hogy Isten nagyon-nagyon-nagyon, vagy röviden, egyszerre: végtelenül igazságos. Tehát: milyen az Isten? És mert Ő csak a jót szereti, a rosszat pedig utálja, azért azt mondjuk, hogy Isten nagyon-nagyon-nagyon, vagy röviden, egyszerre: végtelenül szent. Vagyis Isten a jókat megjutalmazza, a rosszakat pedig megbünteti, amint megérdemlik, mert Isten végtelenül igazságos. És Isten csak a jót szereti, a rosszat pedig utálja, mert Isten végtelenül szent. Tehát mit tesz Isten a jókkal, és mit tesz a rosszakkal? És mit szeret és mit utál Isten?

7.—26. Theophil megtanította két kisöccsét, hogy a jó Istentől bocsánatot kérjenek, mert Isten szívesen megbocsát a rossz fiúknak és a rossz embereknek is, vagy amint mondani szoktuk, a bűnösöknek, ha bocsánatot kérnek, vagy másszóval, ha megtérnek. Isten tehát a megtérő bűnösnek szívesen meg-

bocsát, mert Isten nagyon-nagyon-nagyon jószívű, azt mondjuk röviden: Isten végtelenül irgalmas. Vagyis hogyan bánik Isten a megtérő bűnössele?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz a III. osztályosoknak 19., 20., 21., 25., 26., 28., 29., 31. és 32., a IV. és V. osztályosoknak ezenfelül még 24., 30. és 33. kérdés.

Megjegyzés. A 19., 20., 21., 25., 26., 28., 29. és 32. kérdés már az elemi katekizmusban szerepel a 13., 14., 37., 38., 43., 15., 16. és 17. szám alatt, azért azokat már a III. osztályosok is ismerik, nem túlsok tehát a jelen órára felvett anyag.

III. Alkalmazás. Theophil az utcán is imádkozott. Miért? Mert Isten az utcán is jelen van. Kinevette két kisöccsét, mert a keresztfeszített Jézus arcát be akarták takarni. Miért? Mert Isten ott a szobában is jelen volt és jelen van. Isten mindenütt jelen van. Itt nálunk is az iskolában, az udvaron, még az illemhelyen is. De ha Isten mindenhol van, akkor minden hely olyan, mint egy templom! — Igen bizony, olyan. Itt is jelen van most Isten és hallgatja, hogy mi most hogyan beszélünk.

És melyik isteni személy van itt jelen? Az Atya, vagy a Fiú, vagy a Szentlélek? Mit gondoltok? Mind a három jelen van. Az egész Szentháromság jelen van itt, és éppen azért most szépen imádni fogjuk a Szentháromságot. Szépen álljatok ki a padból. (Már amelyik osztályban lehet.) Tegyétek össze a kezeiteket. Gondoljatok az itt jelenlévő Szentháromságra, azután mondjuk együtt, *miközben térdet hajtunk* így (megmutatjuk): „Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek, miképpen kezdetben vala, most és mindenkor és mindörökké. Amen.” (Ezt tesszük háromszor, azután visszaültetjük a gyermekeket a padba.)

Itt az egész Szentháromság jelen van, és ezért most a Szentháromságot imádtuk. Hát a templomunkban, ki van ott jelen? Ott is a teljes Szentháromság, az Atya, a Fiú, és a Szentlélek van jelen, de ott azonkívül a Fiúisten emberi teste is jelen van, ott él az Oltáriszentségben közöttünk az Úr Jézus, és éppen ezért nevezzük a templomot Isten házának.

Most majd, ha hazamentek és otthon a szobában, meg a kamrában, meg a kertben, az istállóban, és az illemhelyen is gondoljatok csak rá, hogy Isten ott van, és néz titeket, és imádkoztatok azt, amit Theophil olyan nagyon szeretett mondani: „Atyám, szeretlek, add, hogy mindig jobban szeresselek. Amen.”

*

Leányiskolákban az egész előterjesztés változatlanul megmaradhat, csupán Theophil helyett szerepeljen Philothea.

A látható és láthatatlan világ teremtése.

A) A katekizmus és a biblia anyaga.

Megjegyzés. A jelen órára felvett anyagból a 34., 35., 37., 38., 39., 40., 41., 42. és 43. kérdés már a II. osztályból ismeretes. Miután tehát ezek a betanításnál már nem okoznak különösebb nehézséget, nem túlságosan sok az, amit ez órára felvettem. A fent megjelölt kérdéseket a II. osztályos elemi katekizmus a 18., 22., 23., 24., 25., 26. és 27., 29., 30. és 31. számok alatt hozza.

34. Ki teremtette a világot?

A világot Isten teremtette.

* Teremteni annyi, mint valamit semmiből létrehozni.

* Isten 1. a maga dicsőségére; 2. a mi javunkra teremtette a világot.

35. Mit tesz Isten még most is a világgal?

Isten még most is gondoskodik a világról, vagyis fönttartja és kormányozza a világot.

* Isten gondoskodását a világról *isteni gondviselésnek* nevezzük.

Pl. Egyiptomi József, Isten gondoskodása az Anyaszentegyházról, „Ember tervez, Isten végez.”

Megjegyzés. A 36. kérdés a következő óra anyagához tartozik, módszertani okokból.

37. Melyek Isten legkiválóbb teremtményei?

Isten legkiválóbb teremtményei az angyalok és az emberek.

Megjegyzés. Ez a kérdés, azt hiszem, elhagyható. Csak memória-terhelést látok benne; azonfelül zavart okoz a kis biblia 1. pontja utolsó bekezdésének második mondata miatt, ahol az angyalok és *csak* az angyalok Isten *legjelesebb* teremtményei, míg e kérdésben az angyalok és az emberek Isten *legkiválóbb* teremtményei. Túl finom ez a megkülönböztetés a gyermekek részére.

38. Mik az angyalok?

Az angyalok lelkek, akiknek értelmük és szabad-akaratauk van, de testük nincsen.

Megjegyzés. Ez a kérdés elvontságánál fogva rendszerint sok nehézséget okoz. Különösen az első és második elemiben. Lélek, értelem és szabadakarat a gyermek előtt olyan megfoghatatlan és elképzelhetetlen valami, hogy éppen csak gépies betanulással bírja megtartani.

* Isten nagyon sok angyalt teremtett. A Szentírás az angyalok kilenc karát különbözteti meg. *Szent Mihály* a fő-angyalok fejedelme.

39. Milyenek voltak az angyalok mind, amikor Isten megteremtette őket?

Az angyalok mind jók voltak, amikor Isten megteremtette őket.

40. Jók maradtak-e az angyalok mind?

Az angyalok nem maradtak mind jók, hanem sokan vétkeztek és azért a pokolba jutottak; ezeket *gonoszlelkeknek* vagy *ördögöknek* hívjuk.

* Isten a jó angyalokat mennyei örök boldogsággal jutalmazta meg.

Megjegyzés. A 39. és 40. kérdés a bibliai szövegben is szerepel, ami csak megkönnyíti a munkát. Viszont némi zavart szokott okozni, hogy a bibliában a gonoszlelkeket ördögöknek *nevezzük* (és véleményem szerint ez a helyesebb kifejezés), míg a katekizmusban a *hívjuk* szó áll. Minden elkerülhető kifejezésbeli különbséget el kellene kerülni a tanítás megkönnyítése végett.

41. Milyenek irántunk a jó angyalok?

A jó angyalok szeretnek minket; azért őrzik testünket és lelkünket, imádkoznak érettünk és a jóra intenek.

***42. Hogyan nevezzük azokat az angyalokat, akik minket őriznek?**

Azokat az angyalokat, akik minket őriznek, *szent őrzőangyaloknak* nevezzük.

Pl. Lót, Tóbiás.

* A *szent őrzőangyalok* ünnepe október 2-án van.

* Üdvös és illő, hogy *szent őrzőangyalunkat* tiszteljük, segítségül hívjuk és sugalmazásait kövessük.

Megjegyzés. Érdekes, hogy míg ezt a kérdést az elemi katekizmus már az I. osztályosok számára előírja, addig a kis katekizmusban csak a IV. osztályosok számára kijelölt anyagban szerepel.

43. Milyenek irántunk a gonoszlelkek?

A gonoszlelkek gyűlölnék minket és irigykednek ránk; azért rosszra csábítanak, hogy mi is a pokolba jussunk.

Pl. Jézus megkísértése.

***44. Mit kell tennünk, midőn a gonoszlélek rosszra csábít?**

Midőn a gonoszlélek rosszra csábít, Istentől segítséget kell kérnünk és a csábításnak ellenállnunk.

Megjegyzés. A 43. és 44. kérdés például szolgálhat arra, hogy mennyivel jobb volna a parancsolatokról szóló résszel az ágazatok előtt foglalkozni. Ott a kísértésekről szóló órában csak öt kérdést kell feldolgozni, ami igazán alapos munkára nyújt lehetőséget. A jelen órán azonban, a bibliai részen kívül, még

9 kérdést is át kell venni. A legjobb akarattal sem foglalkozhatunk tehát a gonoszlélek kísértéseivel behatóbban. De, ha a parancsolatokon már túl volnának a gyermekek, igen könnyű volna itt csak utalni a már hallottakra, és azokat újra fel-eleveníteni.

Az Úr Jézus mondotta: „Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne esetek.” (Máté 26, 41.)

Intelem. „Józanok legyetek és vigyázzatok, mert a ti ellenségeitek, az ördög, mint az ordító oroszlán körüljár, keresvén, akit elnyeljen, kinek erős hittel álljatok ellen.” (Péter I. 5, 8, 9.) „Álljatok ellen az ördögnek és elfut tőletek.” (Jakab 4. 7.) Mondd el többször ezt a kis imádságot: „Isten angyala, ki őrzöm vagy, kinek engem Isten kegyelme ajánlott, világosíts, őrizz, vezérelj, kormányozz engem. Amen.”

1. A világ teremtése.

Kezdetben teremté Isten a mennyet és a földet. Isten hat nap, vagyis hat korszak alatt teremtette a világot.

Első napon mondotta Isten: „*Legyen világosság.*” És lett világosság.

Második napon alkotta Isten az *égboltozatot*, vagyis a légkört.

Harmadik napon elválasztotta Isten a *vízet a szárazföldről* és megteremtette a zöldelő *füveket* és a gyümölcsöző *fákat*.

Negyedik napon alkotta Isten a *napot, holdat* és a többi *csillagokat*.

Ötödik napon alkotta Isten a *halakat* és a *mada-rakat*.

Hatodik napon teremtette Isten a *szárazföldi állatokat*. Végre mondotta Isten: „*Alkossunk embert képünkre és hasonlatosságunkra.*” És megteremtette az embert önmaga képére.”

A hetedik napot megáldotta és megszentelte az Isten, hogy az ember is megszentelje a nyugalomnapot, miután hat napon át dolgozott. (A hét szent napja az ószövetségben a szombat volt, az újszövetségben pedig a vasárnap.)

Isten *láthatatlan világot is teremtett*. Ebben vannak Istennek legjelesebb teremtményei: az *angyalok*. Az angyalok mind jók voltak, amikor Isten megteremtette őket; de nem maradtak mind jók, hanem sokan vétkeztek és azért a pokolba jutottak. A vétkes angyalokat gonoszlekeknek vagy ördögöknek nevezzük.

Megjegyzés. A még egyszerűen, egyvonalúan gondolkodó gyermekeket zavarja az első mondat. Kezdetben teremté Isten

stb. Ez ugyanis ellentmondásban látszik lenni a továbbiakkal, mert azok szerint kezdetben a *világosságot* teremtette Isten. Ez okból e mondatot, szerény véleményem szerint, bátran el lehetne hagyni. Azt a vitás kérdést pedig, hogy a teremtés hat napját hogyan kell érteni, egészen felesleges az elemi iskolákban megemlíteni. A III. osztályosnak, de még a IV. osztályosnak is nehéz megmagyarázni, hogy a teremtés hat napját *tágabb értelemben* kell venni, és hogy az tulajdonképpen hat korszakot, azaz hat hosszú időt jelent.

B) A közlendő új fogalmak.

Korszak, égboltozat, láthatatlan világ, teremteni, gondoskodni, fönn tartani, értelem, szabadakarat, gyűlölni, irigykedni.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Pisti és Józsi be akarták takarni a keresztre feszített Jézus arcát. Miért is faragják ki az Üdvözítőt, amint a keresztre van feszítve? Mit is tett Jézus, a második isteni személy a kereszten? A három isteni személynek egyenkint milyen munkálkodást is tulajdonítunk? Úgy van, az Atya teremtette, a Fiú megváltotta és a Szentlélek megszenteli a világot. Ma arról fogunk tanulni, hogy az

Célkitűzés: Atya miképpen teremtette a világot.

I. Előterjesztés. Egyszer télen történt. Theophil hazafelé ment az iskolából, és éppen nagyvásár volt. Mindenfelé sátrak állottak az utcákon, és azokban nénik meg bácsik mindenféle szép és jó dolgot árúsítottak. Ruhát és cipőt, kabátot meg kalapot, létrát és teknőt, almát, körtét, diót meg mogyorót, és még sok mindenfélét. Theophil a sátrak közé ment és nézte, hogy mi mindent lehet ott kapni. Követte pedig Theophilt a gonoszlélek, az ördög, aki már régen nézte Theophil hófehér lelkét és irigykedett reá. Nagyon szerette volna, hogy Theophil is piszkítsa be lelkét valami bűnnel, úgy mint ő, de Theophil mindig elzavarta imádságával magától a gonoszlelket, és így az nem bírta őt bűnre csábítani. Theophil sohasem lopott, ő mindig betartotta törvénykönyvének 7. szabályát, mely így szólt: „*ne bántsd a másét, hazánk a mennyország*”. Most sem jutott volna sohasem eszébe, hogy a sátrakból valamit ellopjon, de a gonoszlélek ezt nagyon szerette volna. Azért is odalépett hozzá, és a lelkében azt súgta néki, hogy abból a zsákból egy marék mogyorót tegyen a zsebébe, úgysem látja senki. — De Theophil nagyon jól ismerte a gonoszlélek hangját, és sohasem hallgatott a csábítására. Most is elmondotta a szokásos kis imáját: „*Istenem, szeretlek, add, hogy mindig jobban szeresselek*” — azután még „*ne bántsd a másét, hazánk a mennyország*”, és gyorsan továbbietett, egyenesen haza.

Délután, alighogy megvolt a feladatával, meglátogatta őt Tamás.

— Jó, hogy jössz, — mondotta neki Theophil — már régen meg akartam neked mutatni az én nagy képes Szentírásumat, legalább most megnézhetjük.

És Theophil kivette a szekrényéből a nagy könyvet, feltette az asztalra, azután odatoltak két széket, rátértek a székekre, hogy a könyvet jobban láthassák és elkezdtek nézni a képeket.

Az első képen látni lehetett az első isteni személyt, az Atyát, amint felemeli karját és azt mondja: legyen világosság...

— Látod, — mondta Theophil Tamásnak — ezt teremtette Isten az első napon.

(Táblára írjuk: „világosság“).*

Azután tovább lapoztak. A második képen azt látták, hogy miképpen teremti Isten a kék eget és a felhőket, egyszóval az égboltozatot, vagyis a levegőt, a légkört. (Táblára írjuk: égboltozat.)

A harmadik kép azt mutatta, miképpen teremti Isten a szárazföldet meg a vizet, hogy hogyan határozza meg, hogy hol legyen a folyó meg a tó, vagy a tenger, azután, hogy hol legyen a szárazföld.**

Ugyanazon a képen még azt is látni lehetett, hogy miképpen teremtette Isten a zöldelő füveket és gyümölcsöző fákat. „Mind ezt — mondotta Theophil Tamásnak — a harmadik napon terem-

* 1. Miután a gyermekek ilyen vagy hasonló képet aligha láttak (sajnos csak igen kevés házban van képes biblia), igyekszünk a gyermekek előtt mi magunk: gesztusokkal, mutogatással kísérve, mintegy előjátszva előadni ezt, valamint a további képek tartalmát is. Így az előadás sokat nyer elevenség dolgában, és a gyermekek emlékezetében is könnyebben megmarad az, amit előadtunk, mert azt nemcsak hallották, hanem némileg látták is.

2. Ha a teremtés egyes mozzanatait az alábbi elrendezéssel írjuk a táblára, könnyebben megmarad az a gyermek emlékezetében, mintha csak úgy egyszerűen egymás alá írják.

1. világosság	4. nap, hold, csillagok
2. égboltozat	5. halak és madarak
3. vizek és szárazföld füvek és fák	6. szárazföldi állatok ember
7. Megszentelte	

** Akárhány alföldi III. osztályos elemista nem tudja, mi a folyó, a tó vagy tenger, némileg tehát meg kell magyarázni.

tette Isten." (A táblára írjuk: vizek és szárazföldek, füvek és fák.)

A negyedik képen azt látták, hogy miképpen teremtette a jó Isten fel az égre a napot, a holdat, és hogy hogyan szórta azt tele csillagokkal. „Látod, ezt a negyedik napon teremtette Isten.” (Táblára írjuk: nap, hold, csillagok.)

Az ötödik képen azt lehetett látni, hogy miképpen teremtette Isten a halakat, hogy a víz ne legyen üres, és a madarakat, hogy a levegőben is lakjon valami. „És mindezt az ötödik napon teremtette Isten.” (Táblára írjuk: halak és madarak.)

A hatodik kép azt mutatta, hogy miképpen teremtette Isten a szárazföldi állatokat, és amikor mindez készen volt, miképpen teremtette az embert saját maga képére és hasonlatosságára. „Ezt teremtette Isten a hatodik napon.” (Táblára írjuk: szárazföldi állatok, ember.)

— Hát a többi napon mit teremtett Isten? — kérdezte Tamás.

— A hetedik napot megszentelte, és megáldotta a jó Isten, — válaszolta Theophil — hogy mi is hat napig dolgozzunk, a hetediket pedig pihenéssel és imádsággal szenteljük meg. (Táblára írjuk: Megszentelte.)

— Hát a nyolcadik meg a kilencedik napon mit tett Isten? — kérdezte Tamás.

— Amióta a teremtés kész, azóta a jó Isten *gondoskodik* a világról, vagyis gondozza azt, hogy el ne pusztuljon,* és *fönn-tartja* azt, mert ha nem tartaná fenn, akkor az egész világ össze-dülne, és esne-esne-esne, mélyen lefelé, míg újra semmivé lenne, megsemmisülne. Hogy ez ne történjen, azért Isten *fönn-tartja* a világot.

— Hát mást nem teremtett Isten?

— De igen, nézzük csak tovább a könyvet, — felelte Theophil.

A következő kép volt csak szép. Sok-sok angyal volt azon.

Olyan sok, hogy meg sem lehetett számolni. És mind hó-fehérek, szépek és jók voltak.*

— Látod, — mondotta Theophil, ezt is a jó Isten teremtette — ezek az angyalok, akik a *láthatatlan világban* élnek.

— Hát azt a világot nem lehet látni? — kérdezte Tamás.

— Azt a világot is lehet látni, az angyalok is látják egymást, és a jó Istent is látják, de csak *lelki szemekkel*. Testi szemekkel nem lehet az angyalokat látni éppen úgy, amint a jó Istent sem, mert az angyalok is lelkek, akiknek testük nincsen. Gondolkozni és akarni tudnak, vagyis értelmük van, hogy gon-

* Az angyalokat a föld előtt teremtette ugyan Isten, de a kis biblia szövege, továbbá a sok magyarázat elkerülése miatt kénytelenek vagyunk ezt a sorrendet választani.

dolkodhassanak, és szabadakaratauk is van, hogy akarhassanak, de testük nincsen.

— Több kép nincsen? — kérdezte Tamás.

— De van! — felelte Theophil. — Nézzük meg. Lapoztak néhányat és a következő képen háborút láttak.

— Milyen háború ez? — kérdezte Tamás.

— Látod, ezek itt fönt a jó angyalok, és ezek itt lent a rossz angyalok. Ezeket is mind a jó Isten teremtette. Amikor a jó Isten őket teremtette, akkor még jók voltak, de azután rosszak lettek. Büszkék lettek arra, hogy ők angyalok, és ezért Istennek nem fogadtak szót. És akkor a jó angyalok meg a rosszak között nagy háború lett. A jók győztek, és a gonoszokat kiverték a mennyországból, és akkor azok a pokolba estek. Most is ott vannak, és ott égnek. Mi pedig ördögöknek nevezzük őket.

De e közben az idő elmúlt és Tamásnak haza kellett mennie. Kiment az utcára, és Theophil elkísérte egy darabon. Amint az óra elején már mondottam, ekkor éppen tél volt, és egy helyen egy csúszkálóhoz értek. Több fiú csúszkált ott. Tamás is odament. De alighogy nekifutott, és csúszni kezdett, egy autó jött arra. Nagyon sebesen jött, és a hátulsó kereke rácsúszott a csúszkára és az autó farolni kezdett, és az ott csúszkáló Tamást elütötte. Nagy kiabálásba kezdtek a fiúk. Az autó megállt, a sofőr kiszállt, a rendőr is odajött. Sok nép is összeszaladt. Tamás nagynehezen felállt. Arca fehér volt. Nagyon megijedt, de más baja nem történt.

— Szerencsés fiú vagy! — mondotta neki a rendőr.

— Látod, vigyázott rád az őrangyal! — mondotta Theophil.

Azután levették Tamás ruhájáról a havat, és szépen csendesen hazamentek.

Visszakérdezésnél az anyag kettős volta vezessen. A látható és a láthatatlan világ teremtése, és a katekizmusi kérdések sorrendje.

II. Kifejtés. 1.—B./1. és K. 39., 40. Elővételük a bibliát, azt mondatról-mondatra olvastatjuk, és ahol kell, szómagyarázatokat fűzünk hozzá. — Pl. így „*Kezdetben*”: ez volt a világ kezdete, úgy kezdődött, hogy Isten a mennyet és a földet „*teremtette*”, azaz semmiből csinálta. Teremteni, vagyis semmiből valamit csinálni csak Isten tud. „*Korszak*”: a jó Isten napjai sokkal hosszabbak, mint a mi napjaink. Nálunk hamar elmúlik a reggel, meg a dél is, meg az este is, és vége van a napnak. A jó Isten napjai nagyon hosszúak. Sok száz évig tart egy. Úgy nevezzük a hosszú napokat, hogy korszak. „*Égboltozat, légkör*” az, amit mi kéknak látunk, az a *kerek, kék ég*, az égboltozat, és az levegőből van, — azért nevezzük azt légkörnek is. „*Alkosunk*” annyit jelent, mint teremtsünk. „*Képünkre és hasonlatosságunkra*”, ez azt jelenti, hogy Isten minket úgy teremtett, hogy

őhozzá hasonlitsunk. De nem a testünk, vagy az arcunk hasonlít Istenhez, mert Istennek nincsen teste vagy arca, hanem a lelkünk hasonlít Istenhez, mert Isten lélek. (A hét szent napja stb., ami zárójelben van, a III. osztályban elmaradhat.) „*Legjelesebb*”: ez azt jelenti, hogy legszebb és legjobb. Az angyalok szebbek és jobbak és okosabbak és erősebbek, mint az emberek.

*

A bibliai szöveg betanítására a következő módszert ajánlom: A táblára mutatunk, miközben karban mondjuk (miután a gyermekeknek előmondtuk) a biblia szövegét. Az egyes napoknál a táblára írott megfelelő szóra mutatunk. — Azután letöröljük a számokat és a megmaradt írásra mutatva az első padsorral elmondattjuk az egészet újra. Majd letöröljük pl. az első és ötödik napot, és most a második padsorral mondattjuk el, miközben a táblán a megfelelő napokra mutatunk, habár egyik-másik már le is van törölve. A következő padosor számára ismét letörölünk két, három napot. Majd az egész táblát letöröljük, és már csak az üres táblára, azonban azon helyekre mutatunk, ahol a szavak fel voltak írva. Így a gyermekek gyorsan és jól tanulnak. — Majd végül megkérdezzük, milyenek voltak az angyalok mind, amikor Isten megteremtette őket? És: Jók maradtak-e az angyalok mind?

2.—34., 35. Ki teremtette a világot? Hány nap alatt teremtette Isten a világot? Mit tett Isten a 7. napon? És mit tesz Isten még most is a világgal? Hogyan is mondotta Theophil? Isten *gondoskodik* a világról, hogy el ne pusztuljon. Ő küld esőt meg napsugarat, tavaszt meg nyarat. Azután *fenn is tartja* a világot, mert ha nem tartaná fenn, összedülne, és addig esne lefelé, míg újra semmi lenne belőle. És Isten *kormányozza* is a világot, ez azt jelenti, hogy igazgatja, hogy a világban minden jól menjen. (A kocsis is kormányozza a lovakat, hogy jól menjenek.) — Tehát mit tesz Isten még most is a világgal?

3.—41., *42. Tamásnak nem történt baja, amikor a sebesen szaladó autó elütötte, mert vigyázott reá az őrangyal. Pedig Tamás nem is látta az őrangyalt. Mi sem látjuk őt, és mégis vigyáz reánk, és azonfelül sokszor halljuk lelkünkben szavát is, mellyel minket a jóra int. Úgy bizony. A jó angyalok szeretnek minket és azért őrzik testünket és lelkünket, imádkoznak érettünk és a jóra intenek. Tehát milyenek irántunk a jó angyalok? És hogyan nevezzük azokat az angyalokat, akik minket őriznek?

4.—38. Tamás sem látta az őrangyalát, amikor az reá vigyázott: mi sem látjuk a miénket? Úgyebár azért, mert az angyalok lelkek, akiknek testük nincsen. Hát mijük van? Értelmük van, hogy azzal gondolkodjanak, és nekünk súgjanak, azonkívül szabadakaratuk is van, hogy avval akarjanak, és nekünk segíthessenek. Vagyis az angyalok lelkek, akiknek értelmük

és szabadakaratuk van, de testük nincsen. — Tehát mik az angyalok?

5.—43. Mikor Theophil a vásáros sátrak közt ment, a gonoszlelek irigykedett reá, azaz szomorkodott, hogy Theophilnak olyan szép lelke van, és azért bűnre, másszóval rosszra akarta csábítani, hogy Theophil is a pokolba jusson. Minket sem szeretnek a gonoszlelkek, mireánk is haragszanak, minket is *gyűlölnék*, reánk is *irigykednek*, minket is rosszra csábítanak, hogy mi is a pokolba jussunk. Vagyis, milyenek irántunk a gonoszlelkek? És ki érezte már, hogy a gonoszlelek őt rosszra csábítja?

6.—*44. Mikor Theophilt a gonoszlelek rosszra csábította, mit csinált? Először imádkozott. Elmondotta szokásos kis imáját „*Istenem, szeretlek, add, hogy mindig jobban szeresselek*” — és azután a csábításra nem hallgatott, úgy mondjuk a csábításnak *ellenállt*. Így kell nekünk is tenni. Vagyis midőn a gonoszlelek rosszra csábít, Istentől segítséget kell kérnünk és a csábításnak ellenállnunk. Tehát mit kell tennünk, midőn a gonoszlelek rosszra csábít?

Összefoglaló ismételése a most tanult anyagnak.

Leckére lesz a III. osztálynak bibliából 1., katekizmusból: 34., 35., 38., 39., 40., 41. és 43.

a IV. és V. osztálynak ezenfelül 42. és 44. is.

III. Alkalmazás. Ki tudja elsorolni, hogy mi mindent kaptunk a jó Istentől? Világosságot, napsugarat és esőt, sok mindenféle növényt és mennyi mindenféle hasznos állatot. Fát és követ az építéshez, vasat és rezet a szerszámok részére, vásznat, posztót és bőrt a ruhához stb. (bele lehet menni a részletekbe is) és végül még *őrangyalt* is kaptunk, hogy az minket őrizzen. — Kit őrizett már meg az őrangyal? Látjátok, milyen sokszor estetek már el, és még nem ütöttétek ki a szemeteket, meg másféle baj sem ért még. Mindig az őrangyal vigyázott reátok. Ki szereti az őrangyalát? És hogyan lehet ezt a szeretetet nemcsak szóval mondani, hanem tettekkel meg is mutatni? Hallgatni kell szépen az őrangyal figyelmeztetésére, és ha azt mondja, „ne menj ide vagy oda”, szót kell fogadni. Azután imádkozni is kell hozzá így:

•
 Örangyalom szeretlek,
 Vigyázz reám szépen kérlek,
 Vezess engem fel az égbe,
 Jézusomnak közelébe. Amen.

A gonoszlelektől pedig félni kell, mert az minket is gyűlöli, reánk is irigykedik, és ezért a bűnre csábít, hogy mi is a pokolba jussunk. Azért tegyetek úgy, mint Theophil, ha az ördög rosszat sug a lelketekbe, mondjátok: „*Istenem, szeretlek, add, hogy mindig jobban szeresselek*”, azután ne hallgassatok az ördögre, hanem tegyetek másvalamit, és meglássátok, mindig tiszta marad lelketek a bűntől.

Leányiskolában az egész előterjesztést változatlanul előadhatjuk, csak a neveket kell megfelelően megváltoztatni.

5. ÓRA.

Az első emberpár.

A) A katekizmus és a biblia anyaga.

Megjegyzés. A jelen órára felvett anyag első pillanatra soknak látszik. Hogyha azonban jobban szemügyre vesszük, azt találjuk, hogy a bibliai rész, valamint a 17. és 22. kérdés már a második osztályból ismert, a 45., 46. és 50. pedig igen könnyű. Így a III. osztályosoknak tulajdonképpen csak négy kérdést kell újonnan megtanulniuk.

17. Ki az Isten?

Isten az egész világnak ura és a mi mennyei Atyánk.

18. Mióta van az Isten és meddig lesz?

Isten mindig volt és mindig lesz; Isten *örökkévaló*.

* Isten sohasem változik.

22. Mit tehet meg Isten?

Isten mindent megtehet, amit csak akar; Isten *mindenható*.

Pl. A világ teremtése. Jézus csodái.

*23. Hogyan rendez el Isten mindent a világon?

Isten úgy rendez el mindent a világon, hogy legjobban elérje azt, amit akar; Isten *végtelenül bölcs*.

Pl. Mózes megmenekülése.

Megjegyzés. Ez a katekizmus nehéz kérdései közé tartozik, mert általános és elvont. Márpedig minden, ami általános vagy elvont, a gyermeknek semmitmondó. Ez a kérdés azonfelül nem is illik szorosan bele ebbe a módszeres egységbe, sokkal szebben volna az levezethető Egyiptomi József vagy Mózes történetéből, de ott nem térhetünk ki rá, mert az a hivatalos tanterv szerint III. osztályos anyag, a III. osztályosok átlagának pedig e kérdés, éppen általános volta miatt, még nehéz. A IV. osztályosoknak ellenben a Szentcsalád egyiptomi futásáig vagy az Üdvözítő kereszthaláláig, tehát sokáig kellene várniuk, míg némileg megfelelő előterjesztéshez jutnánk. Azonkívül jobb, hogyha ezt a kérdést nem akkor hallják legelőször. Ezen okokból vettem azt fel itt.

*27. Hogyan szeret minket az Isten?

Isten végtelenül szeret minket: ő mindig csak jót akar és jót tesz velünk; Isten *végtelenül jó*.

* Jézus mondja: „Úgy szeretete Isten e világot, hogy az Ő egyszülött Fiát adta, hogy minden, aki őbenne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (János 3, 16.)

* Istenben minden jó tulajdonság határ nélkül megvan; azért Isten *végtelenül tökéletes*.

Intelem. „Életednek teljes napjaiban elmédben legyen Isten és óvd magadat, hogy valaha bűnbe ne egyezzel.” (Tóbiás 4, 6.) „Szeressük az Istent, mert az Isten előbb szeretett minket.” (János I. 4, 19.)

36. Különösen kikről gondoskodik Isten?

Isten különösen az emberekről gondoskodik; ő ad nekünk minden testi és lelki jót.

* Szenvedést és csapásokat azért küld vagy enged ránk jönni az Isten, hogy büntessen és javítson, vagy, hogy a mennyországba érdemeiket szerezhessünk.

Pl. Jób.

Intelem. Ha csapás ér, ne zúgolódjál, hanem bízzál Istenben. „Akit az Úr szeret, azt megfenyíti.” (Zsidók 12, 6.) „Az Isten mindent közreműködtet azok javára, akik őt szeretik.” (Róm. 8, 28.)

45. Kik voltak az első emberek?

Az első emberek *Ádám* és *Éva* voltak.

Ádámtól és Évától származik minden ember; azért *őszüleinknek* mondjuk őket.

46. Hogyan teremtette Isten Ádámot?

Isten úgy teremtette Ádámot, hogy testét földből alkotta és lelkét lehelt abba.

* Az ember testből és lélekből áll.

*47. Kihez hasonlít az ember lelke?

Az ember lelke Istenhez hasonlít.

* Midőn Isten az első embert teremtette, akkor mondotta: „Alkossunk embert a mi *képünkre* és *hasonlatosságunkra*.” (Mózes I. 1, 26.)

*48. Miben hasonlít lelkünk Istenhez?

Lelkünk abban hasonlít Istenhez,

1. hogy értelme és szabadakarata van,

2. hogy halhatatlan.

* A lélek szellem, amely nélkül nem gondolkodhatunk, sőt nem is élhetünk. A *lélek örökké él*, a test halála után is. A lelkét nem látjuk, de mégis megismerjük abból, hogy az ember *gondolkodik és szabadakaratú elhatározza magát* arra, amit jónak lát.

49. Mivel mutatta meg Isten leginkább szeretetét őszüleink iránt?

Isten leginkább azzal mutatta meg szeretetét őszüleink iránt, hogy megadta nekik a *megszentelő kegyelmet* és ezzel szentekké tette, gyermekeivé fogadta és a mennyei boldogságra rendelte őket.

Megjegyzés. Erre a kérdésre is mindaz áll, amit a 42. és

43-ra vonatkozólag mondtam. Igen fontos, hogy a gyermek a megszentelő kegyelemről nagy benyomással bírjon. Ezt a helyes és nagy benyomást adó fogalmat a jelen órán, tekintve az anyag terjedelmét, nem adhatjuk meg. Várnunk kell tehát, amíg a parancsolatok tárgyalása előtt arra sor kerülhet, ahol a megfelelő órában csak öt kérdést kell letárgyalnunk, ellentétben a jelen órára, a bibliai részen kívül felvett 13 kérdéssel. A 49. kérdés igazságai tehát szinte elvesznek a tömegben. Ha azonban a parancsolatokon már túl volnánk, igen könnyű dolog volna most az ott szerzett nagy benyomásokat feleleveníteni.

E kérdés végén továbbá ez áll: a mennyei boldogságra rendelte őket. Mi, akik latinul is tudunk, azonnal megértjük ezt a kifejezést, mert szinte a fülünkbe cseng: *ad vitam aeternam destinavit eos*. De a gyermek e kifejezéssel nemigen boldogul. Ellenben, ha azt mondjuk, hogy „Isten a mennyország boldogságára szánta őket”, sokkal könnyebben megérti, hogy mit akarunk mondani.

* A megszentelő kegyelem *természetfölötti* adomány volt.

* Összüleink *rendkívüli értelmet* is kaptak Istentől és nem volt bennük semmi *vétkes kívánság*.

50. Hol laktak összüleink?

Összüleink a Paradicsomkertben laktak.

51. Milyen sorsuk volt összüleinknek a Paradicsomban?

Összüleinknek a Paradicsomban nagyon jó sorsuk volt; boldogan éltek, semmit sem szenvedtek és sohasem kellett volna meghalniok.

* Ezt a boldogságot és a rendkívüli adományokat minden ember örökölhette volna, ha összüleink el nem vesztik.

Intelem. Az ember a látható természet koronája; mert lelkével méltóságban felülmúl minden teremtményt a földön. Becsüld meg ezt a magas méltóságot.

2. Az első emberpár.

Isten a földből alkotta az első ember testét és lelket lehelt abba. Az első ember neve *Ádám* volt, ami annyit jelent, mint „földből való”. Isten gyönyörű kertet készített Ádámnak, hogy ott lakjék és azt művelje. A kertnek neve *Paradicsom* volt. A Paradicsomban mindenféle szép gyümölcsfa volt.

Isten nem akarta Ádámot egymagában hagyni. Mikor tehát Ádám mélyen aludt, Isten kivette egyik oldalbordáját és abból alkotta *Évát*, az asszonyt. Ádám és Éva az emberek összülei. Isten gyermekeivé fogadta őket. A Paradicsomban nagyon jó sorsuk volt és sohasem kellett volna meghalniok. Isten azt akarta, hogy szeressék őt és a *mennyországba* jussanak.

B) A közlendő új fogalmak.

Örökkévaló, mindenható, bölcs, megszentelő kegyelem és annak hatásai, összülők.

C) Kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. A mult órán azt tanultuk, hogy miképpen teremtetten Isten a látható, meg a láthatatlan világot, azután még azt is, hogy a láthatatlan világban vannak a jó Isten legjelesebb teremtményei: az angyalok. Most azt fogjuk megtanulni,

Célkitűzés: hogy miképpen teremtetten Isten az embert.

I. Előterjesztés. Miután Isten az égboltozatot, vagyis a légkört megteremtette, meg a vizet elválasztotta a szárazföldről, és teleteremtette a szárazföldet növényekkel meg állatokkal: kész volt az egész föld. Az egész föld pedig Istené volt, Ő volt annak az ura, Ő volt annak a gazdája. Ekkor teremtetten Isten az első emberpárt, Ádámot meg feleségét, Évát, mégpedig a saját maga képére és hasonlatosságára, és azután az egész földet, meg mindent, ami azon volt, nekik ajándékozta, hogy ők legyenek a föld kis urai, annak kis gazdái.

Ádámnak a testét földből csinálta, azt mondjuk alkotta, de mikor — a test kész volt, az még nem élt, mert még nem volt benne lélek. Azért tehát Isten lelket lehelt bele. Akkor Ádám élni kezdett. Az első embert Isten elnevezte Ádámnak, ez a név annyit jelent, mint földből való. Isten gyönyörű szép kertet is készített Ádámnak, hogy ott lakják és azt művelje. Ennek a szép kertnek paradicsomkert volt a neve. Ebben a gyönyörű szép kertben mindenféle szép gyümölcsfa volt.

De Ádám még egyedül volt, és az nem volt neki jó. Senki sem szeret egészen egyedül lenni. Azért Isten mély álmot bocsátott Ádámra, és mikor Ádám mélyen aludt, kivette Ádámnak egyik oldalcsontját, másszóval oldalbordáját, és abból alkotta a feleségét, Évát. Ádám és Éva az emberek ősszülei. Ez azt jelenti, hogy mindenki tőlük származott. Ha nem élt volna Ádám és Éva, a többi ember sem élt volna, mi sem volnánk, mi sem élnénk. Isten nagyon szerette Ádámot és Évát, és azért adott nekik egy nagyon drága ajándékot: szép *égi koronát* tett a lelkükre, sokkal szebbet és drágábbat, mint amilyen a királyok fején van. Ennek a szép, égi vagy lelki koronának a neve: *megszentelő kegyelem*. Akinek ez a drága égi korona a lelkén van, annak lelke fehér, és tiszta, és ragyogó, úgy mondjuk egyszóval, hogy annak a lelke *szent*. És akinek a lelkén ez a szép korona van, az nemcsak szent, hanem az azonfelül még a jó Isten fogadott gyermeke is lesz, és ha meghal, a mennyországot örökli, vagyis a mennyországba jut. Ádám és Éva ezért nagyon örültek. A paradicsomkertben pedig igen jó sorsuk volt. Nem fájt nekik

semmi, sohasem voltak betegek, sohasem kellett szenvedniök, és sohasem kellett volna meghalniok. Isten azt akarta, hogy szeresék Őt, és a mennyországba jussanak.

Visszakérdés, és a bibliában lévő kép szemléltetése. E képen felhívjuk a figyelmüket, hogy mi mindent kaptunk Istentől. (Kérdezhetik a gyermekek, hogy Istennek, és az angyaloknak a képen miért van testük? Erre azt felelhetjük: ezt csak úgy rajzolták, másképen nem lehetne az Istent, és az angyalokat lerajzolni. — Azután: „Ádám és Éva miért nem kaptak ruhát?” Nekik még nem kellett, mert ők akkor még egészen szentek voltak, és azért nem szégyelték magukat.)

II. Kifejtés. 1.—18. Az egész világot Isten teremtette. Teremteni annyit tesz, mint semmiből csinálni. Egyszer valamikor régen még nem volt a világ. Akkor csak Isten volt egyedül, mert Isten mindig volt és mindig lesz, ezt úgy mondjuk, hogy Isten örökkévaló. Isten tehát mindig volt, és mindig lesz, Isten örökkévaló. Vagyis, mióta van Isten és meddig lesz?

2.—22. Isten a világot semmiből teremtette és Ádámot földből alkotta. Ezt mi nem bírjuk utána csinálni. Amikor az asztalos asztalt akar csinálni, akkor neki deszka kell, amikor a kőműves házat akar építeni, akkor neki téglák meg víz, meg homok és mész kell. Amikor mi írni akarunk, akkor nekünk tinta meg toll, meg papír kell. De amikor Isten akar valamit teremteni, akkor neki nem kell semmi. Ő semmiből is bír valamit csinálni, éppen azért, mert Isten mindent megtehet, amit csak akar, Isten mindenható. Aki mindenható, az mindent megtehet, amit csak akar. Vagyis mit tehet meg Isten?

3.—17. Hogyha ti a porban vagy a homokban játszotok, és abból magatoknak várat csináltok, az a tiétek. Amit csinálunk, az a miénk. Isten teremtette a világot, azért a világ Istené, Ő annak a gazdája, annak az ura. Isten teremtette az egész világot, azért Ő az egész világ ura. De az embereket nemcsak teremtette, hanem még fiaivá is fogadta őket, így lett Isten az embereknek az Atyja, a mennyei Atyja. És mert mi is emberek vagyunk, azért Isten a mi mennyei Atyánk is. Vagyis, Isten az egész világnak ura, és a mi mennyei Atyánk. Tehát ki az Isten?

4.—B. 2. és K. 45., 46. Elővétetjük a bibliát és azt mondatról-mondatra olvastatva, szómagyarázatokat fűzzünk hozzá. Azután kérdezzük: Kik voltak a mennyei Atyának, Istennek első fogadott fiai? Kik voltak az első emberek? Hogyan teremtette Isten Ádámot?

5.—*47. Mikor Isten Ádámot teremtette, azt akarta, hogy Ádám az ő fogadott fia legyen és azért öreá hasonlítson, azért midőn Ádámot teremteni akarta, azt mondotta: „Alkossunk embert képünkre és hasonlatosságunkra.” Igen ám, de mint a multkor is mondtam, a jó Istennek nincsen teste, és éppen azért az embernek nem a teste hasonlít Istenhez, hanem a lelke.

Úgy bizony, az ember lelke Istenhez hasonlít. Tehát kihez hasonlít az ember lelke?

6.—*48. Lelkünk pedig abban hasonlít Istenhez, hogy értelme és szabadakarata van, azután még abban is, hogy halhatatlan. — Mit csinál a lélek az értelemmel? Ért. Megérti a beszédet és gondolkodik. A szabadakarattal pedig akar. Éppen azért, mert az embernek van értelme és szabadakarata: bírunk gondolkodni és megérteni és akarni. — Azonfelül lelkünk még halhatatlan is. Ez azt jelenti, hogy nem bír meghalni. Csak a testünk bír meghalni, de lelkünk nem, lelkünk örökké él, és ebben is hasonlít Istenhez, aki örökké él. Vagyis, lelkünk abban hasonlít Istenhez, 1. hogy értelme és szabadakarata van, 2. hogy halhatatlan. Tehát miben hasonlít lelkünk Istenhez?

7.—*27. Isten nagyon szép. És Isten azt akarta, hogy mi hasonlítsunk hozzá, azért a mi lelkünket is szépre teremtette. Szépre teremtett minket Isten, mert Ő minket nagyon-nagyon-nagyon, egyszóval végtelenül szeret, és azért szeret minket olyan nagyon, mert Ő *végtelenül jó*. És ezért, mert végtelenül jó, mindig csak jót akar és jót tesz velünk. Vagyis Isten végtelenül szeret minket: Ő mindig csak jót akar és jót tesz velünk; Isten végtelenül jó. Tehát hogyan szeret minket az Isten?

8.—50., 51. Ádám és Éva a mi őszüleink. Az apa és az anya előbb éltek mint mi, ők a mi szüleink. A nagypapa és a nagymama előbb éltek, mint a mi szüleink, ők a mi nagyszüleink. A nagypapa és nagymama szülei még előbb éltek, azok a mi déd- vagy szépszüleink, azok szülői még előbb éltek — és akik legelőbb éltek, vagyis a legelső emberek: a mi őszüleink. Isten Ádámot és Évát, vagyis a mi őszüleinket nagyon szerette, és azért különösen gondjukat viselte, különösen gondoskodott róluk. Ő adott nekik minden testi és lelki jót. A szép paradicsomkertbe tette őket, hogy ott lakjanak, és őszüleinknek a paradicsomkertben nagyon jó sorsuk volt, boldogan éltek, semmit sem szenvedtek és sohasem kellett volna meghalniok. Vagyis, hol laktak őszüleink? És milyen sorsuk volt őszüleinknek a paradicsomban?

9.—36. De a jó Isten nemcsak az őszüleinkről gondoskodott különösen, hanem minden emberről, tehát rólunk is különösen gondoskodik. Ő ad nekünk minden testi és lelki jót. Vagyis Isten különösen az emberekről gondoskodik, Ő ad nekünk minden testi és lelki jót. Tehát különösen kikről gondoskodik Isten?

10.—*23. És éppen azért, mert Isten az emberekről különösen gondoskodik, azért mindent úgy rendez el a világon, hogy legjobban elérje azt, amit akar, és azért mondjuk, hogy Isten *végtelenül bölcs*. Az bölcs, aki nagyon okos. Isten nagyon-nagyon-nagyon okos, azért mondjuk, hogy Isten végtelenül bölcs. — Vagyis hogyan rendez el Isten mindent a világon?

11.—49. A jó Isten, mint mondtam, nagyon szerette ős-

szüleinket, és azért a Paradicsomkertben mindenféle szépet és jót adott nekik. Mégis leginkább avval mutatta meg szeretetét összüleink iránt, hogy azt a nagy lelki ajándékot, azt a drága lelki koronát, a megszentelő kegyelmet adta nekik, mert ezáltal lettek az összülők szentek, azután Isten fogadott gyermekei és végül a mennyország örökösei. Vagyis Isten leginkább avval mutatta meg szeretetét összüleink iránt, hogy megadta nekik a megszentelő kegyelmet, és ezzel szentekké tette, gyermekeivé fogadta, és a mennyei boldogságra rendelte, vagyis szánta őket. Tehát mivel mutatta meg Isten leginkább szeretetét összüleink iránt?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz: a III. osztály számára a bibliából 2., a katekizmusból: 17., 18., 22., 36., 45., 46., 49., 50. és 51.

a IV. és V. osztály számára ezenfelül 23., 27., 47. és 48.

III. Alkalmazás. Theophil egyszer nagy örömmel, ugrálva ment az utcán. Találkozott pedig vele a Tiszti Bácsi és megkérdezte, hogy minek örül annyira.

— Hát hogyne örülnék, — mondotta Theophil — mikor éppen most tanultuk a hittanórán, hogy Isten minket nagyon-nagyon-nagyon, azt mondotta a tisztelendő úr, hogy végtelenül szeret és azért rólunk különösen gondoskodik.

— Hát ezért örülsz annyira? — kérdezte a Tiszti Bácsi. — Hát ezért bizony lehet is örülni!

— De még másért is örülök, — mondotta Theophil — de azt már nem mondom meg. — És Theophil szépen köszönt és elszaladt, egyenesen a templomba. Ott azután letérdelt az oltár lépcsőjére és imádkozni kezdett.

Igy imádkozott: „Édes jó Istenem, jó Jézusom, te tudod az én nagy bánatomat, hogy mennyire fáj az nekem, hogy apuskám Téged nem szeret, és húsvétkor sem megy sohasem győnni. De éppen most tanultam, hogy Te minket mennyire szeretsz, hogy mennyire gondoskodik rólunk, és segítesz nekünk, éppen azért kérlek szépen, térítsd meg nekem apuskámat, hogy ő is szeressen téged, és menjen győnni és áldozni.”

Azután vidáman kiment, és hazaszaladt, mert ő biztosan tudta, hogy a jó Isten nekünk mindig segít, hogy ha őt szépen, *bizalommal* kérjük. Nem is félt többé soha, mert tudta, hogy a jó Isten gondoskodik róla, és vigyáz reá, és amit kér, azt meg is adja neki, hogyha őt továbbra is szereti, szépen kéri, és *bízik* benne.

Hogy bíratok ti is mindig a jó Istenben *bízni*, erősen *bízni*, *bízni*, az ő segítségével, az ő gondviselésében és szeretetében, megtanulunk egy kis imát, melyet napközben többször el fogtok ezután mondani:

„Jézusom szentséges Szíve, bízom benned!”

A IV. és V. osztályban fel lehet még vetni e kérdést, hogy van-e az állatoknak is lelke? Nincsen. Az állatoknak csak „párája” van. Ha az ember meghal, azt mondjuk, hogy elszállt a lelke, ha az állat elpusztul, csak azt lehet mondani: kiment a pára belőle, kilehelte a páráját. De míg a lélek örökké él, az állat párája eloszlik, semmivé lesz.

Hogy az állatnak nincsen lelke, azt abból is láthatjuk, hogy az állatot nem lehet megtanítani, csak *rászoktatni* valamire. A gyermek tanul, és sokat meg bír tanulni, az állatot csak nehezen lehet kevés dologra rászoktatni. Az állatnak szabadakarata sincsen, csak ösztöne. Oda megy és azt teszi, ahová és amire az ösztöne hajtja, éppen azért nincsen az állatnak bűne sem.

Mindent, amit az állat tesz, csak azért teszi, hogy enni-valóhoz jusson. Az ember sok mindenféle mást is bír tenni. Pl. hányféle ipart bír folytatni stb., stb.

Szépen be lehet ez igazságokat Theophil életébe állítani. Pl. elmondjuk, hogy a faluba, vagy a városba cirkusz jött és ott a betanított állatok mutatványait bámulták az emberek. De csak a tudatlanok előtt látszottak az állatok okosaknak, akik a dolgok titkát ismerték, azok tudták, hogy mindez csak szoktatás. Részletesen elmondjuk pl. a számoló csacsi esetét, amely az egyszerűt tudta, és hogyha erre vonatkozólag kérdezték, pontosan annyiszor dobantott patájával, amennyit a helyes felelet megkívánt. De csak akkor bírt számolni, ha gazdája mellette volt, mert az rászoktatta, hogy annyiszor dobantson lábával, ahányat ő a szemével pislog. Csakhogy ezt a nézőközönség nem tudta és azért sokan azt gondolták, hogy a csacsi maga olyan okos, hogy számolni tud.

6. ÓRA.

A bűnbeesés és az eredeti bűn.

A) A katekizmus és a biblia anyaga.

52. Mi rontotta meg őszüleink boldogságát?

Összüleink boldogságát az rontotta meg, hogy bűnt követtek el és azzal Isten büntetését vonták magukra.

53. Mi által követtek el bűnt őszüleink?

Összüleink azáltal követtek el bűnt, hogy nem engedelmeskedtek Istennek, hanem ettek a tiltott fának gyümölcséből.

Megjegyzés. Az 52. és 53. kérdés kevésbé látszik fontosnak és azért gyöngébb osztályban azt hiszem, nyugodtan elhagyható.

***54. Mivel büntette meg Isten összüleinket az elkövetett bűn miatt?**

Isten azzal büntette meg összüleinket az elkövetett bűn miatt, hogy 1. elvesztették *Isten kegyelmét* és így nem juthattak a mennyei boldogságra; 2. értelmük elhomályosodott és akaratuk rosszra hajló lett; 3. sokat kellett szenvedniök és végre meg kellett halniok.

Megjegyzés. Ez a kérdés a III. osztályosok számára nehéz, leginkább azért, mert ellentétben látszik lenni a biblia elbeszélésével. A biblia beszél ugyanis büntetésről, el is mondja a kígyóra, Ádáma és Évára kirótt büntetést, de a fenti kérdés első és második pontjában felsoroltakról egy szó sem szól. — Ezokból e kérdést csak a IV. osztályosoknak adom elő.

***55. Hogyan ártott összüleink bűne mindnyájunknak?**

Összüleink bűne úgy ártott mindnyájunknak, hogy a bűn és a büntetés minden emberre átszáll és mindenki ezzel a bűnnel jön a világra.

56. Hogyan nevezzük azt a bűnt, amely összüleinktől minden emberre átszáll?

Azt a bűnt, amely összüleinktől minden emberre átszáll, *eredeti bűnnek* nevezzük.

* Az eredeti bűnt *eredetünkkel* együtt örököljük összüleinktől.

***57. Kire nem szállott át az eredeti bűn?**

Az eredeti bűn csak a *Boldogságos Szűz Máriára* nem szállott át.

* A Boldogságos Szűz Máriát Isten különös kegyelme mentette meg az eredeti bűntől, amint az angyal szavaiból kitűnik: „Üdvözlégy, *malasztal teljes*.” Ez azért történt, mert Isten kiválasztotta Őt, hogy *Jézus Krisztusnak anyja* legyen.

* Szűz Mária kiváltságát, hogy az eredeti bűn nem szállt rá, *szepőlötelen fogantatásnak* nevezzük. *Boldogasszony szepőlötelen fogantatásának ünnepe* december 8-án van.

58. Mi történt volna az emberekkel, ha Isten meg nem könyörült volna rajtuk.

Az emberek sohasem juthattak volna a mennyországba, ha Isten meg nem könyörült volna rajtuk.

Megjegyzés. Az 54. kérdés szerint az *összülők nem juthattak a mennyei boldogságra*, itt pedig az áll: *sohasem juthattak volna a mennyországba*. Ez az utóbbi kifejezés egyszerűbb és a gyermek felfogásának is megfelelőbb. Ezt kellene használni mindenütt.

59. Hogyan könyörült meg Isten az embereken?

Isten Megváltót ígért és küldött, hogy az embereket a bűntől megváltsa és üdvözítse.

* Isten először *összüleinknek* ígerte meg a Megváltót. Ezt az ígéretet utóbb a *pátriárkáknak* (Ábrahámnak, Izsáknak, Já-

kobnak) is megtette, később pedig a *proféták* (Dávid, Izaiás, Dániel stb.) által gyakran megújította.

* A proféták megjövendölték a Megváltóról, hogy 1. mikor és hol fog születni; 2. Isten lesz és csodákat fog művelni; 3. harminc ezüstpénzért el fogják árulni, kezeit és lábait átszegezni; 4. bűneinkért szenvedni fog és meghalni, azután föl fog támadni.

60. Meddig kellett az embereknek a Megváltóra várniok?

Az embereknek többezer évig kellett a Megváltóra várniok.

* Arról az időről, amelyben az emberek a Megváltót várták, *ádvéntben* emlékezünk meg. Advent (Ürjövét) karácsony előtt van és körülbelül négy hétig tart. Ekkor Jézus születésének ünneplésére készülünk. Adventben vannak a *Roráté-misék*, a Boldogságos Szűz Mária tiszteletére.

Intelem. Utáld a bűnt, mert az hozott minden rosszat a világra.

Megjegyzés. A jelen órára felvett bibliai anyag néhány mondat kivételével egészen ismeretes a II. osztályból, ugyanúgy, mint a katekizmus 55., 56. és 58. kérdése. Érdekes azonban, hogy míg az elemi katekizmus az 55. kérdést a 39. szám alatt, már a II. osztály számára előírja, a kiskatekizmus azt csak a IV. osztályosok számára kijelölt anyag közé osztja be.

3. Az első emberek bűne.

Isten az mondotta Ádámnak: „A Paradicsom minden fájáról ehétel; csak egy fáról, amely a kert közepén van, a jó és gonosz tudásának fájáról ne egyél. Ha arról eszel, meghalsz.” De az ördög irigykedett az emberekre. Azért a kígyóba rejtőzködött és kérdezte Évát: „Miért nem esztek a Paradicsom minden fájáról?” Éva azt felelte: „Isten megparancsolta, hogy ne együnk annak az egy fának gyümölcséből, mert különben meg találunk halni.” De a kígyó azt mondotta: „Dehogyan haltok meg. Ha esztek arról a fáról, olyanok lesztek, mint az Isten.” Az asszony látta, hogy a fának szép a gyümölcse, azért szakított és evett belőle. Azután adott férjének és az is evett a tiltott fának gyümölcséből. Összüleink tehát nem engedelmeskedtek az Isten parancsolatának és így bűnt követtek el.

Ádám és Éva a bűn után nagyon szégyelték magukat és elbújtak a fák között. De Isten látta őket és kérdezte Ádámot: „Hol vagy?” Ádám azt felelte: „Elbújtam, mert félek tőled.” Isten ismét kérdezte: „Ugy-e, ettél a tiltott fáról?” Ádám azt mondotta: „Az asszony adott nekem és ettem.” Éva pedig azt mondotta: „A kígyó csalt meg engem.”

Isten megátkozta a kígyót és azt mondotta: *„Ellenkezést vetek közötted és az asszony között, a te ivadékod és az asszony ivadéka között; ő megrontja fejedet és te sarka után leselkedel.”* Azután megbüntette Isten az összülőket. Az asszonynak mondotta: *„Sok fájdalmad lesz gyermekeiddel.”* Ádámnak pedig azt mondotta: *„Arcod veritékével eszed a kenyeret, míg vissza nem térsz a földbe; mert por vagy és porrá leszel.”* Azután kiűzte Isten Ádámot és Évát a Paradicsomból. Az összülők attólfogva sokat szenvedtek és meg is kellett halniuk. A mennyországba nem juthattak volna, ha Isten meg nem könyörült volna rajtuk. A többi emberek sem üdvözülhettek volna, mert az eredeti bűn és annak büntetése rájuk száll. De az emberek mindjárt a bűn után megtudták Istentől, hogy egykor megrontja valaki a kígyó fejét, vagyis az ördög hatalmát és megváltja a világot. Ez volt az első örömhír a Megváltóról.

Megjegyzés. Nagy kár, hogy a kis biblia szövegezése sok helyen magyartalan. A magyar gyermeknek minden magyartalanság bizonyos fokig érthetlenséget is jelent. Pl. ehétel, szégyenelték, vagy hasonló. A protoevangéliumot pedig alig tudja megtanulni egynehány gyermek. Annak szövege olyan idegenszerűen hangzik előtte, hogy azt csak olyan nehezen érti meg, mint pl. valami számtani szabályt, és éppen azért alig bírja magának megjegyezni. Azért ha azt látjuk, hogy annak betanítása túl nagy nehézséget okoz, azt hiszem, bátran elhagyhatjuk azt, és megelégedhetünk azzal, ha tanítványaink annyit tudnak, hogy Isten a Megváltót már összüleinknek megígérte.

B) A közlendő új fogalmak.

Megváltó és megváltás, ivadék, megátkoz, elhomályosodott értelem, rosszraajló akarat, megkönyörül és üdvözít.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. A mult órán azt mondtam el nektek, hogy összüleinknek a Paradicsomkertben milyen jó sorsuk volt. Most azt fogom elmondani,

Célkitűzés: hogy jó sorsukat miképen veszítették el.

I. Előterjesztés. Mikor Ádám és Éva a Paradicsomkertben voltak, Isten azt mondotta Ádámnak: *„A Paradicsomkert minden fájáról ehetsz, csak egy fáról, mely a kert közepén áll, a jó és gonosz tudásának fájáról ne egyél, mert ha arról eszel, meg fogsz halni.”* De az ördög irigykedett az emberekre, azért a kígyóba rejtőzött, és kérdezte Évát. *„Miért nem esztek a Para-*

dicsom minden fájáról?" Éva azt felelte: „Isten megtiltotta, hogy annak az egy fának gyümölcséből együnk, nehogy meghaljunk.” De a kígyóba rejtőzött ördög azt felelte: „Dehogyan haltok meg, ha esztek annak a fának gyümölcséből, olyanok lesztek, mint az Isten, és tudni fogjátok, hogy mi a jó és mi a rossz.” Éva látta, hogy a fának a gyümölcse szép, szakított tehát, és evett belőle. Azután adott férjének is, aki szintén evett a tiltott fának gyümölcséből. Összüleink tehát nem engedelmeskedtek Isten parancsának, és így bünt követtek el.

Ádám és Éva a bűn után nagyon szégyelték magukat, és elbújtak a fák között. De Isten látta őket, és kérdezte Ádámot: „Hol vagy?” Ádám azt felelte: „Elbújtam, mert félek tőled.” Isten tovább kérdezte: „Ugy-e, ettél a tiltott fáról?” Ádám azt felelte: „Éva adott nekem és ettem”; Éva pedig azt mondotta: „A kígyó csalt meg engem.”

Isten megátkozta a kígyót és azt mondotta: „Ellenkezést vetek közted és az asszony között, a te ivadékod és az asszony ivadéka között; ő megrontja fejedet és te a sarka után leselkedel.” Azután megbüntette az összülőket. Évának azt mondotta: „Sok fájdalmad lesz gyermekeiddel.” Ádámnak pedig azt mondotta: „Arcod veritékével eszed a kenyeredet, míg vissza nem térsz a földbe; mert por vagy és porrá leszel.” Azután kiűzte Isten Ádámot és Évát a Paradicsomból. Az összülők ettől fogva sokat szenvedtek, és meg is kellett halniuk. A mennyországba sem juthattak volna, mert mikor a bünt elkövették, elvesztették a megszentelő kegyelmet, azt a drága égi koronát, és így már nem voltak Isten fogadott fiai, sem a mennyország örökösei. — De az összülőket még más baj is érte. Amíg lelkük tiszta volt, addig igen okosak voltak. Az első bűn azonban elrontotta eszüket is és így már nem voltak olyan okosak, mint azelőtt. Úgy mondjuk ezt: *értelmük* elhomályosodott. Azonkívül akaratuk is rosszra hajló lett. Ez pedig azt jelenti, hogy ezentúl már könnyebb volt nekik a rosszat megtenni, mint a jót. És mindez a sok baj átszállott az összülők fiaira, és azonkívül az összes emberekre. De a jó Isten megkönyörült az embereken és megígérte az összülőknek, hogy Megváltót fog küldeni, aki össze fogja taposni az ördög fejét, azaz meg fogja rontani az ő hatalmát, és megszabadít minket a bűntől, és az örök büntetéstől is. Ez volt az első örömhír a Megváltóról.

Visszakérdezés és a bibliában lévő kép szemléltetése. A visszakérdezésnél már kiemeljük mind ama büntetéseket, melyeket a biblia felsorol, mind azokat is, melyek a katekizmusban szerepelnek.

II. Kifejtés. 1.—B. 3. Elolvastatjuk a biblia szövegét, és szómagyarázatokat fűzünk hozzá. *Ehetel:* annyi, mint ehetsz. A *Jó és gonosz tudásának* a fáját azért hívták így, mert ha valaki arról evett, tudta, hogy mi a jó és mi a rossz. *Írigykedett:* hogy

hogyan és miért irigykedik az ördög reánk, azt már a mult órák egyikén elmondtam. (L. a 3. óra előterjesztését.) Ki emlékezik rá? *A kígyóban rejtőzködött:* ez azt jelenti, hogy az ördög a kígyóba rejtőzött (a gonoszlélek ugyanis nem tartósan, állandóan — habitualiter — rejtőzködött a kígyóban, hanem a jelen esetre, vagy alkalomra — ad hoc — rejtőzött abba), hogy Éva ne lássa őt, és ezért ne féljen tőle, hanem higgyen neki. — *De a kígyó azt mondotta:* a kígyóba bújt ördög mondotta ezt. *Olyanok lesztek, mint Isten:* vagyis tudni fogjátok, hogy mi a jó és mi a rossz. *Szégyenelték,* annyi mint szégyelték. *Megátkozta:* igen rossz sorsot adott neki. *Ellenkezést vetek közted és az asszony között:* ez azt jelenti, hogy egyszer majd nem lesz a kígyó és egy Asszony között barátság, vagyis ellenkezni fognak. Lesz tehát egyszer egy Asszony, és ez a Szűz Mária lesz, aki sohasem fog a kígyóra, azaz az ördög csábítására hallgatni, akinek ezért a lelke tiszta lesz minden bűntől. Ezt jelenti az, hogy *ellenkezést vetek közted és az asszony között.* — De Isten még azt is mondotta: *a te ivadékod, és az asszony ivadéka között.* Ez meg azt jelenti, hogy nemcsak az asszony, azaz Szűz Mária, és az ördög között lesz ellenkezés, hanem Szűz Mária ivadéka, vagyis fia, az Úr Jézus és a többi ördögök között is ellenkezés lesz. *Ő megrontja fejedet* — mondotta a jó Isten — *és te az ő sarka után leselkedel.* Amidőn a Szentszűz lelkét sohasem szennyezte be a bűn, akkor ő összetaposta a gonoszlélek fejét, azaz az ördög hatalmát, és így eredménytelenül, vagyis hiába leselkedett reá az ördög. Ezért lehet a Szentszűz képein látni, hogy lábával a kígyó fejére lép. (Ezt a magyarázatot adhatjuk a IV. és az V. osztályban. A III.-ban elég annyit mondani, hogy a jó Isten előre megmondotta a kígyónak, azaz az ördögnek, hogy nem fog mindenkit sikeresen bűnre csábítani, mert lesz egyszer egy Asszony, t. i. Szűz Mária és annak az ivadéka, vagyis a fia, az Úr Jézus, akinek a lelkén sohasem lesz bűn, egyetlenegy sem, és akik ezért erősebbek lesznek, mint az ördög, vagyis le fogják őt győzni, össze fogják taposni a fejét, azaz le fogják rontani hatalmát. Ezért festik sokszor Szűz Máriát a képeken úgy, hogy lábával a kígyó fejére lép. — A jó Isten ekkor megígérte az őszülőknek a Megváltót.)

Sok fájdalmad lesz gyermekeiddel: ez azt jelenti, hogy sokat kell majd bajlódnia és kínlódnia a gyermekei miatt. *Arcod verejtékével eszed a kenyeret:* ez azt jelenti, hogy kifáradsz a munkától, és izzadsz mikor dolgozol és a kenyeret magadnak megkeresed. *Míg visszatérsz a földbe:* míg el nem temetnek. *Mert por vagy és porrá leszel:* Isten Ádámot földből alkotta és halála után testéből újra por lett. *De az emberek mindjárt a bűn után . . . stb.* Éppen mert ez a mondat itt áll, elhagyhatjuk a proto-evangélium („Ellenkezést vetek közted stb . . . leselkedel”) szövegét.

2.—52., 53. (Gyengébb osztályokban elhagyhatjuk.) Összüleinknek a Paradicsomkertben igen jó sorsuk volt, de csak addig, ameddig jók voltak. De mikor a bűnt elkövették, a jó Isten megbüntette őket és ezzel vége volt jó sorsuknak. Összüleink boldogságát tehát az rontotta meg, hogy bűnt követtek el, és azzal Isten büntetését vonták magukra. A bűnt pedig, mint már tudjátok, azáltal követték el, hogy nem engedelmeskedtek Istennek, hanem ettek a tiltott fának gyümölcséből. — Vagyis mi rontotta meg összüleink boldogságát? És mi által követtek el bűnt összüleink?

3.—*54. Isten azt mondotta Évának, hogy sok fájdalommal lesz gyermekeiddel, Ádámnak pedig, hogy arcod veritékével eszed a kenyeret, míg visszatérsz a földre. Ezek a büntetések inkább a *testnek* a büntetései voltak és azért röviden azt mondjuk, hogy összüleinknek sokat kellett szenvedniök, és végre meg is kellett halniök. De ezen büntetéseken kívül még sokkal nagyobb, és pedig *lelki* büntetéseket is kaptak: úgymint 1. elveszítették Isten kegyelmét, a megszentelő malasztot, azt a drága égi koronát, és így már nem juthattak a mennyei boldogságra, azután 2. már nem voltak olyan okosak: feledékenyek lettek, azt mondjuk, hogy értelmük elhomályosodott. És végül akaratuk rosszra hajló lett, vagyis ezentúl már könnyebb volt nekik a rosszat megtenni, mint a jót. Összesen tehát háromféle büntetést kaptak összüleink: két lelkit, és egy testit. Vagyis Isten azzal büntette meg összüleinket az elkövetett bűn miatt, hogy 1. elveszítették Isten kegyelmét, és így nem juthattak a mennyei boldogságra, 2. értelmük elhomályosodott, és akaratuk rosszra hajló lett; 3. sokat kellett szenvedniök és végre meg is kellett halniök. — Tehát mivel büntette meg Isten összüleinket az elkövetett bűn miatt?

4.—*55. és 56. Engedetlenségükkel az összülők nagy bajt okoztak maguknak, de nemcsak maguknak, hanem az összes embereknek, és ezért nekünk is. Az ő bűnük, és annak büntetése ugyanis mindenkire átszállt, vagy másszóval áteredt, és azért mindenki evvel a bűnnel jön a világra. — Ezért kell minden anyának sokat szenvednie a gyermekei miatt; ezért kell minden embernek izzadnia, mikor a kenyerét magának megkeresi; ezért vagyunk olyan feledékenyek és tanulunk olyan nehezen; ezért olyan nehéz sokszor a jót megtenni, és ezért kell mindannyiunknak olyan sokat szenvedni és végül ezért fogunk mindannyian meghalni. Igen bizony, mert összüleink bűne úgy ártott mindnyájunknak, hogy a bűn, és büntetés minden emberre átszáll, és mindenki ezzel a bűnnel jön a világra. És ezt a bűnt eredeti bűnnek nevezzük. Vagyis hogyan ártott összüleink bűne mindnyájunknak? És hogyan nevezzük azt a bűnt, amely összüleinkről minden emberre átszáll?

5.—*57. Amikor a jó Isten összüleink bűnbeesése után a kígyót megátkozta, ugyanakkor megígérte a Megváltót is. Akkor

ugyanis előre mondotta, hogy él majd egyszer egy Asszony, aki között, és az ördög között ellenkezés lesz, vagyis aki sohasem lesz az ördög hatalmában, aki ezért össze fogja taposni az ördög fejét. Ez pedig csak Szűz Máriával teljesedett be, akire az eredeti bűn nem szállott át. Mert az eredeti bűn csak a Boldogságos Szűz Máriára nem szállott át. Vagyis kire nem szállott át az eredeti bűn?

6.—58., 59. és 60. Az emberek az eredeti bűnnel igen nagy bajba jutottak: t. i. sohasem jutottak volna a mennyországba. De a jó Isten, éppen azért, mert olyan nagyon jó, megsajnálta minket, azt mondjuk: megkönyörült rajtunk, és először csak megígérte, azután el is küldötte a Megváltót, az Úr Jézust, hogy minket a bűntől megváltson és üdvözítsen. És az Úr Jézus el is jött. Igaz, hogy nem mindjárt, és azért az embereknek előbb sokáig, nagyon sokáig, sok-sok évig, többezer évig kellett várniok. De mikor ez az idő eltelt, eljött a Megváltó, és a kereszten meghalt értünk, és így a saját vérével váltott meg minket a pokoltól, és visszaszerezte nekünk a mennyországot, azaz az örök üdvösséget, és ezáltal üdvözített minket. Úgy bizony! Az emberek sohasem jutottak volna a mennyországba, ha Isten meg nem könyörült volna rajtuk, de Isten Megváltót ígért és küldött, hogy az embereket a bűntől megváltsa és üdvözítse. Vagyis, mi történt volna az emberekkel, ha Isten meg nem könyörült volna rajtuk? És hogyan könyörült meg Isten az embereken? És meddig kellett az embereknek a Megváltóra várniok?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz: a III. osztály számára a bibliából 3.

a katekizmusból (52., 53.,) 56., 58., 59. és 60.

a IV. és V. osztály számára ezenfelül 54., 55. és 57.

III. Alkalmazás. Mikor Theophil egy délután pár percre beszaladt a templomba, hogy az édes Jézust köszöntse, a templomban a tisztelendő úr éppen keresztelt. Theophil egy kis ideig imádkozott, azután a keresztelést nézte. Mikor vége volt, a tisztelendő úr intett neki. Theophil megvárta őt a templomajtóban. Mikor a tisztelendő úr kijött, azt mondta Theophilnak, hogy jöjjön vele sétálni. — Ennek Theophil persze nagyon örült. — Útközben megkérdezte Theophiltól a tisztelendő úr: — Tudod-e, hogy a templomban mit csináltam?

— Tisztelendő úr keresztelt.

— És tudod-e, hogy miért kell az embereket megkeresztelni?

— Hogy az eredeti bűn lejjön a lelkükről, és annak a helyébe a megszentelő kegyelem jöjjön, és az emberek Isten fogadott fiai, és a mennyország örökösei legyenek.

— Igazad van, okos fiú vagy — mondotta a tisztelendő úr.

— Hát azt tudod-e, hogy ezt itt milyen ház, amelyik mellett most elmegyünk?

— Igen, tudom. Ez az iskola.

— Hát azt tudod-e, hogy miért kell nekünk mindent olyan nehezen megtanulni, és miért felejtünk el olyan hamar olyan sokat?

— Igen, mert az értelmünk az eredeti bűn miatt homályos lett.

— Hát azt tudod-e, hogy ez itt milyen ház?

— Ez a községháza.

— És azt tudod-e, hogy miért van annak két olyan kicsi rácsos ablaka?

— Igen, mert ott van a börtön, oda zárják be a csendőrök a rossz embereket.

— Hát azt tudod-e, hogy miért van olyan sok rossz ember?

— Azt is tudom, mert az embereknek az akarata az eredeti bűn miatt rosszra hajló lett.

— Okos fiú vagy Theophil! — Hát azt tudod-e, hogy ez itt milyen bolt?

— Ez a patika.

— És azt tudod-e, hogy a patika miért kell?

— Mert az emberek sokszor betegek.

— És azt tudod-e, hogy az emberek miért olyan sokszor betegek?

— Mert az eredeti bűn miatt sokat kell szenvedni.

— Hát ez a kőfal minek a kerítése?

— Ez a temető.

— És azt tudod-e, hogy miért van temető?

— Igen, mert az eredeti bűn miatt mindenkinek meg kell halnia.

— Látod, látod, mennyi bajt hozott a világra az eredeti bűn. Az eredeti bűntől megszabadulunk ugyan a keresztségben, de a büntetést, azt bizony el kell szépen viselni. Az ellen nem lehet semmit sem tenni.

— Hát azt tudod-e, hogy az eredeti bűn miatt elveszített mennyországot ki szerezte nekünk vissza?

— Igen, az Úr Jézus, amikor a kereszten meghalt.

— És hogyan köszönöd te azt meg az Úr Jézusnak?

— Sokszor meg szoktam a keresztet csókolni.

Ezalatt visszaérték a templomba és még egyszer bementek egypár percre az Úr Jézusnak megköszönni, hogy minket megváltott, hogy a legnagyobb bajtól, a pokoltól megszabadított, és a mennyországot nekünk visszaszerezte.

*

Ugyanezt az alkalmazást elevenebben is előadhatjuk, pl. az alábbi vázlat szerint:

Mikor Theophil a tisztelendő úrral a templomból elindul

sétálni, először Júdással találkozunk, aki csak most mehet haza az iskolából. Be volt zárva, mert sohasem tudja a leckét és két számfüzet is kötött a tanító úr sapkájára papirosból. — Azután a városháza előtt két csendőrrel találkozunk, akik egy részeges, verekedő legényt kísérek be. — Később a szomszédok kocsi-jával (városhelyen esetleg mentőkkel) találkozunk, akik nagyon beteg fiacskájukat viszik a szomszéd város kórházába, ahol fel fogják vágni a hasát. Végül temetéssel találkozunk. És mindezt a fenti alkalmazásban leírt beszélgetéssel hozzuk kapcsolatba. A temetőn túl kiérnek a határba. Ott áll egy fészület. A keresztfeszített Jézus lábához virágot szednek hálából a megváltásért és végül a tisztelendő úr felemeli Theophilt, hogy az Üdvözítő szent sebeit megcsókolhassa.

*

Az alkalmazás bármely alakját választottuk legyen is, végül kérdezzük: Kinek van otthon keresztje? A katekizmus első oldalán is van egy szép kereszt. Nyissuk csak ki a katekizmust, és csókoljuk meg a keresztfeszített Jézus sebeit és mondjuk: „Köszönjük Jézus, hogy szent kereszted által megváltottad a világot, ígérjük, hogy hálából ezentúl igen jók leszünk, és még jobban fogunk szeretni. Amen.”

Leányiskolákban csak az alkalmazást kell az *első* órában megjelölt módon megváltoztatni.

*

A következő órára a hivatalos tanterv összefoglaló ismétlést ír elő. Ezt az alább közölt vázlat szerint tarthatjuk meg.

Célunk: megerősíteni a gyermekben a hitet, a bizalmat és a szeretetet.

A katekizmus egyes kérdéseit először jobb tanulóktól kérdezzük ki, azután karban ismételjük, végül a gyengébbekkel is elmondjuk. A bibliai részeket pedig folytatólagosan több gyermekkel mondjuk el.

A hit megerősítésére azután elmondjuk pl. Szent Tarzícus vértanú esetét, vagy egy példát a mexikói üldözésekből, pl. az ifjú Bonitallas Manuel esetét, akit nagypénteken apostolkodása miatt fogtak el, és miután hitét nem tagadta meg, kötelekkel egy keresztre feszítették, majd agyonlőtték. Vagy a kis 13 éves arandás-i vértanút, aki amikor elfogták, rózsafüzérét és fészületét fogta szorosan, és így szólt a katonákhoz: „Ti csak egy emberéért harcoltok, de én Istenért.” Mire agyonlőtték. Vagy a másik, ugyancsak mexikói kislány esetét, akit 2 hüvelykujjánál fogva kötöttek fel, és így iparkodtak hitehagyásra bírni sikertelenül. Egy idő múlva azonban kérte, hogy oldják le, mert mondanivaló van. Mikor a földön állott, azt hitték, hogy hitét fogja megtagadni, de ő másik két ujját nyújtotta oda azzal, hogy most ezeknél fogva kössék fel, mert az első kettő már igen fáj.

Erre újra felhúzták és agyonlőtték. — Ilyen, vagy hasonló példa után kérdezzük: Hiszünk-e mi is ilyen erősen?

Feleljék karban: Igen, hiszünk!

Akarunk-e mi is utolsó leheletünkig hinni? Hitünk mellett kitartani? *Igen, akarunk!* Azután kérdezzük: Kicsoda Isten? Majd miután megfeleltek rá: Hisszük-e, hogy Isten az egész világ ura és a mi mennyei Atyánk? Igen, *mi hisszük*, hogy Isten az egész világ ura stb. Így végigvesszük a fontosabb kérdéseket, Isten tulajdonságairól, a Szentháromságról, vagy általában, amelyeket eddig tanultunk, és hitünk tárgyát képezik. Végül pedig oda következtetünk, hogy nagy szerencse számunkra, hogy katolikusok lehetünk, és hogy hitünk van. — Szeressük hitünket, jobban mint életünket, és a világ minden kincséért se adjuk azt oda soha.

Azután végigvesszük az előző órák alapján Isten ajándékait, melyekben részesített, és kérdezzük mindegyik után, hogy szeretjük-e Istent, amiért nekünk mindezt adta. Feleljék karban, hogy igen, szeretjük, és akarjuk utolsó leheletünkig szeretni. Azután köszönjük meg az egyes ajándékokat ugyancsak karban. Pl. köszönjük neked jó mennyei Atyánk, hogy nekünk a napot adtad, stb., a testet, lelket, az őrangyalt, a Megváltót, a megszentelő kegyelmet stb. adtad, hogy gondoskodik rólunk. És mind ezért adjunk hálát. *Örüljünk* e miatt a sok jó ajándék miatt és *tapsoljunk*. (Tapsoltassuk tanítványainkat néhányszor.)

Végül ébresszük fel a bizalmat a jó mennyei Atya iránt, aki minden bajunkban szívesen segít rajtunk, hogyha gyermekien egyszerű bizalmunkat látja. — Mondjuk karban: „Szeretünk Téged és bízunk Benned.” — Ne tekintsük elveszített időnek, hogyha az ilyenfajta ismétlés két órát is igénybe venne.

7. ÓRA.

Az angyali üdvözet.

A) A biblia és a katekizmus anyaga.

45. Az angyal előre hirdeti Jézus születését.

Isten elküldötte Gábor főangyalt Názáret városába, Zsidóországba, a *Boldogságos Szűz Máriához*, aki Szent Józsefnek volt a jegyese.

Az angyal így szólt: „*Üdvözlégy, malasztal teljes, az Úr van teveled, áldott vagy te az asszonyok között.*” Szűz Mária megijedt, de az angyal így szólt: „Ne félj, Mária; mert kegyelmet találtál Istennél. Fiad születik és *Jézusnak* fogod hívni. Ő nagy lesz és Isten Fiának fogják nevezni és országának nem lesz vége.”

Szűz Mária kérdezte: „Miképen lesz az?” Az angyal azt felelte, hogy a Szentlélek ereje által történik és megmondotta, hogy Szűz Mária rokonának, a koros Erzsébetnek is fia születik, mert Istennél semmi sem lehetetlen. Erre így szólt Szűz Mária: „Ime, az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint.”

46. Szűz Mária meglátogatja Szent Erzsébetet.

Az angyali üdvözlés után Szűz Mária nemsokára elsietett rokonához, *Szent Erzsébethez*. Amint Szent Erzsébet meglátta Szűz Máriát, fölkiáltott: „Áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse!” Azután még így szólt: „Hogyan jutok én ahhoz, hogy az én Uram anyja jön hozzám?” Szűz Mária ekkor gyönyörű énekben hálát adott Istennek, hogy Ő a Megváltónak anyja lehet.

A Boldogságos Szűz három hónapig maradt rokonánál, azután visszatért Názáretbe. E közben megszületett Szent Erzsébetnek fia. A nyolcadik napon, mikor a gyermeknek nevet kellett adni, a szomszédok és a rokonok Zakariásnak akarták hívni. De a gyermek anyja semmiképp sem egyezett bele, hanem azt mondotta, hogy Jánosnak fogják hívni. Azok mondták neki: „Hiszen senki sincs a rokonságban, akit e néven hívnának.” Azután intett atyjának, hogy minek akarja őt nevezni. Zakariás jegyző táblát kért és ráírta: „János az ő neve.” Erre azonnal tudott beszélni és áldotta Istent. Mindnyáját szent félelem szállotta meg és mondták: „Vajjon ki lesz e gyermek? Mert az Úr keze van vele.”

61. Ki váltotta meg a világot?

A világot *Jézus Krisztus* váltotta meg.

62. Kicsoda Jézus Krisztus?

Jézus Krisztus a második isteni személy, Istennek egyszülött Fia, aki érettünk emberré lett.

*63. Mit jelent e név „Jézus”?

E név „*Jézus*” annyit jelent, mint *Megváltó* vagy *Üdvözítő*.

*64. Mit jelent ez a szó „Krisztus”?

Ez a szó „*Krisztus*” annyit jelent, mint *Fölkent*.

Megjegyzés. E kérdést követő három csillag közül az utolsó kettőből egy-egy új kérdést alakítok az V. osztályosok számára, így:

64. a) Honnan tudjuk, hogy Jézus Krisztus az ígért Megváltó? és

64. b) Honnan tudjuk, hogy Jézus Krisztus az Isten Fia?

* A zsidók *Messiásnak* nevezték a Megváltót; ez a szó is annyit jelent, mint *Fölkent*. Az ószövetségben a prófétái, főpapi és királyi méltóságot *fölkenéssel* adták át. Jézus pedig a mi legnagyobb prófétánk, főpapunk és királyunk.

* Hogy Jézus Krisztus az ígért Megváltó, azt onnan tudjuk, mert egyedül rajta teljesedett be mindaz, amit a próféták a Megváltóról jövendöltek.

* Hogy Jézus Krisztus Isten Fia, azt 1. az Atya-Isten kijelentette; 2. Jézus maga is hirdette s csodaival és jövendöléseivel be is bizonyította.

Jézus azt mondotta: „Én és az Atya egy vagyunk.” A főpap e kérdésére: „Te vagy-e Krisztus, az áldott Istennek Fia?” azt felelte Jézus: „Én vagyok.”

Intelem. Hívd Jézus szentséges nevét gyakran segítségül, leginkább kísértések idején és mondd szívesen ezt a szép köszöntést: „Dicsértessék a Jézus Krisztus.”

***65. Mit jelent az, hogy Isten Fia emberré lett?**

Hogy Isten Fia emberré lett, az azt jelenti, hogy ő a Szentlélek ereje által emberi testet és lelket vett föl és azért Jézus Krisztus valóságos *Isten* és valóságos *ember*.

Megjegyzés. Ezt a kérdést a IV. osztály számára osztottam be. Tapasztalatom szerint a III. osztályosoknak még nehéz.

* Szent János apostol mondja: „Az Ige (a Fiú-Isten) testté lön és miközöttünk lakozék.” — Hitünknek azt a titkát, hogy Istennek Fia emberré lett, a Fiú-Isten *megfestesülése* titkának nevezzük.

* Gábor főangyal hozta hírül Szűz Máriának, hogy Istennek Fia emberré lesz. Ennek emlékét *Gyümölcsoltó Boldogasszony* napján (március 25.) ünnepeljük.

B) A közlendő új fogalmak.

Fölkent, üdvözlég, malasztal teljes, áldott vagy, íge.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Az embereknek a Megváltóra sok-sok évig, több-ezer évig kellett várniok. De ez a hosszú idő is véget ért egyszer, és akkor elküldötte a mennyei Atya Gábor főangyalt a Názáret nevű kis városba Szűz Máriához, hogy megmondja neki, hogy őt választotta ki a jó Isten, hogy a Megváltónak anyja legyen. Ma azt akarjuk megtanulni,

Célkitűzés: hogy miképen köszöntötte az angyal Szűz Máriát, azután, hogy még mit mondott neki, és hogy mit tett ezután Szűz Mária.

I. Előterjesztés. Miután eltelt az a hosszú idő, ameddig az embereknek a Megváltóra várniok kellett, elküldötte a jó Isten

Gábor főangyal Názáretbe — így nevezték Zsidóországban egy kis várost — a Boldogságos Szűz Máriához, aki Szent Józsefnek volt jegyese.

Mikor az angyal Szűz Máriához belépett, így köszönt neki: „Üdvözlégy malaszttal teljes, az Úr van teveled, áldott vagy te az asszonyok között.” Mikor Szűz Mária az angyalt meglátta és köszöntését meghallotta, megijedt. De az angyal így szólt: „Ne félj Mária, mert kegyelmet találtál Istennél, fiad fog születni, és te Jézusnak fogod őt nevezni. Ez nagy esemény lesz, és Isten fiának fogják hívni, és uralkodni fog mint király, és országának nem lesz vége.”

Szűz Mária kérdezte: „Miképen lesz ez?” Vagyis hogyan fog ez megtörténni, hogy Isten fia az én fiam lesz? Az angyal azt felelte, hogy ez majd a Szentlélek-Isten mindenhatósága által történik. Azután még azt is megmondotta, hogy Szűz Mária idős rokonának, Erzsébetnek is fia születik, mert Isten mindent megtehet. Erre így felelt Szűz Mária: „Ime az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint.” És ekkor az angyal eltűnt. Szűz Mária pedig nagyon megörült. Nagyon örült, hogy a kis Jézusnak, a világ legszebb, legjobb és legkedvesebb gyermekének, Isten egyszülött fiának, a második isteni személynek anyja lehet. Nem-sokára ezután elsietett rokonához, Erzsébethez, hogy nagy örömét neki elmondja. Miután Szent Erzsébet Szűz Máriát meglátta, a Szentlélek-Isten sugallatából mindjárt megtudta, hogy Szűz Mária a Megváltónak anyja lesz, és ezért felkiáltott: „Áldott vagy te az asszonyok között, és áldott a te méhednek gyümölcse!” Azután még így szólt: „Hogyan jutok én ahhoz, hogy az én Uramnak anyja jön hozzám?” Szűz Mária ekkor gyönyörű énekben hálát adott Istennek azért, hogy ő a Megváltó anyja lehet.

A Boldogságos Szűz Mária három hónapig maradt rokonánál, Szent Erzsébetnél, azután visszatért Názáretbe. E közben megszületett Szent Erzsébetnek az a kis fiacskája, akiről Gábor angyal Szűz Máriának is beszélt. Ebből a kisfiúból lett később, mikor nagy lett, Keresztelő Szent János. Sokszor lehet szentképeken a Boldogságos Szűz Mária, és a kis Jézus mellett még egy másik szép kisfiút is látni, rendszerint kis vesszőkereszt van a kezében. Ez a kisfiú Keresztelő Szent János, akiről szintén tanulunk most valamit. Keresztelő Szent János születését is előre mondotta Gábor főangyal Zakariásnak, Keresztelő Szent János atyjának, aki azonban az angyalnak nem akart hinni, és azért büntetésből néma lett. Miután a kis János megszületett, a nyolcadik napon összejöttek a rokonok, hogy nevet adjanak neki, és atyja neve szerint Zakariásnak akarták elnevezni. De az anyja, Szent Erzsébet azt akarta, hogy a kisfiú neve János legyen, mert így mondotta azt Gábor főangyal, amikor férjének, Zakariásnak megjelent. De a rokonok azt felelték: „Hiszen senki sincsen a rokonságban, akit e néven hívnának, miért legyen

hát János a neve?" Azután intettek atyjának, a néma Zakariásnak, hogy mondja meg, minek akarja elnevezni kisfiát. Zakariás, mert néma volt, és beszélni nem bírt, jegyzőtablát kért, és arra írta rá: „János az ő neve.” Erre azonnal megint tudott beszélni, és áldotta Istent. A vendégeket pedig szent csodálkozás és félelem szállotta meg, és kérdezték egymástól: „Vajjon ki lesz e gyermek? Mert az Úr keze van vele.”

Visszakérdezés, és a bibliában lévő képek szemléltetése.

II. Kifejtés. 1. B. 45.—46. A biblia szövegét mondatról-mondatra elolvastatjuk, és szómagyarázatokat fűzünk hozzá. — *Názáret városába:* Názáret igen kis város volt, olyan, mint egy kis falu. *Jegyes:* annyi, mint menyasszony. *Üdvözlég:* ez a szó köszöntést jelent. Ha valakinek szépen köszönünk, akkor őt üdvözljük, azt mondjuk neki, hogy üdvözlég. *Malasztal teljes:* malaszt annyi, mint kegyelem. Szűz Mária malasztal teljes volt, ez azt jelenti, hogy a lelkébe annyi kegyelmet tett a jó Isten, amennyi oda csak belefért. Vagyis, olyan nagy és drága égi koronát tett a jó Isten az Ő lelkére, amekkorát lelke csak elbírt. *Az Úr van teveled:* a jó Isten nagyon szerette Szűz Máriát, azért mondhatta neki az angyal, hogy az Úr, azaz a jó Isten van vele. Akit Isten szeret, azzal van. *Aldott vagy te az asszonyok között:* Szűz Mária kapta a jó Istentől a legtöbb áldást az asszonyok között. — *Kegyelmet találtál Istennél:* megtetszettél Istennek. *Nevét Jézusnak hívod:* nevezd el őt Jézusnak. *Ez nagy lesz:* annyit jelent, mint híres, és hatalmas, és szent. *Isten fiának fogják hívni:* mert Isten fia lesz. *Országának nem lesz vége:* ez azt jelenti, hogy az Úr Jézus az ő országában, vagyis az Anyaszentegyházban örökké fog uralkodni. — *A Szentlélek ereje:* annyi, mint mindenhatósága által történik. A Szentlélek a harmadik isteni személy, valóságos Isten az Atyával és Fiúval együtt, és azért mindenható. — *Koros:* annyi mint öreg. *Istennél semmi sem lehetetlen:* Isten mindent megtehet. *Legyen nekem a te igéd szerint:* legyen úgy, ahogy mondod. *Igéd,* azt jelenti: a te beszéded szerint. *Ige,* azt is jelenti, beszéd.

Az angyali üdvözlés után: az angyal köszöntése után. *Aldott vagy te az asszonyok között:* Szent Erzsébet is azt mondja, amit az angyal is mondott. *És áldott a te méhednek gyümölcse:* ez a kis Jézus. (Ha a gyermekek közül egyik-másik esetleg többet kérdezne erre vonatkozólag, feleljünk úgy, amint hitelemzésem I. kötetében, a VI. parancshoz írt fejezetben kifejttem.) *Az én Uram anyja:* vagyis Szűz Mária, Szent Erzsébet urának anyja. De nem Zakariásnak, az már öregember volt, — Szűz Mária pedig nagyon fiatal volt még akkor, hanem Szent Erzsébet égi urának, azaz Istennek az anyja. Szent Erzsébet nevezte Szűz Máriát először Isten anyjának. *Jegyzőtabla:* olyan, amilyenre az első osztályosok írnak. *Az Úr keze van vele:* ez azt jelenti, hogy csodák történnek vele. Az első csoda volt, hogy atyja, Zakariás

hirtelen néma lett, a második csoda pedig az volt, hogy megint bírt beszélni.

2.—*63. Az angyal azt mondotta Szűz Máriának: „Ne félj, Mária, mert kegyelmet találtál Istennél, Fiad születik és Jézusnak fogod hívni.” Ez a szó *Jézus*, zsidó nyelven annyit jelent, mint Megváltó, vagy Üdvözítő. Vagyis az angyal azt mondotta Szűz Máriának zsidó nyelven: fiad születik, és Megváltónak fogod hívni. Vagyis e név Jézus, annyit jelent, mint Megváltó vagy Üdvözítő. Tehát mit jelent e név, Jézus?

3.—*64. Az Úr Jézusnak azonban még más neve is van. Ki tudja? Úgy van, az Úr Jézust még *Krisztusnak* is hívjuk. Krisztus pedig görög szó, mely görög nyelven annyit jelent, mint Fölkent. Az Úr Jézust azért hívták fölkentnek, mert mint az angyal is mondotta, király lesz, és uralkodni fog, és országának nem lesz vége. Régen pedig a királyokat nem koronázták meg, mint ma, hanem fölkenték olajjal, és akit így királlyá kentek, azt fölkentnek is nevezték. Mikor tehát az Úr Jézust fölkentnek, azaz Krisztusnak nevezzük, akkor elismerjük róla, hogy Ő király. Tehát, ez a szó: Krisztus, annyit jelent, mint: fölkent. Vagyis, mit jelent ez a szó: Krisztus?

4.—62. Az angyal azt mondotta Szűz Máriának, hogy fia nagy lesz, és Isten Fiának fogják hívni. Isten Fia pedig: a második isteni személy, a Fiúisten. Vagyis, Szűz Máriának a fia, Jézus Krisztus a második isteni személy, Istennek egyetlen, vagy másszóval egyszülött Fia, aki leszállott az égből a földre, és ember lett, hogy minket megváltson a bűntől. Vagyis, Jézus Krisztus a második isteni személy, Istennek egyszülött Fia, aki érettünk emberré lett. Tehát kicsoda Jézus Krisztus?

5.—61. Mit mondtam? Miért jött le az Úr Jézus a földre? Ugyebár azért, hogy minket, és az egész világot megváltsa. Látjátok, éppen ezért nevezzük Őt Jézusnak, magyar szóval Megváltónak. Vagyis, ki váltotta meg a világot? A világot Jézus Krisztus váltotta meg.

6.—**64. a) Az Úr Jézusról az angyal előre mondotta, hogy országának nem lesz vége. A próféták, vagyis a jövőmondók is sok mindent előre mondtak a Megváltóról: pl. hogy hol és mikor fog születni, hogy mennyit fog szenvedni. És mert mindaz, amit a próféták a Megváltóról megjövendöltek, egyedül az Úr Jézuson teljesedett be, bizonyosan tudjuk, hogy Jézus Krisztus a megígért Megváltó. Vagyis, hogy Jézus Krisztus az ígért Megváltó, azt onnan tudjuk, mert egyedül rajta teljesedett be mindaz, amit a próféták a Megváltóról megjövendöltek. — Tehát honnan tudjuk, hogy Jézus Krisztus az ígért Megváltó?

7.—64. b) Az angyal azt mondotta Szűz Máriának, hogy fia Isten Fia lesz. De nemcsak az angyal mondotta ezt, hanem a mennyi Atya is kijelentette ezt, mikor az Üdvözítő a Jordán folyóban megkeresztelkedett. Később maga az Úr Jézus is mon-

dotta ezt, és azonkívül csodáival még be is bizonyította. Vagyis hogy Jézus Krisztus az Isten Fia, azt 1. az Atya-Isten kijelentette, 2. Jézus maga is hirdette, és csodáival, és jövendöléseivel be is bizonyította. Tehát honnan tudjuk, hogy Jézus Krisztus az Isten Fia?

8.—*65. Mikor az angyal azt mondotta Szűz Máriának, hogy fia Isten Fia lesz, Szűz Mária azt kérdezte, hogy miképen lesz az, hogy Isten Fia emberré lesz? Az angyal akkor azt felelte, hogy az a Szentlélek-Isten ereje által történik. És úgy is lett. Vagyis Isten fia, a második isteni személy, a Szentlélek ereje által emberi testet, és lelket vett föl, és azért Jézus Krisztus valóságos Isten, és valóságos ember. Így lett Isten Fia emberré. Hogy tehát Isten Fia emberré lett, az azt jelenti, stb... Vagyis mit jelent az, hogy Isten Fia emberré lett?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz a III. oszt. számára: a bibliából 45., a katekizmusból 61. és 62.

a IV. oszt. számára a bibliából 45. és 46., a katekizmusból 61., 62., 63., 64. és 65.

az V. oszt. számára ezenfelül 64. a) és 64. b).

III. Alkalmazás. Egyszer a fiúk az iskola udvarán azon veszekedtek, hogy melyik a legszebb név. Egyesek azt mondták, hogy Péter, mások, hogy Pál, megint másoknak a János, meg a József, vagy a Ferenc tetszett legjobban, de sehogy sem bírtak megegyezni. Éppen akkor jött ki az udvarra játszani Theophil. Oda szaladtak hozzá, és megkérdezték, hogy ő tudja-e, hogy melyik a legszebb név. Theophil azt felelte, ő tudja!

— Na melyik? — kiabálták a fiúk.

— Az a név a legszebb, — mondotta Theophil — amelyiknél, ha kimondjuk, meghajtjuk a fejünket, vagy ha kalap van a fejünkön, akkor azt levesszük.

— Igaz-igaz! Theophilnak van igaza! Theophilnak van igaza! — kiabálták mind a fiúk.

És ti mit gondoltok, melyik ez a név? — Úgy van, az Úr Jézus neve. Ez a legszebb, és a legszentebb név, azért, ha azt kimondjuk, meghajtjuk a fejünket (mutassuk meg, hogy hogyan), vagy ha kalap vagy sapka van a fejünkön, akkor azt levesszük.

Tornaóra után hazamentek a fiúk. Útközben találkoztak egy emberrel, aki borzasztóan káromkodott. A fiúk ijedten néztek az emberre, és mind befogták a fülüket, hogy ne hallják. Látta ezt az ember, és megkérdezett egy fiút:

— Miért néztek oly ijedten rám, és fogjátok be a fületeket?

— Nem bírjuk hallani, — felelte az a fiú, aki éppen Theophil volt — hogy maga hogyan szidja a jó Jézust, aki pedig, kedves bácsi, magáért is meghalt a kereszten.

— Igaz, igaz, — mondotta a bácsi — bocsássanak meg, nem fogok többé káromkodni.

Mikor azután hazaértek, Theophil a nagymamájától kapott egynéhány szem cukrot, de nem ette meg, hanem eltette a fiókba.

— Miért nem kell neked a cukor? — kérdezte a nagymama.

— Egy kis önmegtagadással akarom megvigasztalni az Úr Jézust, — felelte Theophil — amiért ma egy bácsi csúf káromkodással Őt olyan nagyon megbántotta.

Szép volt? Ki tudja utánozni Theophilt? És ki fogja őt utánozni?

*

Leányiskolákban ugyanezt megtétetjük Philoteával.

8. ÓRA.

A Megváltó születése.

A) A biblia és katekizmus anyaga.

47. Jézus Krisztus születése.

Augusztus császár idejében megparancsolták, hogy az embereket írják össze Zsidóországban. Mindenki beiratkozott abban a városban, ahonnan családja származott. Szűz Mária és Szent József elmentek Dávid városába: *Betlehembe*; mert *Dávid* király családjából valók voltak. De a sok idegen miatt és azért is, mert szegények voltak, nem kaptak Betlehemben szállást; azért a városon kívül egy barlangba mentek. A barlangot máskor istállónak használták a pásztorok. Ott született az isteni gyermek, *Jézus Krisztus*. Édesanyja pólyákba takarta és jászolba fektette.

Betlehem közelében azon éjjel jámbor pásztorok virrasztottak a nyájaknál. Egyszerre leszállt hozzájuk az Úr angyala és fényesség lett körülöttük. Az angyal így szólt: „Ne féljete, mert nagy örömet hirdetek nektek. Ma született az Üdvözítő, az Úr Krisztus, Dávid városában. Ez lesz a jel: gyermeket találtok, pólyákba takarva és jászolba fektetve.” Erre sok angyal jött és így énekelt: „*Dicsőség a magasságban Istennek és a földön békeesség a jóakarató embereknek.*”

A pásztorok ekkor azt mondták egymásnak: „Menjünk el Betlehembe és lássuk a dolgot, amelyet az angyal hirdetett nekünk.” El is siettek mindjárt és megtalálták a kis Jézust, Szűz Máriával és Szent

Józseffel. Azután elbeszéltek mindent, amit a gyermekről hallottak és mindenki csodálkozott rajta.

Miután eltelt a nyolcadnap, az ószövetségi szertartás mellett *Jézus* nevet adtak a gyermeknek, amint az angyal nevezte, mielőtt még megszületett volna.

48. A napkeleti bölcsek imádják Jézust.

Jézus születése után bölcsek jöttek napkeletről *Jeruzsálem* városába és kérdezték: „Hol van a zsidók királya, aki nemrégén született? Láttuk csillagát napkeleten és eljöttünk, hogy őt imádjuk.” Mikor *Heródes* király ezt meghallotta, félni kezdett, hogy a zsidóknak más királyuk lesz. Azért elhívatta a papokat és kérdezte őket, hogy hol kell a Megváltónak születnie? Azok azt mondták: Betlehemben; mert ezt jövendölte *Mikeás* próféta. Heródes tehát Betlehembe küldötte a bölcseket és így szólt hozzájuk: „Ha megtaláltátok a gyermeket, mondjátok meg nekem, hogy én is elmenjek és imádjam Őt.”

A napkeleti bölcsek elmentek *Jeruzsálemből*. Akkor ismét feltűnt a csillag és előttük járt, míg meg nem állott a hely fölött, ahol a gyermek Jézus volt. A napkeleti bölcsek bementek és megtalálták a gyermeket édesanyjával. Azután leborultak és imádták Jézust. Ajándékot is adtak neki: aranyat, tömjént és mirhát.

A napkeleti bölcsek álmukban intést kaptak Istentől, hogy ne menjenek vissza Heródeshez. Azért más úton tértek vissza hazájukba.

*

66. Ki volt Jézus Krisztusnak anyja?

Jézus Krisztusnak anyja a Boldogságos Szűz Mária.

* A Boldogságos Szűz Mária *Istennek anyja*, mert fia isteni személy.

67. Ki volt Jézus Krisztus nevelőatyja?

Jézus Krisztus nevelőatyja Szent József volt, a Boldogságos Szűz Mária jegyese.

* Szent József az Anyaszentegyház védőszentje.

* Az Úr Jézust, Szűz Máriát és Szent Józsefet együtt *Szentcsaládnak* nevezzük.

*68. Miért lett a Fiú-Isten emberré?

A Fiú-Isten azért lett emberré, 1. hogy minket szóval és példájával *tanítson*; 2. hogy érettünk *szenvedhessen* és meghalhasson s így megváltson minket.

Intelem. Imádkozd el szívesen a reggeli, déli és esti ha-

rangszóra az Ürangyalát, mert azzal hálát adsz Istennek, hogy irántunk való szeretetből emberré lett.

69. Hol született Jézus?

Jézus Betlehemben született.

* Jézus születésnapját *karácsonykor*, december 25-én ünnepeljük.

Születése után a nyolcadik napon adták neki a Jézus nevet; ezt *kiskarácsonykor*, január 1-én ünnepeljük.

Azután a napkeleti bölcsek jöttek Öt imádni; erre emlékeztet a három király vagy *vízkereszt ünnepe*, január 6.

Születése után a negyvenedik napon bemutatták a kis Jézust a templomban; ennek ünnepét *Gyertyaszentelő Boldogasszony* napján, február 2-án ünnepeljük.

70. Hol nevelkedett Jézus?

Jézus Názáretben nevelkedett.

* Az Üdvözítőt Názáret városáról nevezték el *Názáreti* Jézusnak.

71. Hány éves korában kezdett Jézus tanítani?

Jézus harminc éves korában kezdett tanítani.

* Jézus három évig tanított; ezalatt tanítványokat gyűjtött maga köré és ezek közül *tizenkét apostolt* (követet) választott.

72. Mit tanított Jézus?

Jézus azt tanította, amit hinnünk és cselekednünk kell, hogy a mennyországba jussunk.

* Jézus *evangéliumnak* (örömhírnék) nevezte tanítását; azért azokat a szent könyveket is evangéliumoknak nevezzük, amelyekben Jézus élete és tanítása le van írva.

Intelem. Tanuld szorgalmasan Jézus életének történetét és kövesd példáját. „Én vagyok az út, az igazság és az élet”, mondja az Úr Jézus. (János 14, 6.)

Megjegyzés. A jelen órára felvett anyagból a 68. kérdést kivéve, minden ismétlés. A nevezett kérdést a IV.-ben adjuk hozzá. Az V.-ben könnyen hozzávehetjük a jegyzeteket is.

B) A közlendő új fogalmak.

Dicsőség, békesség, próféta, tömjén, mirha, boldogságos, nevelőatyja, virrasztani, barlang, hirdetni, császár, bölcsek.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Amint a mult órán mondtam, Szűz Mária rokonától, Szent Erzsébettől visszament Názáretbe, és ott várta, hogy megtörténjen mindaz, amit az angyal néki előre mondott: várta a Megváltónak, Isten egyszülött Fiának, Jézus Krisztusnak születését. Vele együtt várt az ő jegyese, Szent József is.

Célkitűzés: Hogy miképen született meg a kis Jézus, azt fogjuk ma megtanulni.

I. Előterjesztés. Abban az időben, mikor Szűz Mária és Szent József a kis Jézus születésére vártak, Zsidóországban Augusztus császár parancsolt. Aki császár, az még a királynál is nagyobb úr, az még a királyoknak is parancsol. Augusztus ilyen nagy úr volt, Augusztus császár volt. Augusztus császár pedig megparancsolta, hogy az embereket számolják össze Zsidóországban. Ezért mindenkinek abba a városba kellett mennie, ahonnan családja származott. (Ahová valósi volt.) Szűz Mária és Szent József Názáretből Betlehembe mentek, mert ők Dávid király családjához tartoztak, és Dávid király családja Betlehemből származott. (Idevalósi volt.) De Betlehembe rajtuk kívül még sokan mások is jöttek, és ezért is, de mert szegények is voltak, nem kaptak sehol szállást. Ezért Betlehemben kívül (a határban), egy barlangba mentek. Ezt a barlangot máskor istárlónak használták a pásztorok. Ebben a barlangban éjjel született az isteni gyermek: Jézus Krisztus. Édesanyja pólyába takarta és jászolba fektette.

Betlehem közelében azon éjjel jámbor pásztorok virrasztottak a nyájuknál. Egyszerre csak leszállott hozzájuk az Úr angyala, és nagy fényesség lett körülöttük. A pásztorok nagyon megijedtek, de az angyal így szólt hozzájuk: „Ne féljete, mert nagy örömet mondok nektek. Ma született az Üdvözítő, az Úr Jézus Krisztus, Dávid városában. Arról fogjátok megismerni, hogy egy kisgyermeket találtok majd, aki jászolban fekszik, és pólyába van takarva.” Erre még sok más angyal is jött, akik így énekeltek: „Dicsőség a magasságban Istennek, és békesség a földön a jóakarátú embereknek.” Miután az angyalok eltűntek, a pásztorok azt mondták egymásnak: „Menjünk el Betlehembe, és nézzük meg a dolgot, amelyet az angyal hirdetett nekünk.” El is siettek mindjárt, és megtalálták a kis Jézust Szűz Máriával és Szent Józseffel. Azután elbeszéltek mindent, amit az angyaloktól hallottak, és mindenki csodálkozott rajta.

Mikor az Úr Jézus született, egy nagy csillagot rendelt a jó Isten az égre, hogy az emberek lássák azt, és megtudják belőle, hogy a Megváltó már megszületett.

8 nap múlva pedig, a zsidók szokása szerint, elnevezték a kis Megváltót, és a Jézus nevet adták neki, amint azt az angyal Máriának mondotta.

Betlehem közelében van egy nagy város, Zsidóország fővárosa, amelyet Jeruzsálemnek hívnak. Jézus születése után nemsokára bölcsek, azaz nagyon okos, és jó emberek jöttek napkeletről Jeruzsálembe, és kérdezték, hogy „Hol van a zsidók királya, aki nemrégén született? Láttuk csillagát napkeleten, és eljöttünk, hogy őt imádjuk.” Mikor Heródes, aki akkor Jeruzsálemben király volt, de aki rossz ember volt, ezt meghallotta, félni kezdett, hogy a zsidóknak más királyuk lesz, ezért elhívatta a papokat, és kérdezte tőlük, hogy melyik városban született a

Megváltó. A papok azt felelték, hogy Betlehemben, mert ezt jövendölte meg Mikeás próféta. Heródes tehát Betlehembe küldötte a bölcseket, és így szólt hozzájuk: „Ha megtaláltátok a gyermeket, mondjátok meg nekem is, hogy hol van, hogy én is elmenjek és imádjam őt.” De Heródes nem imádni akarta a kis Jézust, hanem meg akarta ölni. A napkeleti bölcsek elmentek Jeruzsálemből, és akkor megint látták a csillagot, mely előttük járt az égen, és vezette őket, egészen a házig, amelyben a kis Jézus volt. A bölcsek bementek, és megtalálták a kisgyermeket édesanyjával. Azután leborultak, és imádták őt. Ajándékot is adtak neki: aranyat, tömjént és mirhát.

Éjjel pedig, amikor a napkeleti bölcsek aludtak, a jó Isten egy angyal által megüzente nekik, hogy ne menjenek vissza Heródeshez. Ezért a bölcsek más úton tértek vissza hazájukba.

Visszakérdezés és a képek szemléltetése.

II. Kifejtés. 1.—B. 47. és 48. A biblia szövegét elolvastatjuk, és szómagyarázatokat fűzünk hozzá. *Császár:* már megmondtam, hogy ki a császár. Ki tudja? *Irkák össze:* annyi, mint számolják meg. Mindenkit felírtak, hogy megtudják, hogy hány ember van. *Ahonnai családja származott:* mindenkinek oda kellett mennie, ahova valósi volt, ott írták be. *Barlang:* a barlang olyan, mint az a pince, amelyik a hegynek az oldalában van. (Sok alföldi gyermek nem tudja, hogy mi a hegy. Szerinte a vasvillának, a templomtoronynak, meg a tűnek van hegye. A hegy, mondhatjuk akkor, igen nagy rakás kő meg föld, sokkal magasabb rakás, mint a templomtorony.) *Jászol:* az, amiből a lovak meg a tehenek esznek. *Jámbor pásztorok:* jámbor annyi, mint jó. Jó emberek voltak a pásztorok, és akik jók, és szeretik a jó Istent, azokról mondjuk, hogy jámborok. *Virrasztottak:* aki éjjel nem alszik, hanem vigyáz, az virraszt. *Hirdetek:* annyi, mint mondok. *Ez lesz a jel:* erről a jelről fogjátok megismerni. *Dicsőség:* annak van dicsősége, aki győz, vagy aki valamit jól elvégzett. Most az angyalok azt kívánták, hogy Istennek, aki az égen, a magasságban lakik, dicsősége legyen, vagyis, hogy mindenhol győzzön, és ha Isten győz, akkor a jó embereknek békességük van. Ezt kívánták az angyalok.

Az ószövetségi szertartás mellett: nálunk, vagyis az újszövetségben megkeresztelik a gyermeket, és akkor kap nevet. A kis Jézusnak akkor a zsidók szokása, vagyis az ószövetségi szertartás szerint adtak nevet. (A III. osztályban, ha Mózes történetét még nem tanulták, nem tudják még, hogy mi az ó-, és mi az újszövetség. Azért nemigen lehet ott még más magyarázatot adni.)

Bölcsek: Már megmondtam, hogy ez a szó mit jelent. Ki tudja? *Napkeletről:* (Év elején a III. osztályban esetleg még nem tudják, hogy ez mi.) Abból az irányból jöttek, ahol a nap felkel. *Csillagát:* Milyen csillag volt ez? Már elmondtam. Ki

emlékszik? *Heródes félni kezdett*: azt hitte, hogy a kis Jézus lesz majd a király, és akkor őt majd elkergeti, ő pedig még tovább is akart volna király lenni. — *Mikeás próféta*: Régen éltek a próféták. Ezek szent emberek voltak, akiknek a jó Isten megmondotta a jövőt, a jövődőt, azaz azt, ami majd ezután lesz, hogy ők azt az embereknek elmondhassák. Így Mikeás próféta több száz évvel Jézus születése előtt már megmondotta, vagyis megjövendölte, hogy a Megváltó Betlehemben fog születni. Ezt a jövendölést pedig a papok tudták. *Tömjén*: az, amivel a templomban füstölnek. Láttátok már? És éreztétek az illatát is? Ugy-e jó szaga van? *Mirha*: hasonlít a tömjénhez — vagy a gyantához — régen temetésnél használták. *Intést kaptak*: megintette, azaz figyelmeztette őket a jó Isten.

2.—66., 67. és 69. Amikor Gábor főangyal a Boldogságos Szűz Máriához jött, akkor Szűz Mária hol lakott? Mit parancsolt ezután Augusztus császár? Hová mentek ezért Szent József és Szűz Mária? Ugy van, Betlehembe. És itt született az Ur Jézus. Jézus Krisztus anyja tehát a Boldogságos Szűz Mária volt, nevelőatyja pedig Szent József. Tehát kicsoda Jézus Krisztus anyja? És ki volt Jézus Krisztus nevelőatyja? És hol született Jézus?

Miért nevezzük a Boldogságos Szűz Máriát boldogságosnak? Mert ő boldog volt. Az boldog, aki örül. És a Boldogságos Szentszűz nagyon örült, hogy Isten anyjává lehetett.

És miért nevezzük Szent Józsefet Jézus nevelőatyjának? Mert ő gondoskodott a kis Jézusról, ő nevelte nagyra. Hát kicsoda Jézus Krisztus édes Atyja? A mennyei Atya. Jézus Krisztus a mennyi Atyának egyszülött fia. Ő a Fiú-Isten, a második isteni személy, aki érettünk emberré lett.

3.—*68. És miért lett a Fiú-Isten emberré? Ugy-e azért, hogy minket 1. szóval és példával tanítson, 2. hogy érettünk szenvedhessen és meghalhasson, és így megválthasson minket. Ugy van, az Ur Jézus lejött ide a földre, hogy minket mindarra megtanítson, amit hinni és cselekedni kell, hogy a mennyországba jussunk. De ezt Ő nemcsak szóval mondotta, hanem jó példájával meg is mutatta. Azért mondjuk, hogy a Fiú-Isten emberré lett, 1. hogy minket szóval és példájával tanítson. De azután a pokoltól is meg akart még minket váltani, és ezért szenvedett, és meg is halt értünk. Ezért mondjuk, hogy a Fiú-Isten emberré lett, 2. hogy érettünk szenvedhessen, és meghalhasson, s így megváltson minket. Tehát miért lett a Fiú-Isten emberré?

4.—70., 71. és 72. A Boldogságos Szűz Mária és Szent József nem maradtak mindig Betlehemben, hanem visszatértek Názáretbe. Ebben a kis városkában nevelkedett Jézus. Itt is maradt egészen harminc éves koráig. És mikor harminc éves lett, akkor elment Názáretből, hogy az embereket mindarra megtanítsa, amit hinnünk és cselekednünk kell, hogy a menny-

országba jussunk. — Tehát, hol nevelkedett Jézus? És hány éves koráig maradt itt? Hány éves korában kezdett Jézus tanítani? És mit tanított Jézus?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz a III. oszt. részére a bibliából 47. és 48. és a katekizmusból a 68. kérdés kivételével minden.

a IV. oszt. részére még ez is;

az V. osztályban a jegyzetek (különösen az ünnepek) is.

III. Alkalmazás. Szűz Mária és Szent József nagyon szegények voltak. Az Úr Jézus is szegény volt. Istállóban született. Jászolban feküdt. De az Úr Jézus nem volt elégedetlen. Ha kicsit fázott, kicsit éhezett, nem sírt mindjárt, hanem mindezt a szenvedést elviselte értünk, hogy minket megváltson. Úgy van az. Ha valakit szeretünk, azért szívesen elviseljük azt is, ami nekünk nem nagyon jó. — Az Úr Jézus nagyon szeretett minket, és azért szívesen elviselte értünk a szegénységet, a hideget, az éhséget és a szomjúságot is. Ő nem sírt mindjárt, ha az a szalma, melyen a jászolban feküdt, őt szúrta, vagy ha az kemény volt, mert mindezt szívesen elviselte értünk.

Mikor Theophil ezt először tanulta, nagyon csendes lett, és gondolkodott és szégyelte magát. Mert bizony ő nem úgy tette eddig, mint a kis Jézus. Hanem bizony mindjárt sírt, ha neki valami nem tetszett. De mikor megtanulta, hogy a kis Jézus minket mennyire szeretett, hogy mennyi mindent elviselt értünk, akkor Theophil is elkezdett sok mindent a kis Jézus kedvéért elviselni. Már szívesen járt mezítláb, mert a kis Jézus is mezítláb járt. Ha kicsit hideg volt, és ő egy kicsit fázott, nem sírt mindjárt; ha mamájától olyan ételt kapott, amit nem szeretett, nem volt durcás, hanem szó nélkül megette, szeretetből a kis Jézus iránt, és mindenben a szegény kis Jézust akarta utánózni. Úgy ám, mert ha valakit szeretünk, akkor az ő kedvéért szívesen elviseljük azt is, ami nekünk nem nagyon jó. Theophil pedig nagyon-nagyon szerette a kis Jézust, és azért örömmel elviselte azt is, ami neki nem nagyon volt jó.

Ki szereti a kis Jézust? És ki szereti Őt nagyon?

És ki fog igyekezni, hogy a szegény és türelmes kis Jézust utánózza? Érte egyet-mást, olyat is, ami nem jó, elviseljen? Ha bírta Theophil, ti is bírjátok majd. Igaz? Ugy-e igaz?!

*

Leányiskolákban éppen így előadhatjuk az egészet, és amit Theophil tett, Philothea is megteszi.

Jézus szenvedései. I.

A) A biblia anyaga.

78. Jézus ünnepiesen bevonul Jeruzsálembe.

Mikor Jézus Jeruzsálem közelében egy helységhez érkezett, azt mondotta két tanítványának: „Menjete a helységbe; ott találtok egy megkötött szamarat. Oldjátok el, hozzátok ide nekem. Ha valaki nektek valamit szól, mondjátok, hogy az Úrnak szükséges.” Azok elmentek, elhozták a szamarat, rátették ruháikat és Jézust felültették rá. Mikor a nép meghallotta, hogy Jézus Jeruzsálembe jön, elébe ment. Sokan ruháikat terítették az útra, mások pedig pálmaágakat vágtak és az útra hintették. Akik előtte mentek és akik követték, kiáltották: „Hosanna (üdv) Dávid fiának! Aldott, aki az Úr nevében jön. Hosanna a magasságban.”

80. Az utolsó vacsora.

Két nappal húsvét előtt összegyűltek a papi fejedelmek és írástudók *Kaifás* zsidó főpap házában és tanácsot tartottak. Ott elhatározták, hogy Jézust megfogják és megölik. Akkor elment hozzájuk iskarióti *Júdás*, a hűtlen apostol, és kérdezte: „Mit fogtok nekem adni, ha kezetekbe adom őt?” Azok harminc ezüstpénzt adtak neki.

Jézus a halála előtt való napon, csütörtökön este együtt volt a tizenkét apostollal az utolsó vacsorán.

A vacsora után kezébe vette Jézus a kenyeret, megáldotta, megszegte, odaadta tanítványainak és azt mondotta: „Vegyétek és egyétek, *ez az én testem*, amely érettetek adatik.” Azután vette a kelyhet, átadta nekik és azt mondotta: „Igyatok ebből mindnyájan, mert *ez az én vérem*, az újszövetségé, amely érettetek és sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára.” Még azt is mondotta Jézus az apostoloknak: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.”

Jézus ekkor elrendelte a legméltóságosabb *Oltáriszentséget* és a *szentmise-áldozatot*.

81. Jézus az Olajfák-hegyén.

Az utolsó vacsora után kiment Jézus az apostolokkal az *Olajfák-hegyére*.

Jézus és a tanítványok áthaladtak a *Cedron-patakon* és a *Getszemáni* nevű majorba jutottak. Ekkor maga mellé vette Jézus Pétert, Jakabot és Jánost és azt mondotta: „Szomorú az én lelkem mindhaláláig.” Azután egy kissé előre ment, arcára borult és így imádkozott: „Atyám, ha lehetséges, múltjék el tőlem e pohár; mindazonáltal ne az én akaratom legyen, hanem a tied.” Jézus visszatért tanítványaihoz és alva találta őket. Azért mondotta nekik: „*Ébren legyetek és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek.*” Másodszor is elment és imádkozott. Később ismét visszatért az apostolokhoz és még harmadszor is elment imádkozni. Ekkor megjelent neki egy angyal és megerősítette Őt. Jézus pedig a halállal tusakodva, hosszabban imádkozott. És verítéke lett, mint a földre folyó vérnek csöppjei. Midőn az imádságtól fölkelt és tanítványaihoz tért, így szólt: „Keljetek föl, menjünk; íme, közeledik, aki engem elárul.”

Még midőn Jézus szolott, eljött Júdas és vele sok ember, lámpákkal és fegyverekkel. Az áruló jelt adott nekik, mondván: „Akit megcsókolok, ő az, fogjátok meg.” Amint odaérkezett, mondotta: „Üdvözlégy, mester.” És megcsókolta őt. Jézus így szólt: „Barátom, mi végre jöttél? Júdas, csókkal árulod el az Emberfiát?”

Jézus ezután megengedte, hogy megfogják és megkötözzék; a tanítványok pedig elhagyták őt és mindnyájan elfutottak. Csak Szent Péter és Szent János követték Jézust távolról.

B) A közlendő új fogalmak.

Hozsanna, mester, Olajfák-hegye, szenvedés pohara, tusakodni, patak, major, helység.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Miután az Üdvözítő már mindarra megtanított minket, amit hinnünk és cselekednünk kell, hogy a mennyországba jussunk, már csak az volt hátra, hogy megváltson minket. Az Úr Jézus sok-sok szenvedés és fájdalmas kereszthalál által akart minket megváltani. Élete végén tehát azért jött Jeruzsálembe, hogy ott érettünk szenvedjen, meghaljon, és ezáltal megváltson minket.

Célkitűzés: Ma arról fogunk tanulni, miképen jött Jézus Jeruzsálembe, mit tett ott szenvedése előtt, és miképen kezdett el szenvedni.

I. Előterjesztés, Miután az Úr Jézus, mint már mondtam,

mindarra megtanított minket, amit hinnünk és cselekednünk kell, hogy a mennyországba jussunk, elindult tanítványaival Jeruzsálem felé, hogy ott érettünk szenvedhessen, meghalhasson, és ezáltal megváltson minket. Mikor Jeruzsálem közelében egy helységhez érkezett, azt mondotta két tanítványának: „Menjete a helységbe, ott fogtok találni egy megkötött szamarat, oldjátok el és vezessétek hozzám. Hogyha pedig valaki e miatt nektek valamit szól, mondjátok neki, hogy a számarra az Úrnak van szüksége, és akkor majd megengedi, hogy elvezessétek.” A tanítványok elmentek, és megtalálták a szamarat, és eloldották, és elvezették azt Jézushoz. Azután rá terítették ruháikat, felülteték Jézust rá, és elindultak Jeruzsálem felé. Mikor a nép meghallotta, hogy Jézus Jeruzsálem felé közeledik, eléje sietett, és nagyon örült. Azért az útra teregették ruháikat, és ágakat vágtak a pálmafákról, és azokat is az útra szórták, és akik az Úr Jézus előtt mentek és azok is, akik Őt követték, örömben kiáltották: „Hozsanna Dávid fiának! Áldott, aki az Úr nevében jön. Hozsanna a magasságban!”

A zsidó papoknak és írástudóknak nem tetszett az, hogy a nép az Úr Jézusnak úgy örül, és örömeiben úgy kiáltoz. Ők irigykedtek az Úr Jézusra. Két nappal húsvét előtt tehát összegyűltek a legfőbb papnak, Kaifásnak a házában, és ott tanácsot tartottak. Ott elhatározták, hogy Jézust megfogják és megölik. — Akkor elment hozzájuk Júdás, a hűtlen apostol, és kérdezte tőlük: „Mennyit fogtok nekem fizetni, ha elárulom nektek Jézust, és ezáltal kezetekbe adom Őt?” A főpapok harminc ezüstpénzt adtak neki. Ettől kezdve Júdás azon törte fejét, hogy miképpen bírná a főpapoknak Jézust elárulni, hogy megfoghassák és megölhessék.

Halála előtt való napon, vagyis nagycsütörtökön este, együtt volt Jézus a tizenkét apostollal az utolsó vacsorán. Vacsora után kezébe vette Jézus a kenyeret, megáldotta, megszegte, azután odaadta tanítványainak és azt mondotta: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem, amelyet értetek adok oda.” — Azután vette a kelyhet is a borral, azt is megáldotta, és a tanítványainak adta, és azt mondotta: „Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem, az újszövetségé, amelyet értetek és sokakért fogok kiontani a bűnök bocsánatára.” Azután még azt is mondotta Jézus a tanítványoknak: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.”

Ezekkel a szavakkal adott Jézus hatalmat az apostoloknak, hogy ők is bírják a kenyeret és a bort átváltoztatni az Ő szent testévé és vérévé. Ekkor rendelte Jézus a legméltóságosabb Oltáriszentséget és a szentmiseáldozatot.

Az utolsó vacsora után kiment Jézus tanítványaival az utcára. Ekkor már éjtszaka volt, csak a hold világított. Jézus végigment tanítványaival az utcákon, és leért a völgybe. Ott a völgyben folyt a Cedron nevű patak. Jézus és a tanítványok

átmentek e patakon, amelyen túl egy hegyhez érkeztek, amelyen igen sok olajfa nőtt, és amelyet éppen ezért az Olajfák-hegyének neveztek az emberek. Ezen a hegyen volt egy major, amelyet Getszemáni kertnek, vagy Getszemáni majornak hívtak. Ide ment be Jézus, hogy az éjszakát eltöltse és imádkozzék. — Mikor a majorba értek, maga mellé vette három legkedvesebb tanítványát, Szent Pétert, Szent Jakabot és Szent Jánost, és azt mondotta nekik: „Szomorú az én lelkem mindhalálig.” Az Úr Jézus nagyon szomorú volt, mert előre tudta, hogy Ő milyen sokat fog szenvedni, de sok emberért hiába, mert élni fog még sok ember, aki Őt nem fogja szeretni, és mindig újra meg újra fog vétkezni, sőt még káromolni is fogja Őt a helyett, hogy hálás volna a megváltásért. — Azután különvált a tanítványaitól, kissé előre ment, arcára borult, és így imádkozott: „Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem e pohár, — vagyis ez a sok keserű szenvedés — mindazonáltal ne az én akaratom legyen, hanem a tied.” Miután így imádkozott, visszatért a tanítványaihoz, de alva találta őket. Azért azt mondotta nekik: „Ébren legyetek, és imádkozzatok, nehogy kísértésbe essetek.” — Ezután megint elment és másodszor is kérte az Atyát, hogy ha lehetséges, úgy múljék el tőle e pohár, de azért ne az Ő akarata legyen, hanem az Atyáé. Később megint visszament az apostolokhoz, és azok még mindig aludtak. Azért harmadszor is elment imádkozni. És ekkor egy angyal jött az égből hozzá, hogy megvigasztalja és bátorítsa Őt, hogy erőt adjon neki, mert az Úr Jézus a sok szenvedéstől annyira félt, hogy majdnem meghalt, úgy mondjuk ezt: a halállal tusa-kodott, a halállal küzdött, mert nem akart még meghalni. Ettől a nagy kintől az Üdvözítő vért izzadt. És az ő veritéke olyan lett, mint a földre hulló vércsöppek, mint a földre hulló vérnek csöppjei.

Mikor az imádságtól megerősödött, fölkel, és visszatért tanítványaihoz, és így szólt: „Keljetek föl, menjünk; íme közeledik, aki engem elárult!” Ekkor már jött Júdás és magával hozott sok embert lámpásokkal, botokkal és fegyverekkel, akiknek azt mondotta: „Akit megcsókolok, az a Jézus, fogjátok meg!” Amint Júdás Jézushoz ért, odalépett hozzá, megcsókolta Őt és azt mondotta: „Üdvözlégy Mester!” Jézus pedig azt kérdezte tőle: „Barátom, miért jöttél? Júdás, csókkal árulod el az Emberfiát?” (Az Úr Jézus szerette magát az ember fiának nevezni.)

Jézus azután engedte, hogy megfogják, és megkötözzék, a tanítványok pedig elhagyták Jézust, és mindannyian elfutottak, csak Szent Péter és Szent János követték Jézust távolról.

Visszakérdezés és a bibliában idevonatkozó három kép szemléltetése. (A képeken felhívhatjuk a gyermekek figyelmét egyes körülményekre, melyek az azokon ábrázolt eseményeket összekötik. Pl. az ünnepies bevonulás képén a háttérben meg-

húzódó sötét arcú papi fejedelmek, — az utolsó vacsora képén a sötét éjszakába távozó Júdás, vagy más hasonlók.)

II. Kifejtés. 1.—78. Előolvastatjuk a biblia szövegét, és az egyes nehezebb kifejezéseket megmagyarázzuk. *Helység:* a falut, vagy a várost szokták így nevezni. (Egyes példákat fűzzünk hozzá: pl. N. és N. is helységek — szomszédos falvakat, vagy városokat nevezünk meg.) *Samarat:* az Úr Jézus szegény volt és szerény. Megelégedett a számmal. A napkeleti bölcsek lovakon és tevéken jöttek. *Hosanna:* akkor azt kiabálták: hosanna, ma azt kiabálnák az emberek: éljen. Hosanna zsidó szó, és azt jelenti, üdv, üdvösség. *Üdv Dávid fiának:* azt jelenti, hogy legyen neki jó dolga. Aki a mennyországba jut, arról is azt mondják, hogy üdvözl. (Üdvözl és üdvözl nem mindegy. Mi a különbség?) Jézust *Dávid* fiának nevezik, miért? Jézusnak atyja a mennyi Atya, anyja a Boldogságos Szűz Mária. Miképen Dávid fia tehát? Tanultuk már, hogy Szűz Mária és Szent József Betlehembe mentek, mert Dávid király családjából valók voltak! Jézus is Dávid családjához tartozott, Dávid fia, Dávid leszármazottja volt. Dávid volt Jézus törzsatyja. (Ádám és Éva pedig ősszülei.)

2.—80. *Papi fejedelmek:* a legfőbb papokat nevezzük papi fejedelmeknek. *Írástudók:* Akkoriban nem tudta mindenki a Szentírást. Csak igen kevesen tudták azt, és akik azt jól tudták, azok leginkább papok voltak, ezeket írástudóknak nevezték. — *Tanácsot tartottak* annyi, mint tanácskoztak. *Iskarióti:* Júdás apostol Iskariót nevű községből származott, azért nevezték őt így. — *Mit fogtok nekem adni?* mennyi pénzt fogtok nekem adni? Júdás kapzsi ember volt, aki sok pénzt akart szerezni. *Ha kezetekbe adom őt?* ez azt jelenti: ha elárulom nektek, hogy hol lehet őt titokban elfogni. *Csüörtökön:* Jézus nagypénteken halt meg, az utolsó vacsora pedig nagycsüörtökön este volt. Ez volt az utolsó vacsora, mert Jézus többé nem vacsorázott tanítványaival. *Megszegte:* ez azt jelenti, hogy megtörte a kenyeret. *Ez az én testem:* Jézus mindenható hatalmával átváltoztatta a kenyeret szent testévé, és azért már nem kenyeret tartott a kezében, hanem szent testét. *Mely érettetek adatik:* amelyet értetek adok oda, hogy feláldozzák, azaz, hogy megöljék, mert Jézus értünk engedte magát a keresztre feszíteni. Odaadta magát értünk, mert szeretett minket. *Kehely:* kehelynek nevezzük az olyan poharat, melynek talpa van. A misénél is kehely van a tisztelendő úr kezében, kehelyben mutatja fel az Úr Jézus szent véré. — A kehelyben bor volt, és az Úr Jézus mindenható hatalmával a bort szent vérévé változtatta át. Azért mondja: *ez az én vérem.* Az *újszövetségé:* mikor Jézus a kereszten meghalt, mikor szent vére ott kifolyt, akkor a jó Isten az emberekkel új szövetséget kötött. A régi szövetséget, az ószövetséget akkor kötötte, mikor a tízparancsolatot kihirdette. *Kiontatik:* a kereszten az

Úr Jézus kiontotta szent vérét érettünk, és az összes többi emberéért is, azért, hogy a jó Isten bűneinket megbocsássa. Ezt jelenti az, hogy amely érettetek és sokakért kiontatik a bűnök bocsánatára. Kiont, annyi mint kiönt. *Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre:* az apostoloknak is hatalmat adott ekkor Jézus, hogy a kenyeret és bort átváltoztassák az ő szent testévé és vérévé, és ezt a hatalmat az apostolok átadták a püspököknek, a püspökök pedig a papoknak. A püspökök és a papok ma is gyakorolják ezt a hatalmat, amikor a szentmisében a kenyeret és a bort az Úr Jézus szent testévé és vérévé változtatják át. — Így *rendelte ekkor Jézus a legméltóságosabb Oltáriszentséget és a szentmiseáldozatot.*

3.—*81. *Olajfák-hegye:* már az előterjesztésben meg kell ezt a kifejezést magyarázni, hogy kikerüljünk azt a téves eszmefársítást, amelytől azután a gyermek csak nehezen szabadul és amelyet egy gyermek ezzel a kérdéssel fejezett ki: „Tisztelendő úr kérem, miért másztak fel az Úr Jézus és az apostolok az olajfáknak egészen a hegyére?” A fára mászni, a fának a hegyéig felmászni, a fiúnak igen közelfekvő gondolat. *Patak-nak* nevezzük a kicsi folyóvizet. *Cedron:* volt a patak neve. *Major-nak* nevezzük azt a helyet, ahol lakóház és istálló, ólak és udvar is együtt van, egymáshoz közel van és mindez ugyanazon emberé. Vagyis major hasonlít a tanyához. *Szomorú az én lelkem:* stb., már mondtam, miért volt az Úr Jézus szomorú. Ki emlékszik rá? *Pohár:* az Úr Jézus a szenvedést nevezi pohárnak. Nagyon rossz valamit meginni, amit nem szeretünk. Az Úr Jézusnak is rossz volt a sok szenvedést elviselni, olyan rossz, mint valami keserű dolgot meginni. Azért nevezi a szenvedést pohárnak. *Ne az én akaratom legyen, hanem a tied:* az Úr Jézus engedelmes, és ha nagyon rossz is a sok szenvedés, mégis szívesen elviseli azt, ha azt a jó menyeyi Atya úgy akarja. — *Ébren legyetek* stb. a tanítványok mind elfutottak, mikor Jézus elfogták. A gonoszlélek gyávaságra kísértette őket és ők nem bírták a kísértést legyőzni, mert nem imádkoztak. Ezért mondja nekik Jézus, hogy *ébren legyetek és imádkozzatok* stb. *A halállal tusakodva:* Jézus nem akart meghalni, azért küzdött (birkózott) a halállal. *Veritéke:* izzadtsága. *A földre folyó:* olyan nagyon izzadt a kintől, hogy az izzadtsága a földre folyt, és nem vizet izzadt, mint mi, hanem vért. *Jelt adott nekik:* vagyis azt mondotta nekik, hogy az lesz a jel, amiről megismerhetik, hogy majd meg fogja Őt csókolni.

Ismételten elolvastatjuk az egyes részeket, és az egyes fontosabb magyarázatokat az elolvasás után kikérdezzük.

Leckére lesz a III. osztálynak 80., esetleg ha elég erős az osztály, 81. is;

a IV. és V. osztálynak mind a három rész.

III. Alkalmazás. Theophil nagyon szeretett a szentáldozáshoz járulni, és azért minden vásár- és ünnepnap pontosan elment a templomba, hogy az Úr Jézust szívébe fogadja. Akármilyen idő is volt, akár hideg volt, akár meleg, akár eső esett, akár havazott, semmi sem bírta őt a szentáldozástól visszatartani, mert tudta, hogy az Úr Jézus mennyire vágyódik az Oltáriszentségben az után, hogy a mi lelkünkbe betérhessen. Csak egyszer nem mehetett Theophil a szentáldozáshoz. Ez pedig így történt. Egy vasárnap reggel, mikor anyja bejött hozzá, hogy őt felkeltse, már az ágyán ülve és keservesen sirva találta őt. Mi bajod van? — kérde őt anyja. De Theophil annyira sírt, hogy szinte nem is bírt beszélni és csak igen nehezen bírta elmondani, hogy mikor reggel felébredt, az asztalon egy kicsiny szem cukrot talált, melyet hamar a szájába tett, és mely ott mindjárt elolvadt, ő pedig azt lenyelte. — De meg is fogadta most, hogy sohasem lesz többé torkos, és ettől kezdve mindennap elment a szentáldozáshoz. — Mert nagyon jó dolog ám a szentáldozás. Theophil nagyon jól tudta ezt. Napközben is sokszor gondolt az Úr Jézusra, és vágyódott utána, alig várta a reggelt, hogy megint szívébe fogadhassa a jó Jézust, isteni kis Barátját.

Mi is szeretjük Jézust, úgy-e? És vágyódunk is utána.

Úgy ám, fiúk! Sokszor kell vágyódni Jézus után és mondogatni magunkban: „Jöjj, Uram Jézus! tisztítsd meg szívemet.” Most is vágyódjunk utána. Összetesszük a kezünket és kérjük: „Jöjj, Uram Jézus, és tisztítsd meg szívünket. Amen.”

Theophil eleinte nem szeretett tanulni. Mindíg úgy kellett hívni, és még meg is kellett néha büntetni, mert nem akart tanulni. De egyszer, mikor megint nem akart tanulni, leesett az asztaláról a biblia, és éppen annál a képnél nyílt ki, amelyen le volt rajzolva, hogy miképpen izzadt az Úr Jézus vért. És ekkor Theophil elszégyelte magát. Az Úr Jézus nem szeretett szenvedni. Neki az olyan nehéz volt, hogy vért izzadt már akkor is, ha csak rágondolt a sok szenvedésre, és mégis elviselte a szenvedéseket szeretetből érte. És őneki még annyi szeretete se volna, hogy az Úr Jézus kedvéért tanulna? De igen, van. Jézus kedvéért igen. Akármilyen nehéz is az. És ettől kezdve sohasem kellett többé Theophilt hívni, hogy tanulja meg a leckéjét, mindig szívesen megtanulta Jézus kedvéért. Úgy-e, hogy mi is szeretjük az Úr Jézust? Csókoljuk csak meg az ő szent sebeit. És mit fogunk tenni szeretetből érte?

Kérdezzünk meg egynéhány gyermeket személyesen is és várjuk meg, hogy mit felelnek, és igazítsuk helyre, ha nem volna megfelelő.

*

Leányiskolákban Philothea teszi mindezt!

Jézus szenvedései. II.

A) A biblia anyaga.

82. Jézus a főtanács előtt.

A csapat először *Annáshoz*, az előbbeni főpaphoz vitte Jézust. Annás kérdezte Jézust tanítványai és tanításai felől. Jézus azt felelte: „Én nyiltan szólottam e világnak; kérdezd tehát azokat, akik engem hallottak.” Midőn ezeket mondotta, a poroszlók egyike arculcsapta Jézust és így szólt: „Így felelsz-e a főpaphoz?” Jézus szelíden azt felelte neki: „Ha rosszul szólottam, bizonyítsd be; ha pedig jól szólottam, miért ütsz engem?”

Annás megköltözve elküldötte Jézust *Kaifás* főpaphoz, akinek házában a főtanács egybegyűlt. A zsidó papok és írástudók hamis tanúbizonyságot kerestek Jézus ellen, hogy őt halálra ítéljék; de nem találtak. Sok hamis tanú jött ugyan elő; de tanúskodásuk nem volt megegyező. Ekkor fölkel a főpap és kérdezte Jézust: „Semmit sem felelsz-e azokra, amiket ezek ellened mondanak?” Jézus pedig hallgatott. A főpap most így szólt: „Megesketek az élő Istenre, valld meg nekünk: *Te vagy-e Krisztus* (a Megváltó), *az Istennek Fia?*” Jézus azt felelte: „*Én vagyok*; azonban mondom nektek: majd látni fogjátok az Emberfiát eljőnni az ég felhőiben.” A főpap akkor megszaggatta ruháit és így szólt: „Káromkodott! Mi szükségünk van még tanúkra? Hallottátok a káromlást; mit ítéltetek?” A zsidó papok és írástudók pedig azt felelték: „Méltó a halálra.”

83.

Azon éjjel fogva tartották Jézust, megcsúfolták, leköpdösték, befödték arcát és úgy verték őt, miközben mondogatták: „Találd el, Krisztus, ki az, aki megütött?”

84. Jézus Pilátus és Heródes előtt.

A zsidóknak nem volt szabad a római helytartó beleegyezése nélkül halálos ítéletet végrehajtaniok. Pénteken reggel tehát elvitték Jézust *Poncius Pilátushoz*, a római császár helytartójához. Pilátus megvizs-

gálta a dolgot és azután így szólt: „Én semmi vétséget sem találok ebben az emberben.” De a zsidók ismét vádolták Jézust és azt mondták: „Fölláztatja a népet, kezdve Galileától egész eddig.”

A húsvéti ünnepeken egy rabot szokott a helytartó szabadon bocsátani, akit a nép akart. Akkor egy *Barabbás* nevű gyilkos volt a fogságban. Pilátus tehát kérdezte a népet: „Kit akartok, hogy elbocsássak nektek: Barabbást-e vagy Jézust, akit Krisztusnak neveznek?” A papi fejedelmek rábeszéltek a népet, hogy Barabbást kérje. A nép tehát egyhangon követelte Barabbást. Pilátus újból kérdezte: „Mit cselekedjem tehát Jézussal?” Mindnyájan kiáltották: „Feszítsd meg őt!” Midőn a helytartó látta, hogy semmire sem megy, vizet hozatott, megmosta kezét a nép előtt és így szólt: „Én ártatlan vagyok ennek az igaznak véréből.” Az egész nép felelte: „Az ő vére rajtunk és gyermekeinken!” Akkor szabadon bocsátotta Barabbást, Jézust pedig *megostoroztatta*.

A katonák a kegyetlen megostorozás után bíborvörös palástot adtak Jézusra, *tövisből koronát* fontak és fejére tették, jobb kezébe pedig nádat adtak. Azután csúfolódva térdet hajtottak előtte és azt mondták: „Üdvözlégy, zsidók királya!”

85. Jézus keresztútja.

Pilátus helytartó a nép elé hozatta Jézust bíborruhában, fején töviskoronával és így szólt: „*Ime, az ember!*” A papi fejedelmek és szolgák azt kiáltották: „Feszítsd meg őt!” Pilátus el akarta bocsátani Jézust, de a zsidók azt mondták: „Ha ezt elbocsátod, nem vagy a császár barátja.” Akkor Pilátus kezükbe adta Jézust, hogy keresztre feszítsék.

A katonák ismét felöltöztették Jézust saját ruháiba, nehéz keresztet tettek vállaira és kivezették Őt a *Kálváriára*. Jézus útközben többször lerogyott a földre; azért kényszerítettek egy Simon nevű embert, hogy ő is vigye a keresztet.

Nagypénteken délben értek ki a Kálváriára és ott fölfeszítették Jézust a keresztre. Vele együtt két gonosztevőt is keresztre feszítettek. Pilátus ezt a felírást tétette Jézus keresztjére: *A názáreti Jézus, a zsidók királya.*

Miután a katonák megfeszítették Jézust, maguk között elosztották ruháit és köntösére sorsot vetettek, hogy kié legyen.

B) A közlendő új fogalmak.

Poroszló, főtanács, tanú, tanúskodni, vádolni, helytartó, Kálvária, ember fia, Galilea.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. A mult órán elmondottam nektek, hogy miképen fogták el az Úr Jézust a Getszemáni majorban, most azt fogom elmondani,

Célkitűzés: hogy miképen kínozták meg Őt.

I. Előterjesztés. Amint a mult órán mondtam, az Úr Jézus megengedte, hogy őt megfogják és megkötözzék, a tanítványok pedig elfutottak. Miután Jézust a katonák megkötözték, Annáshoz (a táblára írjuk: Annás) vitték őt, aki Kaifás előtt volt a főpap. Annás elkezdte Jézust kérdeztetni, hogy mit tanított, hogy kik a tanítványai és hogy azok hol vannak? Jézus azt felelte: „En nyiltan szólottam e világnak, és titokban sohasem tanítottam semmit. Ha tudni akarod, hogy mit tanítottam, kérdezd meg azokat, akik az én tanításomat hallgatták.” Midőn Jézus ezeket mondta, a poroszlók egyike arculcsapta Jézust és így szólt: „Így felelsz te a főpapnak?” (Táblára írjuk: poroszló.) De Jézus szelíden azt felelte neki: „Ha rosszul szólottam, úgy bizonyítsd be; ha pedig jól szólottam, miért ütsz engem?”

Annás ezután elküldötte Jézust Kaifás főpaphoz (táblára írjuk: Kaifás), akinek a házában a főtanács egybegyűlt. A főtanács mindenáron halálra akarta ítélni Jézust, de nem találtak rá okot, mert Jézus semmi rosszat sem tett, soha egyetlenegy bűnt sem követett el, mert Ő Isten volt. Ezért, hogy az Úr Jézust halálra ítélhessék, rá akartak valami rosszat fogni, és azért kerestek olyan embereket, akik az Úr Jézusra valami rosszat ráfogjanak, — kerestek hamis tanúkat. (A táblára: hamis tanúk.) Volt is elég sok hamis tanú, de az, amit mondtak, nem ért semmit, mert mindegyik másképen beszélt, és így nem lehetett tudni, kinek legyen igaza. — Ekkor fölkel a főpap a székéről, és megkérdezte Jézust: „Semmit sem felelsz azokra, amit ezek ellened mondanak?” Jézus pedig hallgatott. Azt gondolhatta magában az Úr Jézus: Ezek a hamis tanúk annyira össze-vissza beszélnek, hogy mindenki láthatja, hogy hazudnak, azért nem érdemes nekik felelni. Akkor a főpap így szólt: „Megesketek az élő Istenre, valld meg nekünk, hogy te vagy-e Krisztus, az Istennek Fia?” (A táblára: Te vagy-e Isten Fia?) Jézus azt felelte: „En vagyok; azonban mondom nektek: majd látni fogjátok az Emberfiát eljönni az ég felhőiben.” — Az Úr Jézus ekkor nagyon komoly dolgot mondott. Szavainak ez az értelme: „Ti tudni akarjátok, hogy én Isten Fia vagyok? Hát tudjátok meg, hogy én az vagyok. Most ugyan meg vagyok itt kötözve, és ti

csináltak velem azt, amit ti akartok, de el fog egyszer jönni az idő, éspedig a világ végén, amikor látni fogtok engem az ég felhőin lejönni a földre nagy hatalommal és dicsőséggel, és akkor én fogok igazságos ítéletet kimondani fölöttetek. — A főpap ekkor megszaggatta ruháit és így szólt: „Káromkodott! Mi szükségünk van még tanúkra? Hallottátok a káromlást? Mit ítélték? A zsidó papok és írástudók pedig azt felelték: „Méltó a halálra.”

Kaifás azt mondotta, hogy Jézus káromkodott. Pedig nem is káromkodott. Mert az káromkodik, aki Istentől vagy a szentekről gyalázatos dolgot mond. Az Úr Jézus pedig sem Istentől, sem a szentekről nem mondott gyalázatos dolgot. Mert, ha ő azt mondotta, hogy ő Isten fia, akkor csak igazat mondott. De a főpap ezt nem akarta elhinni, és azért mondotta, hogy Jézus káromkodott. És akkor megszaggatta, azaz eltépte ruháját. A zsidók, ha gyászoltak, nem úgy tettek, mint mi. Ha mi szomorkodunk vagy gyászolunk, fekete ruhát húzunk fel, a zsidók ha szomorkodtak vagy gyászoltak, megtépték a ruhájukat. A főpap most megtépte a ruháját. Evvel azt akarta mutatni, hogy ő nagyon szomorú akkor, ha valaki káromkodik, ha valaki bűnt követ el, mert azzal megbántja Istent, és az az ő szívének fáj. De ezt ő csak úgy mutatta. A szívében igazán nem bánta azt, hogyha valaki Istent bántotta, mert ha bánta volna, akkor neki sem lett volna szabad az Úr Jézussal olyan igazságtalanul bánnia. — De Kaifás rossz volt, aki nem sokat törődött Istennel, csak a maga irigységével, és mert irigykedett Jézusra, amiért Jézus olyan jó volt, jobb mint ő, és okosabb mint ő, és hatalmasabb mint ő, azért meg akarta Jézust mindenáron öletni, és nem törődött azzal, hogy az bűn-e vagy sem.

Mikor Jézust halálra ítélték, akkor még éjjel volt. Azon az éjjelen fogva tartották Jézust, megcsúfolták, és leköpdösték. Azután befődték arcát, miközben reá ütöttek, és csúfolódva mondogatták: „Találd ki Krisztus, hogy ki az, aki megütött?”

Másnap, vagyis pénteken reggel elvitték Jézust Poncius Pilátushoz, a római császár helytartójához. (Táblára: Poncius Pilátus.) Zsidóországot ugyanis a római császár elfoglalta, és azért ott ő parancsolt. De mert ő maga nem lakott Zsidóországban, azért maga helyett helytartót küldött oda. Ilyen helytartó volt Poncius Pilátus. A zsidók ugyan halálra ítélhettek valakit, de nekik nem volt szabad senkit sem kivégezniök, hacsak a római császár helytartója meg nem engedte. Azért most Jézust is elvitték Poncius Pilátushoz, akinek engedélyét kérték, hogy Jézust megölhessék. Poncius Pilátus kikérdezte az Úr Jézust, de nem találta őt bűnösnek, azért azt mondotta a főpapoknak: „Én semmi rosszat, semmi vétséget sem találok ebben az emberben.” De a zsidók tovább vádolták Jézust, és azt mondták, hogy fellázítja a népet Galileától egész eddig.

A húsvéti ünnepeken egy rabot szokott a helytartó sza-

badon bocsátani, akit a nép akart. Akkor éppen egy Barabbás nevű gyilkos volt a fogságban. Pilátus tehát megkérdezte a népet: „Kit bocsássak nektek szabadon: Barabbást vagy Jézust, akit Krisztusnak is neveznek?” A főpapok hamarosan rábeszéltek a népet, hogy Barabbást kérje. (Táblára: Barabbás.) A nép tehát egyhangon Barabbást követelte. Pilátus újból kérdezte: „Mit tegyek tehát Jézussal?” Az egész nép azt kiáltotta: „Feszítsd keresztre őt!” Mikor a helytartó látta, hogy a néppel semmire sem megy, mert mindenáron keresztre akarják feszíteni Jézust, vizet hozatott, és megmosta a kezét a nép előtt, és így szólt: „Én ártatlan vagyok ennek az igaznak véréből!” Azt akarta evvel mondani: ha Jézus meg fog halni, nem én leszek az oka. Erre az egész nép azt felelte: „Az ő vére rajtunk és gyermekeinken.” Ez azt jelenti: nem baj, mi vagyunk az oka, csak haljon meg. Akkor Pilátus szabadon bocsátotta Barabbást, az Úr Jézust pedig megostoroztatta. (Táblára: megostoroztatta.) A katonák levetkőztették Jézust, odakötötték egy köoszlophoz, és korbácsokkal meg vesszőkkel véresre verték úgy, hogy hátáról még a hús is leszakadozott. Azután koronát fontak tövisből, és azt a fejére tették, jobbkezébe pedig nádvesszőt adtak, azután csúfolódva térdet hajtottak előtte, és azt mondták: „Üdvözlégy zsidók királya! (Táblára: tövissel megkoronáztatta.)

Pilátus a nép elé hozatta Jézust. Az Úr Jézusnak egy piszkos bíborpiros köpenyeget adtak a vállára, fején a töviskorona volt. Arca vérzett. Keze össze volt kötve, és a nádat tartotta abban. Pilátus Jézusra mutatott, és így szólt: „Íme az ember!” A papi fejedelmek és a nép azt kiáltották: „Feszítsd a keresztre őt!” Pilátus el akarta bocsátani Jézust, de a zsidók akkor azt kiáltották: „Ha őt elbocsátod, nem vagy a császár barátja!” Pilátus ezért kezeikbe adta Jézust, hogy keresztre feszítsék.

A katonák felöltöztették Jézust a saját ruháiba, vállaira tették a nehéz keresztet és kivezték őt a Kálvária (táblára: Kálvária) nevű hegyre. Jézus útközben többször lerogyott, azaz elesett a kereszt alatt, mert az nagyon nehéz volt neki. Azért kényszerítettek egy Simon nevű embert, hogy Jézusnak segítsen. Nagypénteken délben értek föl a Kálvária nevű hegy tetejére. Ott felfeszítették Jézust a keresztre. (Táblára: felfeszítették.) Vele együtt két gonosztevőt is keresztre feszítettek. Pilátus felírást is tétetett Jézus keresztjére, melyre az volt írva: „A názareti Jézus, a zsidók királya.”

Miután a katonák megfeszítették Jézust, maguk között elosztották ruháit, és köntösére sorsot vetettek, hogy kié legyen.

Visszakérdezés a táblára írt szavak szerint, és a bibliában levő 3 kép szemléltetése. A táblára ily alakban írjuk fel a szavakat:

Annás — poroszló.

Kaifás — hamis tanúk. Te vagy-e Krisztus?

Pilátus — Barabbás. Megostoroztatta, tövissel megkoronáztatta.

Kálvária — felfeszítették.

II. Kifejtés. 1.—*82. *83. Elolvastatjuk a biblia szövegét, és kiegészítőleg szómagyarázatokat fűzünk hozzá. — *Poroszló*: a börtönörhöz hasonló ember. *Főtanács*: így nevezték a papok és írástudók gyűlését. *Tanú*-nak hívjuk azt az embert, aki elmondja azt, amit látott vagy hallott. De hogyha hazudik, akkor hamis tanú. Ha pedig a hamis tanú olyasvalami rosszat fog rá valakire, amit az nem tett, akkor rágalmaz. (Milyen jó volna, ha a parancsolatokat megelőzőleg már átvettük volna.) *Nem volt meggyezzo*: mindegyik mást mondott, össze-vissza beszéltek, és ebből látni lehetett, hogy hazudnak. — *Krisztus (a Megváltó)*: 3 órával előbb, a 64. kérdésben azt tanítottuk, hogy Krisztus annyit jelent, mint Fölkent. Az itt tárgyalt bibliai szöveg pedig azt látszik mutatni, hogy Krisztus annyi, mint Megváltó. Ez csak megnehezíti a munkát. A zárjelbe tett szó (a Megváltó) bátran elmaradhat, a szöveg úgy egyszerűbb lesz és a gyermeknek világosabb. Legjobb, ha magyarázat közben ezen a ponton szó nélkül átsiklunk. — *Emberfia*: mondtam már, hogy Krisztus szerette önmagát így nevezni, azért szerette ezt mondani, mert ő nemcsak igazi Isten, hanem igazi ember is. Ha tehát Jézus valahol az Emberfiáról beszélt, akkor mindig saját magát értette.

2.—84. *Helytartó*-nak nevezzük azt az embert, akit a császár maga helyett küld valahová parancsolni, olyasféle ember ez, mint a főispán. *Vétséget*: annyi, mint rosszaságot, bűnt. *Vádolták*: vádolni annyit jelent, mint valakiről a bíró előtt rosszat bemondani (bepanaszolni). *Galileától*: Galilea Zsidóország egyik végének (tartományának, vagyis megyéjének) volt a neve. Galileától egészen idáig, azt jelenti, hogy Zsidóország egyik végétől a másikig. Vagyis röviden az egész Zsidóországot felláztatja. *Egyhangon*: az egész nép egyformán Barabbást kiáltotta. *Feszítsd meg őt*: annyit jelent, hogy feszítsd keresztre őt. *Pilátus megmosta a kezét*: azt akarta ezzel mutatni, hogy nem ő a hibás, ha Jézus meghal. *Az ő vére rajtunk stb.*, ez azt jelenti: nem baj ha meghal, csak hadd haljon meg.

3.—85. *Bíborruha*: bíbornak nevezzük azt, ami nagyon piros, sötétpiros, olyan piros, mint a vér. *Papi fejedelmek*: annyi, mint legfőbb papok. *Kálváriá-ra*: a Kálvária-hegyre. (Ha községünkben volna kálvária, megmagyarázzuk, hogy az igazi Kálvária Jeruzsálemben volt és annak emlékére nevezték el azt, amely községünkben van.) — *Lerogyott*: annyi, mint összeesett, elesett, mert a kereszt a földre nyomta. *Sorsot vetettek*: ezt a kifejezést ismerik a gyermekek, mert a játéknál sokszor kisorsolják, pl. vers mondása által ki legyen a vezér vagy a fogó. Itt csak ezekre a gyakorlatokra kell utalni.

Megjegyzés. Amilyen szívesen hallgatják a gyermekek az Úr Jézus szenvedéseinek történetét, olyan nehezen tanulják meg azt, mert mint e hitelemzésből is látszik, sok új fogalom van abban, és a gyermek felfogásához mérten nehéz, *szakadozott beszélgetések váltakoznak ugyanilyen cselekménnyel.* Másszóval a cselekmény és a beszélgetések nem folynak önként, egymásból, sokszor kell az egymásutánt *külön* megjegyeznie. Némi-
leg könnyíthetünk e nehézségen, ha a fent megadott módon a táblára jegyezzük fel az egyes kiemelkedőbb mozzanatokat.

Összefoglaló ismételése a most tanult részeknek.

Leckére lesz a III. osztály számára 84. és 85.

a IV. és V. osztály számára mind a négy rész.

III. Alkalmazás. 1. Meghívjuk az osztályt egy szabad délután a templomba, vagy községünkben levő kálváriára, és megtanítjuk őket keresztutat imádkozni. Nem kell ehhez imakönyv, és a kicsinyek igen fogékonyak eziránt. Állomásról-állomásra megyünk velük, és megmutatjuk az egyes képeken az egyes alakokat. Ez itt Pilátus, ez a Boldogságos Szűz, ez Szent János, ez Simon, ez Veronika, stb. megmondjuk egy-két szóval, hogy mit tettek vagy az Úr Jézus mit mondott, és az egyes képek előtt folytatott 3—4 perces szemlélet végén térdet hajtunk, és közösen ezt imádkozzuk: „Imádunk Jézus és áldunk téged, mert szent kereszted által megváltottad a világot.” Buzdítjuk őket, hogy a keresztutat egyedül is imádkozzák, pl. péntekenként délután vagy vasárnap délután vagy máskor, amikor a viszonyok megengedik. — Nézzék figyelemmel meg az egyes képeket, és mondják el magukban, hogy azon mi történik, azután hajtsanak térdet, és ismételjék a fenti fohászt. Ez untig elég.

2. Megmagyarázzuk egy-két szóval, hogy minden embernek van keresztje. Az ami nekünk fáj, amit nem szeretünk megtenni, vagy elviselni, ez a mi keresztünk. Ha szépen, türelemmel elviseljük, akkor követjük Jézust a keresztúton, ha zúgolódunk és morgolódunk miatta, akkor nincsen viszontszeretetünk Jézus iránt.

3. Mikor Theophil kisfiú volt, 3—4 éves, (leányiskolákban Philotheáról mondjuk el ugyanezt), elgömbültek a lábai. (Ezt vagy ehhez hasonlót a gyermekek gyakrabban láthatnak.) Szülei azonban nem akarták, hogy Theophil csúnya, görbe lábú legyen, azért a doktorhoz vitték őt. A doktor bácsi ezután vasból és nagyon kemény bőrből készült csizmákat rendelt Theophil számára és azokban kellett neki lenni nemcsak nappal, de még éjjel is. Ez bizony nagyon fájt. Különösen eleinte. Annyira fájt, hogy Theophil nem bírt a fájdalomtól elaludni. De mert jó fiú volt, csak úgy csendesesen sirdogált magában. Egyszer éjjel megint ébren feküdt az ágyban és sírt. Meghallotta ezt édesanyja és oda jött hozzá, megsimogatta arcát, letörölte könnyeit, megcsókolta, és azt súgta a fülébe: „Lásd, a jó Jézus érted a ke-

resztre volt feszítve, és szépen elviselte azt, és nem sírt. Az Űr Jézus kedvéért viseld el te is szépen a keresztedet.” — „Jézus kedvéért” mondogatta azután magában Theophil, és szépen elaludt.

Theophil egészen kisfiú volt, csak négy-ötéves, és szépen, türelemmel elviselte keresztyét, szeretetből Jézusért. Ti már mind nagyobbak vagytok, és ti nem bírnátok ugyanazt megtenni? Ugyebár igen.

Ki fogja a maga keresztyét készségesen viselni Jézus kedvéért? Aki keresztyét szeretetből Jézusért készségesen viszi, azt Jézus nagyon szereti, és az illetőt ezért egykor nagyon meg is fogja jutalmazni.

11. ÓRA.

Jézus halála.

A) A biblia és a katekizmus anyaga.

86. Jézus meghal a kereszten.

Mikor Jézus a kereszten függött, a nép csúfolta és káromolta őt. Jézus pedig így imádkozott: „*Atyám, bocsáss meg nekik: mert nem tudják, mit cselekszenek.*”

Jézus keresztye mellett állott a Boldogságos Szűz Mária, néhány jámbor asszony és Szent János apostol. Jézus így szólt Szűz Máriához: „*Asszony, íme, a te fiad!*” Azután pedig mondotta Szent Jánosnak: „*Íme, a te anyád!*” Szent János ettől az órától fogva gondját viselte Szűz Máriának.

Jézus három óráig függött a kereszten. Végre nagy hangon kiáltotta: „*Atyám, kezdődbe ajánlom lelkemet.*” Miután ezt mondotta, lehajtotta fejét és kiadta lelkét.

Ekkor megrendült a föld, a kősziklák megrepedtek és a sírok megnyíltak. Midőn a százados, aki a katonákat vezette, mindezt látta, így szólt: „Valóban, Isten Fia volt ez!”

87. Jézus temetése.

A katonák később eljöttek, hogy a megfeszítettek csontjait összetörjék. A latrok lábszárait össze is törték; de mikor Jézushoz érkeztek, látták, hogy már meghalt. Ezért nem törték össze csontjait, hanem egyikük lándzsával megnyitotta Jézus oldalát és abból vér és víz folyt ki.

A jeruzsálemi tanács egyik tagja, *József*, Arimateából, aki a zsidóktól való félelem miatt csak titokban volt Jézus tanítványa, most bátran bement Pilátushoz és elkérte Jézus testét. Pilátus elhívta a századosot és amikor megtudta, hogy Jézus már meghalt, Józsefnek ajándékozta a holttestet. Arimateai József és *Nikodémus* tehát levette Jézus testét a keresztről és tiszta gyolcsba takarta. Azután közel a helyhez, ahol a kereszt állott, egy sziklába vágott új sírboltba helyezték. A sír nyílása elé nagy követ tettek.

A papi fejedelmek és farizeusok Pilátushoz mentek és így szóltak: „Uram, megemlékeztünk, hogy ama népcsábító még életében mondotta: harmadnapra felámadok. Hagyd meg tehát, hogy harmadnapig őrizzék a sírt, hogy tanítványai el ne menjenek és ellopják a holttestet, azután mondják a köz népnek: fölámadott halottaiból.” Pilátus azt felelte: „Van őrségetek, menjetek, őrizzétek, amint tudjátok.” Azok elmentek, őrköt állítottak a sírhoz és megpecsételték a követ.

Megjegyzés. A 74., 75., 76., 77. kérdés már a II. osztályból ismeretes, habár a 75.-et a kiskatekizmus csak a IV. osztály számára írja elő. — Hogyha a III. osztály gyenge, akkor a 73. kérdést a negyedik osztályra lehet halasztani.

73. Mit szenvedett érettünk Jézus?

Jézus sokat szenvedett érettünk: 1. az Olajfák-hegyén vért izzadott; 2. megostorozták; 3. tövissel megkoronázták; 4. a nehéz keresztet hordozta; 5. a Kálvária-hegyen keresztre feszítve meghalt.

- * *Poncius Pilátus* római helytartó volt Zsidóországban.
- * Jézus halálának napja: *nagypéntek*.
- * Jézus nem volt kénytelen szenvedni és meghalni, hanem Ő feláldozta magát érettünk, mert végtelenül szeret minket.
- * Jézus halálát a keresztfán, *keresztáldozatnak* nevezzük.

74. Mi végett szenvedett és halt meg Jézus?

Jézus a végett szenvedett és halt meg: 1. hogy minket a bűntől és az örök kárhozattól megváltson; 2. hogy Istentől kegyelmet nyerhessünk és a mennyországba juthassunk.

*75. Kinek bűneiért szenvedett és halt meg Jézus?

Jézus minden ember bűneiért szenvedett és halt meg, az eredeti bűnért és minden más bűnért.

Keresztelő Szent János mondotta Jézusról: „Íme, az Isten báránya, íme, ki elveszi a világ bűnét.”

* Minden ember üdvözülhet. Aki nem üdvözül, az maga oka annak; mert nem akarja hinni Jézus tanítását, nem akarja megtartani a parancsolatokat és nem akarja használni a kegyelemeszközöket.

Intelem. Sohase felejtsd el, mennyire szeretett az Úr Jézus és mennyit szenvedett érted. Te is szeresd Őt mindennél jobban és örömet tudd el érte a szenvedést, amit Ő küld rád.

76. Jézusnak halála után hová szállott alá lelke?

Jézusnak halála után lelke a *pokoltornácra* szállott alá, ahol a meghalt jámbor emberek lelkei a megváltásra vártak.

Megjegyzés. A fenti, valamint a következő kérdés szövegezése kevésbé szerencsés. Jézus halála után lelke a *pokoltornácba* — és nem *pokoltornácra* — szállott alá. A többi maradhat úgy, amint van. — Lehet valakit az örök tűzre vetni, de a pokolba jut.

* A pokoltornácban várakozó lelkek voltak: Ádám és Éva, Ábel, Noé, Ábrahám, Mózes, Dávid és mások.

77. Miért szállott alá Jézus lelke a pokoltornácra?

Jézus lelke azért szállott alá a pokoltornácra, mert a jámbor lelkeknek meg akarta vinni az örömhírt, hogy már megváltotta őket.

Megjegyzés. Kenyeres Lajos: Katolikus élet című hittankönyvében az alábbi anyagot hozza:

52. Nagybőjt és Nagyhét.

Jézus szenvedésének megünneplésére a nagybőjtben készülünk. A nagybőjt hamvazószerdán kezdődik és Nagyszombatig tart. Hamvazószerdán a pap, hogy a bűnbánatra figyelmeztessen minket, hamut hint a fejünkre és azt mondja: „Emlékezzél meg ember, hogy por vagy és porrá leszel.”

A nagybőjt a bűnbánat ideje. A nagybőjt alatt meg kell gyónnunk és meg kell áldoznunk, böjtölnünk kell és nem szabad mulatságon résztvevünk.

Nagyböjtben van a Feketevasárnap, amikor a keresztek lila (vagy fekete) takaróval elfödik, annak jelképezésére, hogy Jézus elrejtőzött, amikor a zsidók agyon akarták őt kövezni.

Nagyböjt utolsó vasárnapja Virágvasárnap. Ekkor Jézus ünnepélyes bevonulásának emlékére, szentelt barkákkal ünnepélyes körmenetet tartunk.

Jézus szenvedését a Nagyhéten ünnepeljük. *Nagycsütörtökön* a szomorúság jeléül elnémulnak a harangok egészen Nagyszombatig. *Nagycsütörtökön* van az oltárfosztás, annak emlékére, hogy Jézust megfosztották ruháitól.

Nagypénteken csonkamise van. Ekkor állítják fel a templomban a szentsírt. A szentsírra kiteszik az Oltáriszentséget. Nagypénteken és Nagyszombaton

imádkozva virrasztunk Jézus koporsója mellett. Nagyhéten éneklük a templomban a passiót, Jézus szenvedésének történetét.

Nagyszombaton reggel van a tűzszentelés és keresztvíz-szentelés. Mise alatt ismét megszólalnak a harangok. Nagyszombaton este van a gyönyörű feláradási körmenet.

B) A közlendő új fogalmak.

Köszikla, százados, lator, lándzsa, sirbolt, gyolcs, farizeus, megpecsétel, pokoltornác.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Amint a múlt órán tanultuk, a katonák nagypénteken délben feszítették fel az Úr Jézust a Kálvária nevű hegyen a keresztre. Ma azt fogjuk megtanulni,

Célkitűzés: hogy miképpen halt meg Jézus a kereszten.

I. Előterjesztés. Mikor Jézus a kereszten függött, a nép csúfolta és káromolta őt. Jézus pedig azokért, akik őt csúfolták, így imádkozott: „Atyám, bocsáss meg nekik: mert nem tudják, hogy mit cselekszenek.” Az Úr Jézus a rosszért jóval fizetett, a káromkodókat nem szidta össze, meg nem csúfolta vissza kínzóit, hanem imádkozott értük, mert nagyon jó szíve volt.

Jézus keresztre mellett állott a Boldogságos Szűz Mária, néhány jámbor asszony, és Szent János apostol. A többi apostol mind elfutott. Az Úr Jézusnak megesett a szíve Szűz Márián, mert tudta, hogy senki sem fog gondoskodni róla, ha Ő meghal. Azért azt mondta Szűz Máriának: „Asszony, íme a te fiad.” Azután Szent János apostolhoz fordult, akihez ezt mondta: „Íme, a te anyád.” Szent János ettől az órától fogva gondját viselte Szűz Máriának.

De mikor az Úr Jézus Szűz Máriának azt mondta: „Íme a te fiad”, nemcsak arra kérte Szűz Máriát, hogy tekintse fiának Szent Jánost, és csak Szent Jánost, hanem arra is, hogy az összes embereket tekintse gyermekeinek, legyen Ő minden embernek égi anyja. Hasonlóképpen: amikor azt mondta Szent Jánosnak: „Íme a te anyád”, nemcsak Szent Jánoshoz szólt az Úr Jézus, hanem őt kérte, hogy tekintse Szűz Máriát anyjának, hanem hozzánk is szólt, és minket is kért, hogy Szűz Máriát, az Ő édesanyját, mi is égi jó anyáknak tekintsük. És ezóta Szűz Mária mindnyájunknak égi anyja, aki folyton imádkozik értünk, és a jó Istentől kegyelmeket kér, és oszt ki számunkra.

Jézus három óra hosszat függött a kereszten. Végre nagy hangon kiáltotta: „Atyám, kezeidbe ajánlom lelkemet.” Miután ezt kimondotta, lehajtotta fejét, és kiadta lelkét, — azaz lelke kiszállt a testéből, — egyszerűen meghalt.

Mikor Jézus értünk a kereszten meghalt, két igen nagy dolog történt. Az első abban állott, hogy meg voltunk a bűntől, és a pokoltól, azaz az örök kárhozattól váltva, mert az Úr Jézus elviselte helyettünk a bűneinkért járó büntetést. A második pedig abban, hogy visszaszerezte nekünk azt a drága ajándékot, azt a szép égi koronát, a megszentelő kegyelmet is, melyet Ádám mindenki számára elveszített, amikor az eredeti bűnt elkövette. Miután pedig az Úr Jézus a megszentelő kegyelmet visszaszerezte, és a büntetést is elviselte helyettünk, a jó Isten újra felnyitotta a mennyországot, mely akkor záródott be, amikor Ádám vétkezett, és mely azóta, vagyis többezer év óta, be volt zárva.

Hogy pedig az emberek lássák, hogy milyen nagy dolog történt akkor, amikor Jézus a kereszten meghalt, azért a nap elsötétedett, a föld megrázkódott, megrendült, és azok a nagyon nagy kövek, melyekből a hegyek vannak, és amelyeket kősziklának nevezünk, a föld megrázkódásától megrepedeztek, a sírok pedig, amelyekbe a halottak voltak eltemetve, megnyíltak. Mikor a százados, vagyis az a katonatiszt, aki a katonákat a Kálvária-hegyre felvezette azért, hogy ott Jézust felfeszítsék, mindezt látta, így szólt: „Ez valóban az Isten fia volt.”

Jézus lelke pedig, miután kiszállott a testéből, leszállott a pokol tornácába. A pokoltornáca a pokol előtt van. Ott nincsen tűz, és ott nincsenek ördögök, sem pedig rossz embereknek a lelkei. Oda ellenkezőleg mindazok kerültek, akik Ádám és Éva óta halálos bűn nélkül haltak meg. Ezek ugyanis a mennyországba nem juthattak, mert még nem voltak megváltva, és a mennyország is zárva volt még, így tehát a pokoltornácába (előszobájába, pitvarába, verandájába) jutottak, és ott várták, hogy az Úr Jézus megváltsa őket. Itt voltak Ádám és Éva, Ábel, Noé, Ábrahám, Izsák, Jákob, azután Szent József, Keresztelő Szent János, és még sok-sok más jámbor lélek. Jézus lelke halála után ezekhez szállott alá, hogy megvigye nekik az örömhírt, hogy már megváltotta őket.

A katonák később visszatértek a Kálváriára, hogy a megfeszítettek csontjait összetörjék. Azért törték össze lábszárcsontjaikat, hogy hamarabb meghaljanak. Annak a két gonosztevőnek vagy másszóval latornak, akiket Jézussal együtt feszítettek fel, a lábait össze is törték, de mikor Jézushoz értek, látták, hogy már meghalt. Ezért nem törték össze csontjait, hanem az egyik katona lándzsával beleszúrt Jézus oldalába, melyből vér és víz folyt ki.

A főtanács egyik tagja, Arimateai József, aki a zsidóktól való félelem miatt csak titokban volt Jézus tanítványa, most bátran bement Pilátushoz, és elkérte Jézus testét. Pilátus elhívta azt a századost, akiről már az előbb beszéltem, és amikor megtudta tőle, hogy Jézus már meghalt, a holttestet odaadta Józsefnek, aki barátjával, Nikodémussal levette Jézus testét a kereszt-

ről, és tiszta, finom vászonlepedőbe, úgy mondjuk, gyolcsba takarta. Azután közel a helyhez, ahol a kereszt állott, egy sziklába vágott új sírboltba, vagy másszóval kriptába helyezte. A sír nyílása elé pedig nagy követ tettek.

A főpapok és írástudók ezután Pilátushoz mentek, és így szóltak: „Úram, mi emlékezünk rá, hogy az a népcsábító — így nevezték az Úr Jézust — még életében azt mondta, hogy harmadnapra feltámad. Parancsolt meg tehát, hogy a katonák a harmadik napig őrizzék a sírt, nehogy a tanítványok titokban eljöjjenek, és a holttestet ellopják, és azután azt mondják a népnek, hogy föltámadt halottaiból!” Pilátus azt felelte nekik: „Van őrségtek, menjetek tehát, és őrizzétek a sírt, amint bírjátok.” Azok tehát elmentek, öröket állítottak a sírhoz, és megpecsételték a követ, — mely a sír bejáratánál volt.

Visszakérdezés tekintettel úgy a biblia szövegére, valamint a 74., 76. és 77. kérdésekre. Azután szemléltetjük az idetartozó bibliai képeket.

II. Kifejtés. 1.—B. 86. A biblia szövegét elolvastatjuk, és szómagyarázatokat, esetleg megismételt szövegmagyarázatokat is fűzünk hozzá. — *Káromolta:* szidta, gyalázatos dolgokat mondott neki, káromkodott. *Három óráig:* déli 12 órától 3 óráig, vagyis három óra hosszat. *Kösziklák:* kösziklának nevezzük azokat az igen nagy köveket, amelyekből a hegyek vannak. *Százados:* katonatiszt.

2.—B. *87. *Csontjait összetörjék:* hogy előbb meghaljanak. *Lator:* annyi mint gonosztevő. *Lándzsa:* olyanféle fegyver, mint a szurony. (Azon a képen, melyen Jézus a kereszt súlya alatt elesik, le van rajzolva.) *Megnyitotta:* vagyis a katona beleszúrta az Úr Jézus oldalába, és akkor azon nagy seb, egy nagy nyílás lett. *Megnyitotta* annyi, mint nyílást csinált rajta. *Vér és víz folyt ki:* mert Jézus már nem élt. *A Jeruzsálemi tanács:* vagy másszóval a főtanács tagja. *József Arimatheából:* vagy arimateai József. Ez volt a neve. *Nikodémus:* csak titokban volt Jézus tanítványa, arimateai Józsefnek pedig barátja volt. *Gyolcs:* finom fehér vászon. *Papi fejedelmek:* így nevezzük a főbb papokat. *Farizeusok:* ezek leginkább írástudók voltak, vagyis olyan emberek, akik a Szentírást jól tudták. *Sziklába vágott stb.* a kemény sziklába belefარagták a sírboltot, mely úgy nézett ki, mint egy pince a hegy oldalában. *Megpecsételték:* a követ viasszal, úgy amint a leveleket is szokás, hogy ne lehessen a követ a sírbolt bejáratától észrevétlenül eltolni.

3.—K. 73. Az Úr Jézus összes szenvedését megtanultuk már. Az első abban állott, hogy az Olajfák-hegyen vért izzadt. A másodikat és harmadikat Pilátus házában szenvedte el, mikor megostorozták és tövissel megkoronázták. A negyedik szenvedése abban állott, hogy a nehéz keresztet a Kálvária-hegyre kellett vinnie, az ötödik pedig abban, hogy a Kálvária-hegyen

keresztre feszítve meghalt. Vagyis Jézus sokat szenvedett érettünk: 1. az Olajfák-hegyén vért izzadt; 2. megostorozták; 3. tövissel megkoronázták; 4. a nehéz keresztet hordozta; 5. a Kálvária-hegyen keresztre feszítve meghalt. Tehát mit szenvedett érettünk Jézus?

4.—*75. És mit gondoltok, miért kellett az Úr Jézusnak ilyen sokat szenvednie? Azért, mert igen sok és nagy bűnért szenvedett. Ádámtól kezdve a világ végéig hány ember élt és fog még élni, és mindegyik hány bűnt követett el, és sokszor milyen nagyot is, és mindezért a sok és nagy bűnért szenvedett Jézus, és egyetlenegy bűn sincsen, melyért ne szenvedett volna. Vagyis, Jézus minden ember bűneiért szenvedett és halt meg, az eredeti bűnért és minden más bűnért. Tehát kinek a bűneiért szenvedett és halt meg Jézus?

5.—74. Mikor az Úr Jézus a kereszten meghalt, akkor két igen nagy dolog történt. Ki emlékszik még rá, hogy mi? Ugyebár az első abban állott, hogy az Úr Jézus minket a bűntől és az örök kárhozattól megváltott, a második pedig abban, hogy visszaszerezte nekünk a megszentelő kegyelmet, és megnyitotta számunkra újra a mennyországot. Vagyis Jézus a végett szenvedett és halt meg: 1. hogy minket a bűntől és az örök kárhozattól megváltson; 2. hogy Istentől kegyelmet nyerhessünk és a mennyországba juthassunk. — Tehát miért halt meg Jézus?

6.—76. Azután azt is elmondottam már nektek, hogy hová szállott Jézus lelke halála után? Ugy-e a pokoltornácába? Mi volt a pokoltornáca? Ugyebár a pokol előtere, előcsarnoka, udvara, vagy pitvara. (Használjuk azt a kifejezést, melyet növénydekeink *további magyarázat nélkül is megértenek.*) És kik voltak ott? Ugyebár Ádám és Éva stb. vagyis a jámbor emberek lelkei. És miért voltak ezek itt? Ugyebár azért, mert a mennyország ekkor még be volt zárva, oda nem mehettek be addig, amíg az Úr Jézus meg nem váltotta őket. Vagyis, Jézus halála után lelke a pokoltornácába szállott alá, ahol a meghalt jámbor emberek lelkei a megváltásra vártak. Tehát Jézusnak halála után hova szállott alá lelke?

7.—77. Azt is elmondottam már, hogy miért szállott Jézus lelke a pokoltornácába? Ugyebár azért, hogy megvigye a jámbor lelkeknek az örömhírt, hogy már meg vannak váltva. Látjátok, a szegény lelkek a pokoltornácába be voltak zárva úgy, mint egy börtönbe, és némelyik már több ezer év óta. Már nagyon vágyódtak tehát onnan kiszabadulni. Azért, amikor az Úr Jézus lelke odajött hozzájuk, és megmondotta nekik, hogy már meg vannak váltva, és hogy már nemsokára az égbe jutnak, akkor nagyon örültek. Ez volt nekik a legnagyobb örömhír. Jézus lelke tehát azért szállott alá a pokoltornácára, mert a jámbor lelkeknek meg akarta vinni az örömhírt, hogy már megváltotta őket. Tehát miért szállott alá Jézus lelke a pokoltornácára?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz a III. osztálynak bibliából: 86.,
 a katekizmusból: 74., 76. és 77., esetleg 73. is,
 a IV. és V. osztálynak a bibliából 86. és 87.,
 a katekizmusból: 73., 74., 75., 76. és 77.

III. Alkalmazás. Mikor a kis 4—5 éves Theophil esténként lefeküdt, nem bírt elaludni, míg édesanyja homlokát a szent kereszt jelével meg nem jelölte, és meg nem csókolta. Mikor azután nagyobb lett és megtanulta, hogy az Úr Jézus, amikor a kereszten szenvedett, saját édesanyját adta nekünk, hogy égi anyánk is legyen, aki minket nagyon szeressen, akkor egy darabig esténként nem tudott megnyugodni. Szeretett volna esténként az égi anyjának is egy csókot adni, de nem tudta, hogy hogyan. — Egyszer aztán a tisztelendő úrtól egy szép Szűz Mária-érmet kapott, melyet ettől kezdve állandóan a nyakában hordott. Egyszer este, amikor megint azon törte a fejét, hogy miképpen kívánhatna a jó égi anyjának is jó éjtszakát, miképpen csókolhatná meg őt is, eszébe jutott Szűz Mária-érme. Előhúzta tehát azt az inge alól és megcsókolta. „Ezt neked adom jó égi Anyám”, mondotta. Ettől kezdve minden este így köszönt el Szűz Máriától, és minden reggel első dolga volt Szűz Mária-érmecskéjét megcsókolni, és a jó égi Anyát ezáltal köszönteni. Theophil nagyon szerette Szűz Máriát, és Szűz Mária is szerette Theophilt, és segített is neki minden bajában.

Miután Theophil minden este, amint mondtam, Szűz Máriától egy csókkal elköszönt, a halálra gondolt. Sohasem lehet tudni, gondolta magában, mikor jön el a halál. Este lefekszünk egészségesen, és reggel talán már nem ébredünk fel. Ezért, miután Szűz Mária-érmecskéjét megcsókolta, a halálra gondolt és ismételte az Úr Jézusnak azon szavait, melyeket Ő a kereszten halála előtt mondott ki: „Atyám, kezeidbe ajánlom lelkemet!” Ezután mindig szépen elaludt, és tiszta szívvel ébredt fel, megvédte őt a Szent Szűz közbenjárására a jó Isten kegyelme minden tisztátalan bűntől.

Hát közületek kicsoda szereti a mi égi Anyánkat? És ki fog esténként tőle szépen elköszönni? És hogyan fogjátok lelketeket a jó mennyei Atyának ajánlani? És miért? Úgy van, mert a halál minden percben eljőhet, és a legnagyobb baj, mely minket érhet, parázna lélekkel meghalni, mocskos szívvel jelenni meg Isten ítélőszéke előtt. (Ha a gyermekek arról panaszkodnának, hogy nincsen Mária-érmecskéjük, akkor adunk nekik legálább egy szentképet, melyen a Szent Szűz van ábrázolva.)

Jézus feltámadása, mennybemenetele és a Szentlélek eljövetele.

A) A biblia és a katekizmus anyaga.

Megjegyzés. A jelen órára felvett anyag első tekintetre soknak látszik, de csak első tekintetre. A biblia anyagát már a III. osztályosok is nagyrésztben ismerik; a katekizmus kérdései közül pedig a 78. és 79. szószerint benne van a biblia szövegében, a 87. már a II. osztályból ismeretes, a 88. pedig igen könnyű. A 80. kérdés továbbá, mivel annak tartalma kevésbé fontos, szerény véleményem szerint bátran maradhat az V. osztályra, úgyszintén a 89., 90. és 91. kérdések is, mivel, amint az a 14. és 15. órából kitűnik, a IX. ágazat párhuzamos tartalmú kérdéseit szintén csak az V. osztálynak adjuk elő. Ilyenféleképpen a III. osztály a bibliából a 88. és 92. részeket, a katekizmusból a 78., 79., 87. és 119. kérdéseket kapja fel leckére, a IV. osztály mind a négy bibliai részt, és a katekizmusból a III. osztálynak is feladott kérdések mellett még a 88-at, az V. osztály végül mindent.

88. Jézus föltámad.

Jézus teste a temetés után harmadnapig maradt a sírban. *Húsvétvasárnap* reggel Jézus ismét egyesítette testét lelkével és dicsőségesen feltámadt.

Az Úr angyala leszállott a mennyből és elhengerítette a követ a sírtól. Az örök megijedtek és mint a halottak, a földre estek. Később a városba siettek és bejelentették a papi fejedelmeknek, hogy mi történt.

Korán reggel jámbor asszonyok mentek ki a sírhoz, hogy Jézus holttestét bebalzsamozzák. Útközben mondták egymásnak: „Ki hengeríti el nekünk a követ a sír ajtajáról?” Mikor a sírhoz értek és azt nyitva találták, bementek. Ott meglátták az angyalt, aki így szólt hozzájuk: „Ne féljete. A megfeszített názáreti Jézust keresitek: *föltámadt, nincs itt; íme, a hely, ahová tették.*” Az asszonyok hírül vitték ezeket az apostoloknak; de azok nem hittek nekik.

89. Jézus megjelenik az apostoloknak és elrendeli a bűnbánat szentségét.

Húsvétvasárnap este együtt voltak az apostolok egy teremben, de a zsidóktól való félelemtől zárva tartották az ajtókat. Egyszerre megjelent közöttük Jézus és így köszöntötte őket: „Békesség nektek; én

vagyok, ne féljetelek!" Aztán ismét így szólt: „Amint engem küldött az Atya, én is küldelek titeket.”

Miután ezeket mondotta, rájuk lehelt és folytatta: *„Vegyétek a Szentlelket. Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik; és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva.”*

91. Jézus fölmege a mennyekbe.

Az Úr Jézus a feltámadás után következő negyven nap alatt többször megjelent az apostoloknak és szólt nekik Isten országáról, vagyis az Anyaszentegyházról. A negyvenedik napon utoljára jelent meg nekik *Jeruzsálemben* és megparancsolta, hogy a városból el ne menjenek, hanem várják meg az ígért Szentlelket. Azután e szavakkal küldötte őket az apostoli munkára: *„Elmenvén az egész világra, tanítsatok minden népet, megkeresztelvén őket az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében, tanítván őket megtartani mind, amiket parancsoltam nektek. És íme, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.”*

Jézus ekkor kivezette az apostolokat az *Olajfák-hegyére*. Ott megáldotta őket és azután szemök látára fölszállott az égbe. Az apostolok nézték Jézust, de nemsokára felhő takarta el Őt szemeik előtt. Ekkor két angyal jelent meg és így szólt: „Galileai férfiak, mit néztek az égre? Ez a Jézus úgy jön majd el ismét, amint láttátok Őt az égbe menni.” Az apostolok erre nagy örömmel visszatértek Jeruzsálembe.

92. A Szentlélek alászáll az apostolokra.

Amikor elérkezett *pünkösd* ünnepe, Jézus mennybemenetele után a tizedik napon, az apostolok és a többi hívek ismét együtt voltak és imádkoztak. Hirtelen zúgás támadt, mint a szél zúgása. Benn a házban tüzes nyelvek szállottak mindenkire s mindnyájan beteltek Szentlélekkel és különböző nyelveken kezdtek szólni.

A zajra sok nép jött a házhoz. Szent Péter kiment és tanította őket. Az emberek mehatottan hallgatták és azután kérdezték: „Mit cselekedjünk?” Szent Péter pedig azt felelte nekik: *„Tartsatok bűnbánatot és kerestelkedjék meg mindenitek Jézus Krisztus nevében bűneitek bocsánatára.”*

Erre háromezer ember megkeresztelkedett. Ezek *állhatatosak voltak az apostolok tanításában, a szentmise-hallgatásban, a szentáldozásban és az imádság-*

ban. Az Úr pedig naponként szaporította a hívek számát.

78. Mit tett Jézus halála után harmadnapon?

Jézus halála után harmadnapon ismét egyesítette lelkét testével és dicsőségesen föltámadt.

* Jézus vasárnap támadt föl kora hajnalban; föltámadásának emlékét *húsvétkor ünnepeljük.* A *föltámadási körmenetet* azonban már nagyszombat este tartjuk meg.

* Jézus föltámadása után még negyven napig maradt a földön, mialatt különféle tanítást és hatalmat adott az apostoloknak. Az apostolok vértanúhalállal tanúskodtak arról, hogy Jézus föltámadt.

Intelem. Jézus föltámadása erősítsen meg téged hitedben, hogy Ő Isten és abban a reményben, hogy te is föltámadsz egykor halottaidból.

79. Mit tett Jézus föltámadása után a negyvenedik napon?

Jézus föltámadása után a negyvenedik napon kivezette tanítványait az Olajfák-hegyére és előttük fölemelkedett az égbe.

* Jézus mennybemenetelének ünnepét húsvét után a negyvenedik napon, *áldozócsütörtökön* üljük meg.

****80. Mit jelentenek e szavak: „Űl a mindenható Atya-Istennek jobbjára felől?”**

E szavak: „Űl a mindenható Atya-Istennek jobbjára felől”, azt jelentik, hogy Jézus *mint ember* is részt vesz az isteni hatalomban és dicsőségben.

Intelem. Kérd az Úr Jézust, hogy téged is vegyen fel egykor a mennyországba. „Az ottfönnvalókat keressétek, ahol az Isten jobbján ülő Krisztus vagyon. Az ottfönnvaló dolgokat keressétek, ne a földieket.” (Kol. 3, 1. 2.)

87. Ki a Szentlélek?

A Szentlélek a harmadik isteni személy, valóságos Isten az Atyával és Fiúval együtt.

* Az Úr Jézus ismételtlen megígérte az apostoloknak a Szentlelket.

***88. Mikor szállott a Szentlélek az apostolokra és az Anyaszentegyházra?**

A Szentlélek Jézus mennybemenetele után a tizedik napon szállott az apostolokra és az Anyaszentegyházra.

Megjegyzés. Ezt a kérdést, amint azt a 14. órában megokolom, célszerűbb volna így fogalmazni: A Szentlélek Jézus mennybemenetele után a tizedik napon szállott az apostolokra és a többi hívőre, egyszerűen az Anyaszentegyházra.

* A Szentlélek eljövételének ünnepét *pünkösdkor* üljük meg.

* A Szentlélek *tüzes nyelvek* alakjában szállott az apostolokra, ami azt jelentette, hogy világosságot és égő szeretetet

hoz lelkükbe. Jézus keresztelésekor *galamb* képében jelent meg, amivel azt mutatta meg, hogy mennyire szereti az ártatlanságot.

****89. Mi végett jött el a Szentlélek?**

A Szentlélek a végett jött el, hogy a világ végéig munkálkodjék az Anyaszentegyházban és az emberek lelkében.

Megjegyzés. A jelen kérdést, ugyancsak a fent megjelölt órában kifejtett okból, jobb volna így megfogalmazni: A Szentlélek a végett jött el, hogy a világ végéig munkálkodjék az Anyaszentegyházban.

****90. Hogyan munkálkodik a Szentlélek az Anyaszentegyházban?**

A Szentlélek úgy munkálkodik az Anyaszentegyházban, hogy azt láthatatlanul *tanítja és kormányozza*.

Megjegyzés. A 14. órában kifejtett okból ezt a kérdést is meg kellene változtatni, mégpedig a következő módon: A Szentlélek úgy munkálkodik az Anyaszentegyházban, hogy azt láthatatlanul tanítja, kormányozza, a jóra segíti és megszenteli. Ez esetben a 91. kérdés elmaradna.

****91. Hogyan munkálkodik a Szentlélek az emberek lelkében?**

A Szentlélek úgy munkálkodik az emberek lelkében, hogy az embereket a *jóra segíti és megszenteli*.

Intelem. Becsüld meg a Szentlélek kegyelmét, amellyel téged is megszentelt. Fontosabb dolgaiddban hívd Őt segítségül.

119. Mit tanít az apostoli hitvallás a bűnök bocsánatáról?

Az apostoli hitvallás azt tanítja a bűnök bocsánatáról, hogy az Anyaszentegyházban meg nyerhetjük minden bűnnek bocsánatát.

* A bűnök bocsánatát a *keresztség* és a *bűnbánat* segítségével nyerhetjük meg.

Intelem. Adj hálát Istennek, hogy az Anyaszentegyháznak hatalmat adott a bűnök megbocsátására; mert ha nagy (halálos) bűnnel halnál meg, sohasem juthatná a mennyországba.

B) A közlendő új fogalmak.

Bebalzsamozás, meghatott; azután újra foglalkozhatunk az állhatatos, dicsőséges szavakkal is, Galilea tartománnyal és a munkálkodni kifejezéssel.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Amint a mult órán elmondottam, a zsidó papok és farizeusok megpecsételték azt a nagy követ, amelyet arimateai József és Nikodémus Jézus sírjának bejárata elé toltak, és

öröket állítottak a sírhoz, nehogy a tanítványok ellophassák az Úr Jézus holttestét, és azután azt mondják a népnek, hogy Jézus feltámadt. Hogy Jézus a maga erejéből fel bír támadni, arra nem gondoltak.

Célkitűzés: Hogy miképen támadt fel az Úr Jézus, azt mondom el most nektek.

I. Előterjesztés. Az Úr Jézus testét pénteken délután temették el. A temetés után a harmadik napig maradt Jézus a sírban. Húsvétvasárnap reggel visszatért az Úr Jézus lelke a pokol tornácából, és bement a sírba. Ott a sírban ismét egyesítette Jézus testét a lelkével, és győztesen vagy másszóval dicsőségesen feltámadt.

A mennyei Atya leküldött egy angyalt az égből a sírhoz, aki elgurította, vagy mint mondani szoktuk, elhengerítette a követ a sírtól. Az örök, amikor a fényesen ragyogó angyalt meglátták, nagyon megijedtek, és mint a halottak a földre estek. Amikor azután magukhoz tértek, a városba, azaz Jeruzsálembe siettek, és bejelentették a papi fejedelmeknek, hogy mi történt.

Egy kicsit később, de még mindig korán reggel, jámbor asszonyok mentek ki a sírhoz, és magukkal vittek finom gyolcsból készült kendőket, és illatos kenőcsöket, hogy az Úr Jézus holttestét bebalzsamozzák. Akit bebalzsamoznak, annak a teste nem rothad el, az megmarad. Ezek a jámbor asszonyok annyira tisztelték az Úr Jézust, hogy az ő testét be akarták balzsamozni, nehogy elromoljon, nehogy megrothadjon. Útközben arról beszélgettek, hogy ki fogja nekik elhengeríteni a nagy követ a sír ajtajától. Mikor a sírhoz értek, és azt nyitva találták, nagyon csodálkoztak, és megijedtek, mert nem tudták, hogy mi történt. Azután bementek a sírba, és ott meglátták az angyalt, aki így szólt hozzájuk: „Ne féljete. Ti a megfeszített názáreti Jézust kerseitek: föltámadt, nincs itt; íme, a hely, ahová tettétek.” Az asszonyok nagy örömmel visszasiettek a városba, és elmondtak mindent az apostoloknak, de azok nem hittek nekik.

Húsvétvasárnap, vagyis még ugyanazon nap este, együtt voltak az apostolok abban a nagy teremben, melyben az utolsó vacsorát az Úr Jézus velük megtartotta, de mert a zsidóktól nagyon féltek, szorosan bezárva tartották az ajtókat. Egyszerre megjelent közöttük Jézus. Az apostolok erre nagyon megijedtek, Jézus pedig így köszöntötte őket: „Békesség nektek; én vagyok, ne féljete.” Azután ismét így szólt: „Amint engem küldött az Atya, én is küldelek titeket” — és miután ezeket mondotta, az apostolokra lehelt, és így folytatta: „Vegyétek a Szentlelket. Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsáttatnak nekik, és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva.” Ezekkel a szavakkal az Úr Jézus azt a bűnbocsátó hatalmát, melyet a mennyei Atyától kapott, az apostoloknak adta, és így most már az apostolok is meg bírták az emberek összes bűneit bocsátani.

Az Űr Jézus a feltámadását követő negyven nap alatt többször megjelent az apostoloknak, és beszélt nekik az Isten országáról, vagyis az Anyaszentegyházról. A negyvenedik napon utoljára jelent meg nekik Jeruzsálemben, és megparancsolta, hogy a városban maradjanak, és ott várják meg a megígért Szentlelket. Azután ezekkel a szavakkal küldötte őket az egész világra tanítani, kereszteni, gyóntatni, misézni, egyszóval az apostoli munkára: „Elmenvén az egész világra, tanítsatok minden népet, megkeresztelvén őket az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében, tanítván őket megtartani mind, amiket parancsoltam nektek. És ime, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.”

Ezután kivezette Jézus az apostolokat az Olajfák-hegyére. Ott megáldotta őket, és azután szemük láttára fölszállt az égbe. Az apostolok nézték Jézust, de nemsokára felhő takarta el őt szemeik előtt. Ekkor két angyal jelent meg előttük, és így szólt: „Galileai férfiak — így szólították meg az apostolokat, mert mindannyian Zsidóország Galilea nevű tartományából származtak, — tehát a két angyal így szólt: Galileai férfiak, mit néztek az égre? Ez a Jézus úgy jön el majd ismét, amint láttátok őt az égbe menni.” Az apostolok erre nagy örömmel visszatértek Jeruzsálembe.

Tíz nappal később elérkezett pünkösöd ünnepe. Az apostolok és a hívek, vagyis azok a jámbor férfiak és asszonyok, akik az Űr Jézusban hittek, mind együtt voltak abban a nagy szobában, melyben az utolsó vacsora volt, és imádkoztak. Hirtelen nagy zúgás támadt, mint az erős szél zúgása, és betöltötte az egész házat, melyben az apostolok voltak. Egyszerre csak tüzes nyelvek szállottak mindenre, akik abban a nagy szobában együtt voltak és imádkoztak, és mindannyian beteltek Szentlélekkel, és különböző nyelveken kezdtek beszélni. A Szentlélek-Isten tehát csodát művelt, egy pillanat alatt megtanította az apostolokat sok nyelvre.

A zúgásra, melyet az utcán és a városban is hallottak, sok nép gyűlt a ház körül össze és csodálkoztak, hogy miféle zúgás az? Szent Péter kiment, és tanította őket. Az emberek meghatottan hallgatták, azután pedig azt kérdezték Szent Pétertől, hogy mit cselekedjenek? Szent Péter azt felelte nekik: „Tartsatok bűnbánatot, azaz bánjátok meg a bűneiteket, és keresztelkedjék meg mindeniktek Jézus Krisztus nevében bűneitek bocsánatára!”

Erre háromezer ember megkeresztelkedett. Ezek állhatatosak voltak az apostolok tanításában, a szentmise hallgatásban, a szentáldozásban és az imádságban. Az Űr pedig naponta szaporította a hívek számát.

Visszakérdezés és az idetartozó bibliai képek szemléltetése.

II. Kifejtés. 1.—B. 88. és K. 78. A bibliai szöveget elolvas-

tatjuk, és szómagyarázatokat fűzünk hozzá. *Harmadnapig*: nagy-pénteken d. u. temették el Jézust, ez volt az első nap, nagy-szombaton az egész napon a sírban volt, ez volt a második nap; és húsvétvasárnap is még a sírban volt, ez volt a harmadik nap. *Egyesítette*: mikor az ember meghal, a lélek elválik a testtől, azaz külön megy tőle, kiszáll. Mikor az ember feltámad, akkor a test és a lélek megint összejön, eggyé lesz és ez jelenti azt, hogy egyesítette. *Dicsőségesen*: győztesen. Az Úr Jézus legyőzte a halált, és ezért támadt fel dicsőségesen. *Elhengerítette*: elgúri-totta. *Bebalzsamozzák*: azaz finom, illatos kenőcsökkel bekenjék, és finom gyolcskendőkbe takarják, hogy el ne romoljon. — Végül kérdezzük: tehát mi történt húsvétvasárnapján, vagyis Jézus halála után a harmadik napon? Ugyebár Jézus ismét egyesítette lelkét testével és dicsőségesen föltámadt. Tehát mit tett Jézus halála után harmadnapon? (Jobb volna: halála után a harmadik napon.)

2.—B. *89. Szómagyarázatok a bibliai szöveghez. *Terem*: nagy szoba, pl. tanterem. *Megjelent*: a föltámadás után Jézus teste olyan lett, mint a napsugár. A napsugár is átmege az üvegen, és nem töri azt össze, az Úr Jézus is be bírt jönni a bezárt ajtón keresztül, és nem törte azt össze. *Békesség nektek*: ezt azért mondotta Jézus, hogy ne féljenek. Ahol béke van, ott nem félnek. *Amint engem küldött az Atya stb.*: Jézust az Atya küldötte a földre bűnöket megbocsátani, most az Úr Jézus küldi az apostolokat minden néphez, minden emberhez, hogy a bűneiket megbocsássák. Ezóta az apostolok, és utódaik a püspökök és papok, kiknek az apostolok ezt a hatalmat átadták, bírnak gyón-tatni, és egyetlenegy olyan bűn sincsen, melyet meg ne bírnának bocsátani. *Vegyétek a Szentlelket stb.*: ezekkel a szavakkal kap-ták a bűnbocsátó hatalmat. Ezt a hatalmat a Szentlélek-Isten adja. Azért mondotta Jézus: vegyétek a Szentlelket.

3.—K. 119. Mikor Jézus feltámadása után az apostoloknak megjelent, reájuk lehelt, és így szólt: *Vegyétek a Szentlelket stb.*: E szavakkal hatalmat adott nekik minden bűnt megbocsátani. Ezt a hatalmat az apostolok átadták a püspököknek, a püspökök a papoknak, vagyis az Anyaszentegyház papjai minden bűnt meg bírnak bocsátani. Ezért is imádkozzuk az apostoli hitvallásban: hiszem a bűnök bocsánatát. Ugy bizony! Az apostoli hitvallás azt tanítja a bűnök bocsánatáról, hogy az Anyaszentegyházban megnyerhetjük minden bűnnek bocsánatát. Vagyis, mit tanít az apostoli hitvallás a bűnök bocsánatáról?

4.—B. *91. Szómagyarázatok a bibliai szöveghez. *Megjelent*: ez azt jelenti, hogy az apostolok először nem látták az Úr Jézust. Azután egyszerre csak ott volt náluk és beszélt velük, azután megint eltűnt. *Az Isten országa*: a földön az Anyaszentegyház, vagyis az egész földön élő katolikus keresztények társasága, akiknek látható feje a pápa. *Az ígért Szentlelket*: az Úr Jézus az utolsó vacsorán ígérte meg az apostoloknak, hogy a harmadik

isteni személyt, vagyis a Szentlélek-Istent hozzájuk el fogja küldeni. — *Apostoli munka:* már megmondtam, hogy az micsoda. Ki tudja? (v. ö. előterjesztés.) *Es íme, én veletek vagyok* stb.: hol van velünk az Úr Jézus? Úgy bizony, az Oltáriszentségben. *Megáldotta:* a pap is megáldja a mise végén a híveket, amikor imádkozik és feléjük keresztet vet. *Galileai férfiak:* már megmondtam, hogy az angyal miért nevezte az apostolokat így! Ki tudja? *Úgy jön el* stb.: Mikor? Úgy van, a világ végén.

5.—K. 79. A feltámadás után az Úr Jézus már nem sokáig maradt az apostolokkal. Csak negyven napig. A negyvenedik napon kivezette őket az Olajfák-hegyére, és ott előttük felszállott az égbe. Vagyis Jézus feltámadása után a negyvenedik napon kivezette tanítványait az Olajfák-hegyére és előttük felemelkedett az égbe. Tehát mit tett Jézus feltámadása után a negyvenedik napon?

6.—K. *80. Mit tesz Jézus az égből? Mit gondoltok? A Hiszekegyben van néhány szó, mely megmondja azt nekünk. Ki tudja, hogy melyik az a néhány szó? Úgy van! „Fölment, menynekbe ül a mindenható Atya-Istennek jobbjára felől.” Ez azt jelenti, hogy az Úr Jézus, mint ember is segít a világot kormányozni, és ezért résztvesz az isteni hatalomban és dicsőségben. Vagyis e szavak: „Ül a mindenható Atya-Istennek jobbjára felől”, azt jelentik, hogy Jézus mint ember is résztvesz az isteni hatalomban és dicsőségben. Tehát mit jelentenek e szavak: „Ül a mindenható Atya-Istennek jobbjára felől?” (Erre a dogmára vonatkozólag alig lehet a gyermekeknek többet mondani. Minden behatóbb magyarázat csak zavart okoz és növeli a nehézséget.)

7.—B. 92. Szómagyarázatok a bibliaszöveghez. *Tüzes nyelvek:* legjobb a képre utalni, az megmutat mindent. *Meghatottan:* szent figyelemmel hallgatták. (A meghatottságot megmagyarázni nem lehet; legjobb ha emlékeztetjük növendékeinket arra az órára, melyen ők is meghatottan hallgatták előadásunkat. Pl. Jézus szenvedései alkalmával, vagyis az emberek úgy hallgatták Szent Pétert, mint akkor ti engem.) *Állhatatosak voltak:* vagyis mindig elmentek a tanításra, nem mulasztottak el egyetlen tanítást sem. (Ilyen állhatatos volt pl. Theophil is: v. ö. 2. óra, 10. kérdés.)

8.—K. *88. Milyen ünnepen szállott a Szentlélek az apostolokra és a többi hívekre? Úgy-e, pünkösdi ünnepén. Látjátok, akkor abban a nagy teremben együtt volt az egész Anyaszentegyház. Mert akkor a földön nem éltek máshol katolikus keresztények, csak ott, és az első pápa, Szent Péter is ott volt velük. Vagyis Jézus mennybemenetele után a tizedik napon szállott alá a Szentlélek az apostolokra és az Anyaszentegyházra? Tehát mikor szállott a Szentlélek az apostolokra és az Anyaszentegyházra?

9.—K. 87. A Szentlélek nagy zúgással jött, tüzes nyelvek alakjában jött, és mindjárt csodát művelt: megtanította az apos-

tolokat egy pár pillanat alatt sokféle nyelven beszélni. Miért bírta ezt megtenni? Ugyebár azért, mert Isten volt. Igen, a Szentlélek a harmadik isteni személy, valóságos, azaz igazi Isten az Atyával és Fiúval együtt. Vagyis ki a Szentlélek?

10.—K. **91. Miután az apostolok a háromezer embert megkeresztelték, azokra rátették kezeiket, vagyis a bérálás szentségében részesítették őket, és akkor azokra is leszállott a Szentlélek, akinek a segítsége által ezek az emberek állhatatosak voltak a jóban. A Szentlélek-Isten tehát dolgozott, vagy más szóval munkálkodott lelkükben: megszentelte, és a jóra segítette őket. Ma is így tesz a Szentlélek. A mi lelkünkben is munkálkodik, minket is megszentel azáltal, hogy a megszentelő kegyelmet a lelkünkbe adja, és a jóra segít minket a segítő kegyelem által. Vagyis a Szentlélek úgy munkálkodik az emberek lelkében, hogy az embereket a jóra segíti, és megszenteli. Tehát hogyan munkálkodik a Szentlélek az emberek lelkében?

11.—K. **90. A Szentlélek nemcsak a hívekre szállott, hanem az apostolokra is. Vajjon miért? („Hogy őket is megszentelje, és a jóra segítse”, fogják felelni.) Ez igaz. De még másért is. Látjátok, Szent Péter, és a többi apostolok, amint a Szentlélek reájuk szállott, mindjárt kimentek, és tanították az embereket. Miután pedig olyan sokan megkeresztelkedtek, azokat igazgatni, és kormányozni is kellett, nehogy nagy zavar és összevisszaság, veszekedések és pörlekedések legyenek közöttük. És ebben is segítette a Szentlélek Szent Pétert és a többi apostolt. Ma is ezt teszi a Szentlélek az Anyaszentegyházban: a pápa és a püspökök által láthatatlanul tanítja és kormányozza az Anyaszentegyházat, vagyis a Szentlélek úgy munkálkodik az Anyaszentegyházban, hogy azt láthatatlanul tanítja és kormányozza. Tehát hogyan munkálkodik a Szentlélek az Anyaszentegyházban?

12.—K. **89. Amint a Szentlélek-Isten pünkösd ünnepén leszállott, azonnal elkezdett munkálkodni az Anyaszentegyházban, és az emberek lelkében, és így fog munkálkodni egészen a világ végéig. — Ugy bizony, mert a Szentlélek a végett jött el, hogy a világ végéig munkálkodjék az Anyaszentegyházban és az emberek lelkében. — Vagyis mi végett jött el a Szentlélek?

Igy munkálkodik a Szentlélek. És ki tudja, miképen munkálkodik az Atya? És a Fiú? És milyen munkálkodást tulajdonítunk a három isteni személynek egyenként?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz a III. osztálynak a bibliából 88. és 92.,

a katekizmusból 78., 79., 87. és 119.

a IV. osztálynak a bibliából 88., 89., 91. és 92.

a katekizmusból 78., 79., 87., 88. és 119.

az V. osztálynak a bibliából 88., 89., 91. és 92.

a katekizmusból 78., 79., 80., 87., 88., 89., 90., 91. és 119.

III. Alkalmazás. 1. Mikor sírnak az emberek a legjobban, nemcsak a gyermekek, hanem a nagyok is? Ugyebár akkor, amikor valaki meghal. A Boldogságos Szent Szűz, a mi jó égi Anyánk is nagyon sírt, mikor szent fia, az Úr Jézus meghalt. És így sírtak a jámbor asszonyok is, és az apostolok is, és ha ott lettünk volna mi is, mert az Úr Jézust mi is nagyon szeretjük, és úgy-e nekünk is nagyon fáj, hogy neki olyan csúnyán, a kereszten kellett meghalnia. — Húsvét napján reggel egészen szomorúan, kisírt szemekkel oda mentek a jámbor asszonyok a sírhoz, és mit láttak? A sír nyitva volt, és egy angyal állott abban, és így szólt hozzájuk: „Ne féljete. Én tudom, hogy ti a megfeszített názáreti Jézust keresitek. — *Föltámadt!* — *Nincs itt!* — Ime a hely, ahova tettétek, üres! Jézus feltámadt! Mi történt vele! Feltámadt! Megint él! Sebei már nem fáznak, már nem szenved, már jól, egészen jól, már boldogan érzi magát! Mit gondoltok, örültek a jámbor asszonyok? És az apostolok? És a Boldogságos Szűz Mária? Ugy-e örültek, nagyon örültek. És mi? Mi is örülünk úgy-e, és nevetünk, és tapsolunk. Jézus feltámadt. Jézus él. Akit szeretünk, az örül és boldog!

2. Theophil szíve is tele volt örömmel, valahányszor a feltámadt Jézusra gondolt, és azért nagyon szerette az Úr Jézus szent Szívének képét nézni, mely otthon, a szobában a falon függött. Azon a feltámadt Jézust lehetett látni, amint szent sebeit mutatja a kezein, meg a szíven. És Theophilnak mindig igen nagy öröme volt, valahányszor a mezőre, vagy az erdőbe mehetett, mert olyankor mindig szedett néhány szál virágot, vagy, ha azt nem talált, néhány szép levelet, és oda tette azt Jézus szent Szívének, a feltámadt Jézusnak képehez.

3. (Míg a 2. alatti alkalmazás inkább a III. osztályosok számára való, a IV. és V. osztályt hálára lehet buzdítani a szentgyónás szentségének rendelésért, vagy, ha bérmlás lesz az év folyamán, felindítjuk bennük a vágyat a Szentlélek-Isten kegyelmei után, esetleg az alább közölt módon.)

a) Gondoljátok el, ha mától kezdve nem volna víz, meg szappan, és többé nem bírnánk mosakodni, hogyan néznénk ki néhány nap múlva? Ugyebár egészen feketék, és mocskosak volnánk? Pedig, látjátok, a test nem olyan finom, mint a lélek, és a legcsúnyább földi piszok sem olyan ocsmány, mint a bűn. Hogyan nézhet tehát ki az a lélek, amelyről sohasem, vagy csak igen ritkán mossák le a bűnt? Ugyebár az borzasztóan piszkos lehet?! És hogy a mi lelkünk nem olyan borzasztóan piszkos, azt az Úr Jézusnak köszönhetjük, aki a feltámadása után a lelki fürdőt, a szentgyónást adta nekünk. — Theophil, amint még bizonyosan emlékeztek, eleinte minden vásár- és ünnepnap ment áldozni, — és hogy az Úr Jézust tiszta szívébe fogadhassa, ugyanannyiszor gyónt is. Minél többször gyónik valaki, lelke annál tisztább, és annál nyugodtabb. Annál több öröm, és boldogság van abban.

Az ám! A gyakori gyónás boldoggá és vidámmá tesz és ezt Jézusnak köszönhetjük. Hogyan fogjuk ezt néki megköszönni?

b) Az apostolok féltek, és ezért bezárták az ajtókat. De midőn eljött hozzájuk a Szentlélek, egyszerre bátrak lettek, és nem féltek többé a zsidóktól, hanem bátran megvallották, hogy hisznek Jézusban. A Szentlélek kegyelme bátrakká tesz minket is. Szent Tarzicius is igen bátor volt. A mexikói vértanúk is bátrak voltak. (Emlékeztetjük őket az utóbbi ismétlés alkalmával elbeszélte példákra. Azután kérdezzük): Ki akar bátor lenni? Nagyon bátor? Úgy, hogy még a haláltól se féljen? Az agyonlövéstől, vagy a megkínzástól sem, ha azt Jézusért, szent hitünkért kellene elviselni? Úgy van! Mindenkinék vágyódni kell ilyen bátorság után, aki katolikus! És ki fog titeket is ilyen bátrakká tenni? Úgy van! A Szentlélek a bérálás szentségének kegyelmei által. Mert úgy-e, a bérálás szentség, melyben a Szentlélek a megkeresztelt embert megerősíti, hogy hitét állhatatosan vallja, és hite szerint éljen. Hogy a Szentlélek igen sok és erős kegyelmet hozzon számotokra, az után vágyódnotok kell, azért imádkoznotok kell és ezért mondjátok magatokban gyakran: „Jöjj el Szentlélek és erősítsd meg lelkemet.”

Az ismétlő órán

az előző hat óra anyagát összefoglalóan ismételjük át, a hatodik óra után közölt elvek alapján.

Ismét elmondhatunk egy-két példát a vértanúk életéből. Pl. a 14 éves Szent Pongrác esetét, vagy a mexikói vértanúk történetéből pl. az ifjú Joachim de Silva történetét, akit apostolkodása miatt ítélték halálra, majd kivezették a temetőbe, hogy agyonlőjék. A temetőben be akarták kötni a szemét, de azt nem engedte meg, avval, hogy ő nem gonosztevő, és a haláltól sem fél. Ezután szép kis buzdító beszédet mondott a bámészkodó néphez, aminek többek közt az a hatása is lett, hogy a kivégzés végrehajtására kivezényelt katonák egyike bátran megvallotta a hitét, és a vértanú mellé állott. Ezért őt is agyonlőtték. A beszéd után azt mondotta Joachim: „Majd ha jelet adok, akkor lőjete.” Azután levette kalapját, mert most Isten elé fog menni, majd nagy hangon felkiáltott: „Éljen Krisztus, a király, és a Boldogságos Szűz Mária! Most lőjete!” — Erre agyonlőtték.

Azután kérdezzük végig az előző órák kérdéseit, tekintettel a hitre, mint azt az előző ismétlő óránál írtam. Tehát pl.: Kicsoda Jézus Krisztus? majd: „Hisszük-e, hogy Jézus Krisztus a második isteni személy stb.” „Úgy-e hisszük és akarjuk hinni utolsó leheletünkig?” stb. Azután tanítsuk meg a gyermekeket együttérezni az Üdvözítővel, szeretni a szegénységet, az önmegtágadást. Tanítsuk őket önfeláldozásra; Jézus keresztje előtt bűnbánatra; örvendezni a feltámadt Jézussal, az előző órák alkalmazásainak megismétlése által.

Végül erősítsük bennük a gyengéd gyermeki szeretetet a Szent Szűz iránt, az Úr Jézus iránt, a mennyei Atya és a Szentlélek iránt, és az egyébként oly száraz és unalmas ismétlési órának is meglesz a maga bensőséges hangulata.

13. ÓRA.

Az Anyaszentegyház. I.

A) A biblia és a katekizmus anyaga.

68. Szent Péter elsősege és az Egyház törvényhozó hatalma.

Jézus egykor kérdezte tanítványait: „Kinek tartanak engem az emberek?” Ők így feleltek: „Némelyek Keresztelő Jánosnak, mások Illésnek, némelyek pedig Jeremiásnak, vagy egynek a próféták közül.” Akkor kérdezte őket: „Ti pedig kinek tartotok engem?” Erre Szent Péter azt felelte: *„Te vagy Krisztus, az élő Isten Fia.”* Ekkor így szólt Jézus: „Boldog vagy, Simon, Jónás fia; mert nem a test és vér jelentette ki ezt neked, hanem Atyám, aki a mennyben van. És én mondom neked: *Te Péter vagy és e kőszálon fogom építeni Anyaszentegyházamat és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. És neked adom a mennyek országa kulcsait. Amit megkötysz a földön, meg lesz kötve mennyekben is; és amit föloldasz a földön, föl lesz oldozva mennyekben is.*”

Később valamennyi apostolnak mondotta Jézus: *„Amiket megkötöztök a földön, meg lesznek kötve a mennyben is; és amiket föloldoztok a földön, föl lesznek oldozva a mennyben is.”*

90. Jézus az Anyaszentegyház látható fejévé teszi Szent Pétert.

A tizenegy apostol Galileába ment a hegyre, ahová Jézus rendelte őket. Itt ismét megjelent nekik Jézus és velük több mint ötszáz más hívőnek.

Nemsokára a Genezáreti-tónál jelent meg Jézus a tanítványoknak és ekkor mondotta Szent Péternek: „Simon, Jónás fia, szeretsz-e engem jobban ezeknél?” Szent Péter azt felelte: „Úgy van, Uram, te tudod, hogy szeretlek.” Jézus így szólt: *„Legeltesd bárányaimat.”* Később ismét kérdezte Jézus: „Simon, Jónás fia, szeretsz-e engem?” Szent Péter újra azt felelte: „Úgy van, Uram, tudod, hogy szeretlek.” Jézus másodszor is így szólt: *„Legeltesd bárányaimat.”* Harmadszor is kérdezte Jézus: „Simon, Jónás fia, sze-

retsz-e engem?" Szent Péter elszomorodott és azt felelte: „Uram, te mindent tudsz; te tudod, hogy szeretlek.” Jézus ekkor azt mondotta neki: „*Legeltesd juhaimat.*”

Jézus bárányai és juhái azok az emberek, akiket megkeresztelnek és akik hiszik azt, amit ő tanított. Valamennyi együttvéve Jézus nyája, vagyis *Egyháza*. Amint a pásztor vezeti a nyáját, úgy kellett Szent Péternek az Egyházat vezetnie. Jézus az *Anyaszentegyház látható fejévé* tette Szent Pétert.

92. Mi az Anyaszentegyház?

Az Anyaszentegyház az egész földön élő katolikus keresztények társasága, amelynek látható feje a pápa.

Megjegyzés. Ebben a kérdésben adjuk az Anyaszentegyház *meghatározását*. Hogyha azt akarjuk, hogy tanítványainknak az Anyaszentegyházról tiszta és határozott fogalmuk legyen, ne használjuk ezt a szót más értelemben, mint amit annak ez a kérdés megad. E szerint pedig az Anyaszentegyház egy nagy társaság, melynek látható feje a pápa, tagjai pedig az egész földön élő katolikus keresztények. E meghatározás tehát az Anyaszentegyház fogalmába két elemet vesz bele: az elöljárókat és alattvalókat, — és csak ez a kettő együttvéve alkotja az Anyaszentegyházat.

93. Ki alapította az Anyaszentegyházat?

Az Anyaszentegyházat Jézus Krisztus alapította.

* Jézus előbb tanította a keresztény vallást és híveket gyűjtött maga köré, azután látható főt és elöljárókat rendelt híveinek és így alapította meg az Anyaszentegyházat.

94. Ki az Anyaszentegyház láthatatlan feje?

Az Anyaszentegyház láthatatlan feje maga Jézus Krisztus.

95. Kit tett Jézus Krisztus az Anyaszentegyház látható fejévé?

Jézus Krisztus Szent Péter apostolt tette az Anyaszentegyház látható fejévé.

* Rendezett látható társaságban (országban, hadseregben, intézetben) kell látható főnek lennie; azért rendelt Jézus is látható főt az Anyaszentegyházban.

*96. Mely szavakkal ígérte meg Jézus, hogy Szent Pétert teszi az Anyaszentegyház fejévé?

Jézus e szavakkal ígérte meg, hogy Szent Pétert teszi az Anyaszentegyház fejévé:

1. „Te Péter vagy és e köszálon fogom építeni Anyaszentegyházamat.”

2. „Neked adom a mennyek országa kulcsait. Amit megkötsz a földön, meg lesz kötve mennyekben

is; és amit föloldasz a földön, föl lesz oldozva mennyekben is."

* *Péter*, görög szó, annyit jelent, mint köszál vagy szikla.

* A „mennyeország kulcsai” a legfőbb lelki hatalmat jelentik az Anyaszentegyházban. Ezt a hatalmat adta át Jézus Szent Péternek.

***97. Mely szavakkal tette Jézus Szent Pétert az Anyaszentegyház fejévé?**

Jézus e szavakkal tette Szent Pétert az Anyaszentegyház fejévé: „*Legeltesd bárányaimat . . . Legeltesd juhaimat.*”

* „Legeltesd bárányaimat, legeltesd juhaimat” annyit jelent, mint: Kormányozd híveimet és annak vezetőit.

***98. Ki számára rendelte Krisztus Urunk az Anyaszentegyházat?**

Krisztus Urunk minden ember számára rendelte az Anyaszentegyházat.

Megjegyzés. Hogyha a 92. kérdésben adott meghatározást tartjuk szem előtt, a jelen kérdés némi kiegészítésre szorul. Krisztus Urunk ugyanis azon célból alapította (és nem rendelte v. ö. 106. kérdéssel) az Anyaszentegyházat (vagyis azt a nagy társaságot, amelynek feje a pápa), hogy oda mindenki belépjen és nem valamilyen más célból. Ez azonban e kérdésből nem tűnik ki. Azért azt hiszem, leghelyesebb volna azt így megfogalmazni: „Krisztus Urunk minden ember számára alapította az Anyaszentegyházat, mert azt akarja, hogy abba mindenki belépjen.”

* Krisztus Urunk azt mondotta: „Tanítsatok minden nemzetet . . . és íme, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.” Jézus tehát *minden időre* rendelte az Anyaszentegyházat.

99. Ki az Anyaszentegyház látható feje Szent Péter halála óta?

Szent Péter halála óta az Anyaszentegyház látható feje a római püspök, vagyis a *pápa*.

* Szent Péter Róma városának püspöke volt és ott is halt meg; azért Szent Péternek utóda mindig a római püspök.

* A pápa Krisztus Urunk helytartója a földön; szent hivatala miatt *Szentatyának* nevezzük őt. (Pápa = atya.) A mostani pápa: XII. Pius.

100. Kiket rendelt Krisztus Urunk Szent Péter vezetése alatt az Anyaszentegyház előjáróivá?

Krisztus Urunk az apostolokat rendelte az Anyaszentegyház előjáróivá, Szent Péter vezetése alatt.

101. Kik most az Anyaszentegyház előjárói?

Az Anyaszentegyház előjárói most az apostolok utódai, vagyis az Anyaszentegyház püspökei, a pápa vezetése alatt.

* A püspökök a pápa fővédnöksége alatt az Anyaszentegyház egyes részeit, az *egyházmegyéket* kormányozzák.

****102. Kik segítik a püspököket szent hivataluk gyakorlásában?**

A püspököket szent hivataluk gyakorlásában az áldozópapok segítik.

* Az áldozópapok is az apostolok utódai; de ők alá vannak rendelve a püspököknek.

* Az egyházmegyék plébániákra vannak osztva; ezeknek lelkipásztorai a plébánosok és a segédlelkészek, vagy káplánok.

A lelkipásztorok fontos munkáját a világi híveknek is tevékenyen elő kell segíteniök. Ez a segítség főképpen az egyházköztségben és a Katolikus Akcióban történik. Az egyházközséghez a plébánia minden híve tartozik. A Katolikus Akcióban, másszóval a katolikus tevékenységben, az Anyaszentegyház útmutatása szerint veszünk részt.

Intelem. Tiszteld a szentséges Atyát és a püspököket, imádkozzál értük. Engedelmeskedjél tanításaiknak; rájuk vonatkoznak Jézus szavai: „Aki titeket hallgat, engem hallgat; és aki titeket megvet, engem vet meg.” (Lukács 10, 16.)

B) A közlendő új fogalmak.

Pápa, püspök, plébános, áldozópap, előljáró. Mit jelent az, hogy a „feje” valaminek; alapítani.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. A múlt órában azt tanultuk, hogy a Szentlélek Jézus mennybemenetele után a tizedik napon szállott az apostolokra és az Anyaszentegyházra. Ma pedig azt fogjuk megtanulni,

Célkitűzés: hogy miképpen alapította az Úr Jézus az Anyaszentegyházat.

I. Előterjesztés. Az Úr Jézus egykor megkérdezte tanítványait, hogy kinek tartják őt az emberek? Másszóval azt kérdezte tőlük, hogy mit gondolnak róla, hogy ő kicsoda? A tanítványok így feleltek: „Az emberek közül néhányan azt gondolják, hogy te Keresztelő Szent János vagy, mások azt gondolják, hogy Illés vagy, megint mások azt hiszik, hogy te Jeremiás vagy, vagy valamelyik másik próféta.” Akkor Jézus megkérdezte az apostolokat: „Hát mit gondoltok rólam ti, kinek tartotok engem ti?” Erre Szent Péter a többi apostol helyett is felelt és így szólt: „Te vagy Krisztus, az élő Isten fia.” Ekkor így szólt hozzá Jézus: „Boldog vagy Simon, Jónás fia, mert nem a test és vér jelentette ki ezt neked, vagyis ezt te nem magadtól találtad ki, hanem Atyám, ki a mennyekben van. T. i. Ő súgta ezt meg, Ő jelentette ki ezt neked. És én mondom neked, hogy Te Péter vagy, vagyis köszikla, és e kösziklalon fogom építeni Anyaszentegyházamat, és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. És neked adom a mennyek országa kulcsait. Amit megkötsz a földön, meg lesz kötve a mennyekben is; és amit föloldasz a földön, föl lesz oldva mennyekben is.” Vagyis az Úr Jézus Szent Péterre bízta az Anya-

szentegyházat, hogy Szent Péter tartsa azt fönn úgy, amint a szikla is megtartja azt a házat, vagy azt a templomot, amelyet rá építettek. És mert Szent Péter erős szikla, az Anyaszentegyház is olyan erős lesz, hogy még a pokol kapui, vagyis még az ördög maga sem fogja bírni azt elpusztítani. Tehát nemcsak az emberek, a szocialisták vagy kommunisták nem bírják majd az Anyaszentegyházat elpusztítani, de még maga az ördög sem, az összes ördög együttvéve sem. Ezt jelenti az, hogy a pokol kapui sem vesznek erőt rajta. Végül még átadta az Úr Jézus Szent Péternek a törvényhozó hatalmat, amikor azt mondotta neki: Neked adom a mennyország kulcsait, amit megkötasz a földön, az meg lesz kötve a mennyekben is és amit feloldasz a földön, az fel lesz oldva a mennyekben is. Ettől kezdve Szent Péternek az Anyaszentegyházban olyan hatalma volt, mint egy királynak az országban. — Később valamennyi apostolnak is ugyanezt mondotta Jézus, és így az apostolok is kaptak az Anyaszentegyházban törvényhozó hatalmat.

Nemsokára ezután volt az utolsó vacsora, azután, mint tudjuk, elkezdődött az Üdvözítő szenvedése, amelynek végén Jézus a kereszten meghalt, de harmadnapra rá, húsvétvasárnap reggel, dicsőségesen feltámadt. Feltámadása után Jézus azt üzenté az apostoloknak, hogy menjenek Galileába és ott egy hegyen majd meglátják őt. Valóban így is történt. A húsvéti ünnepek után az apostolok Galileába mentek, arra a hegyre, amelyre őket Jézus rendelte. Az apostolokkal együtt felment oda több, mint ötszáz hívő is. Ott újra megjelent nekik az Úr Jézus és beszélt hozzájuk az Anyaszentegyházról, vagyis Isten országáról. Azután megint eltűnt.

Nemsokára ezután a Genezáreti-tónál jelent meg Jézus a tanítványainak és ekkor kérdezte Szent Pétertől: „Simon, Jónás fia, szeretsz-e engem jobban ezeknél?” Szent Péter azt felelte: „Úgy van, Uram, te tudod, hogy szeretlek.” Jézus erre azt mondotta Szent Péternek: „Legeltesd bárányaimat.” Azután még egyszer kérdezte Jézus: „Simon, Jónás fia, szeretsz-e engem?” Szent Péter azt felelte: „Úgy van, Uram, te tudod, hogy szeretlek.” Jézus másodszor is azt mondotta neki: „Legeltesd bárányaimat.” Majd még harmadszor is kérdezte Jézus: „Simon, Jónás fia, szeretsz-e engem?” Szent Péter elszomorodott és azt felelte: „Uram, te mindent tudsz; te tudod, hogy szeretlek.” Jézus ekkor azt mondotta neki: „Legeltesd juhaimat.”

Jézus ezzel megparancsolta Szent Péternek, hogy az Ő juhait és az Ő bárányait, vagyis mindazon embereket, akik az Úr Jézusban hisznek és az Ő tanítását követik, egyszóval Jézus nagy nyáját, legeltesse, azaz őrizze, gondozza, ápolja és kormányozza, éppen úgy, amint a pásztorok is vezetik és kormányozzák, gondozzák és ápolják a nyájaikat. Jézus ekkor az Anyaszentegyház látható fejévé tette Szent Pétert.

Néhány évvel a Szentlélek eljövetele után Szent Péter Jeru-

zsálemből Rómába ment, hogy onnan kormányozza az apostolok segítségével az Anyaszentegyházat. Szent Péter ott is halt meg. Őt is keresztre feszítették, mint Jézust. Szent Péter halála után az Anyaszentegyház látható feje az ő utóda lett, vagyis az a püspök, akit Rómában helyette megválasztottak. Az apostolok is meghaltak, és az ő utódaikat püspököknek nevezzük. Így van ma is. Az Anyaszentegyház látható feje ma is a római püspök, vagyis a pápa, az apostolok utódai pedig a püspökök, akiknek az áldozópapok segítenek a híveket tanítani és kormányozni.

Visszakérdezés. A biblia képét is szemléltetjük és a jelképes ábrázolást megmagyarázzuk.

II. Kifejtés. 1.—B. *68. és K. *96. A biblia szövegét elolvastatjuk, és rövid szómagyarázatokat fűzünk hozzá. *Kinek tartanak* stb.: mit gondolnak rólam az emberek, hogy én ki vagyok. *Keresztelő János, Illés, Jeremiás* próféták voltak, akik már régen meghaltak, de a nép azt gondolta, hogy valamelyik közülük feltámadt, és Jézus egy ilyen feltámadt próféta. *Simon, Jónás fia:* ez volt Szent Péter eredeti neve. Az Úr Jézus nevezte el őt Péternek, azaz Kősziklának akkor, amikor őt apostolai közé befogadta. Jónásnak hívták Szent Péter atyját, azért nevezték Szent Pétert Jónás fiának. *Test és vér:* nem magadtól találtad ezt ki stb. Azt ismételjük, amit az előterjesztésben elmondottunk. *Te Péter, azaz kőszál vagy,* stb.: utalunk a képen látható jelképes ábrázolásra és ismételjük, amit az előterjesztésben mondottunk. — *Amit megkötsz a földön:* szövetséget szoktak kötni, vagy azt is mondjuk, hogy barátságot kötöttek, szerződést kötöttek. Szent Péter akkor kötött meg valamit, ha törvényt vagy parancsot adott. Pl. az Egyház őt parancsolata is megköt minket. (Mennyiben?) Ha pedig Szent Péter vagy valamelyik utóda egy ilyen törvényt megszüntetett, akkor feloldottak minket. És amit Szent Péter, vagy utóda, a római pápa megköt, vagy felold, az az égben is fel van oldva, vagy meg van kötve azért, mert Szent Péter és utódai, a római pápák olyan hatalommal teszik ezt, amilyenel Jézus maga is tenné, ha még itt a földön volna, mert ők itt Jézus helyettesei. Ezekkel a szavakkal ígérte meg Jézus, hogy Szent Pétert teszi az Anyaszentegyház fejévé. Olvassuk el még egyszer: 1. Te Péter vagy stb. . . . 2. Neked adom stb. Vagyis mely szavakkal ígérte meg Jézus, hogy Szent Pétert teszi az Anyaszentegyház fejévé? — (Elisméltetjük néhányszor. — *Megkötöztök:* régies kifejezés, mely a gyermeket megzavarja. Rabokat szokás ugyanis megkötözni, barátságot, szövetséget, szóval morális köteleket *kötni* szokás. Javítottassuk ezért ki: „Amit megkötöttök . . .)

2.—B. *90. K. *97. Elolvastatjuk a bibliai szöveget, és szómagyarázatokat fűzünk hozzá. *Galilea:* tartomány stb. (már tudni kell v. ö. 10. óra B. 84.) *Genezáreti-tó:* Galileában van és jó nagy, azért Galileai-tengernek is szokás nevezni. *Szent Péter elszomorodott:* mert azt gondolta, hogy az Úr Jézus nem hiszi

el neki, hogy őt szereti. — Jézus azt mondotta Szent Péternek: legeltesd bárányaimat, legeltesd juhaimat. Ezekkel a szavakkal adta oda Jézus Szent Péternek azt a kormányzó és törvényhozó hatalmat, melyet előbb neki csak megígért, és azért ezekkel a szavakkal tette Jézus Szent Pétert az Anyaszentegyház fejévé. Vagyis mely szavakkal tette Jézus Szent Pétert az Anyaszentegyház fejévé?

3.—K. 92. Az Úr Jézus azt mondotta Szent Péternek: legeltesd bárányaimat, legeltesd juhaimat, egyszóval legeltesd az én nyájamat. Az Úr Jézus nyájához pedig a katolikus keresztények tartoznak, de nemcsak a magyar katolikus keresztények, hanem valamennyi, ahány csak a földön él. Ezek együtt nagy társaságot képeznek. Sok bárány együtt nyájat alkot. Ha sok báránnyt látunk együtt, akkor azt mondjuk, hogy az nyáj. Sok ember együttvéve pedig társaság. A nyájnak a feje a pásztor: az vigyáz a nyájra, az vezeti, az kormányozza. Jézus is adott a nyájnak pásztort, Szent Pétert és utódját — a pápát. Vagyis Jézus nagy nyájának, a földön élő katolikus keresztények társaságának a feje a pápa. És ezt a nagy társaságot, melynek a látható feje a pápa: *Anyaszentegyháznak* nevezzük. Tehát az Anyaszentegyház az egész földön élő katolikus keresztények társasága, amelynek látható feje a pápa. Vagyis mi az Anyaszentegyház?

4.—K. 93. és *98. Az Úr Jézus nyája már igen nagy! Már igen sok katolikus keresztény él az egész világon. De még nem mindenki az, vannak még másvallásúak is. Ez nem tetszik az Úr Jézusnak. Ő azt szeretné, ha mindenki katolikus keresztény lenne, ha mindenki beletartozna az Anyaszentegyházba, mert Krisztus Urunk az Anyaszentegyházat minden ember számára alapította, vagy más szóval ő azt minden ember számára rendelte. Vagyis ki számára rendelte Krisztus Urunk az Anyaszentegyházat? És ki alapította az Anyaszentegyházat?

5.—K. 94., 95. és 99. Amint már mondtam, az Anyaszentegyházat Jézus Krisztus alapította (vagyis Ő csinálta), és mert Ő alapította, azért az Anyaszentegyház az övé, és Ő annak a feje: az Anyaszentegyházban Jézus parancsol. Igen! — csak-hogy az Úr Jézus az égben lakik, és az Oltáriszentségben, és azért Őt nem lehet látni: Ő az Anyaszentegyháznak a láthatatlan feje. De Ő azt akarta, hogy legyen az Anyaszentegyháznak még *látható feje* is, és ezért tette Szent Pétert az Anyaszentegyház látható fejévé, és azt is megparancsolta, hogy Szent Péter halála után az ő utóda legyen az Anyaszentegyház látható feje. Szent Péter utóda pedig a római püspök, vagyis a pápa. Vagyis ki az Anyaszentegyház láthatatlan feje? És kit tett Jézus Krisztus az Anyaszentegyház látható fejévé? És ki az Anyaszentegyház látható feje Szent Péter halála óta?

6.—K. 100. Az Úr Jézus Szent Péternek és az apostoloknak is azt mondotta, hogy amit megkötnék a földön, meg lesz kötve a mennyekben is és amit feloldanak a földön, fel lesz oldva

a mennyekben is. Vagyis, az Úr Jézus úgy Szent Péternek, mint az apostoloknak is adott ahhoz hatalmat, hogy az Anyaszentegyházban törvényeket, azaz parancsolatokat adhassanak, de hogy az Ő bárányait legeltesse, azt csak Szent Péternek mondotta. Ezért Szent Péter nagyobb úr volt az Anyaszentegyházban, mint a többi apostol, Szent Péter a többi apostol fölött is volt, azoknak is parancsolt, azokat is vezette, mert azoknak is a pásztora volt. Az apostolok nagy urak az Anyaszentegyházban, úgy mondjuk, az Anyaszentegyház előjárói, de Szent Péter nagyobb úr, ő az Anyaszentegyház feje, ő vezeti az apostolokat, az Anyaszentegyház előjáróit. Vagyis Krisztus Urunk Szent Péter vezetése alatt az apostolokat rendelte az Anyaszentegyház előjáróivá. Tehát kiket rendelt Krisztus Urunk Szent Péter vezetése alatt az Anyaszentegyház előjáróivá?

7.—K. 101. De úgy, amint Szent Péter meghalt, az apostolok is meghaltak. És amint Szent Péternek kellett utód, hogy az Anyaszentegyháznak mindig legyen látható feje, úgy az apostoloknak is kellett utód, hogy mindig legyenek az Anyaszentegyháznak előjárói. És amint Szent Péternek utóda a római püspök, vagyis a pápa, az apostolok utódai az Anyaszentegyház püspökei. És amint Szent Péter vezette az apostolokat, úgy a pápa vezeti a püspököket. Az Anyaszentegyház előjárói tehát az apostolok utódai, vagyis az Anyaszentegyház püspökei, a pápa vezetése alatt. Tehát kik most az Anyaszentegyház előjárói?

8.—K. **102. Kicsoda Szent Péter utóda most? Hogy hívják azt a római püspököt, aki most a pápa? Mert a pápa Krisztus Urunk helyett van, azért Ő Jézus Krisztus földi helytartója. Ez a legszentebb hivatal a földön. Ezért is hívjuk a pápát *Szentatyának*. A Szentatya kormányozza az egész Anyaszentegyházát a vezetése alatt álló püspökökkel. Egy-egy püspök az Anyaszentegyház egy-egy részét, úgy mondjuk, egyházmegyéjét kormányozza. Hát minket melyik püspök kormányoz? Ki tudja, hogy hívják. Melyik városban lakik? Úgy van, X. Y. a mi püspök urunk. De a püspök úr sem bírja egyedül az egész egyházmegyéjét kormányozni, mert abban sok város és község van, sok iskola, ő pedig nem lehet mindenütt. Azért az egyházmegyéjét is kisebb részekre osztották fel, úgy mondjuk, plébániákra, és az egyes plébániák előjárói a plébános urak, akiknek a káplán és hitoktató urak segítenek a híveket tanítani, gyóntatni és áldoztatni, egyszerűen kormányozni. — A plébános, káplán és hitoktató urakat egyszerűen: *áldozópapoknak* nevezzük, mert ők mutatják be a szentmiseáldozatot. Az áldozópapok a püspöknek segítenek, vagyis a püspököket szent hivataluk gyakorlásában az áldozópapok segítik. Tehát kik segítik a püspököket szent hivataluk gyakorlásában?

Megjegyzés. Az V. osztályban itt fűzhetjük hozzá, amit az Actio Catholica-ról mondani akarunk. Talán ilyenféleképen:

Ma már olyan sok mindent kellene a papoknak elvégezni az iskolában, az egyesületekben (Szívgyárda, Legényegylet, Kalot, kongregációk stb.), községházán, templomban, irodában, stb., hogy egyedül nem győzik. Azért buzgó hívek segítenek nekik ebben. A híveknek ezt a segítségét Katolikus Akciónak, magyar szóval katolikus tevékenységnek nevezzük. — Ezután ismertetjük a helybeli tevékenységet, amennyire azt 9—11 éves gyermekek megérthetik.

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz: a III. osztálynak a katekizmusból: 92., 93., 94., 95., 99., 100. és 101.

a IV. osztálynak a bibliából 68. és 90.
a katekizmusból 92., 93., 94., 95., 96., 97., 98., 99., 100. és 101.

az V. osztálynak a IV. oszt. anyaga és még a 102. kérdés a hozzátartozó jegyzetekkel.

III. Alkalmazás. 1. Theophil igen tiszta fiú volt. Nagyon vigyázott arra, hogy cipője sohase legyen sáros és mocskos, hogy ruhája se legyen poros. Igen tiszta volt az irkája, a könyvei, a keze meg az arca, mert aki a lelki tisztaságot szereti, az a testi tisztaságra is igen vigyáz. De élt ott a városban egy öreg tisztelendő úr is. Talán emlékeztek is még rá, a fiúk Tiszti Bácsinak hívták. Tiszti Bácsi már öreg volt, és szegény volt, mert minden pénzét a szegényeknek adta, és azért bizony ruhája kopott volt, és már nem is nagyon tiszta. Júdás, mint tudjátok, igen gonosz fiú volt, és gyakran csúfolta az öreg Tiszti Bácsit, kopott és nem nagyon tiszta ruhája miatt. Egyszer megint nagy örömmel szaladtak a fiúk az iskolából hazafelé, amikor az utcán találkoztak a Tiszti Bácsival. Alighogy Júdás meglátta, elkezdte csúfolni őt. De Theophil ezt már nem bírta elviselni, odament hozzá: „Hallgatsz mindjárt!” — kiáltott Júdásra, és a szájára ütött. Júdás elhallgatott. Nem merte Theophilt bántani, mert tudta, hogy Theophilnak sok barátja van, akik, ha verekedni kezdenének, Theophilnak fognák pártját, míg neki meg csak egy barátja van: a haszontalan Barabbás. Ezért hallgatott. Theophil pedig elkezdte magyarázni neki: „A Tiszti Bácsinak, éppen úgy, mint minden más tisztelendő úrnak is, meg kell csókolni a kezét, mert a keze föl van szentelve, mert a kezében szokta tartani, ha misézik és áldoztat, az Úr Jézust az Oltáriszentségben. A Tiszti Bácsinál nem szabad nézni azt, hogy öreg, meg hogy a ruhája kopott, és már nem egészen tiszta, hanem csak azt, hogy őneki szent hivatala van.” — Júdás erre nem tudott mit mondani, mert Theophilnak igaza volt. A tisztelendő urakat nem azért kell tisztelni, mert a ruhájuk szép, vagy mert fiatalok, és a fiúkat szeretik, hanem azért, mert nagyon szent hivataluk van.

2. Miután Theophil Júdást így kitanította, két ujját a szá-

jába tette és nagyot füttyült. Az összes fiúk tudták már, hogy ha Theophil így füttyül, akkor mindig valami érdekeset akar mondani és azért mind odagyülekeztek köréje. Akik pedig már megszöttek voltak, visszaszaladtak. Theophil akkor kihúzott a könyves-táskájából két zászlót. Az egyik piros volt, és hold, meg csillag volt rajta, a másiknak két színe volt: sárga és fehér.

— Miféle zászlók ezek? — kérdezték a fiúk.

— Ez a piros zászló a holddal, meg a csillaggal a török zászló, ez a sárga és fehér pedig a pápának a zászlója — mondotta Theophil. — Ezeket a zászlókat tegnap kaptam a nagymamámtól. Azt mondom nektek, hogy ma délután rendezzünk a mezőn háborút. A piros, a holddal meg a csillaggal, lesz a pogányok zászlója, a fehér és a sárga pedig a pápa csapatjáé, a katolikusoké. Jó lesz?

— Jó! — kiabálták mind egyszerre.

— Ki jön ki délután? — kérdezte Theophil.

— Én — kiáltották egyszerre mind.

Úgy is volt. És amikor eljött a délután, a fiúk mind kint voltak a mezőn. Hamarosan el is kezdték a háborút. Theophil volt a pápai csapat vezére, Júdas a pogányoké. A pápai csapat győzött és elkergette a pogányokat a mezőről. Mikor az egész mezőn egy pogányt sem lehetett már látni, nagyot kiáltottak: „Éljen a pápa!”

Úgy ám, fiúk, kiáltunk mi is: „Éljen a pápa! Éljen!”

És ki fog az Anyaszentegyházért és a pápáért harcolni? Igen, úgy van, mindenki! Meg fogjuk védeni szent hitünket, Jézus Anyaszentegyházát és a pápát, — és még a pokol kapui sem fognak erőt venni rajtunk. Igaz? Igaz! Éljen! Éljen!

Ezzel kapcsolatban pl. ajánljuk a katolikus ujságoknak, talán a Szívujtságnak a terjesztését — mint igazi harcot a hitelenség ellen.

*

Leányiskolában Philothea Jezabelt oktatja ki a papoknak járó tiszteletet illetőleg, azután felhívja társnőit, hogy 100 Szívujtság eladásában segítségére legyenek. Ez sikerül is nekik, amit nagy győzelemnek tekintenek, és amit azóta hetenkint meg akarnak ismételni.

14. ÓRA.

Az Anyaszentegyház. II.

A) A katekizmus anyaga.

Megjegyzés. Ezt és a következő órát egész terjedelmében csak az V., illetőleg az annak megfelelő osztályoknak adjuk elő, és ott sem minden nehézség nélkül. Nem tehetjük ugyanis magunkévá a felfogást, hogy: „Elég, ha a gyermekek az egyes kér-

déseket éppen csak memorizálják, mint pl. a ministrációt, mert majd később, mire megnőnek és megérnek, megértik azokat a saját maguk értelmessége folytán." A tapasztalat az ellenkezőt bizonyítja. Amint a ministrációt elfelejtik, elfelejtik az előzetes, alapos megértetés nélkül megtanult katekizmusi kérdéseket is. Míg ha az egyes vallási igazságokat jól megértették, ha később a kérdések szövegét el is felejtették, a jól megértett igazságok tudatukban megmaradnak.

A jelen és a következő óra nehézsége mármost ott kezdődik, hogy a katekizmus az „Anyaszentegyház” szót nem használja mindig ugyanabban az értelemben. Miután csak a 92. kérdés adja meg az Anyaszentegyház meghatározását, valahányszor ezt a szót a gyermekek kimondják, mindig a 92. kérdés tanulásakor képzett fogalom jelenik meg értelmükben. Hogyha azonban a későbbi kérdések ezt a szót *más értelemben* használják, valamelyes homály fog náluk keletkezni, mely zavarni fogja az igazságok világos megértésében, és akadályozni fogja azoknak megjegyzésében.

Elevenítsük fel magunkban az Anyaszentegyház fogalmát a 92. kérdés alapján, és úgy olvassuk el pl. a 88. kérdést. Észre- veszünk valami homályt? — Hogyan? — kérdezhetnők. — az apostolok nem tartoztak az Anyaszentegyházhoz? De ha igen, akkor a Szentlélek, amidőn az Anyaszentegyházra szállott, az apostolokra is szállott! Ha pedig az apostolokat külön kiemeljük, akkor állítsuk velük szembe azt, ami kiemelésük után az Anyaszentegyházból még megmaradt, és mondjuk: „A Szentlélek Jézus mennybemenetele után a tizedik napon szállott az apostolokra és a többi hívőre, egyszóval az Anyaszentegyházra!” Ilyen fogalmazás mellett megszűnik a homály. Hasonló homályt okoz a 89., 90. és 91. kérdés is. De ha azokat a 12. órában megjelölt módon kijavítanók, minden nehézség és homály azokban is megszűnne.

Hasonló zavar keletkezik a gyermekfejekben a 104. és 105. kérdés tanulásakor. Eddig mindig „Anyaszentegyházról” volt szó, és tudtuk azt, hogy Jézus csak egyet alapított, azt az Anyaszentegyházat, melyet a 92. kérdés meghatározott. Most egyszerre azt kérdezzük, miről lehet megismerni *Jézus Krisztus Egyházát*? Mi, felnőttek, e kérdés elolvasásakor azonnal tudjuk, hogy ez a szó, *Egyház* ebben a kérdésben egészen más értelemben szerepel, mint az eddigiekben az Anyaszentegyház, és felöleli mindama vallási társulatokat is, melyek szintén Jézus egyházának vagy egyházainak szeretik magukat nevezni, és hogy most e közül a sok egyház közül válogatjuk ki Jézusét, a szóbanforgó kérdés feleletében megadott négy ismertetőjegy alapján. De a gyermek az egyház szóhoz fűződő eme tágabb fogalomról még mit sem tud, és csak nehezen lehet, de talán nem is igen kellene őt arra megtanítani, mert az tulajdonképpen helytelen felfogásból származott. Az Anyaszentegyházról elszakadt keresz-

tény vallási társulatokat ugyanis, mint a kis katekizmus a 105. kérdést követő negyedik csillagban igen helyesen megjegyzi: felekezeteknek nevezzük, — vagy ha ez a felekezeteknek kedvesebb: egyházaknak, — de semmiképen sem lehet és szabad ezen elnevezések bármelyikét az Anyaszentegyházra alkalmazni. Tévedés és igazság sohasem foglalhatók ugyanazon szempont alatt össze. Ezért a szó teljes értelmében csak a katolikus vallás vallás, a többi mind csak vallásfelekezet, csak az Anyaszentegyház egyház, a többi mind csak társulat. De ez nem az elemi iskolába való kérdés. Elég volna tehát, ha kis tanítványaink csak annyit tudnának, hogy Jézus csak egy Anyaszentegyházat alapított, továbbá, hogy csak ez az Anyaszentegyház vallja az igazi hitet, és végül, hogy ezt az Anyaszentegyházat arról lehet megismerni, hogy egységes, szent, általános és apostoli. — Hogy ha tehát a 104. kérdést így fogalmaznók: „Miről ismerhetjük föl Jézus Krisztus Anyaszentegyházát?” — a most megemlített komplikált nehézséget elkerülhetnők. Az általam itt megjelölt átalakítás esetében a 105. kérdés felesleges volna, vagy helyette a gyermekektől azt kérdezhetnők: „Hogyan *nevezzük* a Krisztus Urunk által (és nem Krisztus Urunktól) alapított egységes stb. Anyaszentegyházát?”

De még az eddigieknél is nehezebb természetű zavart okoznak a gyermekek fogalomképzésében a 106. és az ezt követő kérdések. Gondoljunk a 92. kérdés meghatározására, és olvassuk el a megnevezett kérdések valamelyikét: azonnal érezni fogjuk a zavart és homályt. Itt ugyanis az Anyaszentegyház szó nem a 92. kérdésben meghatározott egész Anyaszentegyházat jelenti, hanem annak csak egyik részét, a tanító egyházat. De, hogy az Anyaszentegyházban ilyen tagozódás van, azt tanítványaink sohasem hallották. Tanítványaink eddig csak annyit tudnak, hogy az Anyaszentegyházban Jézus rendelkezése folytán (v. ö. 95., 100. és 101. kérdéseket) előjárók és alattvalók vannak, most tehát ezeket a fogalmakat kellene logikusan tovább képezni, és elkerülhetnők a nehézségeket. Ennek a célnak megfelelően azonban meg kellene változtatni a katekizmus néhány kérdését. Talán így:

1. Kikből áll az Anyaszentegyház?

Az Anyaszentegyház a tanító és a tanuló egyházból áll.

Ezt a kérdést könnyű volna megmagyarázni, az alábbi két kérdés által:

2. Kikből áll a tanító egyház? (Kat. 109. kérdése.)

A tanító egyház a pápából és a vele egyesült püspökökből áll. — És ennek megfelelően:

3. Kikből áll a tanuló egyház?

A tanuló egyház az Anyaszentegyház mindazon tagjaiból áll, akik nem tartoznak a tanító egyházhoz.

E kérdések által élesebben és határozottabban kialakítanók tanítványainknak az Anyaszentegyházról eddig alkotott fogalmát.

A következő kérdésekkel azután tovább képeznek a *tanító egyház* fogalmát:

4. Mi végett alapította Krisztus Urunk a tanító egyházat?

Krisztus Urunk a végett alapította a tanító egyházat, hogy általa az Anyaszentegyház tagjait az örök üdvösségre vezesse. — (Kat. 106. kérdése.)

5. Mivel vezeti a tanító egyház az Anyaszentegyház tagjait az örök üdvösségre? (Kat. 107. kérdése.)

A tanító egyház azzal vezeti az Anyaszentegyház tagjait az örök üdvösségre, stb. úgy, mint a katekizmusban.

A 108. kérdés ezekután felesleges volna. A 110., 111. és 112. pedig változatlanul megmaradna.

Ilyen módon határozott formában kidomborodnék tanítványaink előtt az Anyaszentegyház fogalma, azé az egyetlen Anyaszentegyházé, melyet Jézus alapított, mely egységes, szent, katolikus és apostoli, mely belső szervezetében kétfelé tagozódik: a családhozhatatlan tanító egyházra és a tanuló egyházra. Az így kialakított tiszta fogalmat jóval könnyebben megértene és megjegyeznék maguknak a gyermekek, mint a katekizmus által jelenleg előadottat.

Az itt megnevezett nehézségeket igyekszem az alább közölt hitelemzésekben némileg áthidalni, — de ezenfelül van e két óra anyagának egyéb nehézsége is.

Az alábbi óra tárgya ugyanis az Anyaszentegyház ismerető jegyei, a következő pedig a tévmentesség. Mind a kettő nehéz, az anyag elvontságán kívül elsősorban azért, mert a III.—IV. osztályos gyermek szűk látókörén belül nemigen találunk hozzá megfelelő analógiát, melynek segítségével könnyen megértethetnők, vagy valamiféle tapasztalatot, amelyhez azt jól hozzáfűzhetnők. Ezért megmarad a veszély, hogy a fent megnevezett igazságok kellő asszociációk hiányában tanítványainknál egyedülálló emlékek maradnak, és mint ilyenek, feledésbe mennek, — ami pedig a későbbi indifferentizmusnak, a vallási közömbösségnek nyújtana náluk akadálytalan lehetőséget. Az V. osztályos gyermek látköre azonban már tágabb, tapasztalatai gazdagabbak, fogalomkörei nagyobbak, értelmi felfogása fejlettebb, könnyebben bírja tehát a szóbanforgó órák igazságait felfogni, a már meglévő ismereteihez hozzáfűzni és ezért megőrizni.

Mind e nehézségek miatt a következő két óra anyagát csak az V., illetőleg annak megfelelő osztályokban adjuk elő. Mindazonáltal, ha valahol igen kedvezőek a körülmények, úgy a gyermekek szellemi fejlettségét, mint a rendelkezésre álló hittanórák számát illetőleg, semmi akadálya nincsen annak, hogy ezeket az igazságokat már a III.—IV. osztályos gyermekek is meghall-

hassák, és annyit jegyezzenek meg maguknak azokból, amennyit értelmi fejlettségük megenged.

****103. Hány Anyaszentegyházat alapított Jézus Krisztus?**

Jézus Krisztus csak egy Anyaszentegyházat alapított.

* Jézus Krisztus mindig csak egy Egyházzal beszélt. Mint-hogy csak egy igaz vallás van, azért nem is lehet több igaz egyház, mint csak egy.

****104. Míről ismerhetjük föl Jézus Krisztus Egyházát?**

Jézus Krisztus Egyházát arról ismerhetjük fel, hogy az: 1. egységes, 2. szent, 3. katolikus, vagyis általános, 4. apostoli.

* Az egységesség, szentség, általánosság és apostoli eredet az Anyaszentegyháznak *szükséges ismertető jegyei*.

****105. Melyik a Krisztus Urunktól alapított egységes, szent, általános és apostoli Egyház?**

A Krisztus Urunktól alapított egységes, szent, általános és apostoli egyház: a *Római Katolikus Anyaszentegyház*.

* A Római Katolikus Anyaszentegyház 1. *egységes*, mert mindenkor és mindenhol ugyanazt tanítja, ugyanazokat a szentségeket használja, ugyanazt a szentmiseáldozatot mutatja be és ugyanegy látható feje van.

A Római Katolikus Anyaszentegyház 2. *szent*, mert alapítója, tanítása, kegyelemeszközei szentek és így szentekké tudja tenni híveit és már sokat nevelt szentté.

A Római Katolikus Anyaszentegyház 3. *általános*, mert amióta Krisztus Urunk megalapította, azóta folyton fennáll és minden nép között terjed.

A Római Katolikus Anyaszentegyház 4. *apostoli*, mert tanítása nem más, mint az apostolok tanítása és püspökei az apostolok utódai.

* Minthogy a Római Katolikus Anyaszentegyházban megvannak Jézus Krisztus egyetlen Egyházának ismertető jegyei, azért a *Római Katolikus Anyaszentegyház az igaz Egyház*.

* Az Anyaszentegyházat azért nevezzük *római* katolikusnak, mert feje a római püspök. *Katolikusnak* pedig azért nevezzük, mert ez a görög szó azt jelenti: *általános*.

* Az Anyaszentegyházról elszakadt keresztény vallási társulatokat *felekezeteknek* nevezzük. Egy felekezetben sincsenek meg Krisztus Urunk Egyházának ismertető jegyei.

Intelem. Megbecsülhetetlen kegyelem, hogy az Úr Jézus igazi Anyaszentegyházához tartozunk. Adj hálát ezért Istennek. Imádkozzál azokért, akik ezt a nagy kegyelmet nem becsülik és akik még nem tartoznak az Anyaszentegyházhoz.

B) A közlendő új fogalmak.

Egységes, szent, katolikus vagy általános és apostoli; felekezet.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Erre az órára már előzetesen elkészítünk egy nagy misekönyvet, azután egy áldoztató kelyhet a kabátkával, vagy ha azzal nem rendelkezünk, esetleg szenteltvíztartót a hintővel, vagy esetleg egy stólat, harmadszor egy földgömböt, vagy ha azzal az iskola szertára nem rendelkezik, az egész föld térképét, végül a Szentatyának és a megyés főpásztornak nagyobb alakú képét. Mindezt lehetőleg úgy helyezzük el az osztályban, hogy azzal a gyermekek figyelmét előre fel ne keltsük, hogy őket előre el ne szórakoztassuk.

Bevezetés. Hogyan is ígérte meg Jézus Szent Péternek, hogy őt az Anyaszentegyház fejévé teszi? És mely szavakkal tette Jézus Pétert az Anyaszentegyház fejévé? És mit mondott az Úr Jézus mennybemenetele előtt az összes apostoloknak? (Eimenvén tanítások minden népet stb.) És az apostolok engedelmeskedtek az Üdvözítő parancsának, és elmentek az egész világra, hogy minden népet tanítsanak, hogy megtartsák mindazt, amit Jézus parancsolt. Ugyanezt teszik az apostolok utódai, a püspökök is, de igen nagy kár, hogy nemcsak ők. Mert elmentek tanítani az embereket olyanok is, akiknek Jézus ezt nem parancsolta meg, mint pl. Mohamed, vagy Luther Márton, vagy Kálvin János, és ezek is alapítottak egyházakat. Így most már sok egyház van a földön, és aki nem tudja, hogy miről lehet a sok egyház közül az Úr Jézusét megismerni, az bizony nem tudja, hogy melyik az igazi Egyház, és ezért könnyen olyan egyházba léphet, mely nem vezeti őt biztosan az örök üdvösségre, és ezért könnyen a pokolba juthat. Nagyon fontos tehát, hogy Jézus igazi Egyházát meg bírjuk ismerni, és azért ma

Célkitűzés: az Anyaszentegyház ismertető jegyeiről fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Az Üdvözítő tehát azt mondotta az apostoloknak, hogy menjenek el az egész világra és tanítsanak minden népet. (*Feltesszük a katedrára a földgömböt.*) Ez itt az egész világnak, vagyis a földgömbnek a képe. Ezen rajta van minden ország (lassan forgassuk a földgömböt), és egyetlen olyan ország sincsen a földön, ahol az apostolok utódai ne tanítanák az embereket arra, amit Jézus tanított és parancsolt. Ma tehát már mindenütt vannak katolikus keresztények. Az az Anyaszentegyház tehát, melyet Jézus alapított, az ő szent akarata szerint, az egész világon elterjedt. Mert Jézus azt akarta, hogy az általa alapított Anyaszentegyház *katolikus* legyen, vagy magyar szóval *általános*. (A táblára írjuk: *katolikus*, vagyis *általános*.) Katolikus, görög szó, és annyit jelent, mint általános. Jézus azt akarta, hogy az Anyaszentegyház, melyet Ő alapított, általános legyen, vagyis ne csak egy népnél, vagy csak egy időben legyen, hanem minden népnél, és minden időben.

Amint mondtam, és már tanultuk, az Üdvözítő elküldötte az apostolokat és utódaikat, a püspököket minden néphez. Az apostolok és utódaik el is mentek, hogy minden népet megtanítsanak arra, amit ők Jézustól tanultak. Ma már egyetlen ország, vagy város sincsen a földön (forgassuk a földgömböt), amelynek ne volna püspöke. (Feltesszük a katedrára a megyés főpásztor képét.) Ez itt pl. a mi püspökünk, X. Y., és amint nekünk, úgy minden katolikus kereszténynek megvan a maga püspöke. Mind e püspökök az apostolok utódai, és ugyanazt tanítják, amit az apostolok, mert Jézus azt akarta, hogy az általa alapított Anyaszentegyház *apostoli* legyen (a táblára írjuk a katolikus szó alá: *apostoli*), vagyis, hogy abban mindig azt tanítsák, amit az apostolok tanítottak, és hogy előljárói mindig az apostolok utódai legyenek.

Az egész földgömbön tehát igen-igen sok katolikus keresztény él, akiket az apostolok utódai, a püspökök tanítanak. A püspökök pedig az egész földgömbön mindig és mindenhol ugyanazt tanítják, — és ugyanazokat a szentségeket használják, — és ugyanazt a szentmiseáldozatot mutatják be (feltesszük a katedrára a misekönyvet), — és valamennyinek egyformán a Szentatya (feltesszük a misekönyvre a Szentatya képét), XII. Pius pápa a látható feje, mert Jézus azt akarta, hogy az általa alapított Anyaszentegyház *egységes* legyen. (A táblára írjuk az eddigiek fölé két sorral: *egységes*.) És amint Jézus akarta, úgy is lett: az Anyaszentegyház valóban egységes, vagy másszóval egyforma az egész világon.

Az Úr Jézus maga — amint tudjátok — a legszentebb volt, azért azt akarta, hogy az általa alapított egyetlen Anyaszentegyház is *szent* legyen. Azért is adott neki olyan szent tanításokat, és olyan nagyon szent szentségeket, amilyen a keresztség, a bérmlás, az Oltáriszentség (feltesszük a katedrára a cibóriumot, vagy amit helyette elkészítettünk), a gyónás, és a többi szentség is, hogy ezek által az Anyaszentegyház tagjai valóban szentekké lehessenek, mint ahogyan sokan valóban szentekké is lettek, így pl. Szent Péter stb. apostol (elsorolunk néhányat, valamint a magyar szentek és az egyébként ismertek közül is). Vagyis az Anyaszentegyház Jézus akarata szerint valóban *szent* lett. (Táblára írjuk az *egységes* szó alá: *szent*.)

Erről a négy tulajdonságról ismerjük meg a Jézus által alapított Anyaszentegyházat, vagyis Jézus Anyaszentegyháza egységes, szent, katolikus vagy általános és apostoli, — s egyetlen másik egyház sincs a földön, mely ilyen volna.

Visszakérdés a katedrán álló jelképek és a táblára jegyzett szavak alapján. — Pl.: Mit jelent a földgömb? A megyés főpásztor képe? A misekönyv? A cibórium?

II. Kifejtés. 1.—**103. és **104.

a) Az az Egyház tehát, amelyet az Úr Jézus alapított, vagyis

az Anyaszentegyház: *egységes*, mert abban mindenkor és mindenhol ugyanazt tanítják, ugyanazon szentségeket használják, ugyanazt a szentmiseáldozatot mutatják be, — és mert annak mindig csak egyetlen látható feje van. (Miközben ezeket mondtuk, a misekönyvre, illetőleg a Szentatyának azon álló képére mutatunk.) De csak az Anyaszentegyház egységes, mert egyetlen egyház — vagy más szóval *felekezet* — sincsen a földön, amely mindenkor és mindenhol ugyanazt tanította volna, és amelynek egyetlen látható feje volna.

b) Az az Egyház, melyet az Úr Jézus alapított, vagyis az Anyaszentegyház *szent*, mert alapítója, tanítása, kegyelemeszközei szentek (a cibóriumra mutatunk), amelyek által szentekké bírja nevelni híveit, és valóban már sokat nevelt szentté. Soroljatok el szenteket! De csak az Anyaszentegyház *szent*, mert egyetlen egyház vagy felekezet sincsen a földön, melynek szentjei volnának, vagy amely ma is szentekké bírná nevelni híveit.

c) Az Úr Jézus által alapított egyház, vagyis az Anyaszentegyház *katolikus*, vagyis *általános*, mert azt Jézus minden ember számára alapította, és mert az, amióta azt Jézus megalapította, folyton fennáll, és minden nép között terjed. (A földgömbre mutatunk.) Csak az Anyaszentegyház ilyen. A többi egyház vagy felekezet inkább csak egyes népek közt terjed el.

d) És végül az Úr Jézus által alapított egyház, vagyis az Anyaszentegyház *apostoli*, mert tanítása nem más, mint az apostolok tanítása, és püspökei az apostolok utódai. (A megyés főpásztor képére mutatunk.) Ez az ismertető jegye is csak az Anyaszentegyháznak van meg, mert a többi egyház vagy felekezet az apostolok utódairól, különösen a pápáról mit sem akar tudni.

Vagyis röviden, Jézus Krisztus csak egy Anyaszentegyházat alapított és ezt az egy Anyaszentegyházat arról lehet felismerni, hogy az 1. egységes, 2. szent, 3. katolikus, vagyis általános és 4. apostoli.

Tehát hány Anyaszentegyházat alapított Jézus Krisztus? És miről ismerhetjük fel Jézus Krisztus Egyházát?

2.—**105. Mint már mondtam, nemcsak az apostolok mentek az egész világra, hogy az embereket tanítsák, hanem mások is, akik szintén alapítottak egyházakat, vagy más szóval felekezeteket. Ezek a felekezetek a másvallások. Ezeknek nevük is van. Pl. lutheránusoknak nevezzük azokat, akiket Luther Márton alapított, reformátusoknak azokat, akiket Kálvin János alapított, és így vannak még nazarénusok, baptisták, mohamedánusok, stb. másféle egyházak és felekezetek is. Ezek mindegyikének van neve. Az Úr Jézus által alapított Egyháznak, az Anyaszentegyháznak is van neve. Annak a neve pedig *Római Katolikus Anyaszentegyház*. Rómainak nevezzük, mert látható feje a római püspök, vagyis a pápa, katolikusnak, vagy álta-

lánosnak nevezzük, mert azt Jézus minden ember számára alapította. És ezt a Római Katolikus Anyaszentegyházat arról lehet felismerni, hogy az egységes, szent, katolikus és apostoli. Vagyis a Krisztus Urunk által alapított egységes, szent, általános és apostoli Egyház: a Római Katolikus Anyaszentegyház. Tehát melyik a Krisztus Urunk által alapított egységes, szent, általános és apostoli Egyház?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek és jegyzeteknek.

Leckéül adjuk az V. osztálynak a 103., 104. és 105. kérdést, valamint a 105. kérdés után levő négy csillagot.

III. Alkalmazás. A tisztelendő úr egyszer este az íróasztalánál ült és dolgozott. Egyszer csak kopogtak az ajtaján.

— Tessék! — mondotta a tisztelendő úr. Erre a szóra kinyílt az ajtó és bejött Theophil.

— Hát te mit keresel ilyen későn itt nálam?

— Csak jöttem a tisztelendő urat meglátogatni — felelte Theophil.

Csakhogya tisztelendő úrnak jó szeme volt ám, és azért mindjárt látta, hogy Theophilnak lelkét valami nyomja, hogy ő valamit mondani akar. Megsimogatta hát a fejét és azt mondotta:

— Úgyis tudom, hogy valamit akarsz mondani, vagy kérdezni, hát csak ki vele!

Theophil erre átkarolta a tisztelendő urat, és azt mondotta: „Az a szentkép, melyet tisztelendő úr nekem tegnapelőtt adott, nagyon tetszik nekem!” — A tisztelendő úr pedig emlékezett még rá, hogy az Szent Alajos képe volt. — De Theophil szavai még nem mondtak meg mindent, azért újra bátorította őt: „Csak mondd meg szépen, hogy mi van a lelkeden?”

— Én is szeretnék szent lenni — mondotta Theophil — és azért jöttem, hogy megkérdézzem, hogy azt, hogy kell?

— Értem — válaszolt a tisztelendő úr! — Hogy azt hogy kell!? Hát bizony az nem nehéz, — és mégis nehéz! Mert aki egyszer belefogott abba, hogy szent legyen, annak azt nem szabad többé abbahagyni!

— És mibe kell belefogni?

— Meg kell tanulni mindent, amire minket az Anyaszentegyház tanít, azután meg kell tenni mindazt, amit parancsol és végül szorgalmasan kell használni a kegyelemeszközöket, leginkább a szentségeket!

— De tisztelendő úr kérem, én mindezt megteszem már! Ugy-e jól tanulok? — A parancsokat is igyekszem mind megtartani? Mindennap pontosan imádkozom, minden héten gyónok, és mindennap járulok a szentáldozáshoz!?

— Csak szépen ki is kell így tartanod, egészen az utolsó lehelletedig, mert csak aki kitart, csak azt bírja az Anyaszentegyház szentté tenni.

— Igazán?!

— Igazán.

Theophil arca fölragyogott. — Köszönöm, — mondotta — ki fogok tartani! — Úgy örülök! — Azután köszönt: Dicsértessék az Úr Jézus — és elment. Útközben betért a templomba. Ott letérdelt és buzgó imával kérte a jó Istent, hogy tartsa meg őt a jó úton, hogy belőle is szent lehessen, olyan szent, amilyen Szent Alajos volt.

Ki szeretne szent lenni?

Álljunk föl, tegyük össze kezeinket és kérjük az Úr Jézust: „Oh, tégy minket is szentekké. Amen.”

*

Leányiskolákban Philothea ugyanígy előadja kérését, esetleg Kis Teréz képével kapcsolatban, de a gyóntatószékben!

15. ÓRA.

Az Anyaszentegyház. III.

A) A katekizmus anyaga.

Megjegyzés. A jelen óra anyagát képező kérdéseket illető megjegyzéseimet az előző óránál már megtettem.

****106. Mi végett alapította Krisztus Urunk az Anyaszentegyházat?**

Krisztus Urunk a végett alapította az Anyaszentegyházat, hogy az örök üdvösségre vezesse az embereket.

* A római katolikus Egyház az *egyedül üdvözítő* Egyház. *Akik saját hibájukon kívül rem tagjai az Anyaszentegyháznak*, azok is üdvözülhetnek Isten kegyelméből, ha megteszik azt, amit Isten lelkiismeretük által parancsol. Az ilyenek *lelkileg* az Anyaszentegyházhoz tartoznak.

****107. Mivel vezet az Anyaszentegyház az embereket az örök üdvösségre?**

Az Anyaszentegyház azzal vezet az embereket az örök üdvösségre, hogy

1. tévedés nélkül *tanítja* őket az igaz vallásra;
2. törvényeivel *kormányozza* őket;
3. a kegyelemeszközökkel *megszenteli* őket.

* Az Anyaszentegyháznak *tanító, kormányzó és papi* hivatala van.

****108. Ki tanítja tévedés nélkül az Anyaszentegyházban az igaz vallást?**

Az Anyaszentegyházban az igaz vallást a tanító hivatal, vagyis a *tanító egyház* tanítja tévedés nélkül.

****109. Kikből áll a tanító egyház?**

A tanító egyház a pápából és a vele egyesült püspökökből áll.

* A tanító egyház *csalathozhatatlan*.

* Az Anyaszentegyház többi tagja, aki nem tartozik a tanító egyházhoz, együttvéve: a *tanuló egyház*.

****110. Miben nem tévedhet a tanító egyház?**

A tanító egyház a *hit- és erkölcsstanításban* nem tévedhet.

* A *hit- és erkölcsstanításban* az van, amit hinnünk és cselekednünk kell, hogy üdvözlünk.

****111. Miért nem tévedhet a tanító egyház a hit- és erkölcsstanításban?**

A tanító egyház azért nem tévedhet a hit- és erkölcsstanításban, mert Krisztus Urunk megígérte, hogy az Egyházat nem fogja elhagyni és hogy a Szentlélek is az Egyházzal marad örökké.

* Krisztus Urunk így szólt az apostolokhoz: 1. „Tanítsatok minden nemzetet... és íme, *én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.*” 2. „*En kéni fogom az Atyát és más Vigasztalót ad nektek, hogy veletek maradjon örökké, az igazság Lelkét.*”

* A hit- és erkölcsstanítás dolgaiban ahhoz kell magunkat tartanunk, amit a tanító egyház tanít vagy határoz.

* A tanító egyház a hit- és erkölcsstanítás dolgaiban kétféle módon határoz: vagy a püspökök hoznak határozatot a pápával együtt, vagy pedig a pápa egyedül.

* Hogyha az egész Egyház püspökei gyűlést tartanak, hogy a hit- és erkölcsstanítás kérdéseiben határozzanak, akkor az ilyen gyűlés *egyetemes zsinat*. Ennek határozatai csak akkor érvényesek, ha a pápa is hozzájárul.

* A *pápa akkor nem tévedhet*, amikor mint az Egyház legfőbb tanítója határoz hit- és erkölcsstanítás dolgában és mindenkitől kívánja, hogy tanítását elfogadja.

****112. Mit mond Krisztus Urunk arról, aki az Anyaszentegyház tanításával nem törődik?**

Aki az Anyaszentegyház tanításával nem törődik, arról Krisztus Urunk azt mondja: „Aki az Anyaszentegyházra nem hallgat, legyen neked, mint a pogány.”

****113. Milyen bünt követ el a hitehagyott, vagyis aki a katolikus Anyaszentegyházról elpártol?**

A hitehagyott, vagyis aki a katolikus Anyaszentegyházról elpártol, megtagadja Krisztust és azért igen nagy bünt követ el.

* Jézus Krisztus azt mondta tanítványainak: „Aki titeket hallgat, engem hallgat; és aki titeket megvet, engem vet meg.

Intelem. Tiszteld és szeresd a katolikus Anyaszentegyházat úgy, mint édesanyádat; fogadd el s teljesítsd parancsolatait.

Megjegyzés. Figyelemreméltó kérdéseket találunk Kenyeres Lajos Katolikus élet című könyvében:

a) 73. Eltéveszthet-e valamit a katolikus Egyház abból, amit Jézus tanított?

A katolikus Egyház soha semmit el nem téveszthet abból, amit Jézus tanított, mert a Szentlélek-Isten vigyáz rá. Azért a katolikus Egyház hit és erkölcs dolgában tévedhetetlen.

* Hit és erkölcs dolgában a pápa is tévedhetetlen.

a) 74. Igaz-e, hogy minden vallás egyformán jó az Isten előtt?

Az nem igaz, hogy minden vallás egyformán jó az Isten előtt, hanem csak egyetlen, a katolikus vallás, mert Jézus csak egyetlen vallást tanított, a katolikus vallást.

a) 75. Hogyan keletkeztek a többi vallások?

A többi vallások úgy keletkeztek, hogy bűnös emberek megváltoztatták az Úr Jézus tanítását, új vallásokat csináltak és sok embert elcsábítottak Jézus vallásától, a katolikus vallástól.

* Jézus tanításából semmit megváltoztatni nem szabad! Aki saját hibájából csak egy dolgot is más-képen hisz, mint az Úr Jézus tanította, az eretnek és nem üdvözülhet.

a) 76. Szabad-e a katolikus vallásból kitérni?

Soha, semmi körülmények között nem szabad a katolikus vallásból kitérni.

* Aki kitér a katolikus vallásból, az, mint Júdás, elárulja és megtagadja Jézust. Ha bűnében megmarad, örökre elkárhozik.

(:) A szent vértanúkat mindenáron rá akarták venni, hogy a katolikus vallásból kitérjenek. Megkínozták és meg is ölték őket, de katolikus hitüket mégsem hagyták el. Nekünk is inkább el kell szenvednünk mindent, de Jézus vallását, a katolikus vallást semmi körülmények között elhagynunk nem szabad.

a) 77. Bűn-e, ha egy másvallású visszatér a katolikus vallásra?

Az nem bűn, ha egy másvallású visszatér a katolikus vallásra, mert hazajön Jézus Egyházába, ahonnan ősei valamikor elszakadtak.

* Aki meg van kereszttelve, az mind katolikus, ha másvallású templomban kereszttelték is meg, mert Jézus csak egy keresztséget adott.

B) A közlendő új fogalmak.

Tanító egyház, illetőleg hivatal; tanuló egyház; vele egyesült; hit- és erkölcstanítás; csatlakozhatatlan; egyetemes zsinat; hitehagyott; egyedül üdvözítő egyház; kegyelemeszközök.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. A mult óra végén elmondottam Theophil egyik nagy vágyát. Ki emlékszik rá? Theophil ugyebár igen szeretett volna szentté lenni, és azt kérdezte a tisztelendő úrtól; hogy azt, hogy kell. Hát arra emlékeztek-e még, hogy a tisztelendő úr hogyan felelt neki? Ugyebár a tisztelendő úr azt mondotta, hogy hát bizony szentté lenni nem nehéz, és mégis nehéz, mert aki egyszer belefogott abba, annak azt nem szabad többé abba-hagyni. Az pedig, amibe bele kell fogni, abban áll, hogy jól meg kell tanulni mindazt, amire minket az Anyaszentegyház tanít, azután meg kell tenni mindazt, amit parancsol, és végül szorgalmasan kell használni a kegyelemeszközöket, leginkább a szentségeket. Aki ezt megteszi, az szentté lesz, — szentté lenni pedig a legjobb dolog a világon. Az Anyaszentegyház mindenkit szentté akar tenni, igazán szentté. — Úgy ám! Abban áll az Anyaszentegyház feladata, hogy az embereket az örök üdvösségre elvezesse, hogy az embereket szentté nevelje.

Célkitűzés: Ma az Anyaszentegyház ezen feladatáról fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Mielőtt az Üdvözítő az égbe felszállott volna, azt mondotta tanítványainak: „Menjetek az egész világra, és tanítsatok meg minden népet arra, amit nektek mondtam és parancsoltam. Kereszteljétek meg őket az Atyának és Fiúnak és Szentlélek nevében. Aki hisz és megkeresztelkedik, az üdvözülni, aki nem hisz: az elkárhozik.” — Jézus ezen szavaival igen nagy feladatot bízott az apostolokra, azt t. i., hogy a földön élő összes embereket megtanítsák az igaz vallásra, hogy azokat a keresztség és a többi szentség által megszenteljék, és azután a törvényekkel kormányozzák. Aki pedig nem akar majd nekik hinni, — az el fog kárhozni, más szóval a pokolba fog jutni. — De még mielőtt az apostolokra ezt a feladatot bízta volna, még azt is megparancsolta nekik, hogy Jeruzsálemben maradjanak, míg a Szentlélek-Isten el nem jön. Az apostolok engedelmesek voltak, és ezért Jeruzsálemben maradtak, és imádkozva várták a Szentlélek-Isten eljövetelét.

Pünkösd ünnepén, vagyis tíz nappal Jézus mennybemene-tele után az apostolok és azok a hívek is valamennyien, akik az Úr Jézusban már hittek (voltak együtt vagy százhuszan), együtt voltak egy nagy teremben, és imádkoztak. Egyszerre csak nagy zúgás támadt, mint a szél zúgása, és betöltötte azt az egész házat, melyben az apostolok és a hívek együtt voltak, és mind-

annyian beteltek a Szentlélekkel. — Az apostolok ekkor igen nagy kegyelmet kaptak, mely Szent Péter utódára, a pápára, és az apostolok utódaira, a püspökökre együttvéve is átszármazott: a *csalathozhatatlanság kegyelmét*, vagyis azt, hogy a pápa és a püspökök a hit- és erkölcstanításban nem tévedhetnek. — A nagy zúgásra sok nép gyűlt a ház körül össze, és csodálkozva kérdezték, miféle zaj van ott bent. — Miután a Szentlélek minden-
kire leszállott, Szent Péter kiment, és elkezdte az összegyűlt népet tanítani. Tanította őket az Úr Jézus haláláról és feltámasztásáról. A népnek tetszett a tanítás, és mindjárt meg is keresz-
telkedtek vagy háromezren. Az apostolok tehát elkezdtek teljesíteni azt a feladatot, melyet Jézus reájuk bízott: 1. elkezdtek tanítani az embereket az igaz vallásra, 2. meg is szentelték őket a keresztség által, és 3. azáltal, hogy megmondták nekik, hogy mit csináljanak, már kormányozták is őket. De az apostolok nem soká maradtak Jeruzsálemben, hanem elszéledtek az egész földön, és mindenfelé tanították a népeket.

— És tisztelendő úr kérem, — szólt közbe Theophil — a népek mind hittek és megkeresztelkedtek?

— Bizony, sajnos nem. Nagyon sokan messze laktak, ezekhez nem bírtak az apostolok, és később utódaik sem elmenni, ezek tehát nem hallották az apostolok tanítását, és ezért nem hittek, de nagyon sokan hallották az apostolok és utódaik tanítását, és mégsem hittek, mert nem akartak hinni!

— És tisztelendő úr kérem, mi történt ezekkel? — kérdezte újra Theophil.

— Akik saját hibáikon kívül nem tagjai az Anyaszentegyháznak, azok üdvözülhetnek, ha megteszik azt, amit Isten nekik lelkiismeretük által parancsol — de akik nem akarnak hinni, azokról az Úr Jézus azt mondotta: aki nem hisz, el-
kárhozik.

Mikor a tisztelendő úr ezt mondotta, két nagy könnycsepp gördült végig Theophil arcán. De Theophil nem szólt semmit, a tisztelendő úr pedig úgyis tudta, hogy mi fájt úgy Theophil szívének.

Ezután a tisztelendő úr tovább tanított. — Az apostoloknak mégiscsak sokan hittek, és ezért a hívők mindig többen lettek. Már igen sokezer volt, talán millió is volt már. Ennyi soknak már törvényeket is kellett adni, meg kellett nekik mondani, hogy mit tegyenek. Ezért az apostolok újra összegyűltek Jeruzsálemben, és ott tanácsot — azt mondjuk, egyetemes zsinatot — tartottak. Az olyan gyűlést, melyen a pápa és az egész Egyház püspökei együtt tanácskoznak, nem lehet csak úgy közön-
ségesen gyűlésnek nevezni, annak külön nevet adtak, úgy nevezték azt: *egyetemes zsinat*. Ezen az egyetemes zsinaton hozták az Anyaszentegyház első törvényeit. Ilyen zsinat azóta még 20 volt, és ezeken az egyetemes zsinatokon az egész Anyaszentegyház számára határozatokat és törvényeket hoztak.

Theophil megint jelentkezett. És mikor a tisztelendő úr megengedte neki, hogy szóljon, akkor azt kérdezte:

— És mi történik azokkal a katolikus keresztényekkel, akik az Anyaszentegyház törvényeinek nem engedelmeskednek?

— Ha tudva és akarva nem engedelmeskednek, és fontos dologban nem engedelmeskednek, akkor súlyos bűnt követnek el és az Úr Jézus azt mondotta, hogy akkor úgy kell őket tekinteni, mint pogányokat, vagyis mintha nem is volnának az Anyaszentegyház tagjai, és ezért az ilyen szegényeket sajnálni kell.

Mikor a tisztelendő úr ezt mondotta, Theophil szeméből megint egy nagy könny csordult elő — melyet Theophil hamar letörölt.

Visszakérdezés a kifejtendő kérdések alapján.

II. Kifejtés. 1.—**108., **109. és **110. Mit is mondtam én? Milyen nagy kegyelmet kaptak az apostolok pünkösdi ünnepén, mikor a Szentlélek-Isten reájuk szállott? — Úgy van, a *csalatkozhatatlanság* (a táblára írjuk) kegyelmét. Ez abban áll, hogy az apostolok és utódaik a hit- és erkölctanításban nem tévedhetnek. A hittanítás leginkább a Hiszekegyben van röviden összefoglalva, az erkölctanítás pedig a tíz és öt parancsolatban. Másszóval, amit hinni kell, az a hittanításhoz, amit tenni kell, az erkölctanításhoz tartozik. Ez a világon levő összes tanítások között a két legfontosabb tanítás, mert ettől függ, hogy a mennyországba jutunk-e, vagy a pokolba. Ha az apostolok vagy utódaik, a püspökök valami igaztalan dolgot tanítottak, vagy valami helytelen dolgot parancsoltak volna, akkor sok ember a pokolba jutott volna. Hogy ez a nagy baj meg ne történhessék, azért adta meg a Szentlélek-Isten az apostoloknak és utódaiknak a csalatkozhatatlanság kegyelmét, vagyis azt a kegyelmet, hogy a hit- és erkölctanításban nem tévedhetnek.

Ezt a kegyelmet azonban csak az apostolok és utódaik kapták meg. Pünkösdi ünnepén a Szentlélek, mint tudjuk, nemcsak az apostolokra szállott alá, hanem arra a vagy százhusz hívőre is, akik akkor az Anyaszentegyházhoz tartoztak, és habár mindenkire leszállott, mégis csak az apostolok és utódaik kapták a csalatkozhatatlanság kegyelmét. Mert Jézus nem az összes híveket küldötte a világra az emberekhez, hogy azokat tanítsák, kormányozzák és a kegyelemeszközökkel megszenteljék, hanem csak az apostolokat és utódaikat, másszóval a *tanító egyházat*. Mert Jézus akaratára szerint az Anyaszentegyháznak két része van. A pápa és vezetése alatt a püspökök, vagyis az Anyaszentegyház előjárói, ezek a *tanító egyház*, és a földön élő katolikus keresztények, vagyis az alattvalók, — ezek a tanuló *egyház*. (A táblára írjuk e két szót.)

a) Tehát a pápa és a *vezetése alatt* álló püspökök, vagyis azok a püspökök, akik a pápára hallgatnak, akik neki engedelmeskednek, úgy mondjuk, akik vezetése alatt állanak, vagy vele

együtt, *vele egyesülve* vannak, csak ezek tartoznak a tanító egyházhoz. A görögkeleti oláh püspökök nem akarnak a pápára hallgatni, azért nem is tartoznak a tanító egyházhoz, nem is kapták meg a Szentlélek-Istentől a csalatkozhatatlanság kegyelmét. — Mert a tanító egyház a pápából és (csak) a vele egyesült püspökökből áll. Vagyis kikből áll a tanító egyház?

b) A tanító egyház tehát a pápából és a vele egyesült püspökökből áll, és amint mondtam, a tanító egyház megkapta a csalatkozhatatlanság kegyelmét, vagyis azt a kegyelmet, hogy a hit- és erkölcsitanításban nem tévedhet. Vagyis miben nem tévedhet a tanító egyház?

c) A Szentlélek-Isten csak a tanító egyháznak adta a csalatkozhatatlanság kegyelmét, mert az Úr Jézus azt akarta, hogy az Anyaszentegyházban az igazi vallást tévedés nélkül csak a tanító egyház taníthassa, csak a tanító egyháznak legyen az a hivatala vagy más szóval az a dolga, hogy az igaz vallást tévedés nélkül tanítsa. Ezért van az, hogy az Anyaszentegyházban az igazi vallást a tanító hivatal, vagyis a tanító egyház tanítja tévedés nélkül. Vagyis ki tanítja tévedés nélkül az Anyaszentegyházban az igaz vallást?

2.—**111. Senkinek a világon nem mondotta Krisztus Urunk azt, hogy: *és íme, én veletek maradok mindennap a világ végéig*, csak a tanító egyháznak, mert senkinek a világon nem akarta megadni és nem is adta meg a jó Isten a csalatkozhatatlanság kegyelmét, csak a tanító egyháznak, — és annak sem akármilyen tanításban, hanem csak a hit- és erkölcsitanításban. Hogyha tehát a tanító egyház számtant vagy földrajzot kezdene tanítani, akkor nem kellene neki feltétlenül hinni, mert abban nem volna csalatkozhatatlan. De a tanító egyház a hit- és erkölcsitanításban sem bír csak olyan könnyen csalatkozhatatlan lenni, az is csak azért lehetséges, mert Krisztus Urunk ígérete szerint a tanító egyházat el nem hagyja, és a Szentlélek is azzal marad örökké. Vagyis, a tanító egyház azért nem tévedhet a hit- és erkölcsitanításban, mert Krisztus Urunk megígérte, hogy az Egyházat nem fogja elhagyni, és hogy a Szentlélek is az Egyházzal marad örökké. Tehát miért nem tévedhet a tanító egyház a hit- és erkölcsitanításban?

3.—**106. és **107. Egészen pünkösdi ünnepéig nem tanítottak az apostolok. De alighogy a Szentlélek-Isten reájuk szállott, alighogy megkapták a csalatkozhatatlanság kegyelmét, azonnal el kezdték teljesíteni azt a nagy feladatot, melyet az Úr Jézus reájuk bízott, hogy t. i. az embereket tévedés nélkül tanítsák az igaz vallásra (táblára írjuk: *tanít*), törvényekkel kormányozzák őket (táblára: *kormányoz*) és a kegyelemeszközökkel megszenteljék őket (táblára: *megszentel*). Kiket is tanított Szent Péter először? Ugy-e, a jeruzsálemi embereket, és ugyanezeket szentelték meg legelőször az apostolok a keresztséggel. A keresztség, mint tudjuk, a megszentelő kegyelmet adja, és azért

megszentel. Mivel szentelték *még* meg az apostolok az embereket? Miséztek, gyóntatták és áldoztatták az embereket, imádkoztak velük. — Látjátok, mindazt, ami megszentel, vagyis azt, ami kegyelmet ad, egyszóval *kegyelemeszköznek* nevezzük. — És ki emlékszik még: hol hozták az apostolok az első törvényeket? Milyen zsínaton? Így teljesítették az apostolok azt a nagy feladatot, melyet Jézus mennybemenetele előtt reájuk bízott, hogy t. i. az embereket az örök üdvösségre vezessék. Mert Krisztus Urunk a végett alapította az Anyaszentegyházat, hogy az örök üdvösségre vezesse az embereket. Vagyis, mi végett alapította Krisztus Urunk az Anyaszentegyházat?

És ugyebár, amint már mondtam, az Anyaszentegyház ezt a feladatát pontosan teljesítette, és azzal vezette, és vezeti az embereket az örök üdvösségre, hogy 1. tévedés nélkül tanítja őket az igaz vallásra, 2. törvényeivel kormányozza őket; és 3. a kegyelemeszközökkel megszenteli őket. Vagyis, mivel vezeti az Anyaszentegyház az embereket az örök üdvösségre?

4.—**112. Mikor Theophil ezeket tanulta, szeméből könny fakadt. Theophil szívének volt egy nagy bánata, és mikor a tisztelendő úr az Úr Jézus szavait tanította, azokat t. i., hogy aki hisz és megkeresztelkedik, az üdvözl, aki pedig nem hisz, az elkárhozik (v. ö. 9. kérdés), és azután még az Úr Jézus ama szavait, hogy aki az Anyaszentegyházra nem hallgat, az legyen neked, mint a pogány, mindig eszébe jutott néki nagy bánata, és azért folyt szeméből a könny. Mert bizony az nagyon szomorú dolog, hogyha valaki az Anyaszentegyházra nem hallgat, és az Anyaszentegyház törvényeivel nem törődik, mert akkor azt úgy kell tekinteni az Úr Jézus parancsa szerint, mintha nem is volna katolikus, mintha nem is volna az Anyaszentegyház tagja. Mert arról, aki az Anyaszentegyház tanításával nem törődik, Krisztus Urunk azt mondja: „Aki az Anyaszentegyházra nem hallgat, legyen neked, mint a pogány.” — Vagyis, mit mond Krisztus Urunk arról, aki az Anyaszentegyház tanításával nem törődik?

5.—**113. Még sokkal nagyobb bünt követ el az, aki az Anyaszentegyházból kilép, aki elpártol a katolikus vallástól és talán református vagy lutheránus lesz, mert az megtagadja Jézus Krisztust. Ennek az óriási bűnnek, mely sokkal nagyobb bűn, mint a hazaárulás, a neve *hitehagyás*, és aki ezt elkövette, az a hitehagyott. Úgy ám! A hitehagyott, vagyis aki elpártol a katolikus Anyaszentegyházról, megtagadja Jézus Krisztust, és azért igen nagy bünt követ el. Vagyis milyen bünt követ el a hitehagyott, vagyis, aki a katolikus Anyaszentegyházról elpártolt?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek. Az egyes most tanult fogalmakat is végigkérdezhetjük.

Leckére lesz az V. osztálynak 106., 107., 108., 109., 110., 111., 112. és 113. kérdés.

III. Alkalmazás. Ezután a tanítás után este a tisztelendő úr megint a szobájában ült és dolgozott. Egyszer csak kopogtak.

— Tessék! — mondotta a tisztelendő úr. Az ajtó kinyílt és belépett rajta Theophil.

— Dicsértessék az Úr Jézus Krisztus. Mondotta és oda jött a tisztelendő úrhoz, és átölelte a nyakát, és szeméből megint két nagy könny csordult ki.

— Mi fáj neked? — kérdezte a tisztelendő úr.

— A tisztelendő úr úgyis tudja, — felelte Theophil — és igaza volt. Mert a tisztelendő úr régen ismerte már Theophil nagy bánatát. Theophil édesapja nem akart hinni az Anyaszentegyház tanításának. Azt mondotta, hogy az Úr Jézus nem is volt Isten, hanem csak ember, éppen olyan, mint bárki más. Az Anyaszentegyház törvényeit sem tartotta meg, nem böjtölt, hanem pénteken mindig húst evett, és sohasem járt gyónni, még húsvétkor sem. (V. ö. a IV. parancsról írt hitelemzéssel.) Ez volt Theophil nagy bánata, melyet a tisztelendő úr jól ismert.

— Igazad van, Theophil — válaszolt neki a tisztelendő úr — ismerem a te nagy bánatodat, de azt nem tudom, hogy most miért jöttél?

— Az Úr Jézus azt mondotta, hogy aki nem hisz, az el-kárhozik, és hogy aki az Anyaszentegyházra nem hallgat, az legyen, mint a pogány, és az én jó apukám ilyen! Mit csináljak, hogy megtérjen?

— Csak szépen csináld tovább azt, amit neked már ezelőtt mondtam, ha meg akarunk valakit téríteni, akkor először *imádkozni* kell érte, azután *beszélni* kell, vagyis sokszor kell kérni őt, hogy megjavuljon, és végül fel kell érte ajánlani a *szenvedéseinket!* Ha ebben szépen kitartasz, meglásd, apukád meg fog térni.

Theophil ebben szépen megnyugodott, köszönt, és elment. És majd még hallani fogjuk, hogy kitartása győzött, és végre apukája megtért.

Úgy van fiúk! Az Úr Jézus ugyan csakis a tanító egyházra bízta a nagy feladatot, hogy az embereket az örök üdvösségre vezesse, de a hívek egymást is segíthetik ebben, *egymásért is apostolkodhatnak*, és akik szeretik egymást, azok fognak is egymásért sok mindent tenni, hogy lelküket az örök tűztől, a pokoltól megmentse. — Mit is kell tenni? Mit is mondott Theophil-nak a tisztelendő úr?

1. *Imádkozni* kell, hogy a hitetlenek megtérjenek. Sokat kell imádkozni, Theophil mindennap imádkozott apukájáért 10 Üdvözlég Mária.

2. *Beszélni* kell, azaz kérni, és buzdítani kell a hitetlenekeket, vagy a gonoszokat, hogy megjavuljanak. Theophil igen sokszor kérte apukáját: édes jó apukám, menj gyónni. Édesapja igen haragudott e miatt, de Theophil mindaddig újra meg újra kérte őt, míg végre apja ezt megtiltotta neki.

3. *Szenvedéseket* is fel kell értük ajánlani. Ezért Theophil ha pl. a foga fáj, nem jajgatott és sírt, hanem magában azt imádkozta: apukámért elviselem, hogy apukám megtérjen. Ezért nem panaszkodott, ha kicsit éhes volt, vagy fázott, vagy a feje fáj, mert mindezt elviselte apukájáért.

Aki az Úr Jézust szereti, az mind így tesz, mert az Úr Jézusnak az emberek az életébe kerültek. Ő meghalt értük a kereszten, és ezért néki legnagyobb vágya, hogy az emberek a pokolba *ne* jussanak. Ezért alapította az Anyaszentegyházat, és ezért nagyon meghálálja azt az embereknek, ha segítenek Néki lelket menteni.

*

Leányiskolában Philotheát állítjuk Theophil szerepébe, aki a gyóntatószékben panaszolja el bánatát. Mást megváltoztatni nem kell.

16. ÓRA.

A szentek egyessége.

A) A katekizmus anyaga.

***114. Miben áll a szentek egyessége.**

A *szentek egyessége* abban áll, hogy az Anyaszentegyház élő és elhalt hívei összetartoznak és egymáson segítenek.

115. Kik tartoznak a szentek egyességéhez?

A szentek egyességéhez tartoznak:

1. a földön élő katolikus keresztények, vagyis a *küzdő egyház*.

2. a tisztítóhelyen szenvedő lelkek, vagyis a *szenvedő egyház*;

3. a szentek a mennyországban, vagyis a *győzdelmes egyház*.

***116. Mivel segítenek rajtunk a szentek a mennyországban?**

A szentek a mennyországban azzal segítenek rajtunk, hogy érettünk imádkoznak.

* Mi tiszteljük a mennybeli szenteket és kérjük közbenjárásukat.

* *Mindenszentek ünnepét* november 1-én ünnepeljük.

***117. Mivel segíthetünk mi a tisztítóhelyen szenvedő lelkeken?**

A tisztítóhelyen szenvedő lelkeken imádsággal, jó cselekedetekkel, bűcsúkkal és különösen a szentmiseáldozattal segíthetünk.

Megjegyzés. Hogy miben áll a búcsú, azt most nem magyarázzuk meg, csak éppen átsiklunk rajta. Magyarázatára a 329. kérdéssel kapcsolatban kerül sor.

* Halottak napja november 2-án van.

* A halottakért való imádságot így szoktuk befejezni: „Adj, Uram, örök nyugodalmat nekik — és az örök világosság fényeskedjék nekik.” Az esti Őrangyala után szoktunk a halottakért egy Miatyánkot imádkozni ezzel a fohással a végén: „A megholt hívek lelkei Isten irgalmából békességben nyugodjanak. Amen.” A szentmisében Úrfelmutatás után emlékezünk meg róluk.

***118. Mivel segíthetnek egymáson a földön élő katolikus keresztények?**

A földön élő katolikus keresztények szentmiséikkel, imádsággal és jócselekedetekkel segíthetnek egymáson.

* Az Anyaszentegyháznak *közös javai* vannak, amelyekben mindenki részesül, aki a szentek egyességéhez tartozik. Ilyen javak főképen: Krisztus Urunk és a szentek érdemei, a szentmise, a szentségek. Ezekben tehát nem lehet részük: 1. azoknak, akik nincsenek megkeresztelve; 2. akik valamely felekezethez tartoznak; 3. akik az Anyaszentegyházból ki vannak zárva; végre 4. azoknak, akik már elkárhoztak.

Intelem. Imádkozzál a megholt hívekért és ajánld magadat a szenteknek, különösen a Boldogságos Szűz Máriának és védőszenteknek pártfogásába.

B) A közlendő új fogalmak.

Szentek egyessége; a küzdő, szenvedő és győzedelmes egyház.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Amint az előző órán tanultuk, az Anyaszentegyház az egész földön élő katolikus keresztények társasága, melynek látható feje a pápa. A földön élő katolikus keresztények ugyanis *látható* társaság, és azért látható feje is van: a pápa. Van azonban az Anyaszentegyháznak még két *láthatatlan* része is, az egyik a tisztítótűzben, a másik a mennyországban van. Ha azt mondjuk, Anyaszentegyház, mindig csak a földön élő látható társaságra gondolunk, de ha az Anyaszentegyház láthatatlan részeiről is beszélni akarunk, akkor más szót kell használni, mert különben nem tudjuk, hogy miről beszélünk. Az a másik szó pedig, vagyis az Anyaszentegyháznak az a másik neve, mely nemcsak a földön élő *látható* Anyaszentegyházat, hanem annak láthatatlan két részét is jelenti: *a szentek egyessége*. (Táblára írjuk.)

Célkitűzés: Ma a szentek egyességéről fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Theophil mamájának az édesatyja, vagyis Theophil nagypapája jó ember volt, aki a jó Istent igen szerette.

Ezért mindennap eljárt a misére, majdnem mindennap áldozott, és mert Theophil olyan jó fiú volt, mert Theophil is olyan nagyon szerette a jó Istent, azért a nagypapa Theophilt is igen szerette. De a nagypapa már öreg volt, és egyszer beteg lett, halálosan beteg. Az orvos is azt mondotta, hogy már nem lehet segíteni, hogy a nagypapa nemsokára meg fog halni. — A nagypapa maga is érezte ezt, de nem félt a haláltól. Ő mindig szerette és szolgált a jó Istent és azért most örült, hogy hozzá mehet. Mikor már igen gyenge volt, elküldötte Theophilt a tisztelendő úráért, hogy az feladja neki az utolsó kenetet. A tisztelendő úr el is jött, és a nagyapó szépen gyónt, azután áldozott, és az utolsó kenetet is felkapta. Ezután még sokáig imádkozott, Theophil pedig ott maradt az ágya mellett, hogy a nagypapának mindjárt segíteni bírjon, hogyha néki valami kellene.

Történt ekkor, hogy egy kis időre csak Theophil maradt a nagypapa mellett. Ezt az időt használta fel Theophil, hogy szíve nagy bánatáról a nagypapával is beszéljen. — Odament az ágyához és megcsókolta a kezét, azután így szólt:

— Édes Nagyapó!

— Mi kell, kis unokám?

— Ugy-e, Nagyapó, te most meg fogsz halni?

— Azt hiszem, kis unokám, hogy a jó mennyei Atya nemsokára magához fog hívni.

— Ugy-e, Nagyapó, te a tisztítóhelyre fogsz jutni?

— Remélem, kis unokám, hogy a jó Isten irgalma megkímél a pokoltól, miután mindig szerettem és szolgáltam a mennyei Atyát!

— Lásd, Nagyapó, én kérek tőled valamit!

— Mit akarsz, kis unokám?

— Tudod, Nagyapó, hogy apukám nem szereti a jó Istent, és nem hiszi, amit az Anyaszentegyház tanít, és nem engedelmeskedik az Anyaszentegyház parancsainak!?

— Tudom, kis unokám, hogy így van, és ez bizony igen nagy baj!

— Lásd, Nagyapó, én sokat fogok érted imádkozni, és alamizsnát is fogok a szegényeknek miattad adni, és szentmisét is fogok érted mondatni, hogy a tisztítóhelyből hamar kiszabadulj, és azután az égben imádkozz az én apukámért, hogy megterjen. — Megteszed ezt, Nagyapó?

— Megteszem, kis unokám! — és az öreg, haldokló nagyapó megcsókolta kis unokáját.

Theophil nagypapája néhány órával később meghalt. Theophil pedig megtartotta ígéretét. Először is elvitte a rózsafüzérét a tisztelendő úrhoz, és megkérte, hogy adjon rá jó gazdag áldást, mellyel sok búcsú van összekötve. Ettől kezdve azután minden este elmondott a nagypapáért egy tizedet. Hasonlóan gyakran elmondott érte napközben kis fohászimákat is, mint pl.: „Jézus szentséges Szíve, jöjjön el a te országod”, vagy: „Jézu-

som édes Szíve, add, hogy mindig jobban szeresselek", vagy: „Jézusom, bízom benned”, — mert tudta, hogy ezek által a tisztítóhelyen szenvedő lelkeken sokat segíthetünk. Ezekhez ugyanis az Anyaszentegyház búcsúkat fűzött, vagyis a büntetések elengedését. Azután a szegény gyerekekkel is többször megosztotta uzsonnáját, és még sok más alamizsnát is adott nekik, amint majd a következő órában hallani fogjátok. Azonkívül igyekezett édesatyjának mindenben kedvében járni, olyan engedelmes volt, amilyen csak lehetett, olyan szolgálatkész, amilyen csak lenni bírt, mert tudta, hogy mindezzel megkönnyíti nagyatyja szenvedését. Végül pedig megtakarított pénzecskéjéből miséket is mondatott a nagypapáért.

Theophil már vagy egy fél éve imádkozott, és buzgólkodott így a nagypapa lelkeért, mikor egy éjjel igen szépet álmódott. Meglátogatta őt álmában nagyapója, és megköszönte neki a sok imát, alamizsnát és szentmisét, mert most már kiszabadult a tisztítóhelyről, már nem szenved, hanem már örül. És a nagypapa lelke olyan fiatalnak látszott, és a megszentelő kegyelem nagyon fényes, szép és drága koronája ragyogott rajta, akárcsak a nap, és egyetlen kis folt, homály, vagy bűn sem volt rajta.

— De szép vagy te, Nagypapa! — kiáltott fel Theophil csodálkozó nagy örömeiben.

— Igen, — felelte a nagypapa, — mert már a győzedelmes egyházhoz tartozom. És a nagypapa lelke felszállt az égbe, — Theophil pedig felébredt. A nagypapa pedig meghálálta kis unokája sok buzgóságát és jócselekedeteit, melyekkel kiszabadulását a tisztítóhelyről meggyorsította, és sokat imádkozott Theophil keményszívű, hitetlen édesapjáért, aki mint majd meghalljuk (vagy ha a IV. parancsot már előadtuk: amint hallottuk), meg is tért, és olyan jó ember lett, amilyen jó ember a nagyapó volt.

Visszakérdezés a katekizmus kérdései szerint.

II. Kifejtés. 1.—*116. Theophil nagyapjának a lelke, amikor az égbe felszállott, nagyon szép volt, és ragyogott, akár a nap: a megszentelő kegyelem fényes, szép és drága koronája ragyogott rajta, azonfelül egyetlen kis folt, homály vagy bűn sem volt rajta. Igen, mert a mennyországba csak egészen tiszta, egészen *szent* lelkek juthatnak. És amint Theophil nagypapája az égbe jutott, mindjárt imádkozni kezdett Theophil édesatyjáért, mert a szentek a mennyországban azzal segítenek rajtunk, hogy éretünk imádkoznak. — Vagyis mivel segítenek rajtunk a szentek a mennyországban?

2.—*117. De Theophil nagyatyjának a lelke a halál után nem volt azonnal ilyen szép. Eleinte még volt rajta néhány apró hiba és bűn, azonfelül a megbánt és meggyónt bűneiért is el kellett még szenvednie egy kis büntetést. Azért is nem jutott egyenesen a mennyországba, hanem először a tisztítóhelyre. És amíg ott volt, addig Theophil ugyancsak szorgalmas volt, hogy a

nagyapa lelkét onnan kiszabadítsa. Amint mondtam, sokat imádkozott érte, különösen búcsúimákat mondott el, azonkívül édesatyjának nagyon pontosan szótfogadott, igen szolgálatkész is volt, és a szegényeknek is sok alamizsnát adott, végül pedig megtakarított pénzen miséket is mondatott, mert a tisztítóhelyen szenvedő lelkeken imádsággal, jócselekedetekkel, búcsúkkal és különösen a szentmiseáldozattal segíthetünk. — Vagyis mivel segíthetünk mi a tisztítóhelyen szenvedő lelkeken?

3.—*118. Hogy Theophil édesatyja egészen bizonyosan megtérjen, Theophil érte is sokat imádkozott. Mindennap többször is kérte a jó Jézust, hogy térítse meg az ő édesatyját. Azután szentmisét is hallgatott érte, és ha egy kis pénzt megtakarított, misét is mondatott érte. Azonkívül mindenféle apró kis bajait és szenvedéseit, mint a fogfájást, a hideget, a meleget és mindazt, amit nemigen szeretett, szívesen elviselte csak azért, hogy apukája megtérjen. Azonfelül, amint már mondtam, igen engedelmes is volt és szolgálatkész, mert jól tudta, hogy a földön élő katolikus keresztények szentmisékkal, imádsággal és jócselekedetekkel segíthetnek egymáson. Vagyis, mivel segíthetnek egymáson a földön élő katolikus keresztények?

4.—*114. Theophil nagypapjának a lelke a tisztítóhelyen volt, és Theophil mégis bírt azon segíteni. Azután a nagypapa lelke felszállt az égbe, és onnan felülről segített Theophilon. Hogyan van ez? Ez azért van, mert az Anyaszentegyház hívei nemcsak addig bírnak egymáson segíteni, és nemcsak addig tartoznak össze, amíg a földön élnek, hanem a halál után is, vagyis az Anyaszentegyház élő és elhalt hívei összetartoznak, és egymáson segíthetnek. Annak pedig, hogy az Anyaszentegyház élő és elhalt hívei összetartoznak, és egymáson segíthetnek, neve is van, úgy nevezzük azt, hogy *szentek egyessége*. Vagyis a szentek egyessége abban áll, hogy az Anyaszentegyház élő és elhalt hívei összetartoznak és egymáson segíthetnek.* Tehát miben áll a szentek egyessége?

5.—115. Az Anyaszentegyháznak tehát élő és elhalt hívei vannak. Vagyis az Anyaszentegyház hívei először a földön élnek, mint Theophil nagypapája is. Azután meghalnak, és hogyha nem volt lelkükön halálos bűn, rendszerint a tisztítóhelyre jutnak. Theophil nagypapája is ide jutott. De a lelkek a tisztítóhelyen is az Anyaszentegyházhoz tartoznak még. Hogyha pedig a tisztítóhelyen egészen megtisztultak, és szentekké lettek, akkor az égbe jutnak. Theophil nagypapája is ide jutott, és akik az égben vannak, szintén az Anyaszentegyházhoz tartoznak. Az Anyaszentegyház hívei tehát három nagy csoportban vannak.

a) Az első nagy csoport a földön él. Ezeknek a földön még harcolni kell, vagy másszóval *küzdeni* kell a rosszrahajló

* A III. osztályban a 114. kérdés kifejtését is elmondjuk, de magát a kérdést nem adjuk fel leckére.

természet, a rossz emberek vagy a gonoszlélek kísértései ellen. Theophilnak is kellett, nagyapjának is kellett, édesapjának is kellett, nekünk is kell. És azért, mert mi még harcolunk, vagy másszóval küzdünk, a mi nevünk: *küzdő egyház*. (Táblára írjuk.) Vagyis, a földön élő katolikus keresztények alkotják a küzdő egyházat.

b) Miután Theophil nagyapája meghalt, a tisztítóhelyre jutott, és a tisztítóhely tüze erősen égette, hogy leégesse róla a bűnt, hogy olyan tisztává, ragyogóvá és átlátszóvá legyen a lelke, mint a napsugár. Ez bizony Theophil nagyapája lelkének nagyon fájt, úgy mondjuk ezt, ő szenvedett. És mindenki, aki a tisztítóhelyen van, így *szenved*. Azért az Anyaszentegyház azon híveit, akik a tisztítóhelyen szenvednek, *szenvedő egyháznak* nevezzük. (Táblára írjuk: szenvedő egyház.)

c) És miután Theophil nagyapja legyőzött minden kísértést a földön, és kiállott minden szenvedést a tisztítóhelyen, kiszabadult a tisztítóhelyből. Lelke ekkor már fényes volt és szép, olyan szép, hogy Theophil csodálkozó örömeiben felkiáltott. Miután pedig a nagyapja lelke ilyen szép és ragyogó és szent lett, felf szállott az égbe, azok közé a szentek közé, akik hasonlóan hozzá, *legyőzték* a kísértéseket és akik éppen azért a mennyországban a *győzedelmes egyházat* alkotják. (Táblára írjuk.)

Vagyis a földön él és küzd a küzdő egyház, a tisztítóhelyen szenved a szenvedő egyház és a mennyországban örvend a győzedelmes egyház. Ez a három nagy egyház összetartozik, vagyis egy nagy egységet, vagy másszóval *egységét* alkot: a *szentek egyességét*.

A szentek egyességéhez tartoznak tehát... (elmondjuk a katekizmus szövegét), azután kérdezzük: Kik tartoznak a szentek egyességéhez?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz: a III. osztály részére a 115. kérdés;

a IV. és V. osztály részére a 114., 115., 116., 117. és 118.

III. Alkalmazás. Mi mindent tett Theophil édesapjáért? Soroltassuk el a gyermekekkel.

Mi mindent tett Theophil nagyapja lelkéért? Ezt is soroltassuk el a gyermekekkel.

Miért tette mindazt? Mert szerette édesapját, és mert szerette nagyapját is. Látjátok, azért tartozik össze a küzdő, szenvedő és győzedelmes egyház, mert *összetartja a szeretet*. Mi, akik a földön élünk és küzdünk és harcolunk a bűn ellen: szeretjük egymást. Szeretjük a jóbarátainkat és szeretjük ellenségeinket is, szeretjük a hívőket és szeretjük a hitetleneket is, és igyekszünk rajtuk segíteni imával és jócselekedetekkel Theophil példája szerint.

De mi szeretjük a tisztítóhelyen szenvedő lelkeket is, és

azokon is igyekszünk segíteni, és szeretjük a szenteket is, akik viszont nekünk segítenek. A szeretet tart tehát minket össze. A szeretet olyan, mint egy nagy lánc, mely a küzdő, szenvedő és győzedelmes egyházat a szentek egyességébe összeköti.

Hát titeket kivel köt össze a szeretet? Soroltassuk el velük: szülőkkel, nagyszülőkkel, testvérekkel, rokonokkal, szomszédokkal, iskolatársakkal, tanítóval stb. Ezek még élnek! Hát akik már meghaltak? Szeretjük azokat is? Mit fogunk értük tenni? — Esetleg vannak a községben notórius hitetlenek, azokért is mit fogunk tenni? És végül szeretjük-e a szenteket? Kiket különösen? És mivel mutatjuk meg azt?

*

Leányiskolában állítsuk Philotheát Theophil szerepébe.

17. ÓRA.

Az örök élet.

A) A katekizmus anyaga.

123. Mi történik lelkünkkel, ha meghaltunk?

Ha meghaltunk, Isten azonnal megítéli lelkünket.

* Halálunk után arról ítéli meg Isten lelkünket, hogy mit gondoltunk, mit beszéltünk, mit cselekedtünk vagy mit mulasztottunk el.

124. Hogyan nevezzük a halál után következő ítéletet?

A halál után következő ítéletet *külön ítéletnek* nevezzük.

125. Hová jut a lélek a külön ítélet után?

A lélek a külön ítélet után vagy a mennyországba, vagy a tisztítóhelyre, vagy a pokolba jut.

126. Kik jutnak a mennyországba?

A mennyországba a jók jutnak, akik egészen bűn nélkül vannak és büntetést nem érdemelnek.

127. Mivel jutalmazza meg Isten a jókat a mennyországban?

Isten a jókat a mennyországban örök boldogsággal jutalmazza meg; ők színről-színre látják Istent és legbensőbb szeretetben egyesülnek vele.

* A jutalom a mennyországban nem egyenlő; akik több jót cselekedtek, azok nagyobb jutalmat kapnak.

128. Kik jutnak a tisztítóhelyre?

A tisztítóhelyre azok jutnak, akik bocsánatos bűnnel halnak meg és akik még ideigtartó büntetést érdemelnek.

* A tisztítóhelyen csak *egy ideig tart* a büntetés, úgy, mint a földön is; a pokolban ellenben örökké tart.

129. Meddig marad a lélek a tisztítóhelyen?

A lélek addig marad a tisztítóhelyen, míg bűneitől meg nem tisztult és míg büntetését ki nem állotta.

* A tisztítóhely az utolsó ítéletig marad meg; azután csak mennyország és pokol lesz.

130. Kik jutnak a pokolba?

A pokolba a gonoszok jutnak, akik halálos bűnnel halnak meg.

131. Mivel bünteti meg Isten a gonoszokat a pokolban?

Isten a gonoszokat a pokolban örökké tartó kínnal bünteti meg; ők sohasem láthatják Istent és örök tűzben szenvednek.

* Az Úr Jézus azt mondja az elkárhozottakról: „Férgök meg nem hal és tűzők el nem alszik.”

* A halál, az ítélet, a mennyország vagy a pokol az *embernek végső dolgai*.

Megjegyzés. Habár ez óra anyagát, a 129. kérdés kivételével, már az elemi katekizmus az első, illetőleg második osztály számára közli, nem árt azt a III., sőt a IV. osztályban sem *alaposan* végigvenni, az egyes kérdésekben előforduló nehezebb fogalmak miatt. Ilyen a III., sőt talán még a IV. osztályban is, nem éppen könnyű kérdés, különösen, hogyha a parancsolatokról szóló részt még nem vettük át, a 127., a 128., a 129., a 130. és a 131. Mindegyik meglehetősen magyarázatra szorul.

B) A közlendő új fogalmak.

Színről-színre; szeretetben egyesül; esetleg bocsánatos bűn, ideigtartó büntetés; halálos bűn; kín; külön ítélet.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Mikor Theophil nagypapája meghalt, lelke kiszállt a testéből, és a jó Isten elé ment, hogy megtudja tőle, hogy milyen sors vár ezután rá.

Célkitűzés: Ma arról fogunk tanulni, hogy milyen sorsuk van a lelkeknek a halál után.

I. Előterjesztés. Mikor Theophil nagypapája meghalt, lelke felszállt az égbe a jó Isten elé. Rajta kívül még sok más lélek is volt ott. Volt ezek között a lelkek között olyan is, aki úgy fénylett, akár a nap, a legkisebb homály, vagy folt sem volt rajta, és a megszentelő kegyelem gyönyörű koronája ékesítette. Más lelkek viszont, habár szintén ragyogott rajtuk a megszentelő malaszt koronája, mégsem voltak olyan egészen tiszták és fényesek, hanem volt rajtuk egy kis homály. Olyanok voltak, mint a fehér, de nem tiszta üveg. Ismét más lelkek sötétek voltak, nem volt azokon semmi ragyogás, a megszentelő malaszt sem ragyogott

lelkükön, és lelkük olyan volt, mint a fekete üveg. — És mind ez a sok lélek várta, hogy a jó Isten külön-külön megítélje őket, vagyis megmondja nekik, hogy majd hová jutnak, — hogy mi lesz a sorsuk.

A jó Isten előtt pedig volt egy nagy könyv, úgy nevezzük azt, az élet könyve, amelybe bele volt írva minden, amit ezek a lelkek elkövettek, — a jó is, meg a rossz is, — amit tettek vagy beszéltek, gondoltak vagy kívántak, egyszóval minden de minden.

Azután kiszólított a jó Isten egy lelket. Ez a lélek fekete volt, mint a legfeketebb üveg. — A jó Isten reá nézett és kérdezte:

— Hová tetted a megszentelő kegyelmet, melyet a keresztségben kaptál? — A fekete lélek hallgatott. A jó Isten tovább kérdezte:

— Hová tetted a megszentelő kegyelmet, melyet az első gyónásodban kaptál? — A fekete lélek megint nem felelt.

A jó Isten ekkor abból a nagy könyvből, az élet könyvéből, felolvasta neki, hogy mi rosszat tett.

— Te nem imádkoztál, és vasárnaponként sem jártál a szentmisére, te sokat káromkodtál, dühös és verekedő voltál, te sokszor beszéltél illetlen dolgokról, és paráználkodtál is, te nem segítettél a szegényeken, pedig elég sok gazdagságot adtam neked, te húsvétkor nem jártál gyónni, pénteken húst ettél, és bánatod sem volt soha. Te gonosz vagy, és lelked telve van halálos bűnnel — te örök büntetést érdemelsz, távozz innen az örök tűzre!

A fekete lélek ekkor egy retteneteset kiáltott: *Elkárhoztam!* és dühösen káromkodni kezdett, azután pedig el kezdett esni és esett-esett — esett egészen a pokolig, ahol a tűz el kezdte a lelkét égetni, kínozni. A jó Istent pedig nem látta többé. De a tűz hiába égette, a fekete lélek nem lett fehér, ellenkezőleg, folytonosan dühöngött és káromkodott. Amint a fekete üveget nem lehet tisztára mosni, mert az belsejétől kezdve fekete, úgy a gonoszlelkeket a pokol tüze sem bírja ártatlanokká, vagyis tisztákká égetni, akármeddig is égeti őket. A gonoszok mindig gonoszok maradnak, akik örökké haragszanak egymásra, gyűlölik, ütik, verik és kínozzák egymást, és ezért a pokolból nem jöhetnek ki soha, örökre ott kell maradniok, — a világ végéig test nélkül, de a világ vége után testükkel egyesülve — örökké kell égniök.

Ezután egy másik lelket szólított a jó Isten. Ez a lélek fehér volt, mint a hó és ragyogó, mint a napsugár: a megszentelő kegyelem koronája ragyogott rajta, semmi folt vagy homály sem volt azon. A jó Isten ezért kedvesen nézett reá, és azt kérdezte tőle:

— Hol van a megszentelő kegyelem, amit a keresztségben kaptál?

— Itt van, édes jó mennyei Atyám — felelte a lélek — megőriztem azt egészen.

Ennek a léleknek is felolvasta a jó Isten az élet könyvéből cselekedeteit. Ennek a léleknek is voltak először bűnei, de csak kicsiny, azaz csak bocsánatos bűnei. Egyszer-másszor elfelejtette az imáját este meg reggel, néha egy kevéssé a szentmiséről is elkésett, néha a rossz kedvét sem bírta egészen legyőzni, néha egy kicsit torkos is volt, de mindazt igyekezett megjavítani, és mire nagy lett, sikerült is neki mindenben legyőznie magát. Ezért lelke egészen tiszta volt, fehér, mint a hó, és az a sok szentáldozás, szentgyónás, misehallgatás, meg imádság, az a sok önlegyőzés, önmegtagadás, és a türelemmel elviselt betegség ragyogóvá tették azt. És mert egészen bűn nélkül volt, és büntetést sem érdemelt már, a mennyországban maradhatott.

Mikor ezt a lélek meghallotta, nagyon, de nagyon megörült. Egészen tele lett örömmel, boldogsággal. Mindig láthatta a jó Istent úgy, amint van, a teljes Szentháromságot. Azonkívül a jó Isten szeretettel magához is ölelte őt, vagyis a lélek legbensőbb szeretetben egyesült vele. — A lélek ezért örömében nevetett, és szépen — szépen énekelt, szebben, mint itt a földön a legszebb ének.

Ezután Theophil nagypapáját szólította a jó Isten. Neki is megvolt a drága égi koronája: a megszentelő kegyelem az ő lelkét is ékesítette; ő is Isten fogadott fia és a mennyország örököse volt, mint az előző lélek, — de nem volt olyan tiszta. Néhány homályos folt volt még a lelkén, olyan volt az, mint a fehér, de a portól homályos üveg.

Neki is felolvasta a jó Isten az élet könyvéből a cselekedeteit, a jókat is és a rosszakat is, de sokkal több jót, mint rosszat; a rosszat pedig mindig megbánta és meggyónta, csupán csak türelmetlenségét nem bírta még egészen legyőzni, és ezért nem maradhatott mindjárt a mennyországban, mert ott csak az maradhat, aki egészen tiszta. Neki ezért a tisztítóhelyre kellett mennie, mert a tisztítóhelyre azok jutnak, akik bocsánatos bűnnel haltak meg, és akik még ideigtartó büntetést érdemelnek. Ott, a tisztítóhelyen azután megtisztult. A tisztítóhely tüze leégette róla a homályt, a piszkot, úgy, amint azt az üvegről is le lehet mosni. — Ezért a tisztítóhelyen a lélek csak egy ideig marad, amíg meg nem tisztult, és amíg bűneiért az ideigtartó büntetést ki nem állotta. — Mikor pedig megtisztult, a mennyországba jutott, és éppen olyan jó sorsa és boldogsága volt, mint a többi léleknek, aki már ott volt.

Visszakérdezés a katekizmus kérdéseinek megfelelően.

II. Kifejtés. 1.—123. és 124. Mikor Theophil nagypapája meghalt, lelke azonnal a jó Isten elé ment. Ugyanakkor — mint mondtam — még sok más lélek is oda jött, akik mind azt várták, hogy a jó Isten mindegyiküknek külön-külön megmondja,

milyen lesz a sorsuk ezután, hogy hová fognak jutni, és mi lesz velük. Mikor a jó Isten ezt az egyes lelkeknek megmondja, akkor *megítéli* őket. Megmondja nekik, hogy milyenek, jók-e vagy rosszak? És mert ezt külön-külön mindegyiknek megmondja, azért ezt az ítéletet *külön ítéletnek* nevezzük. — Velünk is így fog történni, mert mindenkivel így történik. Vagyis, ha meghaltunk, Isten azonnal megítéli lelkünket, és a halál után következő ítéletet külön ítéletnek nevezzük. — Tehát mi történik lelkünkkel, ha meghaltunk? És hogyan nevezzük a halál után következő ítéletet?

2.—125. A külön ítéleten megmondja a jó Isten a lelkeknek, hogy hová jutnak. Aki egészen tiszta: az a mennyországba jut, akinek a lelke olyan, mint a piszkos, de fehér üveg, vagyis akinek csak kis bűnei, csak bocsánatos bűnei vannak, az a tisztítóhelyre jut, akinek a lelke pedig egészen fekete és gonosz, mert halálos bűn van rajta, az a pokolba jut. Vagyis, a lélek a külön ítélet után vagy a mennyországba, vagy a tisztítóhelyre, vagy a pokolba jut. Tehát hová jut a lélek a külön ítélet után?

3.—126. Amint elmondottam, volt ott a jó Isten előtt egy egészen tiszta, ártatlan lélek is, aki minden hibájáról és bűnéről igyekezett leszokni, és aki minden betegséget és más bajt is a földön, amit kis bűneiért a jó Istentől büntetésül kapott, szépen, türelmesen elviselt, és mert egészen tiszta volt, és több büntetést nem érdemelt, mindjárt a mennyországban maradhatott. Mert a mennyországba a jók jutnak, akik egészen bűn nélkül vannak és büntetést nem érdemelnek. — Vagyis, kik jutnak a mennyországba?

4.—127. Mikor ez a lélek meghallotta, hogy a mennyországban szabad maradnia, nagyon, de nagyon megörült. Ez a legnagyobb öröm, ami a világon csak van. Mert a mennyországban soha nem fáj semmi, soha nem bánt senki, ott mindenki csak szeret, mert mindenki jó. Ezért, aki oda jut, nagyon örül, annyira örül, hogy lelke egészen tele lesz örömmel, boldogsággal. Azonfelül a jó lelkeknek még szabad a jó Istent is látni, úgy, amint van, vagyis színről-színre, a jó mennyei Atyát, a Fiú-Istent, vagyis az Úr Jézust és a Szentlélek-Istent is, tehát a teljes Szentháromságot, és ami a legnagyobb öröm, a jó Isten a jó lelkeket magához öleli, még sokkal jobban, mint ahogyan az anya magához öleli gyermekét. Az anya csak szeretetben egyesül gyermekével, de a jó Istennel a lelkek a legbensőbb szeretetben egyesülnek, és mindez örökké tart. Ez az a jutalom, amit a jó Isten a jóknak ad, amiért a földön jók voltak. Vagyis Isten a jókat a mennyországban örök boldogsággal jutalmazza meg; ők színről-színre látják az Istent és legbensőbb szeretetben egyesülnek vele. Tehát mivel jutalmazza meg Isten a jókat a mennyországban?

5.—128. Theophil nagypapájának nem volt egészen tiszta a lelke, volt azon még néhány kisebb bűn, néhány bocsánatos bűn, melyektől még meg kellett tisztulnia, és melyek miatt még egy

kis ideig tartó büntetést érdemelt. Ezért lelke a tisztítóhelyre jutott, mert a tisztítóhelyre azok jutnak, akik bocsánatos bűnnel hálnak meg és akik még ideigtartó büntetést érdemelnek. Vagyis, kik jutnak a tisztítóhelyre?

Akinek halálos bűne van, az örökké tartó büntetést érdemel, akinek pedig csak bocsánatos bűne van, az csak ideigtartó büntetést érdemel.

6.—129. Theophil nagypapája a tisztítóhelyre került, de nem maradt ott örökké, hanem csak addig, amíg bűneitől meg nem tisztult, és amíg a büntetését ki nem állotta. Ha Theophil nem imádkozott volna érte, ha nem tett volna miatta annyi jót a szegényekkel, és ha végül nem mondatott volna érte misét, tovább kellett volna a tisztítóhelyen maradnia, de mindazt a jót, amit érte Theophil tett, a jó Isten beszámította neki, és elengedett e miatt a büntetéséből valamit, és ezért a tisztítóhelyről előbb kiszabadulhatott. A lélek tehát addig marad a tisztítóhelyen, míg bűneitől meg nem tisztult, és míg büntetését ki nem állotta. Vagyis, meddig marad a lélek a tisztítóhelyen?

7.—130. Amint ma elmondottam nektek, megítélt a jó Isten egy fekete lelket is. Akinek a lelke a bűntől ilyen fekete lesz, az egészen gonosz, az egészen rossz, annak tele van a lelke súlyos bűnnel, úgy mondjuk, halálos bűnnel. — Aki ilyen fekete lelkű, az csak addig bírja a lelkét megtisztítani, amíg él. Ha itt a földön megbánja és meggyónja bűneit, lelke még tiszta és átlátszó és fehér lehet. De ha úgy halt meg, hogy lelkén rajta maradt a halálos bűn, ha mindjárt csak egy is, akkor annak a lelke fekete, olyan fekete, mint a fekete üveg, azt pedig a halál után nem lehet már megtisztítani. Azért a gonoszok a pokolba jutnak, és nem a tisztítóhelyre. Vagyis a pokolba a gonoszok jutnak, akik halálos bűnnel haltak meg. Tehát, kik jutnak a pokolba?

8.—131. Mikor a fekete lélek megtudta, hogy a pokolba kell mennie, nagyot kiáltott, de hiába, mégis csak esnie kellett, és esett — esett — esett, mélyen lefelé, bele a pokolba. Ott pedig borzasztó volt. Mert ott sötét van, és a jó Istent sem lehet látni, és a tűz is borzasztóan éget, és az ördögökben és a többi gonosz emberben sincsen szeretet, hanem mind csak haragszanak egymásra, vagy másszóval gyűlölik egymást és ütik-verik, azaz kínozzák egymást. Ez a pokolban a gonoszok büntetése, amiért a földön rosszak voltak, és bűneiket nem bánták meg. Vagyis Isten a gonoszokat a pokolban örökké tartó kínnal bünteti meg; ők sohasem láthatják Istent és örök tűzben szenvednek. Tehát mivel bünteti meg Isten a gonoszokat a pokolban?

Megjegyzés. Hogyha a parancsolatokat már átvettük volna, most nagyszerűen átismételhetnők mindazt, amit ez esetben a halálos és bocsánatos bűnről tanultunk volna. (V. ö. I. kötet, 3. és 4. órák.) Miután azonban most, a nagy anyag miatt, nincsen időnk a halálos és bocsánatos bűn fogalmával bővebben foglalkozni, ez az óra sokat veszít didaktikus értékéből, hogyha

ezt a bűnről és a bűn következményeiről tartott órák meg nem előzték.

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz: a III. osztálynak, ha az gyenge, a 123., 124., 125., 126., 128. és 129. kérdés. Ha azonban az osztály erős, feladjuk mind a 9 kérdést, úgyszintén a IV. és V. osztálynak is.

III. Alkalmazás. Talán emlékeztek még, hogy Theophil egy szép Mária-érmet viselt a nyakában. (L. 11. óra.) Ennek a történetét mondom el most. Mikor Theophil a III. osztályba járt, és mindezt tanulta, amit nektek ma elmondottam, nagyot gondolt magában. Azt gondolta, ki kellene valamit találni, amivel egészen biztosan a mennyországba lehetne jutni, mert a pokolba jutni semmiképen sem akart. Törte is a fejét vagy egy hétig, hogy mit is kellene csinálnia, hogy egész biztosan a mennyországba jusson, de nem jutott semmi jó dolog az eszébe. Gondolta tehát, hogy elmegy a tisztelendő úrhoz és megkérdezi őt.

El is ment hozzá. Szépen, illedelmesen köszönt, azután előadta a baját. Ő nagyon szeretne a mennyországba jutni, — mondotta —, de egészen biztosan oda szeretne jutni, és nem tudja, hogy mit kellene azért tennie. Most azért jött, hogy azt megkérdezze.

— Látod, — mondotta a tisztelendő úr — a Boldogságos Szűz Mária gondolt ám az ő gyermekeire, és adott nekünk valamit, amit, ha mindig viselünk, egészen biztosan a mennyországba jutunk, mégpedig az Ő imádsága, az Ő közbenjárása folytán.

Theophil arca mosolygóvá vált, és szeme csillogni kezdett.

— Mi az? — kérdezte.

A tisztelendő úr kinyitotta íróasztalának egyik fiókját, és kivett abból egy kis fehér és csillogó érmet.

— Ez az érem az — mondotta. — Aki ezt az érmecskét, a *skapuláre érmecskét*, egész életében mindig viseli, annak megígérte a Boldogságos Szűz Mária, hogy imádságával meg fogja szerezni neki az örök boldogságot, vagyis a mennyországot. — Aki pedig azonfelül még imádkozik is mindennap valamit, azt a halálát követő szombatn még a tisztítóhelyről is ki fogja szabadítani.

Theophil kérni kezdett:

— Tisztelendő úr kérem szépen, adjon nekem egy ilyen érmet!

— Adni fogok neked egyet karácsonyra, ha addig igazán szépen viselkedel és jól tanulsz — válaszolta a tisztelendő úr.

Theophil nagyon igyekezett. Igazán jól viselte magát, és nagyon jól tanult. Karácsonyra meg is kapta az érmecskét. — De most aztán más gondja támadt. Mit tegyen, hogy azt az érmecskét soha el ne veszítse, hogy azt mindig hordja? El kezdett hát könyörögni nagymamájának, hogy vegyen neki egy kis láncocskát, hogy az érmet azon függve a nyakában viselhesse.

Addig könyörgött, míg végre a nagymamája elment vele az órás bácsihoz, aki a templom közelében lakott, — és akinek kiraká-tában a sok órát meg gyűrűt és láncocskát Theophil már sokszor nézte, — és vett ott Theophilnak egy kis láncocskát. Mikor a lánc már megvolt, még ott a boltban Theophil az érmecskét ráfűzte, és a nyakába akasztotta azt. Azután odament az órás bácsihoz, és megkérte valamire.

— Kedves órás bácsi, — mondotta — forrassza kérem az érmecskét a láncra, a láncot pedig a nyakamba, hogy ne bíriam azt elveszíteni.

Ezt az órás bácsi szívesen megtette, és mikor ez is megvolt, Theophil szíve majd széjjelrepedt az örömtől. Most már bizto-san az égbe fog jutni. — Mindjárt elszaladt a plébániára, és megmutatta a tisztelendő úrnak, hogy az érmecske milyen erősen a nyakán van már. A tisztelendő úr pedig felvette Theophilt a skapuláre társulatba, és egy kis imát is feladott neki, melyet Theophil attól kezdve mindennap pontosan elvégzett.

Ki fogja utánozni Theophilt? — Mert nagy öröm ám az égbe jutni!

*

A IV. és V. osztálynak a nagykilencedről beszélhetünk. Talán így:

Theophil egyszer a templomban egy szentbeszédben hall a nagykilencedről. Ez nem hagyja nyugodni. Megkérdi hitoktatóját, hogy az miben áll, aki azt Theophilnak meg is magyarázza. Theophil azonnal bele is fog a nagykilenced elvégzésébe, és különféle nehézségek, meg akadályok dacára lelkiismeretesen el is végzi azt.

*

Leányiskolákban Philotheával történik mindez.

18. ÓRA.

Az utolsó ítélet.

A) A katekizmus anyaga.

Megjegyzés. A jelen órára felvett kilenc kérdés a II. osztályból ismeretes. Az elemi katekizmus 76.—81., illetőleg 52.—54. számok alatt közli azokat. Ez az anyag tehát nem nehéz. Éppen azért törekedhetünk egyrészt az utolsó ítélet előadásával nagyobb benyomást kelteni és annak gyakorlati alkalmazására a gyer-mekben határozottabb és elevebb elhatározásokat kelteni, más-részt megmaradó időkben az előző órák nehéz kérdéseit emlé-keztetéssel, valamint az azokban előforduló nehéz fogalmakat és igazságokat megújított megértéssel átismételni.

81. Mikor jön el ismét Jézus?

Jézus a világ végén jön el ismét.

82. Mi végett jön el Jézus a világ végén?

Jézus a végett jön el a világ végén, hogy minden embert megítéljen.

83. Hogyan nevezzük a világ végén bekövetkező ítéletet?

A világ végén bekövetkező ítéletet *utolsó ítéletnek* vagy *világítéletnek* nevezzük.

* Jézus az utolsó ítéletkor a jókat jobbjára állítja, a gonoszokat pedig baljára és nyilvánossá teszi, ami jót vagy rosszat gondoltak, beszéltek és cselekedtek.

84. Hogyan fog Jézus az utolsó ítéleten a jókhoz szólani?

Jézus az utolsó ítéleten így fog a jókhoz szólani: „Jöjjetek, Atyámnak áldottai, bírátok a világ kezdetétől nektek készített országot!”

85. Mit fog Jézus a gonoszoknak mondani?

Jézus a gonoszoknak azt fogja mondani: „Távozzatok tőlem, átkozottak, az örök tűzre.”

86. Hová jutnak az utolsó ítélet után a jók és hová a gonoszok?

Az utolsó ítélet után a jók a mennyországba jutnak, a gonoszok pedig a pokolba.

Intelem. Légy egész életedben hű az Úr Jézushoz, hogy egykor, mint bírád, jobbjára állíthasson.

120. Mi történik az emberrel, mikor meghal?

Mikor az ember meghal, akkor a lélek elválik a testtől, a test pedig visszatér a földbe.

* Az Anyaszentegyház tisztelettel bánik a halottak testével és beszentelés után eltemeti azt, némely pogány nép ellenben elégette. A holttest elégetése sérti a kegyeletet.

121. Meddig marad az ember teste a földben?

Az ember teste a világ végéig marad a földben.

122. Mit tesz Isten az ember testével a világ végén?

A világ végén Isten föltámasztja az ember testét, vagyis, újra és örökre egyesíti a testet a lélekkel.

* A föltámadás után a test is résztvesz a jutalomban vagy a büntetésben, amint egykor résztvett a jó vagy a rossz cselekedetekben.

* Mindnyájan föltámadunk; de nem egyforma testtel. A jóknak teste szép és dicsőséges lesz, a gonoszoké pedig útálatos.

Intelem. Mindnyájan meghalunk, de hogy mikor, azt nem tudjuk; azért mindig készen kell lennünk. Az Úr Jézus is mondja: „Ébren legyetek tehát, mert nem tudjátok a napot, sem az órát.” Sohase használj bűnre testedet és élj úgy, hogy dicsőséges testtel támadhass föl egykor.

Megjegyzés. Az alábbi két kérdés a jelen órát követő ismétlőóra anyagát képezi.

132. Mit jelent az apostoli hitvallás végén ez a szó: „Amen”?

Az apostoli hitvallás végén ez a szó: „Amen” azt jelenti: „úgy legyen”, „úgy van”, vagyis hogy erősen hisszük mindazt, ami a hitvallásban van.

Intelem. „Minden dolgodnál gondolj a végedre, akkor sohasem vétkezel többé.” (Sirák fia 7, 40.)

133. Elég-e az üdvösségre csak hinnünk, amit Isten kinyilatkoztatott?

Az üdvösségre nem elég csak hinnünk, amit Isten kinyilatkoztatott, hanem meg is kell tennünk, amit Isten parancsol.

* Jézus így szólt egy ifjúnak: „Ha be akarsz menni az életre, tartsd meg a parancsolatokat.”

* Ha megtesszük, amit Isten parancsol, akkor hitünk szerint élünk; *hitünk* akkor *eleven*.

Pl. az első keresztyének hite.

B) A közlendő új fogalmak.

Az utolsó vagy világítélet; Jézus azonosítja magát a szegényekkel.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Amint az előző órán elmondottam, Theophil nagypapája meghalt, vagyis lelke elszállt a testéből, a teste pedig ott maradt az ágyon, és már nem élt. A holttestet azután betették a koporsóba, azután jött a tisztelendő úr, énekelt, meg imádkozott, szenteltvízzel meghintette, és tömjénnel megfüstölte a holttestet, úgy mondjuk: beszentelte azt. Azután kivitték a holttestet a temetőbe. Theophil szüleivel és testvéreivel is kiment a temetőbe, és ott a tisztelendő úr először beszentelte a sírgödöröt is, azután leeresztették a koporsót, és betemették. Mikor hazafelé mentek, Theophil kisöccse, a még csak 5 éves Józsi megkérdezte Theophilt:

— Meddig marad a nagypapa teste a földben?

— A világ végéig — felelte Theophil.

— És mi lesz vele a világ végén?

— Akkor majd föltámad, és akkor lesz az utolsó ítélet is — válaszolta Theophil.

Célkitűzés: Hogy milyen is lesz az utolsó ítélet, azt fogom ma elmondani nektek.

I. Előterjesztés. Mikor az édes Üdvözítő az égbe szállott, az apostolok szomorúan néztek utána. De ekkor két angyal jelent meg és így szólt: „Galileai férfiak, mit néztek az égre? Ez a Jézus úgy jön el majd ismét, amint láttátok őt az égbe menni.” — Úgy is lesz: — az Úr Jézus még egyszer el fog jönni, és hogy

az mikor és hogyan történik, azt az Úr Jézus maga mondotta el apostolainak, még szenvedése és halála előtt. — Halljátok csak!

Majd ha a nap elsötétedik, — mondotta az Úr Jézus — és a hold sem ad már világosságot, a csillagok pedig leesnek az égről, akkor fel fog tűnni az Úr Jézus jelvénye, a fényesen ragyogó kereszt az égen. Akkor a még élő emberek sírni fognak félelemből, mert még nem fogják tudni, hogy mi fog velük történni. Akkor majd látni fogják az Üdvözítőt eljönni az ég felhőin nagy hatalommal és dicsőséggel. Az Üdvözítő pedig elküldi akkor az angyalokat a világ minden részébe, hogy trombitaszóval hívják össze az összes embereket. És ekkor az angyalok trombitaszavára fel fognak nyilni az összes sírok, és az összes halottak feltámadnak. Vagyis akkor visszatérnek az összes lelkek a földre, azok is, akik a mennyországban voltak, azok is, akik a tisztítótűzben voltak, és azok is, akik a pokolban voltak, és mindegyik lélek megkeresi a maga testét. A jó Isten pedig megint egyesíti azokat, vagyis minden lelket visszatesz majd a maga testébe. Akiknek lelke a tisztítótűzben vagy a mennyországban volt, annak a teste szép lesz és ragyogó, olyan mint a napsugár, — amint a feltámadt Jézus teste is szép volt — akik azonban a pokolban voltak, azoknak teste éppen olyan csúnya és útálatos lesz, amilyen csúnya az a lélek, amelyen halálos bűn van.

Miután valamennyi ember feltámadt, — (mi is!) — össze fogják azokat hívni az angyalok egy nagy térségre, az Úr Jézus pedig a ragyogó felhőn, mint gyönyörű trónuson ülve, meg fogja tartani az *utolsó ítéletet*, vagy más szóval, mert az egész világon élő összes ember ott lesz, a *világítéletet*.

Először külön válogatja majd az Üdvözítő a jókat a gonoszoktól, és a jókat jobbkarja felől fogja állítani, a gonoszokat pedig balkarja felől. — Azután így fog szólani a jókhoz:

— Jöjjetek, Atyám áldottai, és bírátok a világ kezdetétől nektek készített országot, mert mikor éheztem, ennem adtatok, mikor szomjas voltam, innom adtatok, mikor vándorúton voltam, szállást adtatok, mikor ruhátlan voltam, felruháztatok, mikor beteg és elhagyott voltam, meglátogattatok engem.

Akkor csodálkozva így fogják megkérdezni az Üdvözítőt a jók:

— Uram, mikor láttunk mi téged éhesen vagy szomjasan, hogy ételt vagy italt adtunk volna neked, mikor láttunk téged vándorúton vagy ruhátlanul, hogy befogadhattunk vagy felruházhattunk volna, mikor láttunk téged betegen vagy elhagyottan, hogy meglátogattunk volna?

Az Üdvözítő pedig így fog felelni a jók ezen kérdésére:

— Bizony, bizony mondom nektek, bármi legkisebb jót tettetek is embertestvéreiteknek, úgy tekintem azt, mintha nekem tettétek volna.

Azután a gonoszokhoz fog fordulni az Üdvözítő és ezt fogja mondani:

— Távozzatok tőlem, átkozottak, az örök tűzre, melyet az ördögnek és a gonoszlelkeknek készítettem, mert ti nem adtatok ennem, amikor éheztem, és nem adtatok innom, amikor szomjas voltam; nem adtatok lakást, amikor vándorúton voltam, és nem adtatok ruhát, amikor mezítelen voltam; és nem látogattatok meg betegségemben, és nem kerestetek föl, mikor elhagyatott voltam.

Akkor a gonoszok reszketve és félve így fogják az Üdvözítőt megkérdezni:

— Uram, mikor láttunk mi téged éhesen és szomjasan, hogy ételt vagy italt adhattunk volna neked, mikor láttunk téged vándorúton vagy ruhátlanul, hogy befogadhattunk vagy felruházhattunk volna, mikor láttunk téged betegen vagy elhagyottan, hogy meglátogathattunk volna?

Az Üdvözítő pedig így fog felelni a gonoszoknak:

— Bizony, bizony mondom nektek, hogy mindazt a jót, amit a legkisebbnek embertestvéreitek közül nem tettetek, úgy tekintem, mintha nekem nem tettétek volna.

Miután pedig az Úr Jézus az ítéletet így kimondotta, a jók vele elszállnak az örök életre és boldogságra, a gonoszok pedig lebuknak az ördöghöz a pokolba, és ott lesz sírás, és örökké fog tartani a szenvedés és a fogak csikorgatása.

Visszakérdezés a kifejtendő kérdéseknek megfelelően.

II. Kifejtés. 1.—120. Mikor Theophil nagypapája meghalt, akkor a lelke kiszállt a testéből, úgy mondjuk, elvált a testétől, a testét pedig eltemették. A testét azért temették el, hogy az visszamenjen abba a földbe, amelyből azt a jó Isten teremtette. Így történik ez mindenkivel, így lesz majd egyszer velünk is. Vagyis, amikor az ember meghal, akkor a lélek elválik a testtől, a test pedig visszatér a földbe. Tehát mi történik az emberrel, mikor meghal?

2.—121. A kis 5 éves Józsi megkérdezte Theophilt, hogy meddig marad a nagypapa teste a földben? És Theophil megfelelt neki, — azt mondotta: a világ végéig. És Theophilnak igaza volt, mert az ember teste a világ végéig marad a földben. Tehát meddig marad az ember teste a földben?

Az V. osztályban felvethetjük itt a kérdést, de mi lesz a testtel, ha teszem, előbb kiássák? Vagy ha pl. a tengerbe temetik el, vagy ha a vadállatok felfalják, vagy ha elégetik? Mi lesz ezekkel? És válaszoljunk e kérdésre így: A „földben” e kérdésben azt jelentik, hogy a „földön”. Vagyis a világ végéig marad a test a földön, akármilyen állapotban és módon is, akár mint föld, vagy hamu, vagy másnemű anyag; a világ vége után pedig a jók a mennyországba, a gonoszok pedig a pokolba jutnak.

A keresztény katolikusok testének elégetését az Anyaszentegyház azért tiltja, mert a keresztény katolikusok testét megszentelte a Szentlélek, aki abban lakott, azért is legyen a test

szépen eltéve a földbe, örök nyugalomra helyezve, nem pedig mint a szemét, elégetve.

3.—81. és 82. A világ végén azután majd elsötétedik a nap, és a hold sem ad már világosságot, a csillagok pedig leesnek az égről. Ekkor megjelenik az Úr Jézus fényesen ragyogó jelvénye, a kereszt az égen, és Jézus is visszatér a földre, hogy minden embert megítéljen. Mert Jézus a világ végén jön el ismét, és azért jön el Jézus ismét, hogy minden embert megítéljen. Vagyis mikor jön el Jézus ismét? És mi végett jön el Jézus a világ végén?

4.—122. És mikor majd az Üdvözítő eljön az égből a ragyogó felhőn ülve, nagy hatalommal és dicsőséggel, akkor Ő elküldi az angyalokat a világ minden vidékére, hogy trombitaszóval hívják össze az embereket, az élőket és a halottakat is. És ekkor az angyalok trombitaszavára a sírok megnyílnak, és mindenfelé ki fognak kelni a sírokból a halottak. Mert ekkor a pokolból, a tisztítótűzből és mennyországból vissza fognak térni az összes lelkek a földre, és a jó Isten fel fogja támasztani az összes embereket, vagyis mindenegyes lelket újra és örökre egyesíteni fog a testével. A világ végén tehát Isten föltámasztja az ember testét, vagyis újra és örökre egyesíti a testet a lélekkel. Tehát mit tesz Isten az ember testével a világ végén?

5.—83. Az angyalok pedig össze fogják gyűjteni a fel-támadt embereket egy nagy térségre az Úr Jézus elé, aki akkor meg fogja tartani a nagy ítéletet. Ezen az ítéleten ott lesz mindenki, a rosszak is, akiknek a lelke a pokolban volt, a jók is, akiknek a lelke a tisztítótűzben vagy a mennyországban volt, és éppen azért, mert ezen ott lesz mindenki, vagyis az egész világ, nevezzük ezt az ítéletet *világítéletnek*, és mert utána másik többé nem lesz, *utolsó ítéletnek* is. Vagyis a világ végén bekövetkező ítéletet utolsó ítéletnek, vagy világítéletnek nevezzük. Tehát hogyan nevezzük a világ végén bekövetkező ítéletet?

6.—84. és 85. Az utolsó ítéleten az Üdvözítő a jókat a jobb oldalára fogja állítani, a gonoszokat pedig balkarja felől. A jókat meg fogja dicsérni, mert mindig jószívek voltak, és segítettek a szegényeken, akik éheztek, vagy szomjaztak, fáztak vagy betegek voltak, és azt mondja majd nekik: „Jöjjetek, Atyámnak áldottai, és bíjátok a világ kezdetétől nektek készített országot!” — A gonoszokat pedig meg fogja büntetni, mert kemény-szívek voltak, és azt mondja nekik: „Távozzatok tőlem, átkozottak, az örök tűzre!” Vagyis hogyan fog Jézus az utolsó ítéleten a jókhoz szólani? És mit fog Jézus a gonoszoknak mondani?

7.—86. Miután pedig az Üdvözítő ezeket a szavakat kimondotta, az utolsó ítélet is véget ért, és az utolsó ítélet után a jók Jézussal a mennyországba jutnak, a gonoszok pedig a pokolba. Vagyis hová jutnak az utolsó ítélet után a jók és hová a gonoszok?

Összefoglaló ismételése a most tanult kérdéseknek.

Leckére lesz a III., IV., és V. osztálynak egyformán a 81., 82., 83., 84., 85. és 86., továbbá a 120., 121. és 122. kérdés.

III. Alkalmazás. Theophil iskolájába járt egy fiú, Lázárnak hívták. Lázár nagyon szegény fiú volt, mert édesapjának a háborúban ellőtték az egyik karját, — a megmaradt karjával pedig már csak igen nehezen bírt dolgozni. Egyszer késő ősszel történt. A fákról már hullottak a levelek, és a hideg szél is igen fújt, amikor Theophil egy vasárnap délután barátjától, Tamástól, hazafelé ment. Már kissé sötét kezdett lenni, mikor a Hátsó-utcahoz ért. Az utcából kiáltozást hallott, és mintha Lázár hangját is hallotta volna. Arrafelé futott tehát, és akkor látta, hogy két haszontalan fiú el akar venni Lázártól valamit. Erre Theophil Lázár segítségére sietett. Mikor Júdás és Barabbás, mert ők voltak az a két haszontalan fiú (v. ö. VII. parancsról írt hitelemzéssel), Theophilt meglátta, elfutottak, mert tudták, hogy Theophil igen ügyes és erős fiú, akit nem lehet egykönnyen legyőzni, meg elverni. — Mikor Theophil Lázárhoz ért, Lázár reszketett és sírt. Alig volt rajta ruha, és ami rajta volt, az is rongyos volt, és azonkívül mezítláb is volt, és mert hideg volt, a szegény Lázár fázott. Egy kis batyu pedig, amit Lázártól el akartak venni, a földön feküdt.

— Miért sírsz? — kérdezte Theophil.

— El akarták venni a batyumat.

— Mi van a batyudban?

— Anyám küldött a városba, hogy kolduljak össze rongyokat, mert ruhát akar nekem abból varrni.

— Cipőd nincsen?

— Nincsen! — Theophil szíve megesett barátján.

— Jer velem, — mondotta — majd ad neked anyám cipőt meg ruhát. — És Theophil hazavezette Lázárt. Otthon azt mondotta neki, hogy várjon a konyhában, ő pedig bement mamájához a szobába és megölelte és megcsókolta, azután azt mondotta neki:

— Nézd, anyukám, itt van a szegény Lázár, nincsen neki se ruhája, se cipője, nekem pedig több is van, engedd meg, hogy neki adjak egyet, úgyis tudod, hogy ez úgy számít, mintha a kis Jézusnak adtuk volna!

Theophil mamája igen jól ismerte fiának jó szívét, és azért tudta, hogy az addig kér, és könyörög, és sír majd, amíg megengedi, — azért mindjárt így szólt:

— Hol van a Lázár?

— Kint a konyhában.

— Hívd be!

Theophil nagy örömmel szaladt ki barátjához:

— Jer be! Anyám hív.

Lázár bejött, és Theophil mamája adott neki meleg inget és harisnyát, jó erős kis cipőt, és meleg nadrágot, meg kabátot is. Mikor Lázár felöltözött, már nem fázott, és már nem sírt.

Theophil ekkor megkérdezte: éhes vagy? Lázár nem felelt. Theophil kiszaladt a konyhába, és egy jókora darab vajaskenyeret adott neki. Azután azt kérdezte tőle:

— Hát labdád van-e?

— Nincsen — felelte Lázár.

— Nesze, neked adom az egyiket, — mondotta Theophil — nekem kettő van.

Lázár mindent szépen megköszönt, Theophil mamájának megcsókolta a kezét, azután hazament.

Gondolhatjátok, hogy Lázár szülei mennyire örültek, mikor Lázárt jó ruhával és cipővel, meg a labdával hazajönni látták, és azért este buzgó imát mondtak, és arra kérték a jó Istent, hogy fizessen vissza mindent gazdagon Theophiléknak, hogy Theophil még sok-sok jót bírjon tenni a szegényekkel.

Theophil pedig ez este nagyon boldog volt. Mikor lefeküdt, és esti imáját imádkozta, azt is hozzáimádkozta, hogy a jó Jézus ezt a jócselekedetet számítsa be a nagyapa lelkének, hogy az hamarabb kiszabaduljon a tisztítótűzből.

Éjjel pedig azt álmodta, hogy a kis Jézus jött hozzá labdázni, és az a ruha, meg cipő volt rajta, melyet Lázárnak adott, és még a vajaskenyeret és a labdát is a kezében tartotta.

Ki tudja utánozni Theophilt?

És aki nem tudja, mert maga is szegény, az imádkozzék a gazdagokért, hogy adjon nekik a jó Isten irgalmas szívet, hogy a szegényeken mindig segítsenek, — aki pedig már kapott valamilyen ajándékot, imádkozzék, úgy mint Lázár, hogy a jó Isten fizessen mindent százszorosán a gazdagoknak vissza, hogy még sok jót bírjanak tenni a szegényekkel. Mert aki felebarátján segít, az Istennek segít az embereken segíteni.

*

Leányiskolákban, a verekedési jelenet kihagyásával, ugyanezt a példát elmondhatjuk Philothea életében.

*

Az ismétlő órát a hatodik óra után megjelölt módon tartjuk meg. Megerősítjük a hitünket, az Anyaszentegyház, a szentek egyessége, az örök élet, a feltámadás, és az utolsó ítélet igazságait illetőleg. Ezután nem okoz nehézséget a 132. kérdés kifejtése és megtanulása. Mert az *úgy van!* — *hisszük!* — *úgy bizony!* — *amen!* — amit az egyes kérdések igazságaihoz külön-külön hozzáfűztünk, vonatkozik az egész apostoli hitvallásra is, vagyis mindazt erősen hisszük, ami abban van.

Azután felelevenítjük tanítványainkban újra a lelkesedést az Anyaszentegyházért, a Pápáért. Nagy dicsőség az, katolikusnak lenni! Felbuzdítjuk őket az apostoli munkára; az élők, a tisztítóhelyen szenvedők, és a szentek szeretetére; az irgalmasság cselekedeteire. Felújítjuk bennük a vágyat az örök üdvösség után.

*

Az ágazatok elvégzése után következő **összefoglaló ismétlést** az alábbi módon is végezhetjük:

Vezető gondolatul vesszük pl. azt az igazságot, hogy *c s a k egyetlen igaz vallás lehet*, és ez a katolikus vallás. Ezen szempont alatt csoportosítjuk a kérdéseinket. Talán így:

Első kérdéscsoport. Isten, Isten tulajdonságai, a teremtés. (A 3. és 4. óra anyaga.) Erősen kidomborítjuk azonban, hogy csak egy Isten van, és minden, ami rajta kívül léttel bír, ennek az egy Istennek az alkotása, és azért az ő tulajdona.

Második kérdéscsoport. Az első emberpár. Az eredeti bűn. (Az 5. és 6. óra anyaga.) Erősen kidomborítjuk, hogy mindenki egyformán az összülöktől származik, és azért mindenki egyformán testből és lélekből áll. Mindenki lelke egyforma okokból hasonlít Istenhez. Az eredeti bűn mindenkire egyformán átszállott, amiért mindenki egyformán rászorult a megváltásra.

Harmadik kérdéscsoport. A Megváltó és a megváltás. Erősen kidomborítjuk, hogy csak egy Megváltó jött a világra (7. és 8. óra), aki mindenkiért egyformán és ugyanazt szenvedte, és mindenkiért egyformán halt meg. (A 9., 10. és 11. óra anyaga, az utolsó vacsora kivételével.)

Negyedik kérdéscsoport. Az Anyaszentegyház. Erősen kidomborítjuk, hogy mindezen okokból Jézus csak egyetlen Egyházat (az Anyaszentegyházat) alapított, melynek egységes szervezetet adott. (13. és 14. óra.) Csak az apostolokra bízta a népek tanítását, csak nekik adta a csatatkozhatatlanság kegyelmét, csak hozzájuk küldte el ilyen értelemben a Szentlelket, csak nekik adta a bűnbocsátás hatalmát és az Oltáriszentséget is csak reájuk bízta. (A 9. órától az utolsó vacsora, azután a 12. és 15. óra anyaga.)

Ötödik kérdéscsoport. Az utolsó dolgok. Erősen kidomborítjuk, hogy a halottak csak a katolikus Anyaszentegyházzal tartoznak közösségbe (16. óra), hogy Isten mindenkit egyformán a szerint ítél meg, hogy hitt-e, és az Anyaszentegyházra hallgatott-e, hogy egyforma szabály szerint kerülnek az emberek a mennyországba, tisztítóhelyre, vagy pokolba, hogy egyszerre lesz a feltámadás, és egyforma szempont szerint ítél meg Jézus mindenkit az utolsó ítéleten. (17. és 18. óra.)

Mindezt erősen hisszük, azért mondjuk, úgy van, úgy legyen, úgy bizony, Amen. (132. kérdés.) De hogy üdvözüljünk, ahhoz nem elég mindezt csak erősen hinni, ahhoz még az is szükséges, hogy a parancsolatokat is megtartsuk. (133. kérdés.)

II. RÉSZ.

Bibliai történetek.

Megjegyzés. Ha bármi okból a tanterv által előírt egész anyagot *alaposan* el nem végezhetnők, elsősorban az itt következő hét öszövétségi óra anyagát hagyjuk el. — Ha az anyagot továbbra is szűkíteni kényszerülnénk, az alább következő öszövétségi órákat is elhagyhatjuk. — Mindez a katekizmusnál *kevésbé fontos* anyag.

1. ÓRA.

Kain és Ábel. A vízözön. A bábeli torony.

A) A biblia anyaga.

4. Kain és Ábel.

Ádámnak és Évának több fia és leánya volt. Első fiaik voltak: *Kain* és *Ábel*. Kain földműves volt, Ábel pedig pásztor. Kain rossz volt, Ábel azonban jó volt. Egyik napon Kain és Ábel *áldozatot* mutatott be az Istennek. Kain a föld terméséből hozott áldozatot, Ábel pedig a legszebb bárányt tette az oltárra. Isten szívesen tekintett Ábelre, de Kainra nem.

Kain ekkor nagyon megharagudott és irigykedett Ábelre. Azért kihívta Ábelt a szántóföldre és ott megölte.

Isten így szólt akkor Kainhoz: „Hol van öcséd, Ábel?” Az dacosan felelé: „Nem tudom. Vajjon őrzője vagyok-e én öcsémnek?” Az Úr pedig mondotta: „Mit cselekedtél? Öcséd vére felkiált hozzám. Azértátkozott leszel és bujdosni fogsz a földön.” Kain kétségbeesetten mondotta: „Gonoszságom nagyobb, mintsem bocsánatot érdemeljek.” Isten megjelölte Kaint, hogy az emberek ráismerjenek és kerüljék.

5. A vízözön.

Az emberek mindig többen lettek és nagyon megromlottak. De *Noé* és családja jó maradt. Isten így szólt Noéhoz: „Készíts magadnak bárkát, mert én vízözönt bocsátok a földre.”

Isten százhusz esztendeig várt, hogy az emberek megjavuljanak, de nem javultak meg. Noé addig elkészítette a bárkát. Akkor bement Noé és felesége, fiai és azoknak feleségei. Magukkal vittek mindenféle állatokat is, amint Isten megparancsolta. A szükséges táplálékot is bevitték. Ezután negyven napig esett az eső és nagy vízözön lett a földön. A sok víz mindent elárasztott és magasabb volt, mint a hegyek. Az emberek és állatok elpusztultak. Csak Noé maradt meg és akik vele voltak a bárkában.

Mikor a víz egészen leapadt, akkor Noé kiszállt a bárkából. Azután oltárt épített az Úrnak és hálából áldozatot tett rá. Az áldozat kedves volt az Úrnak. Isten megígérte, hogy nem lesz többé vízözön. Azóta a szivárvány jele lett a szövetségnek Isten és az emberek között.

7. A bábeli torony.

Noének utódai idővel nagyon elterjedtek. Ekkor elbizakodtak hatalmukban és kevélyen mondták: „Jertek, építsünk magunknak várost és tornyot, amelynek teteje a felhőket érje és tegyük híressé nevünket.” De az Úr megalázta a kevélyeket és megzavarta nyelvüket, hogy egyik a másiknak szavát ne értse. Így kénytelenek voltak az építést abbahagyni és a földön elszéledni. Ezt a helyet pedig Babelnek nevezték, ami annyit jelent, mint „zavarodás”.

Miután az emberek széjjelmentek a világon, lassan elfelejtették az Istent és *pogányok* lettek, vagyis *bálványokat* imádtak Isten helyett.

B) Az előforduló új nevek és fogalmak.

- a) Babel.
- b) Áldozat, oltár, égbekiáltó bűn, elbujdos, utód, bárka, vízözön, kevély, megaláz, pogány, bálvány.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Amint tudjuk, Isten kiüzte ősszüleinket a Paradiesomkertből. Ott kint pedig már nem volt olyan jó dolguk, mint

a Paradicsomkertben. Ádámnak arca verítékével kellett keresnie a kenyerét, Évának pedig sok fájdalma volt gyermekeivel.

Célkitűzés: Ma azt mondom el nektek, hogy mi történt Ádám és Éva fiaival, és később ezek fiaival, vagyis Ádám és Éva utódaival.

I. Előterjesztés. Ádámnak és Évának több fia és leánya volt. A legidősebbek voltak Kain és Ábel. Kain földműves volt, Ábel pedig pásztor. Kain rossz volt, Ábel azonban jó. Egyik napon áldozatot akartak a jó Istennek bemutatni, vagyis ajándékot akartak a jó Istennek adni, hogy ezáltal Istent imádják. Ezért mindegyikük kövekből oltárt épített magának, és arra fát tett, hogy azon elégessék azt az ajándékot, melyet Istennek adni akartak. Ábel azt adta Istennek, amit legjobban szeretett, vagyis nyájának legszebb bányát, de Kain a föld terméséből nem a legjobbat tette az oltárra. Ezért a jó Isten szívesen tekintett Ábel áldozatára, de Kainéra nem. Kain ezért igen megharagudott és irigykedni kezdett Ábelre. Haragjában kihívta Ábelt a szántóföldre, és ott agyonütötte. A jó Isten ekkor így szólt Kainhoz: „Hol van öcséd, Ábel?” De Kain dacosan azt felelte: „Nem tudom! Vajjon őrzője vagyok-e én öcsémnek?” De Isten azt mondotta neki: „Mit tettél? Öcséd vére felkiált hozzám az égbe. Azért átkozott leszél és bujdosni fogsz a földön!” Kain égbekiáltó bűnt követett el. Égbekiáltónak nevezzük az egészen nagy bűnöket, mert azok olyan nagyok, hogy szinte kiáltanak, ez a kiáltásuk egészen az égbe hallatszik, és azt kiáltják, hogy a jó Isten álljon bosszút miattuk azon, aki elkövette. Kain bűne is ilyen nagy volt, és azért is büntette meg őt Isten átkokkal, vagyis rossz sorssal. Kain ekkor kétségbeesetten azt mondotta: „Gonoszságom nagyobb, hogysem bocsánatot érdemeljek.” Kain ekkor kétségbeesett, azaz nem bízott többé abban, hogy Isten megbocsát neki és megsegíti őt. Nem is bírta ki többé otthon, szüleinél és testvéreinél, félt tőlük, és szégyelte magát. Azért elment és elbujdosott. A jó Isten pedig jelt tett az arcára, hogy az emberek megismerjék, és elkerüljék.

Az emberek lassankint elszaporodtak, vagyis sokan lettek, de nagyon rosszak is lettek, mégpedig azért, mert Ádám és Éva bűne, vagyis az eredeti bűn mindegyikükre átszármazott, és azért valamennyiüknek az értelme is elhomályosodott, meg az akarata is rosszra hajló lett. Így történt az Ádám és Éva fiaival, azután fiaiknak a fiaival, majd azoknak a fiaival, tehát az összes későbbi emberekkel, röviden azt mondjuk, hogy az összes előzők összes utódaival. Csak egy ember, Noé és családja maradt jó, habár az eredeti bűn rájuk is átszállott. De ők jók akartak maradni, míg a többi nem akart. — Isten akkor megparancsolta Noénak, hogy fából igen-igen nagy hajót, azt mondjuk bárkát építsen magának, mert Isten vízőzön, vagyis óriási nagy árvíz által el akarja pusztítani a gonosz embereket. Noé elkezdte építeni a

nagy bárkát, vagyis a nagy fahajót. Az emberek látták, hogy mit csinál, meg is kérdezték tőle. Noé meg is mondotta nekik, hogy azért építi a nagy bárkát, mert vízözön lesz, ha ők meg nem javulnak, de az emberek nem hittek neki, és nem javultak meg. A jó Isten százhusz évig várt, hogy az emberek megjavuljanak, de nem javultak meg. Noé ezalatt elkészítette a bárkát. Mikor a százhusz év eltelt, Noé és felesége, Noé fiai és azok feleségei is bementek a bárkába, és magukkal vittek mindenféle állatot, és azok számára eleséget is, úgy amint azt Isten megparancsolta. Ezután elkezdett esni az eső, és negyven nap és negyven éjjel esett, és óriási nagy árvíz lett a földön. A víz mindent elöntött, és magasabb volt, mint a hegyek. Az emberek és az állatok mind megfulladtak, csak Noé, meg családja, meg azok az állatok, melyek vele voltak a bárkában, maradtak életben. Mikor a víz leapadt és felszáradt, Noé kiszállott a bárkából, oltárt épített, és áldozatot tett reá. A jó Istennek tetszett az áldozat, és Isten megígérte Noénak, hogy többé nem lesz vízözön. Isten ekkor szövetséget kötött az emberekkel. Isten ígéretének, vagyis szövetségének a jele pedig a szivárvány. Azért, ha szivárványt látunk, jusson eszünkbe, amit a jó Isten Noénak ígért, vagyis, hogy nem lesz többé vízözön.

Noé utódai egy idő múlva megint igen sokan lettek, és megint elomlottak, de még mind egy nyelven beszéltek. Egyszer azután nagy várost akartak maguknak építeni, és abban — hogy híresek legyenek — egy olyan magas tornyot, mely a felhőkig ér. De a jó Isten megszegyenítette büszkeségüket, vagyis megalázta kevelységüket azáltal, hogy megzavarta a nyelvüket. Erre ahányan voltak, annyiféleképen kezdtek beszélni, és egyik sem értette a másik (nyelvét) szavát. Így azután már nem bírtak együtt dolgozni, és abba kellett a torony építését hagyni. Azt a helyet pedig, ahol ezt történt, Bábelnek, azaz zavarodásnak nevezték el. Az emberek ezután mindenfelé elszéledtek a földön, és miután széjjelmentek a világon, lassan elfelejtették az igazi Istent, és Isten helyett teremtményeket, vagyis a napot, holdat, állatokat, vagy kőből, fából faragott szobrokat, azt mondjuk, bálványokat imádtak, és azért pogányok lettek.

Ezután a bibliai képeket szemléltetjük, és ezzel kapcsolatban kikérdezzük az elmondottakat.

II. Kifejtés. 1.—4. Elolvastatjuk a biblia szövegét, és szómagyarázatokat fűzünk hozzá. — *Első fiaik:* legidősebb fiaik ... *Földműves:* Mit csinál a földműves? Ezt csinálta Kain is. *Pásztor:* Mit csinál a pásztor? Ezt csinálta Abel is. *Áldozat:* Miért mutatták be Istennek az áldozatot? (L. az előterjesztésben megadott magyarázatot.) Hogyan mutatták be az áldozatot? (Elmondatjuk a képről.) *A föld terméséből:* ami a földben terem. Mi terem ott? Répa, retek stb. *Irigykedett:* Emlékeztek még? A gonoszlélek is irigykedett az ősszülőkre a Paradicsomkertben.

Kicsoda irígy? Irígy az, aki szomorkodik, ha másnak valami sikerül, vagy ha másnak jó dolga van, — vagy az is irígy, aki örül annak, ha másnak baja van. Az irigység főbűn. *Öcséd vére fölkiáltott hozzám:* Milyen bűnt követett el Kain? A hányadik parancs ellen van ez? A gyilkosság igen nagy bűn, akkora, hogy majdnem az égbe kiált. Azért azt égbekiáltó bűnnek is nevezzük. — *Átkozott leszel:* Isten a kígyót is megátkozta a Paradicsomkertben. Akit Isten megátkoz, annak azután rossz sorsa lesz. *Kétségbeesetten:* Arról mondjuk, hogy kétségbeesik, aki nem bízik abban, hogy Isten megbocsát neki és megsegíti őt. *Isten megjelölte:* jelet tett Kain arcára. (Hogyha a parancsolatokról szóló részt már átvettük, átismételjük az V. parancsnál tanult kérdéseket, és az első parancsolatból a 149. és 150. kérdést a reményről és a remény elleni bűnökről.)

2.—5. *Bárka:* nagy fahajó. *Vízözön:* igen nagy árvíz. Hányszor volt a világon vízözön? *Oltárt épített:* úgy, amint Kain és Abel. *Szivárvány:* Ki látott már szivárványt? Hol látni azt? és rendszerint mikor? Milyen a szivárvány? És mire emlékeztet minket? — Azután egy kis megbeszélést tartunk Noéről: Noéra is átszármazott az eredeti bűn, az ő akarata is rosszra hajló volt, mégis jó maradt! Miért? Mert jó *akart* maradni. Aki *akar*, az mindig le bírja győzni rosszra hajló természetét.

3.—7. *Utód:* Ti kinek vagytok az utódai? Kik voltak Noé utódai? Noé fiai, azután ezek fiai stb. *Elbizakodtak hatalmukban:* igen erősnek gondolták magukat. Azt hitték, hogy ők már mindent meg bírnak tenni. *Kevélyen:* annyi, mint büszkén. *Tegyük híressé nevünket:* azt akarták, hogy őket mindenki emlegesse és csodálkozzék rajtuk, hogy mekkora tornyot bírtak építeni, és ezért dicsérjék őket. *Megalázta kevélységüket:* a jó Isten megszégyenítette őket, aki pedig magát szégyenli, az már nem büszke, az már nem kevély. A büszkeség vagy a kevélység a legelső főbűn, a legcsúnyább bűn, azért aki ilyen, azt a jó Isten előbb-utóbb megalázza, vagyis megszégyeníti. — *Megzavarta nyelvüket:* addig mindannyian ugyanazt a nyelvet beszélték, és azért megértették egymást, most összezavarta Isten a beszédjüket, és mindegyik más nyelven beszélt, és azért nem értették már egymást. — *Bálványokat:* Mit nevezünk bálványnak? (Az imádott teremtményt.) Milyen bálványokat imádtak? Aki bálványt imád, az pogány. Kit nevezünk bálványimádónak? (157. kérdés.)

(Hogyha a parancsolatokról szóló részt már átvettük, átismételjük az Isten imadásáról szóló kérdéseket, és esetleg a szentek tiszteletéről szóló részt is.) (Kat. 154.—164.)

Összefoglaló ismétlés helyett egyes jobb tanulókkal elmondjuk a most tanult részeket.

III. Alkalmazás. Mi volt a legcsúnyább mindabból, amit ma tanultunk? Kain bűne! Úgy van! Az égbekiáltó bűn volt. Kain megölte öccsét. Kain mérges fiú volt, és nem tanulta meg, hogy

haragjának parancsoljon. Aki pedig nem tanulja meg, hogy haragjának parancsoljon, az mindig mérgesebb lesz, egyszer aztán olyan mérgessé lehet, hogy haragjában valakit agyonüt, talán éppen az öccsét, mint Kain is, vagy még az édesapját is. — Aki pedig ilyet tesz, az igen-igen nagy bűnt követ el, az égbekiáltó bűnt követ el.

Theophil igazi magyar fiú volt, és beteges sem volt, és gyámoltalan sem volt, azért volt őbenne is egy jókora csomó méreg. Amíg kicsike volt, óvodás, addig bizony nemigen bírt parancsolni a mérgének. Egyszer például kis ásóval és kapával az óvoda udvarán a homokban várat épített magának. A vár már majdnem kész volt, csak éppen a tornyára kellett volna még a zászló. Júdás is óvodás volt akkor, ő is ott játszott, és irigy szemmel nézte Theophil homokvárát. Mikor Theophil elszaladt, hogy az óvodából egy kis színes papírzászlót hozzon és a homokvár tornyára tűzze, Júdás odament, és Theophil várat széjjel-rúgta. Éppen az utolsó várfalat rúgta széjjel, midőn Theophil visszajött. Mikor Theophil látta, hogy Júdás mit tett, előtötte a méreg. Egy pillanatig egy szót sem szólt. Azután felkapta a kis ásót, — és ha az óvónéni Theophilt hirtelen el nem rántja, a kis ásóval fejbeverte volna Júdást. Az ám! Theophil méregzsák volt! És ha nem igyekezett volna magát legyőzni, ki tudja, nem gyilkos lett volna-e később belőle.

Mikor az óvónéni Theophilt elrántotta, Theophil nagyon sírt, és toporzékolt lábaival. Hogy ő bizony megöli a Júdást. Agyonveri, mert elrontotta az ő várát. De az óvónéni magához vonta Theophilt, és mikor megint leült a székébe, elővette a zsebéből a keresztjét és megmutatta Theophilnak. Lásd az Úr Jézust a rossz emberek felszögezték a keresztre, és ő nem ütött vissza, hanem megbocsátott nekik, és még imádkozott is értük. Látod, Jézus kedvéért bocsáss meg szépen te is Júdásnak.

Theophil figyelmesen hallgatta az óvónéni szavait. Azután már nem sírt. Azután nézte a keresztet.

— Megbocsátasz? — kérdezte az óvónéni.

Theophil nem felelt. De az óvónéni szépen kérte, az Úr Jézus kedvéért.

— Jó! — mondotta végre Theophil — megbocsátok Júdásnak, de majd csak holnap.

— Jó, majd csak holnap, — de ma nem fogod őt bántani — beszélt lelkére az óvónéni. Ígérd meg szépen az Úr Jézusnak!

És Theophil megígérte. És ettől kezdve mindig igyekezett megbocsátani, és haragját legyőzni. — Eleinte még kicsit nehezen ment, de később Theophil egész kis hős lett. Halljátok csak!

Theophilnak egyszer névnapja volt, és szülei megengedték neki, hogy meghívja uzsonnára a barátait.

— Csak a Júdást, meg a Barabbást ne hívd meg, — mondotta neki az anyukája, — mert azok rossz fiúk.

— De édes jó anyukám, — könnyörgött Theophil — mikor

éppen Júdásnak van igazi futballja! Én majd vigyázok reá, hogy ne tegyen semmi rosszat.

— Hát jól van, nem bánom, — mondta Theophil mamája, — és így Theophil Júdást is meghívta.

Volt hátul Theophilék kertjében egy mező, azon akartak játszani, még az uzsonna előtt. Mindegyik párt azt akarta, hogy Theophil vele játsszon, — de mert nem bírtak megegyezni, és mert Theophilnek volt igazi bírósípjá, végre is úgy határozták, hogy Theophil legyen a bíró. — Az egyik párton Tamás volt a középcsatár, a másikon Júdás. Tamásék jobban játszottak, és már 3 góllal vezettek. Júdás pártja ekkor csalni kezdett. Lesállásból gólt lőttek Tamás pártjának. De Theophil jó bíró volt, és ezt nem ítélte meg. Erre Júdás egyik barátja, az, aki a lesállásból a gólt lőtte, odament Theophilhoz és arcul ütötte. Theophilnek arca piros lett, mint a paprika, de egy szót sem szólt. Legyőzte magában a haragot. A keresztrefeszített Jézusra gondolt, azután sípolt. és középkedzéssel új játék kezdődött. Júdásék megint csaltak. A hátvéd kézzel fogta a labdát, amiért Theophil tizenegyest ítél. Tamás rúgta. Theophil kettőt sípolt: Gól! 4 : 0. Júdás barátja, aki az előbb megütötte Theophilt, újra odament hozzá, mellbe lökte, majd hirtelen újra megütötte és azt mondotta neki:

— Te számár vagy, és nem értesz a játékhöz. Ez érvénytelen gól volt!

Theophilt újra elöntötte a méreg, az arca újra piros lett, mint a paprika, és egyszerre érezte, hogy most baj lesz, mert ha az a fiú még egy szót szól, akkor már nem bírja magát tovább türtőztetni, vagyis legyőzni, és különben is ő sokkal erősebb. De megint a keresztrefeszített Jézusra gondolt és társainak azt mondotta:

— Ti csak játszatok szépen tovább, én inkább bemegyek az uzsonnát elkészíteni. És elment.

Társai pedig nekiestek annak a verekedő fiúnak, és ugyan-csak elkezdtek szidni, hogy ilyen illetlenül viselte magát, és úgy határoztak, hogy az ne jöjjön az uzsonnához. Mikor nem sokkal később Theophil barátainak kiáltott, hogy már jöhetnek, mert kész az uzsonna, mindannyian nagy örömmel jöttek, csak az az egy fiú maradt kint. De alig hogy leültek, észrevette Theophil, hogy az egyik hely üres.

— Hol van az a fiú? — kérdezte Theophil.

— Az rosszul viselte magát, az ne jöjjön ide! — kiabálták a többiek.

De Theophil azt válaszolta:

— Oh, én már megbocsátottam neki, csak jöjjön szépen ő is ide.

És kiment érte, és behívta, és jól meg is vendégelte.

Persze, hogy társai ezen és hasonló cselekedetei miatt igen sokra becsülték és nagyon szerették Theophilt. Mert ők tudták,

hogy Theophil nem azért nem verekszik, mert gyáva, vagy mert gyenge, hanem éppen azért, mert *nagyon* erős, és mindig le bírja saját magát győzni, és erejét csak arra használja, hogy másokat megvédjen, amikor bajban vannak, mert amint mondani szokta: „Az erős a gyengének mindig a védője, Atyám, jöjjön el a te országod.”

Szép volt?

Ki tudja Theophilt utánozni?

És ki fogja utánozni?

*

Leányiskolákban a bábeliek kevélységével kapcsolatban a hiúságról beszélhetünk. Philothea kis korában sokat nézegeti magát a tükörben, de azután egyszer egy képen a tövissel koronázott Jézus arcát látja, és ettől kezdve erősen küzd a hiúság ellen. Ruházatán mindig szándékosan hagy egy kis ártatlan rendetlenséget, és nem bánja, hogyha e miatt mások ki is nevetik. Így szerénnyé és alázatossá neveli magát.

2. ÓRA.

Ábrahám.

A) A biblia anyaga.

Megjegyzés. Az alábbi anyag a III. osztályban még túlságosan nehéz. A IV.-ben is csak év végén birkózhatunk meg vele. A gyermekek azonban nem sokat veszítenek, ha egészen elhagyjuk.

8. Ábrahám a választott nép törzsatyja.

Mikor a bálványimádás már Szem nemzetségét is megrontotta, akkor kiválasztotta Isten *Ábrahámot*, hogy ő legyen az Istenben hívők atyja. Ábrahám istenfélő ember volt. Isten így szólt hozzá: „Menj ki földedről és rokonságod közül és jöjj arra a földre, amelyet én mutatok neked. Nagy nemzet törzsatyjává teszek és megáldalak. *És tebenned nyer áldást a föld minden nemzetsége.*” Ábrahám feleségével, *Sárával*, testvérének fiával, *Lóttal* és embereivel *Kánán* földjére telepedett.

Kánán országa Ázsiában volt. Nevét Kám fiától, Kánántól vette. Később *Palesztína* lett a neve. Mint-hogy Isten megígérte azt a földet Ábrahám utódainak, azért az *ígéretföldjének* is nevezték. Termékeny földje miatt „tejjel-mézzel folyó ország” volt.

Isten azt akarta, hogy Ábrahám utódai egyedül őt imádják és a *Megváltóra előkészüljenek*; azért

Ábrahám utódait *Isten választott népének* hívták. Ábrahám a választott nép *pátriárkája*, vagyis törzsatyja.

9. Melkizedek áldozata.

Ábrahám és Lót igen gazdagok voltak; mind a kettőnek sok nyája és pásztora volt. Mikor a vidéken már nem volt elég legelő, veszekedés támadt a pásztorok között. A békeszerető Ábrahám azért mondotta Lótnak: „Kérlek, ne legyen veszekedés közöttünk; hiszen rokonok vagyunk. Az egész föld előtted van; ha balra megy, én jobbra tartok, ha te a jobbot választod, én balra megyek.” Lót tehát a *Jordán-folyó* melletti szép vidéket választotta magának és azután *Szodomában* telepedett le, Ábrahám pedig *Hebron* városához vonult.

Nemsokára ellenségeskedés támadt Szodoma királya és több idegen fejedelem között. Az ellenség legyőzte a szodomain királyt és magával vitte minden vagyonát. Lót is a foglyok között volt. Mikor Ábrahám ezt meghallotta, fölfegyverezte háromezernél több szolgáját, az ellenség után sietett és legyőzte azt. Ekkor megszabadította Lótot a többi fogollyal és egész vagyonukkal.

Miután Ábrahám visszatért, eléje ment *Melkizedek*, aki *Sálem* (Jeruzsálem) királya és a felséges Istennek papja volt, *kenyeret és bort* áldozott fel Istennek és megáldotta Ábrahámot.

11. Ábrahám áldozata.

Ábrahámnak fia *Izsák* volt. Ez sok örömet szerzett atyjának. Isten egykor próbára tette Ábrahámot és így szólt hozzá: „Vedd egyetlen fiadat és áldozd föl nekem.” Ábrahám Isten kedvéért kész volt ezt is megtenni és felment a helyre, amelyet Isten mutatott neki. Az égő áldozatra való fát Izsák vállára tette, maga pedig a tüzet és a kardot vitte. Ütközben kérdezte Izsák: „Atyám, itt a tűz és a fa; de hol van az áldozat?” Ábrahám azt felelte: „Fiam, az Isten majd szerez magának áldozatot.” Mikor a kijelölt helyre értek, oltárt épített Ábrahám, fölrakta a fát és rátette fiát. Már ki is nyújtotta kezét, hogy fiát föláldozza. De az Úr angyala egyszerre azt kiáltotta feléje, hogy ne bántsa a fiút. Ábrahám a közelben egy kost látott a bokorban fönnakadva. Ezt megfogta és föláldozta Istennek. Az Úr angyala pedig így szólt

Abrahámhoz: „Ezt mondja az Úr: Mivel ezt cselekedted és nem kedveztél egyetlen fiadnak érettem, megáldalak téged és megsokasítom ivadékokat, mint az ég csillagait és mint a fővényt, amely a tenger partján van; és *ivadékodban nyer áldást a föld minden nemzetsége.*” Isten ezzel megígérte Abrahámnak, hogy az ő nemzetségéből születik majd a *Megváltó*.

B) Az előforduló új nevek és fogalmak.

a) Szem, Sára, Lót, Kánán, Ázsia, Kám, Palesztina, Szodoma, Hebron, Melkizedek, Sále. (Az új neveket, melyekre *súlyt helyezünk*, a táblára írjuk az előterjesztés folyamán. Így talán: Kánán, Palesztina, Melkizedek, Abrahám és Ízsák, mely nevek már a II. osztályból ismereteseek, úgyszintén a Jordán-folyó és Jeruzsálem neve is.)

b) Istenben hívők atyja, törzsatyja, nemzetség, tejjemézzel folyó, választott nép, pátriárka, ivadék, fővény.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. A bábéli nyelvzavarodás után, mint tudjuk, az emberek az egész földön elszéledtek és pogányok lettek, vagyis bálványokat imádtak Isten helyett. Legtovább maradtak jók Noé legidősebb fiának, Szem-nek az utódai. De a sok rossz példa lassacskán ezeket is megrontotta, és ekkor Szem utódai, vagyis Szem nemzetsége is bálványokat kezdett imádni. Csak kevés ember maradt még jó, vagyis olyan, aki nem imádott bálványokat, hanem csak az Istent, és e között a kevés jó ember között volt egy igen jó ember, akinek Abrahám volt a neve.

Célkitűzés: Ma Abrahámról, vagyis erről a jó emberről fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Mikor a jó Isten látta, hogy az összes emberek újra rosszak lettek, másodszor nem pusztíthatta el őket vízőzönnel, mivel azt már megígérte Noénak, másképen kellett tehát gondoskodnia róla, hogy a földön jók is legyenek, vagyis olyanok, akik nem bálványokat, hanem az igazi Istent imádják. Abrahám még jó ember volt, de ha ott maradt volna rokonai és barátai között, akik már rosszak voltak, Abrahám is elromlott volna. Azért azt mondta neki az Isten: „Menj ki a házadból, és rokonságod közül, és jöjj arra a vidékre, amelyet én mutatok neked. Mert majd nagy nemzet törzsatyjává teszek, és megáldalak. És te benned megáldatik a föld minden népe.” Abrahám engedelmeskedett a jó Istennek, és feleségével, Sárával és testvérének fiával, Lóttal, aki még szintén jó volt, és a szolgálóival kiköltözött hazájából, és arra a vidékre ment, amelyet a jó Isten mutatott neki. Az a vidék pedig Kánán országa volt. Kánán Ázsiában fekszik. Ázsiának nevezzük az egész világot, vagy más-

szóval a földgömb egy nagy részét. Tehát Kánán, vagyis az az ország, amelyet Isten Ábrahámnak ígért, Ázsiában feküdt. Később Palesztínának nevezték el. Ma is ez a neve. De ennek az országnak több más neve is volt. Azért, mert a jó Isten ezt Ábrahámnak odaigérte, *Igéret-földjének* is nevezték. Azért, mert nagyon termékeny volt a földje, *tejjel-mézzel* folyó országnak is nevezték. És mert később ebben az országban élt az Úr Jézus, aki ezt az országot életével megszentelte, mi katolikusok mostanában legtöbbször *Szentföldnek* nevezzük. Isten tehát azt akarta, hogy Ábrahám ide, ebbe az országba jöjjön lakni, és hogy Ábrahám utódai ebben az országban nagyon elszaporodjanak, hogy nagy nép, nagy nemzet, vagy nemzetség, a zsidó nép legyen belőlük. Azért mondotta Isten Ábrahámnak, hogy nagy nemzet törzsatyjává teszek.

Ábrahám utódai igazán elszaporodtak, nagyon sokan lettek, és nagy nép, a zsidó nép lett belőlük. Vagyis minden zsidó Ábrahámtól származik, és ezért Ábrahám a zsidók törzsatyja vagy másszóval pátriárkája. Isten tehát azt akarta, hogy Ábrahám utódai, a zsidók Kánánban, vagy Palesztínában éljenek, és csak Őt, az igazi Istent imádják. Vagyis, Isten a zsidó népet választotta ki, hogy jó maradjon, hogy azt a bálványimádás el ne rontsa, és azért a zsidó népet, vagyis Ábrahám utódjait, Isten választott népének is szoktuk nevezni. — De Isten még azt is akarta, hogy a zsidók az Úr Jézusra, a Megváltóra várjanak, az Ő eljövetelére előkészüljenek. Ezért mondotta Isten Ábrahámnak: „És tebenned nyer áldást a föld minden népe!” A jó Isten ígérete be is teljesedett, mert az Úr Jézus, aki szintén Ábrahám utóda volt, minden nép számára áldást, vagyis jó sorsot hozott; ez a jó sors pedig a katolikus vallás, és a halál után a mennyország.

Ábrahám, és testvérének a fia, vagyis Lót, igen gazdagok voltak. Mindkettőnek sok nyája és pásztora volt. Mikor azon a vidéken már nem volt elég legelőjük, veszekedni kezdtek Ábrahám és Lót pásztorai. De Ábrahám igen békeszerető ember volt, és azért azt mondotta Lótnak: „Kérlek, ne legyen veszekedés közöttünk; hiszen rokonok vagyunk. Az egész föld előtted van, itt van ez az egész nagy ország. Nekünk nem kell egy helyen lakni. Ha te balfelé mész, akkor én elmegyek jobbra, de ha te választod magadnak a jobbra eső vidéket, akkor én fogok balfelé menni.” — Lót ekkor a szebbik vidéket választotta magának, és a Jordán folyó mellé költözött, ott pedig egy Szodoma nevű városban telepedett le. Ábrahám ellenben Hebronba, egy messze fekvő másik városba ment lakni. — Nemsokára háború, vagyis ellenségeskedés támadt Szodoma királya, és több szomszédos király között. Az ellenség erősebb volt, és Szodoma királyát legyőzte, elfogta és fogságba vitte. Azonkívül elrabolta minden vagyonát is, és még sok más hadifoglyot is magával vitt. Lót is fogságba esett. Mikor Ábrahám ezt meghallotta, felfegyverezte

szolgáit, — háromszáznál több volt neki — ezekkel az ellenség után sietett, és azt legyőzte. Ekkor kiszabadult Lót és a többi fogoly is a fogságból, és még a vagyonukat is visszakapták.

Mikor Ábrahám a csatából visszatért, eléje ment Melkizedek, aki egy városnak, melyet Salemnek vagy később Jeruzsálemnek neveztek, volt a királya és e mellett az igazi Istennek papja is volt. Mikor Melkizedek Ábrahámmal találkozott, Istennek, hálából a győzelemért kenyeret és bort áldozott fel, és Ábrahámot megáldotta.

Ábrahámnak sok szolgája, de csak egy fia volt, akit nagyon szeretett, mert az sok örömet szerzett atyjának. Ennek a fiúnak a neve Izsák volt. A jó Isten egykor próbára tette Ábrahámot. Ki akarta próbálni, hogy milyen engedelmes. Azért azt mondta neki: „Vedd egyetlen fiadat és áldozd föl nekem.” Ábrahám a jó Isten kedvéért kész volt még a fiát is feláldozni, és felment arra a hegyre, melyet Isten mutatott neki. Az égő áldozathoz szükséges fát Izsák vállára tette, maga pedig a tüzet és a kardot vitte. Régen nem volt olyan könnyű tüzet csinálni, mint ma, azért vitt magával Ábrahám egy edényben tüzet is. Útközben kérdezte Izsák, aki nem tudta, hogy mi fog történni: „Atyám, itt a tűz és a fa, de hol van az áldozat, vagyis az, amit feláldozni, Istennek elégetni akarunk?” Ábrahám pedig csak azt felelte, hogy majd gondoskodik a jó Isten áldozatról. — Mikor arra a helyre értek, amelyet a jó Isten Ábrahámnak mondott, Ábrahám oltárt épített azokból a kövekből, amelyek ott szanaszét hevertek, és föltette az oltárra a fát, azután a fiát. Már ki is nyújtotta kezét, hogy kardjával fiát megölje, mikor a jó Isten egy angyalt küldött oda, aki rákiáltott Ábrahámra, hogy ne bántsa a fiát, mert Isten csak az engedelmességét akarta kipróbálni. Azért pedig, amiért ilyen engedelmes volt, hogy Isten kedvéért még egyetlen szeretett fiát is képes lett volna feláldozni, azt üzenete neki Isten az angyal által, hogy meg fogja őt áldani, és olyan sok utóda, vagy más szóval ivadéka lesz, mint ahány csillag látszik az égen, és mint amennyi homok, vagy más szóval fővény van a tenger partján. Azonkívül egyik utóda, vagy más szóval nemzetségre áldást fog hozni. — Vagyis a jó Isten újra megígérte Ábrahámnak, hogy a Megváltó az ő utóda lesz, vagyis, hogy az ő nemzetségéből fog születni. — Ábrahám akkor fia helyett egy kost áldozott föl Istennek, mely ott a közelben szarvánál fogva egy bokorban fönnaadt.

A bibliai képek szemléltetése, és ezzel kapcsolatban visszakerdezés.

II. Kifejtés. 1.—8. A biblia szövegét elolvastatjuk, és közben szómagyarázatokat fűzünk hozzá. — *Bálványimádás:* már tudni kell, hogy az mi. *Szem:* Noé legidősebb fiának a neve. *Nemzetség-nek* nevezzük valaki utódait. *Az Istenben hívők atyja:* Isten azt akarta, hogy azok a jó emberek, akik az igaz

Istent imádják, (és nem bálványokat) Ábrahám utódai legyenek, vagyis, hogy Ábrahám legyen ezeknek a törzsatyja, vagy más szóval pátriárkája. *Istenfélő*: aki azért nem rossz, mert fél Istentől, Isten büntetésétől. Ilyen ember csak az lehet, aki hiszi, hogy Isten van. — *Földedről*: abból az országból, ahol most lakol. *A földre, amelyet* stb. Ez a föld Kánán országa volt. *Nagy nemzet* stb. igen sok utódod, nagy nemzetséged lesz. *Megáldalak*: jó sorsot adok neked. *És tebenned nyer áldást* stb. ez azt jelenti, hogy Ábrahám egyik ivadéka a földön élő minden népnek áldást fog hozni. Ki volt ez? *Azsia*: az egész világ egy része. — *Nevét Kám fiától* stb. Ez az egész mondat csak memóriaterhelés, legjobb, ha észrevétlenül átsiklunk rajta. Kám, Noé második fiának a neve, — csak a VI. osztályban fordul elő még egyszer! — *Palesztina*: vagyis az az ország, melyben az Úr Jézus élt. Ebben az országban van Názáret, Betlehem, Jeruzsálem, Naim és Kána. Mi katolikusok legtöbbször Szentföldnek nevezzük ezt az országot. *Megváltóra előkészüljenek*: Isten a Megváltót először Ádámnak és Évának ígérte meg. Mely szavakkal? Ki tudja? (Ellenkezést vetek . . . stb.) De mivel az emberek a jó Istent is elfelejtették, és bálványokat imádtak, a Megváltóról is megfeledkeztek, és már nem várták, hogy eljöjjön, már nem készültek rá. Mi is, ha valakit nagyon várunk, akkor készülünk rá. Isten azt akarta, hogy a zsidók, vagyis Ábrahám ivadékai ne felejtsek el a Megváltót, hanem várják, és eljövételére készüljenek elő.

2.—9. *A vidéken*: Kánán azon a részén, ahol akkor laktak. *Az egész föld előtted van*: Egész Kánán, vagyis az egész ország. *Fejedelem*: az olyan királyt, akinek csak kis országa van, fejedelemnek szoktuk nevezni. — *Sálem (Jeruzsálem)*: Mikor Ábrahám élt, akkor még csak Sálem volt ennek a városnak a neve, de mikor az Úr Jézus élt, akkor azt már Jeruzsálemnek hívták. Azért van Sálem után Jeruzsálem zárjelbe téve. Ez a két név tehát csak egy várost jelent. *A felséges Istennek*: nem valami bálványnak, hanem az igazi Istennek, a felséges Istennek volt a papja. — *Melkizedek kenyeret és bort*: áldozott fel. Ezt jól jegyezzük meg magunknak, erről ma még tanulunk valamit.

3.—11. *Próbára tette*: Isten kipróbálta Ábrahám engedelmességét. *Kinyújtotta kezét*: hogy a kardot fiába beleszúrja. *Az Úr angyala*: Isten angyala. Isten küldötte oda az angyalt. *Nem kedveztél*: miattam még egyetlen fiadat sem kímélte volna meg, akít pedig olyan nagyon szeretsz. Kedvezni annyi, mint megkímélni, nem bántani. *Fövény*: homok. — A többi már mind eléggé ismeretes kell hogy legyen, és azért inkább visszakerdezésnek, mint magyarázatnak képezheti tárgyát.

4. — A szentmise.

a) Ábrahámnak egyetlen fia volt Izsák. A mennyei Atyának is csak egyetlen fia van. Kicsoda Istennek az egyszülött Fia? Úgy van. Jézus Krisztus. (62. kérdés.) Ábrahám Isten kedvéért nem kedvezett, vagyis nem kímélte volna egyetlen fiát sem; —

Isten az emberek kedvéért sem kímélte egyetlen fiát, hanem feláldozta őt a kereszten. Izsák nem halt meg, mert Isten nem engedte meg, hogy Ábrahám megölje őt. De Jézus meghalt a kereszten, mert Isten megengedte, hogy Jézust megöljék. Látjátok, Izsák hasonlít az Úr Jézushoz, amint a kép is hasonlít ahhoz, akinek a képe. De mert Izsák sok száz évvel előbb élt, mint az Úr Jézus, azért azt mondjuk, hogy Izsák Jézus *előképe* volt.

b) Mikor Jézust a keresztre feszítették, kezéből és lábából kifolyt a vére. Mikor pedig a katona a lándzsával az oldalát átszúrta, akkor szívéből is kifolyt a vére. Vagyis, mikor Jézus a kereszten meghalt, akkor külön volt a teste és külön a vére.

Az utolsó vacsorán Jézus átváltoztatta a kenyeret az Ő testévé, a bort pedig az Ő szent vérévé. Tehát az utolsó vacsorán is külön volt az Úr Jézus teste, és külön volt az Ő szent vére, éppen úgy, mint akkor, a Kálvárián. Mikor misézünk, akkor is kenyér és bor van az oltáron, de az átváltozás után a kenyérnek és a bornak csak *a külső színe* marad ott, valóságban pedig az Úr Jézus szent teste és vére, a kenyér és bor külső színe alatt. Tehát a szentmisében is külön van az Úr Jézus szent teste, és külön van az Ő szent vére, egészen úgy, mint akkor a Kálvárián, vagy az utolsó vacsorán. Vagyis, amit az Úr Jézus az utolsó vacsorán tett, mikor a kenyeret és a bort átváltoztatta az Ő szent testévé és vérévé, és ami ma is a szentmisében az oltáron történik, az egészen olyan, mint az, ami a Kálvárián akkor történt, amikor Jézust ott felfeszítették, vagyis amikor Ő saját életét érettünk feláldozta. Az ám! *Az utolsó vacsorán is, meg a szentmisében is igazi áldozatot mutat be az Úr Jézus a mennyei Atyjának, egészen úgy, mint akkor, a Kálvárián, csakhogy a kenyér és bor külső színe alatt.*

— Ma is tanultunk valakiről, aki Istennek kenyeret és bort áldozott? Ki volt az? Úgy van: Melkizedek. És amint Izsák hasonlít valamiben Jézushoz, Melkizedek is hasonlít hozzá. Miben hasonlít? Vagyis Melkizedek is előképe az Úr Jézusnak. — (A kifejtésnek ezt a 4. pontját azonban, csak akkor adhatjuk érdemlegesen elő, ha ezzel az anyaggal a IV. osztályban foglalkozunk, mert akkor a III. osztályból a szükséges újszövetségi bibliai részek, és a katekizmusból a megfelelő kérdések is ismereteseek már.)

Összefoglaló ismétlésképpen jobb tanulókkal elmondhatjuk a most tanult részeket.

III. Alkalmazás. Kain és Abel áldozatot mutatott be, Noé áldozatot mutatott be, Melkizedek áldozatot mutatott be, Ábrahám áldozatot mutatott be — és mi? Mi nem bírnak áldozatot bemutatni? Pedig semmivel sem lehet Istent olyan jól imádni, mint éppen az áldozattal! Theophilnak is, mikor még III. osztályos volt, sokszor fúrta ez a dolog az oldalát. Nem is bírta ki sokáig, és egyszer hittanóra után megkérdezte a tisztelendő urat,

hogy miért nem építünk mi is olyan oltárt, mint Kain és Ábel, és miért nem áldozunk fel mi is valamit Istennek? Ez azért van, mondotta neki a tisztelendő úr, mert amióta az Úr Jézus a kereszten feláldozta magát érettünk, azóta Istennek az égő áldozatok már nem tetszenek. És mert az egész világon semmi sem tetszik a mennyei Atyának annyira, mint az ő egyszülött fia, Jézus Krisztus, azért akármit is áldoznánk fel neki, az nem tetszene annyira, mint amikor Jézus magát feláldozta.

— De tisztelendő úr kérem, az régen volt, és csak egyszer volt! — válaszolta Theophil.

— Éppen azért gondoskodott róla a jó Jézus, hogy a keresztáldozat mindennap megismétlődjön, és minden katolikus templomban megismétlődjön, és annyszor megismétlődjön, ahányszor abban miséznek — felelte Theophilnak a tisztelendő úr. Látod, — folytatta a tisztelendő úr — az oltáron a kenyér és bor külső színe alatt az Úr Jézus olyan, mintha halott volna, mintha fel volna áldozva, vagyis a szentmise igazi áldozat. A szentmise a mi áldozatunk, és az a jó Istennek sokkal jobban tetszik, mint Kain és Ábel, Noé és Melkizedek és Ábrahám áldozata.

— De tisztelendő úr kérem, — mondotta Theophil — a szentmiseáldozatot csak a pap mutatja be, de én is szeretnék Istennek valamit feláldozni.

— Oh nem, a szentmiseáldozatot nem a pap mutatja be, hanem az Úr Jézus — válaszolta a tisztelendő úr. — Nem a pap hal meg az oltáron, hanem az Úr Jézus lesz olyan, mintha újra meghalt volna. Vagyis a szentmisében ugyanaz történik, ami a Kálvárián történt! A pap csak segédkezik ebben az Úr Jézusnak.

— Oh! ... csodálkozott Theophil. És aki a szentmisén jelen van, az éppen olyan, mintha a Kálvárián lett volna? — kérdezte.

— Igen, bizony az olyan!

— Oh! Akkor a templomban mise alatt nagyon illedelmesnek kell ám lenni!

— Igen bizony, mert a szentmise nagyon szent dolog!

— És kikért áldozza fel magát az Úr Jézus a szentmisében? — kérdezte Theophil.

— Mindazokért, akik a szentmisét meghallgatják, és még az egész Anyaszentegyházért is.

— Oh! ... Akkor sokszor kell a szentmisére menni! — mondotta Theophil.

— Bizony igen, akik a jó Istent nagyon, a legjobban akarják imádni, azok a templomba mennek szentmisét hallgatni.

— És a szentmisének melyik részében áldozza fel magát az Úr Jézus? — kérdezte tovább Theophil.

— A szentmise legszebb részében, amikor a templomban minden csendes, amikor az orgona is elhallgat, csak a ministráns

csenget, hogy a hívek letérdeljenek és imádják Jézust a felmutatott Oltáriszentségben.

— Oh! ... csodálkozott Theophil, azután elhallgatott. — Gondolkozott. — Egy kis idő múlva megszólalt és csendesen azt mondta:

— Tisztelendő úr kérem, én nagyon szeretnék ministrálni.

— Ez a legszebb kívánság, — válaszolta neki a tisztelendő úr — mert a legszebb, amit egy fiú tehet, a ministrálás. De ha ministrálni akarsz, akkor meg kell ám tanulni a ministrációt, ez pedig latinul van!

— Meg fogom tanulni, — mondotta Theophil. És Theophil igazi fiú volt, amit pedig az igazi fiú meg akar csinálni, azt meg is csinálja. — Nem igaz? De igaz! És Theophil megtanulta a ministrációt. És attól kezdve minden vasárnap ministrált. És az emberek a templomban, meg az angyalok az égből is nagy örömmel nézték, amint szépen összetett kezekkel, földresütött szemekkel a kis piros ministráns ruhában az oltárnál szolgált, de legtöbb öröme volt benne az Úr Jézusnak, meg Theophilnak magának is.

Hogyan fogunk ezentúl a szentmisén viselkedni?

És miért?

*

Leányiskolákban az alkalmazást a ministrációs rész kihagyásával, mint Philothea beszélgetését adjuk elő.

3. ÓRA.

Egyiptomi József. I.

A) A biblia anyaga.

12. Ézsau és Jákob.

Ábrahám halála után Izsák volt a pátriárka. Izsáknak és feleségének, Rebekkának, két fia volt: *Ézsau* és *Jákob*. Ézsau, az elsőszülött, vadászattal foglalkozott, Jákob pedig csendes pásztorkodással. Izsák jobban kedvelte Ézsaut, Rebekka ellenben Jákobot, mert Isten kinyilatkoztatta neki, hogy ez Ézsau fölött elsőséget fog nyerni.

14. Jákob fiai.

Jákobnak tizenkét fia volt. A pátriárka mindnyájuk között *Józsefet* szerette legjobban és szép, tarka köntöst adott neki. A testvérek azért irigykedtek és haragudtak rá. Egyik nap azt álmodta József, hogy kénéket kötöttek a szántóföldön. Az ő kénéje egyenesen állott, a testvérek kénéi pedig földig meg-

hajoltak az övé előtt. Mikor József ezt elbeszélte, azt mondták a testvérek: „Talán még királyunk lesz-e és uralkodni fogsz rajtunk?” Azóta még jobban haragudtak rá.

A pátriárka egykor elküldötte Józsefet testvérei után, akik a nyájakkal eltávoztak. A testvérek akkor egy régi vízverembe vetették, később pedig szívtelenül eladták idegen kereskedőknek húsz ezüstpénzen. József köntösét egy megölt gödölye vérébe mártották és elküldötték atyjuknak. Jákob azt mondotta: „Ez fiam köntöse; bizonyosan vadállat szaggatta őt szét.” Azután sokáig siratta fiát.

15. Isten fölmagasztalja Józsefet.

A kereskedők *Egyiptomba* vitték Józsefet és eladták *Fáraó*, az egyiptomi király, udvari tisztjének, *Putifárnak*. Ez észrevette, hogy József istenfélő ember és rábízta háza vezetését. De József erényessége nem volt biztonságban Putifár gonosz felesége miatt. Az asszony megrágalmazta Józsefet és Putifár börtönbe vetette őt.

Isten a börtönben sem hagyta el Józsefet. Egy alkalommal két más fogoly, a király főpohárnoka és a sütők főtisztje, elbeszélte neki álmát. József akkor Isten segítségével előremondotta, hogy a főpohárnok három nap múlva visszakapja hivatalát, a másikat pedig kivégzik. A jövődőlés beteljesedett. József kérte a főpohárnokot, hogy emlékezzék meg róla Fáraó előtt, mert ártatlanul vetették a börtönbe; de a főpohárnok megfélemedezett róla.

Két esztendő múlva Fáraó azt álmodta, hogy a Nilus folyóból hét kövér tehén jött fel és ezek után hét sovány tehén. A sovány tehenek elnyelték a kövéreket. Azután hét telt kalász nőtt egy száron és hét üres kalász; az üresek ismét elnyelték a telt kalászokat. Miután felébredt, hívatta az álomfejtőket és elbeszélte nekik az álmot, de senki sem fejthette meg azt. Akkor megemlékezett a főpohárnok Józsefről és elmondotta a királynak, mikép fejtette meg neki és társának álmát. A király parancsára előhozták Józsefet a börtönből. József Isten segítségével úgy magyarázta Fáraó álmát, hogy Egyiptomban hét bőtermő esztendő lesz, azután pedig hét igen terméketlen esztendő fog következni. József azt tanácsolta a királynak, hogy válasszon bölcs és ügyes férfiút és tegye azt Egyiptom gondviselőjévé. Ez gyűjttesse csűrökbe a fölösleges termést a bőség idején, a hét inséges esz-

tendőre. Fáraó erre levette ujjáról a gyűrűt és József ujjára tette, azután felöltöztette bíborköntösbe, nyakába aranyláncot tett és őt rendelte egész Egyiptom kormányzójává.

B) Az előforduló új nevek és fogalmak.

- a) Ézsau, Jákob, Rebekka, Egyiptom, Fáraó, Putifár, Nilus.
- b) Elsőszülött, köntös, vízverem, gödölye, udvari tiszt, főpohárnok, a sütők főtisztje, álmofejtő, csűr, bíborköntös, kormányzó.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Miután Ábrahám nagyon öreg lett, meghalt és halála után minden vagyonát és hatalmát fia, Izsák örökölte. Ábrahám halála után tehát Izsák lett a pátriárka, vagyis a választott nép törzsatya. Izsáknak a feleségét Rebekkának hívták. Nekik két fiuk volt, Ézsau és Jákob. A családban az első gyermeket elsőszülöttnak nevezzük, mivel pedig Ézsau előbb született, mint Jákob, azért ő volt az elsőszülött. Ézsau vadász volt, Jákob pedig pásztor. Izsák jobban szerette Ézsaut, de mert Rebekkának a jó Isten megmondotta, hogy férjének, Izsáknak halála után Jákob lesz a pátriárka, azért Rebekka Jákobot szerette jobban. Amikor Izsák meghalt, tényleg Jákob lett a pátriárka. Jákobnak tizenkét fia volt, és mindannyi között Józsefet szerette legjobban.

Célkitűzés: Ma Józsefről fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Amint már mondtam, Jákob minden fia között legjobban szerette Józsefet, és azért szép tarka köntöst adott neki. A köntös az olyan kabátféle ruha... A testvérek ezért irigykedtek és haragudtak Józsefere. — Egyik napon azt álmodta József, hogy testvéreivel kévét kötöttek a szántóföldön. Az ő kévéje szépen, egyenesen állott, testvéreinek kévái pedig földig meghajoltak az ő kévéje előtt, éppen úgy, amint az alattvalók szoktak a királyuk előtt meghajolni. Mikor József ezt az álmot elbeszélte testvéreinek, azok mégjobban megharagudtak reá, és azt kérdezték tőle: „Azt hiszed talán, hogy még királyunk leszel, és uralkodni fogsz rajtunk?”

József testvérei egyszer a nyájaikkal messzire eltávoztak. A pátriárka, vagyis Jákob, akkor utánuk küldte Józsefet, hogy nézze meg, hogy mit csinálnak. Mikor a testvérek Józsefet jönni látták, elhatározták, hogy kitöltik rajta haragjukat. Azért, mikor József odaért, lehúzták róla a tarka köntöst, őt magát pedig egy régi vízverembe, vagyis egy kiszáradt kútba dobták. Kevéssel később kereskedők utaztak arra, akiknek Józsefet szívtelenül eladták hús ezüstpénzért, akárcsak valami jószágot. Azután megöltek egy gödölyét, vagyis egy kis kecskét, József tarka köntösét annak a vérébe mártották, és elküldötték Jákobnak. Mikor

Jákob a véres köntöst meglátta, mindjárt megismerte, hogy az Józsefé volt, és így szólt: „Ez a fiam köntöse, bizonyosan valamilyen vadállat szaggatta őt szét.” Azután sokáig siratta a fiát.

A kereskedők a szomszédos országba, Egyiptomba vitték Józsefet, és eladták Putifárnak, aki az egyiptomi király udvari testőrségének főtisztje volt. Putifár észrevette, hogy József is jó, vagyis erényes ember, aki nem lop, és nem csal, azért rábízta házának és jószágainak gondozását. Csakhogy József erényessége nem volt biztonságban Putifár gonosz felesége miatt, aki azt szerette volna, hogy József csalja meg az urát. De mert nem bírta Józsefet bűnre csábítani, megrágalmazta őt férje előtt. Putifár mindent elhitt feleségének, és Józsefet börtönbe vettette.

József tehát ártatlanul a börtönbe került, de a jó Isten nem hagyta el őt. Nem sokkal később a Fáraónak, vagyis az egyiptomi királynak két főembere került a börtönbe. Az egyik a sütők főtisztje, a másik pedig a főpohárnok volt. A Fáraónak a kastélyában ugyanis igen sokan laktak, mert sok hivatalnok, és sok cselédje volt, akik őt kiszolgálták, és részben elkísérték, hogyha valahová ment. Úgy mondjuk ezt röviden, hogy Fáraónak nagy volt az udvartartása, nagy volt az udvara. Ennek a sok népnek, ennek a nagy udvarnak, nem bírt egy szakács főzni, meg csak egy pék sütni: sok kellett. És a sok pék fölött volt egy, aki nekik parancsolt, a főpék, vagy másszóval: a sütők főtisztje. Hasonlóképpen sok bort is ittak a Fáraó udvarában, azért nem volt elég csak egy pincér, vagy pincemester, másszóval pohárnok, ebből is több kellett és aki ezek fölött állott, az volt a főpohárnok. Fáraó udvartartásához testőrök, vagyis katonák is tartoztak, és ezeknek a főtisztje Putifár volt. — Tehát, mint már mondtam, a sütők főtisztje és a főpohárnok is a börtönbe kerültek, és pedig éppen abba a börtönbe, amelyben József is volt. Történt, hogy egy éjszaka a sütők főtisztje és a főpohárnok is álmodtak. Reggel elbeszélték Józsefnek az álmukat, aki a jó Isten segítségével megmagyarázta nekik, hogy az álom mit jelent. A sütők főtisztjének az álma azt jelentette, hogy őt három nap mulva ki fogják végezni, a főpohárnok álma pedig azt, hogy ő három nap mulva ki fog szabadulni a börtönből, és vissza fogja kapni a hivatalát. Minden úgy is történt, amint József előre megmondotta, József ekkor megkérte a főpohárnokot, hogy ne feledkezzék meg róla, hanem mondja meg a Fáraónak, hogy őt ártatlanul vetették a börtönbe. Csakhogy a főpohárnoknak a király udvarában igen jól ment a dolga, és ezért megfeledkezett Józsefről.

Két év mulva a Fáraó is álmodott. Azt álmodta, hogy Egyiptom legnagyobb folyójából, a Nílusból hét kövér tehén jött föl, és ezek után hét sovány tehén. A sovány tehenek azután elnyelték, azaz felfalták a kövéreket. Kicsit később hét telt kalász nőtt egy száron, és egy másik száron hét üres kalász, az üresek ismét elnyelték a telt kalászokat. Mikor a Fáraó felébredt, tudni

szerette volna, hogy az álma mit jelent, azért előhívatta az álm-fejtőket, vagyis azokat az embereket, akik az álmok értelmét szokták megmondani. — El is mondotta nekik az álmát, de azok nem bírták megmondani, hogy az mit jelent. Ekkor eszébe jutott a főpohárnoknak József, és mindjárt el is beszélte a Fáraónak, hogy az a börtönben miképen fejtette meg az ő álmát. A Fáraó erre kihívatta Józsefet a börtönből, és József Isten segítségével meg is mondta a Fáraónak, hogy álma mit jelent. A hét kövér tehén, mondotta József, és a hét telt kalász: hét bőven termő esztendő jelent, a hét sovány tehén és a hét üres kalász pedig, hét terméketlen esztendőt. Vagyis ezután előbb hét bőven termő esztendő fog következni, és azok után hét terméketlen. Azért azt tanácsolta József a Fáraónak, hogy válasszon magának egy okos és ügyes férfit, és azt tegye meg Egyiptom kormányzójává, vagyis gondviselőjévé. Ez az ember pedig gyűjtse össze a felesleges gabonát a hét termékeny év alatt nagy csűrökbe, vagyis raktárakba, hogy a népnek a hét terméketlen esztendőben is legyen elég elesége. A Fáraónak nagyon megtetszett József tanácsa, azért lehúzta a maga ujjáról a gyűrűjét, és azt József ujjára tette, azután felöltöztette Józsefet királyi ruhába, vagyis bíborpiros köntösbe, a nyakába pedig aranyláncot akasztott, és Józsefet rendelte egész Egyiptom kormányzójává.

A hozzátartozó bibliai kép szemléltetése és azzal kapcsolatban visszakérdezés.

II. Kifejtés. Elolvastatjuk a biblia szövegét, és szómagyarázatokat fűzünk hozzá.

1.—12. *Pátriárka:* már tudjuk, hogy az mit jelent. Hogyan lett Izsák pátriárka? Örökölte Ábrahám után a törzsatya méltóságát. *Elsőszülött:* a szülők első gyermekét nevezzük így. *Kinyilatkoztatta:* megmondotta. — Kinyilatkoztatni annyit tesz, mint másnak olyant mondani, amit az nem tudhatna magától. — (L. 1. óra az ágazatokról.) *Ézsau fölött elsőséget fog nyerni:* hogy Izsák halála után nem az elsőszülött Ézsau, hanem a második fiú, vagyis Jákob lesz a pátriárka.

2.—14. *Köntös:* Mi az? Kabátféle ruha. *Kéve, szántóföld, kalász,* a beszéd- és értelemgyakorlatból ismert fogalmak. *Meghajoltak:* hajlongtak, amint az alattvalók vagy a szolgák uruk és királyuk előtt szoktak. *Vizverem:* kiszáradt kút. *Gödölye:* a kis kecskét hívjuk így. *Vadállat:* azon a vidéken akkor különféle vadállatok éltek: pl. medvék, és oroszlánok is. (Medve és oroszlán tanítványaink előtt esetleg már ismert állatok, de valószínűleg nem ismerik még a sakált, hiénát, stb. ezeket tehát ne említsük.)

3.—15. *Egyiptom:* egy nagy ország, mely Kánán szomszédságában van. *Udvari tiszt:* Fáraó udvartartásának, udvari népének volt a tisztje. — *Istenfélő:* aki jó és erényes, azt nevezzük így. *Háza vezetését:* házának és jószágainak a gondozását. *Meg-*

rágalmazta: olyan bünt fogott reá, amilyent József nem tett. (Ha a parancsolatokon már túl vannak tanítványaink, jó alkalmunk van a kat. 199. és 239. kérdését átismételni.) *Börtönbe vetette*: annyi, mint bezáratta. *Főpohárnok*: Fáraó udvartartása pincérei-nek, vagy pohárnokainak a feje; *a sütők főtisztje*: a sütőknél, vagyis a pékeknél ugyanaz. *Nilus*: Egyiptomban olyan folyó, mint Magyarországon a Duna. *Álomfejtő*: akik az álom jelentését akarták megmondani. (Kitérhetünk a babonára (kat. 156. kérdés), ha a parancsolatokat már átvettük.) *Bölcs*: annyi, mint okos, aki nem csinál ostobaságokat. *Gondviselő*: aki az országra fel-ügyel. *Csűr*: annyi, mint raktár vagy igen nagy éléskamra (spájz). *Inséges esztendő*: a terméketlen éveket nevezzük így. *Bíborköntös*: biborszínűnek nevezzük azt, ami olyan piros, mint a vér. Biborköntös annyi, mint vérpiros kabát. (Ha az ágazatokon már túl vagyunk, emlékeztünk az Úr Jézus biborköntösére.) *Kor-mányzó*: annyi, mint gondviselő, vagy helytartó (Pilátus!).

Összefoglaló ismétlésképen egyes jobb tanulókkal elmon-datjuk a tanultakat.

III. Alkalmazás. Kain irigykedett Ábelre, és azért meg-haragudott reá, és megölte őt. József testvérei is irigykedtek Józsefre, és igaz ugyan, hogy nem ölték meg, de szívtelenül eladták idegen kereskedőknek, akárcsak valami jószágot. Az irigység tehát igen csúnya bűn. Nem hiába főbűn. És amint a multkor már mondtam, aki irigy, az szomorkodik vagy mérge-lődik azon, hogy másnak valami sikerül, vagy hogy valami szép dolga, holmija van, vagy pedig örül annak, ha annak valami baja van, vagy ha valami kára lesz.

Theophil, mint tudjuk, nagyon szerette a jó Istent. De nem szerette így a jó Istent Theophil édesapja. És éppen azért, mert a jó Istent nem szerette, Thophilt sem szerette. Theophil két kisöccsét azonban, a Pistit, meg a Józsit, azokat igen szerette, és mindenféle szép játékot vett nekik: ügyes kis kocsit, meg vessző-paripát, dobót, meg sípot, sőt, hogy szánkázni is bírjanak télen, két takaros kis szánkót is. Theophilnak e miatt sokszor fájt a szíve. Öccségi mindenféle szép dolgot kapnak, és ő nem. Többször szomorkodott is e miatt, és néha egy kis harag is akart a szívé-ben keletkezni, úgy egy kicsit haragudni szeretett volna öccseire, — nem bánta volna, ha a helyes kis kocsi, vagy az ügyes kis szánkók összetörték volna.

Volt azonban Theophilnak négy olyan holmija, amilyen sen-kinek sem volt az egész iskolában. Igaz, hogy ő azokat senkitől sem kapta, hanem saját magának szerezte. Büszke is volt rá nagyon. Valahányszor barátai hozzá jöttek, mindig ezekre voltak kíváncsiak, és mikor előhozta azokat a szekrényéből, és az asz-talon megmutogatta, akkor nem győzték bámulni. — Ez a négy dolog pedig négy gyűjtemény volt.

Az első bélyeggyűjtemény volt. Sok-sok színes és tarka

bélyeg volt abban, magyar és német, francia és angol, amerikai és kínai és még ki tudná elsorolni, hány mindenféle. A legtöbb ritka, nagy és szép bélyeget a Tiszti Bácsitól kapta, hálás is volt érte nagyon.

A másik, amit a fiúk mégjobban szerettek nézni, a bogár- és lepkegyűjtemény volt. Szépen, sorjában fel voltak tűzdelve vagy 4—5 dobozban gombostűkre a különféle bogarak, nagyok és kicsinyek, feketék, barnák és tarkák, szarvakkal, és tapogatókkal, azután meg lepkék, a pápaszemes pillangó, meg a róka-lepke, a káposzta-, meg a citromlepke, a fecskefarkú, meg a kardoslepke, és még sok másik is, éjjeliek, meg nappaliak.

A harmadik gyűjtemény még nagyobb ritkaság volt. Azt már alig bírták a fiúk nyugodtan nézni. Ez pedig tollgyűjtemény volt. Volt abban kakastoll meg sastoll, gólya- meg darutoll, fácán- meg fűjtoll, vadkacsa- meg lúdtoll, zöld meg kék, meg fekete, meg fehér, meg tarka, meg kicsi, meg nagy, bolyhos meg síma, szóval mindenféle.

Az utolsó gyűjtemény volt azonban a legnagyobb ritkaság, mert az tojásgyűjtemény volt. Theophil nagyon ügyes fiú volt, azért tüvel fel bírta ügyesen szűrni a tojások két végét, és a kis lyukon ki bírta fűjni azt, ami a tojásban benne volt, úgyhogy nem maradt meg, csak a héja. Ezeket az üres tojásokat azután szépen a dobozba rakta, selyempapír közé. Volt abban veréb-, meg fecsketojás, fűrj-, fogoly-, fácán- meg galambtojás, varjú- és szarkatojás, bagoly- meg pulykatojás, szóval mindenféle, kicsi és nagy, tarka meg barka.

Ez a négy gyűjtemény volt Theophil legnagyobb büszkesége. Igyekezett is mindig jóbarátságban lenni mindenkivel, akiről azt gondolta, hogy segíteni bír neki, hogy a gyűjteményei nagyobbak és szebbek legyenek.

Egyszer egy szép, őszi délután Theophil a kertben a nagy fa alatt egy padon ült és rendezgette a tollakat. Nemrégén kapott egy vadászbácsitól egy pár ritka tollat, mégpedig a mátyásmadárnak, a kék csókának, meg a tűzoknak a tollát, azokat rendezgette a többi közé.

Ott, a nagy fa alatt hentergett pedig a homokban két kis öccsének a kocsija, meg a vesszőparipája. Nem messze pedig a fától, a faskamrában ott volt a balta. — Mikor Theophil a tollakat már összerendezgette, és a dobozokat is becsukta, meglátta a kis kocsit, meg a vesszőparipákat, és eszébe jutott, hogy öccsének milyen sok mindenféle szép holmija van, és neki nincsen. Megint feltámadt szívében az irigység, és szomorkodni kezdett. A gonoszlélek pedig felhasználta ezt az alkalmat, hogy Theophilt bűnre csábítsa. Azt súgta a fülébe: „Nézd, ott a kamrában van a balta, vagdald össze a kis kocsit, akkor nekik sem lesz.” — Theophil felkelt, és elindult a kamra felé. Már éppen fel akarta venni a baltát, hogy a kis kocsit összevagdálja, mikor hirtelen eszébe jutott Kain és Ábel, József és testvérei. Meg-

állt és egy percreg gondolkodott. Az őrangyal akkor a fülébe súgta: „Ne bántsd a másét, hazád a mennyország!” Igaz, gondolta Theophil. Bűnt akartam elkövetni irígységből. Az irígység is bűn! Bizonyára nem tetszik a jó Jézusnak az én szívem, mert az tele van irígységgel. Ki fogom onnan pusztítani az irígységet, gondolta. Visszament a padhoz, és magában imádkozott: „Édes jó Jézusom, mutasd meg, hogy mit csináljak, hogy többé ne legyek irígy!” Azután Szűz Máriától, a jó égi Anyától is ezt kérte. Azután elkezdett imádkozni. Elmondott egy Üdvözlégy Máriát. — Még nem volt egészen készen azzal, mikor kiszaladt a házból a fa alá a két kisöccse.

— Mi van a skatulyában? — kérdezték.

— Tollak! — válaszolta Theophil.

— Édes bátyánk, adj nekünk is tollakat! — kérték szépen Theophilt.

És ekkor megszólalt Theophil lelkében az Úr Jézus hangja:

— Ha odaadod a tollakat mind, nem leszel többé irígy! Egy pillanatig mintha fájt volna Theophil lelke: „Szép tollgyűjteményét adja oda?” De akkor újra hallotta lelke mélyén az Úr Jézus szavát: „Mi kell neked inkább, tollak és szívedben irígység, vagy tiszta szív, tollak nélkül?” „Tiszta szív!” — válaszolta az Úr Jézusnak Theophil, — és odaadta öccseinek az egész gyűjteményt. — Theophil nagylelkű volt, jutalmul pedig az Úr Jézus kegyelme kivette szívéből az irígységet.

Szép volt?

Gondoljon csak mindenki vissza, — nem szokott-e ő is szomorkodni, ha azt látja, hogy másnak valami szép holmija van, és neki nincsen? — Ez irígység volna, az irígység pedig főbűn, mely sok rosszra, sok más bűnre visz minket!

Theophil nagylelkűséggel győzte le az irígységet! Ki bírja ebben Theophilt utánozni? És ki fogja utánozni? És hogyan?

*

Szegény pl. külteki iskolában, Theophil öccsei *ruhát* stb. kapnak, míg ő nem. Itt is nagylelkűség által lesz úr magán és odaad abból, amiye van. Vagy pedig az a gondolat győz benne, hogy hány fiúnak még annyija sincsen, mint neki. Alkalmul e gondolatra pl. a sokkal szegényebb Lázár váratlan látogatása szolgálhat.

*

Leányiskolákban is az utóbb megjelölt módok valamelyikét választjuk.

Egyiptomi József. II.

A) A biblia anyaga.

16. József testvérei Egyiptomban.

A hét termékeny esztendő bekövetkezett; de utánuk a hét terméketlen esztendő is. Mikor már nagyobb lett az éhség, József megnyitotta a csűröket és az emberek élelmet vásárolhattak. Kánánban is nagy volt az éhség. Izrael meghallotta, hogy Egyiptomban búzát árulnak és elküldötte oda fiait, csak a legkisebbet, *Benjamint* tartotta vissza.

A testvéreknek Egyiptomban Józseftől kellett engedelmet kérniök, hogy gabonát vásárolhassanak. Mikor előtte leborultak, megismerte őket; de azok nem ismertek rá. József tolmács által keményen szólt hozzájuk: „Ti kémek vagytok; azért jöttetek, hogy meglássátok, hol gyenge ez az ország!” Ők mondták: „Nem, uram, hanem mi a te szolgálád, azért jöttünk, hogy eleséget vegyünk.” Azután elmondották: „Tizenketten vagyunk testvérek Kánán földjéről; a legkisebbik atyánkkal van, a másik nincs többé.” József megengedte ugyan, hogy gabonát vehessenek és hazamenjenek, de azt is kívánta, hogy Benjaminnal együtt jöjjenek ismét vissza.

Izrael nem akarta Benjamint elbocsátani, mert József elvesztése óta őt szerette legjobban; de mikor már az élelmet elköltötték, végre elengedte. Mikor a testvérek ismét Egyiptomba értek, földig meghajoltak József előtt; de ő még nem ismertette meg magát, hanem előbb próbának vetette alá őket. Megtöltette zsákjaikat gabonával, pénzüket is belétette és megparancsolta háza gondviselőjének, hogy a legifjabb zsákjába rejtse ezüstpoharát. A testvérek már kiértek a városból, mikor József utánuk menesztette szolgáját. Ez feltartóztatta őket és így szólt: „Miért fizettek rosszat jóért? A pohár, melyet elloptatok, az én uram ivópohara.” Ők azt felelték: „Hogyan loptunk volna valamit urad házából? Akinél megtalálod a poharat, az haljon meg, és mi szolgálai leszünk uradnak.” Sietve le is rakták a földre a zsákokat és megnyitották azokat. Mikor a szolga Benjamin zsákjában megtalálta a poharat, mindnyájan visszatértek és József előtt a földre borultak. József így szólt: „Miért cselekedtetek így?” Ekkor azt mondotta *Júda*: „Isten

gonoszságunk miatt megbüntet minket; mi most mindnyájan szolgáid vagyunk." József így felelt: „Aki ellopja a poharat, az legyen szolgám, ti többiek pedig szabadon menjete el atyátokhoz." Júda azonban így szólt: „Atyánk meghal fájdalmában, ha nem hozzuk haza öcsénket. Azért én legyek inkább szolgád, mert én kezeskedtem a gyermekért."

József ekkor már látta, hogy testvérei megjavultak. Tovább nem bírta magát tartóztatni, hanem kiküldötte a körülállókat, azután hangos sírásra fakadt és mondotta: „Én vagyok József! Él-e még atyám?"

A testvérek nagy ijedtségükben szólni sem bírtak s azért újra mondotta: „Én vagyok József, a ti testvéreitek, akit eladtatok. Ne féljete; mert Isten azért küldött engem előttetek Egyiptomba, hogy megmentselek benneteket. Siessete és vigyete hírl atyámnak, amiket itt láttatok; hozzátok el őt hozzám, mert az éhség még őt esztendeig fog tartani." Fáraó is meghallotta, hogy József testvérei eljöttek és megajándékozta őket mindennemű adományokkal.

A testvérek hazatértek Kánán földjére. Otthon hírl adták atyjuknak: „Fiad, József él és uralkodik Egyiptom egész földjén." Izrael úgy hallgatta ezt, mintha mély álomból ébredt volna föl; de csak akkor hitte el, mikor mindent elbeszéltek és mikor meglátta az ajándékokat. Ekkor így szólt: „Elég nekem, hogy fiam, József még él; elmegyek, hogy meglássam őt, mielőtt meghalok."

17. Jákob átköltözik Egyiptomba.

Izrael hatvanhat hozzátartozójával és mindennel, amiye volt, elindult Egyiptom felé, József atyja elé utazott és mikor vele találkozott, nyakába borult és sírt örömeiben. Azután bejelentette Fáraónak, hogy atyja és testvérei megérkeztek. A király *Gessen* földjét adta nekik lakóhelyül.

Izrael halála előtt magához hívatta fiait és megáldotta őket. Midőn Júdához ért, Istentől felvilágosítva azt mondotta: „*El nem vétetik a fejedelmi pálca Júdától és a vezér családjából, míg el nem jön, aki elküldetik, az, akire a népek várnak.*" Ez azt jelentette, hogy Júda utódai fejedelmek lesznek és addig fognak uralkodni, míg a Megváltó el nem jön.

B) Az előforduló új nevek és fogalmak.

- a) Izrael, Júda, Gessen.
- b) Tolmács, kém, az ország gyenge része, meneszt, kezeskedni, tartóztat.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Emlékeztek még, hogy József azt álmodta, hogy testvéreivel kévéket kötöttek a szántóföldeken, az ő kévéje egyenesen állott, a testvéreké pedig meghajolt az ő kévéje előtt. Azután a Fáraó álmát is tudjátok már.

Célkitűzés: Ma azt fogjuk megtanulni, hogy miképpen teljesedtek be ezek az álmok.

I. Előterjesztés. (Miután a biblia szövege elég világos és részletes, a biblia szövege szerint mondjuk el az előterjesztést, csak a kifejtésben megadott szómagyarázatokat fűzzük hozzá.)

Az idetartozó bibliai kép szemléltetése, és azzal kapcsolatban visszakérdezés.

II. Kifejtés. Elolvastatjuk a biblia szövegét, és szómagyarázatokat fűzünk hozzá.

1.—16. *A hét termékeny stb.:* bőven termő év, amikor mindenből sokkal több terem, mint amennyi kellett. Fáraó álma tehát beteljesedett. *Éhség:* a népek éheztek, mert nem termett semmi. *Izrael:* ez a másik neve volt Jákobnak. Jákob utódait azért izraelitáknak is nevezzük. Az izraeliták a zsidók. *Benjamin:* Jákob tizenkét fia között a legkisebb volt és amióta Józsefet elveszítette, őt szerette legjobban. *Mikor előtte leborultak:* vagyis József álma is beteljesedett. Mikor József álmát testvéreinek elbeszélte, azok azt mondták: „Talán még királyunk leszel, és uralkodni fogsz rajtunk.” Látjátok, ez most beteljesedett. József nagy úr lett, egész Egyiptom kormányzója, a testvérek pedig leborultak, vagyis földig meghajoltak előtte. *Tolmács:* József egyiptomi nyelven beszélt testvéreivel, azok pedig zsidó nyelven beszéltek, mert nem tudtak egyiptomi nyelven. József tudott zsidóul, de nem akarta magát elárulni, azért tolmácsot hozatott, vagyis egy olyan embert, aki zsidóul is, meg egyiptomi nyelven is beszélt, és amit József egyiptomi nyelven mondott, azt a tolmács zsidó nyelvre fordította, és úgy mondta el nekik. Ezért a testvérek nem is gondolták, hogy József az ő testvérük. *Keményen:* szigorú hangon beszélt velük. *Kémek:* Az ellenség ügyes embereket szokott abba az országba küldeni, amelyet el akar foglalni, hogy azok az ügyes emberek nézzék meg, kémleljék ki, hogy melyik a leggyöngébb része annak az országnak, vagyis, hogy hol nincsenek erős várak, meg hol nincsen sok katona. Az ilyen ügyes embereket, akiket azért küldenek, hogy az országot kikémleljék, kémeknek nevezzük. József

tehát azt mondotta, hogy testvérei kémei és azért jöttek, hogy Egyiptomnak leggyengébb részét meglássák, vagyis kikémleljék, azután pedig hazamenjenek, és saját seregüknek megmondják, hogy kell azon a gyenge oldalon az országot megtámadni. *A legkisebbik atyánkkal van:* ez Benjamin, a másik nincs többé: a testvérek Józsefről gondolták, hogy az nincs többé. *Mikor már az élelmet elköltötték:* mikor már mindent megettek, amit Egyiptomban József engedélyével vettek. *Próbának vetette őket alá:* meg akart győződni arról, hogy testvérei megjavultak-e. *Háza gondviselőjének:* régen József volt Putifár házának gondviselője (házmesterféle), de most József nagy úr volt, egész Egyiptom kormányzója, most már az ő házának is volt gondviselője. *Menesztette:* utánuk küldötte, megparancsolta neki, hogy utánuk menjen. *Feltartóztatta:* nem engedte meg nekik, hogy tovább menjenek. *Júda:* a tizenkét testvér között a negyedik. *Kezeskedtem:* Júda kérte atyját, Jákobot, hogy bízza Benjámint reá, ő majd vigyáz reá, és ha mégis valami baj érné, akkor büntesse meg őt, Júdát. Vagyis Júda magára vállalta Benjamin gondját. Ezt jelenti az, hogy kezeskedtem érte. *Tartóztatni:* visszatartani. *Megmentselek benneteket:* az éhenhalástól. *Izrael úgy hallgatta ezt* stb.: nem is akarta azt elhinni, azt hitte, hogy alszik és álmodik.

2.—17. *Izrael hatvanhat hozzátartozójával:* ezek voltak a fiai, meg az unokái, meg a szolgálai. *Utazott:* Kocsin utazott. József idejében még nem voltak vasutak, sem autók, azért még a leggazdagabb és legnagyobb urak is csak kocsin utaztak, mint ma a szegény emberek. *Gesszen:* Egyiptom országának igen nagy és szép részét hívták így. Ezt a király odaajándékozta nekik, hogy az legyen ezentúl az ő birtokuk. *El nem vétetik* stb.: Nem fogják elvenni a fejedelmi pálcát. Fejedelmi pálcának (vagy jogárnak) nevezzük azt a cifra kis botot, amit képeken gyakran látni a királyok kezében. Gyakran a kis Jézus kezében is. Ez jelenti az ő hatalmukat. Az áldás, amit Jákob fiának, Júdának mondott, jövőndölés volt. Jákob megjövőndölte, hogy Júda utódai lesznek a zsidó nép fejedelmei és vezérei egészen addig, amíg el nem jön az, akire a népek várnak, vagyis a Megváltó. — (A jövőndölés szószerinti betanulását kár erőltetni, tartósan megjegyezni a gyermekek úgysem tudják azt.)

3.—K. 27. Mit gondoltok, gyermekek, szerette a jó Isten Józsefet? Bizony, igen! József jó fiú volt, és jó ember lett később, aki nem akart semmiáron büntetést elkövetni. És ezért szerette őt a jó Isten, és meg is jutalmazta, mert Józsefből nagy úr lett: egész Egyiptom kormányzója. De látjátok, Józsefnek nem mindig volt ilyen jó sorsa. Amíg otthon volt, testvérei haragudtak reá, és nem bírtak neki valami szépet mondani, mindig szidták, és rosszul bántak vele. Józsefnek otthon rossz sorsa volt annak dacára, hogy a jó Isten szerette őt. Azután meg akarták Józsefet ölni, ezért bevetették egy kiszáradt kútba, — végül mégis inkább

eladták, akárcsak valami jószágot, idegen kereskedőknek. Azok sem bántak ám valami jól vele. Szegény József bizonyára nagyon sírt, amikor az idegen kereskedők elvitték. Józsefnek akkor is rossz sorsa volt, pedig a jó Isten akkor is szerette őt. A kereskedők eladták Putifárnak, aki ártatlanul a börtönbe záratta Józsefet. József semmi rosszat sem tett, és mégis több évig kellett a börtönben lennie. Józsefnek a börtönben is rossz sorsa volt, pedig a jó Isten még mindig szerette őt.

Józsefnek a jó Isten először sok-sok éven át *rossz sorsot* adott, *pedig szerette őt!* Látjátok, éppen *azért* adott neki rossz sorsot, *mert* szerette őt. Mert hogyha Józsefet testvérei dédelgették volna, akkor őt sohasem adták volna el az idegen kereskedőknek, és így József nem került volna Egyiptomba. Hogyha Egyiptomban Putifár Józseffel mindig szépen bánik, akkor nem került volna a börtönbe, és nem találkozott volna a főpohárnokkal, nem is bírta volna annak álmát megfejteni. De akkor a főpohárnok sem bírta volna a Fáraónak megmondani, hogy Józsefnek a jó Isten milyen álomfejtő tudományt adott, és akkor a Fáraónak az álmát sem fejthette volna meg, és akkor sohasem lett volna Józsefből Egyiptom kormányzója.

A jó Isten tehát azt akarta, hogy Józsefből Egyiptom kormányzója legyen, és azután mentse meg atyját, meg testvéreit az éhenhalástól. Azért is mondotta József testvéreinek: „Isten azért küldött engem előttetek Egyiptomba, hogy megmentselek benneteket.” Vagyis, hogy Józsefből Egyiptom kormányzója lehessen, azért rendezte Isten József sorsát úgy. *Isten tehát mindent úgy rendez el a világon, hogy legjobban elérje azt, amit akar, mert Isten végtelenül bölcs.* Tehát, hogy rendez el Isten mindent a világon? (Ezt azonban csak akkor adjuk elő, ha József történetével a IV. osztályban foglalkozunk, a III.-ban ez még nehéz.)

Összefoglaló ismétlésképen egyes jobb tanulókkal elmondadjuk a tanultakat.

III. Alkalmazás. Józsefet a jó Isten szerette, és mégis eleinte milyen rossz sorsot adott neki. Azt mondja egy magyar közmondás: *Akit Isten szeret, azt megsanyargatja*, vagyis annak rossz sorsot ad. Ez nagyon igaz. Látjátok, a jó Isten Józsefnél sokkal, de sokkal jobban szerette az Úr Jézust. És az Úr Jézusnak is milyen rossz sorsot adott. Istállóban született, egészen szegényen, azután a gonosz Heródes elől Egyiptomba kellett menekülnie, azután Názáretben, egy igen szegény kis faluban, nehéz ácsmunkával kellett keresnie kenyerét. Azután sokat vándorolt napos, poros utakon, még egy kis kuckója sem volt, ahol este le bírt volna feküdni. Azután elfogták, megkötözték, arcul ütötték, leköpdösték, megostorozták, fejére töviskoronát tettek, azután vinnie kellett a nehéz keresztet, végül pedig keresztre feszítették. — Jézusnak tehát igen sokat kellett szenvednie,

vagyis igen-igen rossz sorsa volt. Pedig a jó Isten szerette az Úr Jézust, és senkit úgy nem szeretett, mint Őt, mert senkiről sem mondotta, csak éppen róla, hogy: „Ez az én szerelmes fiam, akiben nekem kedvem telik.” Igen bizony, az úgy van, és mindig úgy lesz: „Akit Isten szeret, azt megsanyargatja!” És vajjon miért?

Mert azt akarja a jó Isten, hogy amíg a földön élünk, azalatt gazdagodjon meg a mi lelkünk, és ne a testünk. A test az itt marad a földön, a halál után eltemetik, és minden, ami a testnek volt jó, az is itt marad vele együtt a földön. És ha a lélek szegény maradt, amíg a földön élt, akkor a halál után is szegény marad, és akkor örökké az marad. Azért a léleknek itt a földi életben kell meggazdagodnia. A lélek pedig leginkább akkor lesz gazdag, ha szeretetből a jó Isten iránt elviseli a szenvedést, a rossz sorsot. A jó sorsot örömmel elviselni mindenki bírja, ahhoz nem kell a jó Istent különös módon szeretni, de örömmel, türelemmel, szeretetből Isten iránt elviselni a szenvedést, ahhoz sok-sok szeretet, a jó Isten különösen nagy szeretete szükséges, és éppen ettől a szeretettől lesz gazdag a lélek.

Látjátok, Theophilnak sem volt otthon jó sorsa. Testvéreit édesapja jobban szerette, mint őt, azok sok szép játékot, meg ruhát kaptak, Theophil csak igen keveset. Testvéreihez mindig szépen szólt, Theophilhoz pedig sohasem bírt szépen szólni. Azonkívül, Theophil régebben beteg is volt: kicsi korában elgörbültek a lábai, e miatt erős bőrből és vasból készült kis csizmákat kellett hordania, ez is nagyon fájt. De Theophil nem panaszkodott. Ő mindezt szépen, türelemmel elviselte, Ő tudta, hogy a jó Isten jó, nagyon jó, és ezért akármit ad is nekünk, az csak jó, és arravaló, hogy Őt azáltal jobban szerethessük. Szerette is a jó Istent nagyon. Akár a foga fájt, akár a feje, vagy a gyomra, vagy a lába, mindig szépen megköszönte a jó Istennek ezt az ajándékot. Mert a betegség is ajándék, a jó Isten ajándéka, melyet Ő azért ad nekünk, hogy a lelkünk gazdagabb legyen. Ha testvérei kaptak valamit, ő pedig semmit, — pedig mindig engedelmes és jó fiú volt — szívének az bizony nagyon fájt, de azt is megköszönte a jó Istennek, mert tudta, hogy attól a lelke gazdagabb lesz. Hogyha édesapja testvéreihez szépen szólt, ő reá pedig kiáltott, vagy őt ártatlanul is szidta, szívének az fájt, néha nagyon is fájt, de ezt a fájdalmat is elviselte, mert tudta, hogy ettől is gazdagabb lesz a lelke, és ezért azt is szépen megköszönte a jó Istennek.

És így lett Theophil lelke lassan olyan tiszta és erős, hogy olyan bírt lenni, mint egy kis hős, hogy oda bírta adni szép tollgyűjteményét, hogy meg bírt bocsátani annak a fiúnak, aki őt úgy megütötte, hogy mindig bírt segíteni mindenkinek örömmel és szeretettel, vidáman és jókedvűen.

Ugy-e, nektek is tetszik Theophil? És ugy-e, ti is szeretnétek olyanok lenni, mint ő? Látjátok, ez sikerülni is fog nektek,

ha mindig hálás szívvel elviselitek azt a szenvedést, azt a kis rossz sorsot, amit talán a jó Isten nektek ad, mert *akit Isten szeret, azt megsanyargatja*, hogy lelke szép, tiszta, és gazdag legyen.

Most ki fogunk állani a padból, és hálát fogunk adni a jó Istennek, amiért eddig már szenvedéseket is adott nekünk. A jelenlévő mennyei Atyára gondolunk, azután keresztet vetünk: *Az Atyának* stb. — (Azután előimádkozzuk):

Imádunk mennyei Atyánk és áldunk téged, hogy a szenvedések által megtisztítod és gazdagítod lelkünket. Amen. Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek-Istennek, miképen kezdetben vala, most és mindenkor és mindörökké. Amen. Keresztet vetünk.

*

Leányiskolákban Philothea szerepel ugyanígy.

*

A mai, az élvezetek után rohanó korban alig-alig tanítja meg valaki a gyermekeket a szenvedések értékére. Isten ama nagy szeretetének értékelésére, mellyel nekünk a legszentebb célokból a szenvedéseket adja. Nekünk, papoknak, kik ismerjük Isten útjait, kell eme nagy igazságra az emberiséget újra megtanítani, még akkor is, ha ez a mai ember fülének rettenetesen hangzik. Ez a munka pedig az iskolában kezdődik, ahol a gyermek ártatlan és fogékony szíve leghamarabb felfogja és veszi gyakorlatba ezt a valóban fenséges igazságot.

5. ÓRA.

Mózes kiválasztása.

A) A biblia anyaga.

19. Mózes gyermekkora.

Izrael utódai körülbelül négyszáz évig maradtak Egyiptomban és egész néppé fejlődtek. Azalatt új király következett Egyiptomban, aki már nem tudott Józsefről. Az idegen izraelita népet rossz szemmel nézte és nehéz munkával sanyargatta. Azonban a kegyetlen bánásmód nem gyöngítette a népet. Végre megparancsolta a király, hogy az izraeliták fiúgyermekét születésük után azonnal vessék a Nílus folyóba.

Abban az időben az egyik családnak fiúgyermek született és anyja három hónapig rejtette azt. Mikor már tovább nem titkolhatta, gyékénykosarat vett, bekente azt szurommal és beletette a kisdedet, azután kitette a folyóvíz partján, a sás közé. A gyermek

nénje, Mária, távolról nézte, hogy mi fog történni. Ekkor Fáraó leánya arra jött szolgálóival. Mikor a sás között megpillantotta a kosárkát, kihozatta. Amint a síró gyermeket meglátta, megkönyörült rajta és mondom: „Ez a zsidók kisdedeiből való.” A gyermek nénje akkor odasietett és a király leánya megbízta, hogy hozzon zsidó asszonyt, aki a kisdedet táplálni fogja. A leány elhívta anyját. Az asszony elvitte és táplálta a gyermeket és mikor az nagyobb lett, átadta Fáraó leányának. A király leánya *Mózesnek* (vízből kihúzott) nevezte el a gyermeket.

Mostantól fogva a királyi udvarnál nevelkedett Mózes és ott az egyiptomiak minden tudományára tanították őt.

20. Isten kiválasztja Mózes az izraeliták vezérévé.

Mózes negyven éves korában felkereste Izrael fiait és oltalmába vette őket. Mikor ezt Fáraó meghallotta, meg akarta őt öletni. Mózes tehát a *Sinai-félszigetre* menekült, és ott egy pásztorfejedelem juhait legeltette.

Mózes egykor a pusztá belsejébe hajtotta nyáját *Hóreb-hegységig*. Egyszerre égő csipkebokrot pillantott meg, amely azonban el nem égett. Mózes meg akarta nézni, hogy miért nem ég el a csipkebokor. Ekkor megszólította őt a tűz lángjából az Úr és azt mondotta neki: „Mózes, ne közelíts ide; oldd le a sarut lábadról, mert a hely, amelyen állasz, szent. Én vagyok atyáid Istene, Ábrahám, Izsák, és Jákob Istene.” Mózes elrejtette arcát, mivel nem mert Istenre tekinteni. Az Úr pedig így szólt: „Elküldelek Fáraóhoz, hogy kivezess népem Egyiptomból.” Mózes azt mondotta: „Ki vagyok én, hogy Fáraóhoz menjek és kihozzam Izrael fiait Egyiptomból?” Az Úr azt felelte: „Én veled leszek.” Mózes még így szólt: „Nem fognak nekem hinni, hanem majd azt mondják: „Az Úr nem jelent meg neked.” Ekkor meghagyta Isten: „Vessd le a földre vessződet.” Mózes megtette, és a vessző kígyóvá változott; midőn pedig Isten parancsára megragadta, újra vesszővé változott. Isten azért adta neki ezt a jelet, hogy a nép higgyen neki. Mózes tehát visszatért Egyiptomba, és útközben találkozott bátyjával, *Aronnal*.

21. A tíz egyiptomi csapás.

Mózes és Áron egybegyűjtötte Izrael fiait. Áron elbeszélte nekik, amit az Úr Mózesnek mondott, Mózes pedig megmutatta a csodajelt. A nép hitt nekik és megköszönte Istennek, hogy megemlékezett róla.

Mózes és Áron ezután Fáraóhoz mentek és azt mondták neki: „Ezt mondja Izrael Ura, Istene: Bocsásd el népemet, hogy áldozzék nekem a pusztában.” Fáraó pedig büszkén így felelt: „Ki az az Úr, hogy szavára hallgassak? Nem bocsátom el Izraelt.” Azóta még inkább nyomorgatta Fáraó az izraelitákat.

Mózes és Áron az Úr parancsára újra megjelentek Fáraó előtt. De hiába változtatták a vesszőt kígyóvá és mutatták vele, hogy Isten küldötte őket; Fáraó megátalkodott és nem hallgatta meg őket.

Ekkor egymásután tíz csapással büntette meg Isten Egyiptomot.

B) Az előforduló új nevek és fogalmak.

- a) Mózes, Sínai, Hóreb, Áron.
- b) Sanyargat, gyékény, szurok, sás, félsziget, csipkebokor, saru, megragad, pusztá, nyomorgat, megátalkodik, csapás.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés: Jákob halála után fiai is megöregedtek, azután meghaltak. József és Benjamin is meghaltak, és a Fáraó is meghalt, csak fiaik maradtak életben. Azután már csak az unokáik éltek, majd csak ezek unokái. Így lassan eltelt kb. négyszáz év. Ezalatt az idő alatt Izrael, vagyis Jákob utódai már igen sokan lettek, egész nagy nép lett belőlük. — Ebben az időben már más király uralkodott Egyiptomban, egy másik Fáraó, aki már nem tudta, hogy ki volt József. — Jákob utódait, vagyis az izraelitákat sem szerette, haragos, rossz szemmel nézett rájuk, féltette tőlük országát, és ki szerette volna őket pusztítani. Azért is mindenféle nehéz munkával kínoztatta őket. De a zsidók ebben az időben is hűek maradtak a jó Istenhez, egyedül őt imádták, és nem, mint az egyiptomiak, bálványokat. Ezért a jó Isten is gondoskodott róluk, és egy igen szent embert küldött hozzájuk, hogy segítsen rajtuk. Ennek az embernek pedig: Mózes volt a neve.

Célkitűzés: Ma Mózesről fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Fáraó tehát, mint mondtam, igen nehéz munkával kínoztá, vagy más szóval sanyargatta a zsidókat. Azt hitte, hogy a nehéz munkától, meg a rossz bánásmódtól majd el fognak pusztulni, de csalódott. A kegyetlen, rossz bánásmód ugyanis nem gyöngítette, nem pusztította a népet. Ezért meg-

parancsolta, hogy a zsidók kis fiait, mindjárt születésük után, dobják a Nílus folyóba, hogy megfulladjanak. Azt gondolta, hogy akkor majd nem lesznek többé gyermekek, a nagyok pedig lassan majd csak megöregednek és meghalnak, — és így az egész nép ki fog pusztulni.

Ebben az időben az egyik családnak is kisfia született, és az anya sajnálta a szegény kicsikét a Nílusba dobni: azért elrejtette a házában. Így titkolta a kisfiát vagy három hónapon keresztül. Mikor már nem bírta tovább titkolni, gyékény kosárkát vett, bekente azt szurokkal, hogy a víz bele ne folyjon, azután a Nílus folyó partján a nád és sás közé tette. A kisfiú nagyobbik leánytestvére pedig, akinek Mária volt a neve, a közelben elrejtőzve maradt, és várta, hogy mi fog történni.

Nemsokára Fáraó leánya sétált arra szolgálóival, és meglátta a kosárkát a sás között. Beküldötte érte az egyik szolgálóleányát, hogy hozza ki. Mikor a leány a kosárkát kihozta, és a Fáraó leánya abba a síró kisfiút meglátta, megesett rajta a szíve, és azt mondotta: „Ez a zsidók kisdedei közül való.” Ekkor odajött rejték helyéről Mária, a kisfiú néneje, és megkérdezte a Fáraó leányát, hogy ne hozzon-e egy zsidó asszonyt, hogy az a kisdedet szoptassa és felnevelje. A Fáraó leánya erre azt felelte, hogy igen. Mária akkor elsietett, és elhívta az anyjukat. Fáraó leánya odaadta neki a kisfiút, és azt mondotta, hogy nevelje fel, és mikor már nagyobb lesz, hozza neki vissza. Úgy is történt. A kisfiú anyja örömmel magával vitte kisfiát, felnevelte, és mikor nagyobb lett, átadta Fáraó leányának, aki Mózesnek, vagyis vízből-kihúzottinak nevezte el. Ettől kezdve Mózes a Fáraó udvarában növekedett, és ott a királyi gyermekekkel együtt mindenre megtanították.

Mikor Mózes negyven éves lett, meglátogatta az izraelitákat. Akkor látta, hogy milyen rosszul bánnak velük az egyiptomiak, hogy miképen sanyargatják őket. Mózes ekkor oltalmába vette a zsidókat. Ezért megharagudott reá a Fáraó, és meg akarta őt öletni. Mózes ezért elmenekült Egyiptomból, és a Sínai-félszigetre ment. Ezen a félszigeten élt egy gazdag pásztorfejedelem, akinek sok pásztor engedelmeskedett. Ehhez ment Mózes, és ennek a bárányait legeltette.

Mózes egyszer messzire behajtotta bárányait a pusztába, míg a Hóreb nevű hegyhez nem ért. Egyszer csak azt látta, hogy egy csipkebokor, vagyis vadrózsabokor ég, de nem ég el. Mózes meg akarta nézni, hogy miért nem ég el a vadrózsabokor vagy más néven csipkebokor. De mikor az égő bokor közelébe ért, a tűz lángjaiból megszólította őt a jó Isten, és azt mondotta neki: „Mózes, ne közeledj ide, hanem vedd le a sarut lábadról, mert ez a hely, amelyen állsz, szent. Én vagyok atyáid Istene, Ábrahám, Izsák és Jákob Istene.” Mózes eltakarta arcát, mert nem mert a jó Istenre nézni. A jó Isten pedig így szólt hozzá: „Elküldelek a Fáraóhoz, hogy vezesd ki a népemet Egyiptomból.” De

Mózes félt a Fáraóhoz menni, és azt felelte a jó Istennek: „Ki vagyok én, hogy a Fáraóhoz menjek, és kihozzam Izrael fiait Egyiptomból?” De a jó Isten azt mondotta neki: „Én majd veled leszek.” Mózes azonban még mindig nem akart menni, és azért azt mondotta: „Nem fognak nekem hinni, és majd azt mondják, az Úr nem is jelent meg neked!” A jó Isten ezért egy csodajelt adott Mózesnek, hogy avval bizonyítsa be, hogy őt igazán a jó Isten küldi. Azt mondotta neki, hogy dobja a földre pásztorbotját. Mikor Mózes ezt a földre vetette, az azonnal kígyóvá változott. Azután azt parancsolta neki Isten, hogy fogja meg a kígyó farkát. És amikor megfogta, a kígyóból újra bot lett. Mózes ezután visszatért Egyiptomba és útközben találkozott bátyjával, Áronnal.

(A többi egészen a biblia szavaival mondhatjuk el.)

Az idetartozó képeket szemléltetjük, és ezzel kapcsolatban vizsgálódunk az elmondottakat.

II. Kifejtés. Elolvastatjuk a biblia szövegét, és szómagyarázatokat fűzünk hozzá.

1.—19. *Egész néppé fejlődtek:* annyira elszaporodtak, hogy egész nép lett belőlük. *Rossz szemmel nézte:* Haragudott rájuk. *Sanyargatta:* vagyis kínozták. Túl nehéz munkát adott nekik, és e közben a munkafelügyelők ütötték-verték az izraelitákat. *Gyékénykosár:* a gyékény hasonlít a szalmához. Mintha szalmából fonnánk kosarat. *Szurok:* a szurok egy fekete, ragadós festékféle anyag, amivel azt szokták bekenni, amibe nem szabad a víznek bemenni. — *Sás:* olyan, mint az igen nagy fű, és a folyó partján szokott nőni. *Nénje:* az idősebbik leánytestvért nevezzük így. *Megkönyörült:* megsajnálta, megesett rajta a szíve. *Táplálni:* annyi, mint etetni, amíg még igen kicsi, addig szoptatni fogja.

2.—20. *Félsziget:* Egész szigetnek az olyan földet nevezzük, melyet egészen körülvesz a víz, úgyhogy arra csak csónakkal, vagy hídon át lehet jutni. A félsziget pedig olyan föld, amely egyik oldalán összefügg a szárazfölddel. A Sínai-félsziget közel van Egyiptomhoz, és a tengerbe nyúlik bele. *Pásztorfejedelem:* az, aki a leggazdagabb és leghatalmasabb a pásztorok között. *Pusztá:* olyan nagy mező, melyen messze-messze nem lakik senki. *Csipkebokor:* a vadrózsabokrot nevezzük így. *Ne közelíts ide:* ne jöjj ide közel, vagy ne közeledj ide. *Saru:* olyan szandál, vagy bocskorféle cipő, a képen látni, hogy milyen. *Szent:* volt az a hely, mert a jó Isten megszentelte azt. *Elrejtette arcát:* vagyis eltakarta. *Megragadta:* annyi, mint megfogni. Hogyha valamit hirtelenül és erősen megfogunk, akkor szoktuk mondani, hogy megragadjuk azt.

3.—21. *Egybegyűjtötte:* összehívták őket. Gyűlést tartottak. *Csodajelt:* vagyis előttük újra kígyóvá változtatta a botot. „Ezt mondja... hogy áldozzék... stb.: a jó Isten azt akarta, hogy az izraeliták oda jöjjenek a pusztába, ahol Mózesrel beszélt,

és ott a jó Istennek áldozatot mutassanak be. *Ki az az Úr...*: Fáraó azt gondolta, hogy ő a legnagyobb úr a világon, és azért nem akart engedelmeskedni még az Istennek sem. — *Nyomorgatta*: annyi, mint sanyargatta. *Megátalkodott*: dacos lett. Nem akart többé a jó szóra hallgatni. *Csapásnak* nevezzük azt a nagy bajt, amely valakit ér. Csapás pl., ha leég a házunk, vagy ha árvíz elönti a termést, vagy ha meghalnak szüleink... Fáraó keményszívűsége, dacossága miatt Isten Egyiptomra tízszer igen nagy bajt, tíz csapást küldött. Ezekkel büntette Fáraó dacossága miatt Fáraót, és az egész egyiptomi népet is, de Fáraó mégsem akart engedelmeskedni.

Összefoglaló ismételésképen egyes jobb tanulókkal elmondjuk a most tanultakat.

III. Alkalmazás. Az előző órán úgy-e, azt mondtam, hogy akit Isten szeret, azt megsanyargatja. Azután azt is elmondtam, hogy a jó Isten azt leginkább miért teszi. Ugyebár azért, hogy a lelkünk ezáltal gazdagodjék. Azt is mondtam még, hogy éppen azért a szenvedés, vagyis a rossz sors, amit a jó Isten nekünk néha ad, a jó Isten különös ajándéka, és azért azt meg is kell köszönni. — Mi is az óra végén szép kis imával megköszöntük a jó Istennek, hogy már nekünk is adott egy kevés szenvedést.

Úgy van! A szenvedés, hogyha azt szépen, türelemmel, hálás szívvel elviseljük, a léleknek jó, de a testnek mégis csak fáj, és azért az nehéz. Eppen azért imádkozott az Úr Jézus is, és kérte a mennyei Atyát, hogy ha lehetséges volna, úgy múlték el tőle a keserű szenvedés. Így imádkozott József is, amikor olyan rossz sorsa volt a börtönben, így imádkoztak az izraeliták is, amikor a Fáraó nehéz munkával sanyargatta őket, így kérte Theophil is sokszor a jó Istent, hogy térítse meg édes apukáját, és adjon ezáltal neki is kicsit jobb sorsot. Így szabad nekünk is imádkozni, hogyha nekünk valami fáj, hogyha nekünk valami szenvedést okoz, hogyha valamiben rossz a sorsunk. Nékünk is szabad a jó Istent kérni, hogy segítsen rajtunk. És hogyha mi igyekszünk megtenni mindazt, amit a jó Isten tőlünk kíván, akkor a jó Isten meg is hallgatja a mi kérésünket, és segít rajtunk.

József megtette Isten parancsait, és mindig igyekezett jó lenni, meg is segítette őt Isten, és nemcsak a börtönből szabadította ki, hanem még Egyiptom kormányzójává is tette. A zsidó nép is igyekezett mindig jól szolgálni Istent, és azért rajtuk is megkönyörült az Úr, és elküldötte hozzájuk Mózeszt, hogy ki vezesse őket Egyiptomból, és így megszabaduljanak attól a rossz sorsától, amellyel őket a Fáraó sanyargatta. Theophil is, mint tudjátok, mindig jól viselte magát, és igyekezett haragját, meg irigységét, meg minden más hibáját is legyőzni. Őt is meghallgatta ezért a jó Isten, és őt is megsegítette azáltal, hogy édesapját megtérítette.

De, ha a jó Isten azt látja, hogy mi nem tartjuk meg az Ő parancsait, ha azt látja, hogy sohasem imádkozunk, hogy misére sem járunk, hogy káromkodunk és átkozódunk, hogy folytonosan veszekszünk, meg verekszünk, hogy a parázñaság bűneit nem kerüljük, hogy lopunk és csalunk és hazudunk, hogy a bűntöket sohasem tartjuk be, gyónni, áldozni sem járunk soha, akkor bizony velünk is az történik, ami az egyiptomiakkal, és a jó Isten nem veszi el tőlünk a szenvedéseket, hanem méginkább csapásokat küld reánk.

Theophil mindezt igen jól tudta, és azért mindenképen azon igyekezett, hogy az emberek jók legyenek. Mindig azt mondogatta:

— Isten szövetséget kötött velünk, és azért, ha mi megtesszük azt, amit Isten akar, Isten is meghallgatja a mi kéréseinket.

Theophil ismerte az egész utcát, amelyben lakott. Pontosan tudta minden bácsinak, meg néninek a nevét. Azt is tudta, hogy milyen emberek, hogy szeretik-e a jó Istent vagy nem, hogy járnak-e misére vagy nem, hogy káromkodósak-e vagy nem. Mikor azután az utcán találkozott velük, különösen nagyobb ünnepek előtt, szépen köszöntötte, azután meg is kérte őket pl. így:

— Kedves Kovács bácsi, vagy Kerekes bácsi, vagy ahogyan az illetőt éppen hívták, jöjjön el holnap a szentmisére. Meglássa, nem fogja megbánni. Meglássa, sokkal több áldás lesz a munkáján azután.

Sokszor felelték Theophilnak:

— Mi közöd hozzá!

Vagy:

— Én nem érek rá!

Vagy néha még csúnyákat is mondtak neki. De Theophil ezzel nem törődött, inkább csak azt felelte:

— Kedves bácsi, én a maga lelkét szeretném csak megmenteni a pokoltól. — Lássá, Isten szövetséget kötött velünk és azért, ha megtesszük azt, amit Isten akar, Ő is meghallgatja a mi kéréseinket és segít a bajainkon.

Később, egy más alkalommal megint csak szólt, és mindig szépen és kedvesen. Azért sokszor az emberek hallgattak a szavára, és milyen nagy volt ezután az öröme, hogyha vasárnap látta őket a templomba menni és imádkozni. Ő is nagyon kérte olyankor a jó Istent, hogy áldja meg az illetőket, hogy máskor is jöjjenek.

Különösen a gyerekekre vigyázott. Szeretett velük lenni, a rosszakkal is. Többször mondtatta is neki édesanyja:

— Ugyan, fiam, hogyan lehetsz te azokkal a rossz fiúkkal?

De ilvenkor Theophil azt felelte:

— Lásd, édesanyukám, ha én nem vagyok velük, akkor

csúf dolgokról beszélnek, de ha velük vagyok, akkor mindig szép dolgokról beszélünk.

Meg is hívta sokszor ezeket a fiúkat magához, és ott hátul a kertben, azon a nagy mezőn labdáztak, azután megmutatta nekik a gyűjteményeket, meg a nagy képes Szentírást, és tanította őket a jó Jézus szeretetére. Sokszor össze is beszélt velük, hogy vasárnap együtt menjenek a szentmisére, hogy együtt menjenek gyónni, meg áldozni, és a fiúk hallgattak reá.

Különösen hogyha hallotta, hogy az emberek a rossz sors miatt panaszkodnak és jajgatnak, akkor mondogatta nekik: „Ha megtartjuk a parancsolatokat, akkor a jó Isten is segít majd rajtunk, de ha mindig csak vétkezünk, a jó Isten a csapásokat inkább még nagyobbítani fogja.”

Próbáljátok csak meg ti is, pontosan, mindenben jól viselkedni, mindenben másoknak jól példát adni, és hamar látni fogjátok, hogy akkor a jó Isten mennyivel inkább meghallgatja majd a ti kéréseiteket. *Mert, ha mi megteesszük azt, amit a jó Isten tőlünk kíván, akkor Isten is meghallgatja a mi kéréseinket.*

*

Leányiskolákban Philothea apostolkodik az asszonyok és leányok között.

6. ÓRA.

Az ó-szövetség megkötése.

A) A biblia anyaga.

22. A húsvéti bárány. Izrael népe kivándorol Egyiptomból.

Mózes a tizedik csapás előtt Isten parancsa szerint meghagyta az izraelitáknak, hogy minden család öljön le egy hibátlan bárányt, de csontjait meg ne törjék. A bárány vérével meg kellett kenniök az ajtófélfát. A megsütött bárányt kovásztalan kenyérrel és keserű salátával ették és az útra készen állottak. Éjfélkor átment az Úr öldöklő angyala Egyiptomon és megölte az elsőszülötteket. Ekkor nagy jajgatás támadt mindenhol, mert egy ház sem volt, ahol halott nem feküdt volna. Csak az izraeliták elsőszülöttei menekültek meg.

Fáraó még az éjjel hívatta Mózeszt és Áront és elengedte Izrael fiait az országból. Izrael fiai tehát mindenestül kiköltöztek Egyiptomból. Az Úr maga vezette őket felhőoszloppal, amely nappal sötét volt, éjjel pedig mint a tűz, világított.

Fáraó nemsokára megbánta, hogy elengedte az

izraelitákat. Azért utánuk sietett embereivel és a *Vörös-tenger* partján már majdnem utolérte őket. Mikor Izrael fiai meglátták maguk után az egyiptomiakat, nagyon féltek. Ekkor Mózes az Úr parancsára felemelte vesszejét a tenger felé és a víz kettévált. A tenger fenekét forró szél szárította fel és Izrael fiai szárazon átvonultak rajta. Az egyiptomiak kergették őket és a tenger közepéig jutottak. Ekkor Isten parancsára ismét kinyújtotta Mózes kezét a tengerre, mire a habok elborították az egyiptomiakat Fáraóval együtt, úgyhogy egy sem maradt közülük életben.

Izrael népe azontúl minden esztendőben megünnepelte azt, hogy Egyiptomból kiszabadult. Ezt az ünnepet *húsvétnek* nevezték és hét napon át tartották. Ebben az időben kovásztalan kenyeret ettek és a húsvéti lakomához bárányt használtak.

24. Isten kihirdeti a tíz parancsolatot.

Mikor Izrael fiai a *Sínai-hegyhez* érkeztek, meghagyta Mózes a népnek, hogy mossa meg ruháit és készüljön el harmadnapra, mert akkor szólni fog hozzájuk az Úr. Mikor a harmadik nap megjött, nagy mennydörgés és villámlás volt és sűrű felhő borította az egész hegyet. E közben folyton erősebb harsonazengés hallatszotí és a nép nagyon félt. Ekkor kihirdette Isten a *tízparancsolatot*:

1. Én vagyok a te Urad, Istened; Uradat, Istenedet imádjad és csak neki szolgálj.
2. Istennek nevét hiába ne vedgyed.
3. Megemlékezzél arról, hogy az Úr napját megszenteljed.
4. Atyádat és anyádat tiszteljed.
5. Ne ölj.
6. Ne paráználkodjál.
7. Ne lopj.
8. Hamis tanúságot ne szólj felebarátod ellen.
9. Felebarátod feleségét ne kívánjad.
10. Se házát, se mezejét, se másféle jószágát ne kívánjad.

Mózes másnap oltárt épített és borjakat áldozott fel az Úrnak. Azután meghintette a népet az áldozatok vérével és így szólt: „*Ez a szövetség vére, amelyet az Úr kötött veletek.*”

Ezután fölment Mózes a hegyre és negyven napig ott maradt. Isten szólt hozzá és két kőtáblát adott át neki, amelyre fel volt írva a tízparancsolat. Mikor Mózes lejött a hegyről, látta, hogy az izraeliták

azalatt aranyborjút öntöttek és pogány módon imádták azt. Mózes nagyon megharagudott és összetörte a két kőtáblát; azután odasietett és megdorgálta a népet, a konok bálványimádókat pedig kivégeztette. Másnap ismét fölment a hegyre és onnan negyven nap mulva újabb kőtáblákra írva, magával hozta a tízparancsolatot.

27. Józsue elfoglalja az ígért földjét.

Mózes halála után *Józsue* lett Izrael vezére. Józsue elindította a tábornak a *Jordán-folyón* keresztül Kánaánba. Midőn *Jerikó* város lakói ellenállottak és az erős várfalban bíztak, akkor megmutatta az Úr, hogy az országot Ő adja Izrael birtokába. Józsue Isten parancsára meghagyta a népnek, hogy körmenetben kerülje meg a várost. Így cselekedtek hat napig. A hetedik napon hétszer kerülték meg a várost. A hetedik megkerülésnél a papok megfútták a harsonákat és az egész nép kiáltott, Jerikó falai pedig Isten akaratára leomlottak. Az izraeliták akkor elfoglalták a várost. Józsue nemsokára meghódította az egész országot.

B) Az előforduló új nevek és fogalmak.

- a) Vörös-tenger, Józsue, Jerikó.
- b) Ajtófélfá, kovásztalan kenyér, öldöklő angyal, felhőoszlop, hab, harsonazengés, szövetség vére, aranyborjút öntöttek, megdorgál, konok, körmenet, leomlik, meghódít.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Elmondottam nektek az előző órán, hogy Fáraó dacos volt, és nem akart a jó Istennek engedelmeskedni. Nem akarta a zsidókat Egyiptomból kiengedni, hoóv a pusztába mehesse nek Istennek áldozatot bemutatni. Azt is elmondottam már, hogy Isten azért tízszer nagy bajt küldött Egyiptomra, vagyis tíz nagy csapást. A tizedik olyan nagy volt, hogy Fáraó mégiscsak kiengedte az izraelitákat Egyiptomból, akik ekkor a pusztába mentek, ahol a jó Isten szövetséget kötött velük.

Célkitűzés: Ma arról fogunk tanulni, hogy miképpen vonultak ki az izraeliták Egyiptomból, és miképpen kötött velük Isten szövetséget a Sínai-hegynél.

I. Előterjesztés. A jó Isten előre megmondotta Mózesnek, hogy a tizedik csapás olyan nagy lesz, hogy Fáraó majd elengedi a zsidókat az országból. Azért megparancsolta Mózesnek, hogy az egész izraelita nép készüljön fel az útra, vagyis csomagol-

janak mindent össze, és készítsenek maguknak vacsorát. A vacsorához minden család öljön le egy hibátlan bárányt, de vigyázzanak, hogy a csontjait össze ne törjék. A bárányt süssék meg, vérével pedig kenjék meg az ajtófélfát. (Legegyszerűbb az iskolaterem ajtaján megmutatni, hogy mi az ajtófélfá.) A megsütött bárányhoz keserű salátát és kovásztalan kenyeret egyenek. Ezt a vacsorát azután útra készen egyék meg, hogy bármely percben kimehessenek Egyiptomból. A zsidók mindent úgy tettek, amint azt Mózes által a jó Isten megparancsolta. Éjfélkor azután egész Egyiptomon átment, vagyis végigment a jó Isten egyik angyala, és minden házban, ahol az ajtófélfá nem volt megkenve vérrel, megölte az elsőszülötteket, vagyis azokat a gyermekeket, kik az ott lakó családokban először születtek. Nagy sírás és jajgatás támadt ekkor Egyiptomban, mert egyetlen ház sem volt, hol halott ne feküdt volna. Csak a zsidók elsőszülöttei menekültek meg, azokat megmentette a báránynak az ajtófélfára felkent vére.

Fáraó még az éjjel hívatta Mózeszt és Aront, és elengedte az izraelitákat, akik azonnal, mindenestől kivándoroltak Egyiptomból. A jó Isten maga vezette őket egy oszlop alakú felhő által, mely nappal sötét volt, vagyis csak olyan fehér, mint egy községes felhő, de éjjel, mint egy óriási gyertya lángja világított.

Fáraó nemsokára megbánta, hogy a zsidókat kiengedte, — sajnálta ezt, mert most már nem volt senki, aki neki olyan olcsón dolgozott volna, és azért összeszedte az összes katonáit, és hamarosan a zsidók után sietett. A zsidók már a Vörös-tengerig értek, de ott nem bírtak továbbmenni, mert nem volt hajójuk, hogy azzal a tenger vizén átmehettek volna. Itt, a Vörös-tengernél utolérte a Fáraó a zsidókat. Mikor az izraeliták meglátták maguk mögött a Fáraó katonáit, nagyon féltek. De ekkor Mózes a jó Isten parancsára felemelte vesszőjét, — vagyis azt a csodás pásztorbotot, mely kígyóvá is átváltozott, a tenger fölé tartotta azt, mire a tenger vize kétfelé vált. A tenger fenekét pedig forró szél szárította fel, és így a zsidók száraz lábbal át bírtak vonulni rajta. A Fáraó és katonái kergették a zsidókat, de mikor a zsidók a másik oldalon már mind kijöttek, ők a tenger közepéig jutottak. Mózes ekkor ismét fölemelte botját, mire a tenger vize újra összefolyt, és a habzó, habos víz elöntötte az egyiptomiakat, úgyhogy egy sem maradt közülük életben.

Izrael népe azontúl minden évben megünnepelte azt, hogy Egyiptomból szerencsésen kiszabadult, és ezt az ünnepet húsvét-nak nevezték, és hét napon át tartották. Ezen az ünnepen ugyanolyan vacsorát készítettek maguknak, mint akkor Egyiptomban, vagyis bárányhúst ettek kovásztalan kenyérrel, meg keserű salátával.

A zsidók vándorlás közben a Sínai-hegyhez érkeztek. A Sínai-hegy a Sínai-félszigeten van, a Vörös-tenger másik oldalán. Mikor a Sínai-hegyhez érkeztek, meghagyta, vagyis meg-

parancsolta Mózes a népnek, hogy mossa meg ruháit és a harmadik napon öltözzék ünneplőbe, mert a jó Isten fog hozzájuk beszélni. — Mikor a harmadik nap érkezett, nagy villámlás és mennydörgés közben sűrű felhő borította el az egész Sínai-hegyet, és ezenfelül még folyton erősebb harsonazengés, vagyis trombitaszó is hallatszott, amitől a nép nagyon félt. Ekkor hirdette ki Isten a tízparancsolatot.

Mózes másnap oltárt épített, és több borjút áldozott fel Istennek. A nép ekkor megígérte Istennek, hogy minden parancsát meg fogja tartani, és a jó Isten is megígérte a népnek, hogy ha engedelmes lesz, mindenben segíteni fogja. A zsidó nép ekkor szövetséget kötött Istennel, Mózes pedig a szövetség jeléül a feláldozott borjak vérével meghintette a népet, és azt mondotta: „Ez a szövetség vére, amelyet az Úr kötött veletek.”

Mózes ezután felment a hegyre, és negyven napig maradt ott. Isten maga beszélt ott vele, és két kőtáblára írva odaadta neki a tízparancsolatot. Mikor Mózes lejött a hegyről, nagyon megharagudott, mert azt látta, hogy az izraeliták nem tartották meg a szövetséget, amelyet a jó Istennel az előbb kötöttek, hanem mindjárt az első parancsolat ellen vétkeztek, és aranyból egy borjúsobrot, vagy bálványt csináltak maguknak, és azt, akárcsak a pogányok, imádták. Mózes ekkor haragjában összetörte a két kőtáblát, amelyre a tízparancsolat fel volt írva, azután pedig az aranyborjút is összetörte, nagyon megdorgálta, vagyis megszidta a népet, azokat pedig, akik továbbra is csak bálványokat akartak imádni, vagyis a konok bálványimádókat kivégeztette. Azután ismét fölment a hegyre, és onnan negyven nap mulva új kőtáblákra írva, ismét magával hozta a tízparancsolatot.

Mózes halála után Józsue lett a zsidó nép, vagyis Izrael vezére. A zsidók akkor már Kánán-ország határához, vagyis ahhoz az országhoz értek, melyet a jó Isten Ábrahámnak ajánlékozott, és melyet Ábrahám utódainak megígért. Ez volt az ígéret földje, vagy Palesztína. Ebben az országban folyik a Jordán-folyó. A zsidók a Jordán-folyó partjára érkeztek és ott táborni utottak. A folyón túl pedig egy erős vár volt, Jerikó vára. Józsue parancsára a zsidók felszedték a táborni, és átmentek a Jordán-folyón. Jerikó városának lakói az erős várfalakban bíztak. Azt hitték, hogy a zsidók úgysem bírják majd a várost elfoglalni, mert erős kőfal, nagy kőkerítés van körülötte. — De a jó Isten csoda által megmutatta, hogy Kánán országát, vagyis az ígéret földjét, ígérééhez hiven, ő adja oda a zsidó népnek. Isten parancsára ugyanis meghagyta Józsue a népnek, hogy körmenetben kerülje meg a várost. Így cselekedtek hat napig. A hetedik napon hétszer kerültek meg a várost. A hetedik megkerülésnél pedig a papok megfújták a harsonákat, és az egész nép kiáltott. Ekkor a jó Isten akaratára Jerikó falai ledültek, vagyis leomlottak, a zsidók pedig elfoglalták a várost. Józsue

nemsokára az egész ígért földjét, vagy Kánán egész országát elfoglalta, másszóval meghódította.

Az idetartozó bibliai képek szemléltetése, és azzal kapcsolatosan visszakérdezés.

II. Kifejtés. Elolvastatjuk a biblia szövegét, és szómagyarázatokat fűzünk hozzá. Egyes, már előfordult fogalmakat pedig visszakérdezünk.

1.—22. *Csapás:* mit nevezünk csapásnak? *Meghagyta:* mit jelent az, meghagyta? *Izraelitáknak:* kik az izraeliták? *Hibátlan:* bárány kellett, vagyis egészen egészséges. *Ajtófélfá:* a képen látni, hogy miképen kenik azt meg vérrel. Mit nevezünk tehát ajtófélfának? (Az ajtónak azt a részét, mely a fal mellett van.) *Kovásztalan:* Hogyha van a kenyérben kovász, akkor az lukacsos, ha pedig nincsen benne, akkor a kenyér nem lukacsos. A kovásztalan kenyér tehát nem lukacsos. Nem is olyan jóízű, mint a kovászos. *Az útra készen állottak:* hogy mindjárt bírjanak menni, amint Mózes majd szólni fog. *Atment Egyiptomon:* végigment Egyiptomon. *Az öldöklő angyal:* így nevezzük őt, mert megölte az elsőszülötteket. Kit nevezünk elsőszülöttnak? *Csak az izraeliták* stb.: — Miért menekültek meg ezek? *Felhőoszlop:* ez egy oszlop alakú felhő volt. *Tenger-nek* nevezzük az igen nagy vizet. A Vörös-tenger is igen nagy víz. *Habok:* mikor a tenger vize hullámokat csinál, akkor habzik is. Mikor az egyiptomiakat elöntötte, akkor sok habot csinált, azért mondjuk, hogy a habok elborították az egyiptomiakat. Ki tudja, milyen a hullám? Mikor hullámos a víz?

2.—24. *Sinai-hegy:* egy magas hegy a Sinai-félszigeten. Mit tanultunk az előző órán a Sinai-félszigetről. *Mossa meg a ruháit:* hogy tiszta legyen. Az ünnepre is így készülünk. Az nagy ünnep volt, mikor a jó Isten maga beszélt a néphez. *Harsonazengés:* A harsona hosszú alakú trombita. Harsonazengésnek nevezzük ezeknek a hosszú trombitáknak a szavát, vagyis a hangját. (A tizparancsolathoz itt semmi magyarázatot sem fűzünk.) *Ez a szövetség vére:* Isten és a zsidó nép szövetséget kötöttek. Ezt a szövetséget nevezzük ószövetségnek. Mit ígérték meg a zsidók? (Hogy engedelmesek lesznek Istennek!) És mit ígért meg ekkor Isten? (Hogy segíteni fogja a népet.) *Aranyborjút:* megolvasztották a tűzön az aranyat, és mikor az arany folyékony volt, akkor borjú alakú szobrot öntöttek maguknak belőle, hogy az legyen az ő bálványuk. *Megdorgálta:* megszidta. *Konok:* azt nevezzük konoknak, aki nem akar megjavulni. *Kivégeztette:* vagyis megölette.

3.—27. *Tábor:* Amíg a zsidók vándoroltak, addig sátrakban laktak. Várost építettek maguknak, de sátrakból. Az ilyen sátorokból épült várost nevezzük tábornak. (A cserkészek is táboroznak.) *Ellenállottak:* nem akarták a várost a zsidóknak oda-

adni. *Körmenet:* körüljárták a várost. (Templomi körmenet pl. Úrnapján. A templomból indul ki, körüljár és a templomhoz tér vissza.) *Megfűtták:* annyi mint megfűjták, belefűjtak a harsonákba. *Leomlottak:* ledültek. *Meghódította:* annyi mint elfoglalta.

4.— *A húsvéti bárány. Az újszövetség.*

a) Kíról tanultunk már, hogy ő az Úr Jézus előképe? (Izsák és Melkizedek.) Látjátok, az a bárány is, melyet a zsidók Egyiptomban az utolsó vacsorán ettek, és attól kezdve minden évben húsvétkor újra ettek, és melyet az Úr Jézus is evett az utolsó vacsorán, előképe volt az Úr Jézusnak. A báránynak kedves és ártatlan. Az Úr Jézus is ilyen. Az a báránynak, melyet Egyiptomban ettek, hibátlan volt, vagyis egészen egészséges. Az Úr Jézus is ilyen testében is, lelkében is: egyetlen betegség, egyetlen bűn sincsen rajta. A húsvéti bárányt megölték, az Úr Jézust is megölték. A húsvéti bárány csontjait nem törték össze, az Úr Jézus csontjait sem törték össze (csak a latrokét). A húsvéti bárány vérét rákenték az ajtófélfára, az Úr Jézus szent Véré végigfolyt a keresztfán. A húsvéti bárány vérét látta az angyal, és azért nem ölte meg a zsidók gyermekeit. Az Úr Jézus Véré látja a mennyei Atya, és azért megkímél minket a lelki haláltól, vagyis a pokoltól. A húsvéti bárány tehát a vérével megváltotta, vagyis megszabadította a zsidóknak elsőszülötteit a testi haláltól, az Úr Jézus pedig szent vére által a lelki haláltól, a pokoltól váltott meg minket. A húsvéti bárány csak a zsidóknak, vagyis a hívőknek, akik az igazi Istent imádták, használt és nem az egyiptomiaknak, vagyis a hitetleneknek, akik bálványokat imádtak. Az Úr Jézus is csak azokat menti meg az örök haláltól, akik hisznek, azért mondotta, aki nem hisz, az elkárhozik. Látjátok, mennyire hasonlít a húsvéti báránynak az Úr Jézushoz. Azért is mondja a pap, mikor az áldozásnál az Oltáriszentséget a nép felé mutatja: Ime, az Isten báránynak. Az oltáron tehát, meg szentképeken, hogyha báránykát látunk kis zászlóval, akkor az mindig az Úr Jézust jelenti. A kis zászló pedig azt jelenti, amiben az Úr Jézus a húsvéti báránytól különbözik. A báránynak nem támad fel, míg az Úr Jézus győztesen, vagyis dicsőségesen feltámadt.

b) Isten a zsidó néppel a Sínai-hegynél szövetséget kötött, vagyis megígérte Istennek, hogy engedelmes lesz, és meg fogja tartani a parancsolatokat. A jó Isten viszont megígérte a népnek, hogy minden bajában segíteni fogja, hogyha engedelmes marad. Ez volt az ószövetség. Ezt a szövetséget borjak vérével kötötték, azért hintette meg Mózes a népet a borjak vérével.

Velünk is szövetséget kötött a jó Isten, az újszövetséget. Ezt a szövetséget a Kálvária-hegyen kötötte velünk, és ennek a szövetségnek a vére az Úr Jézus legszentebb vére. Azért mondotta az Úr Jézus az utolsó vacsorán, mikor a kehelyben levő bort átváltoztatta: „Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem, az újszövetségé, amely érettetek és sokakért kiontatik a

bűnök bocsánatára.” — És amint a jó Isten segítette a zsidó népet, sokkal inkább segít minket, hogyha megtesszük azt, amit Isten tőlünk kíván, amit Isten parancsol. Úgy van az és igaz az, hogy Isten szövetséget kötött velünk és azért, ha mi megtesszük azt, amit Isten tőlünk kíván, Isten meghallgatja a mi kéréseinket.

(A kifejtés eme negyedik pontja azonban a III. osztályban még nehéz.)

Összefoglaló ismételésképen egyes jobb tanulókkal elmondjuk a most tanult bibliai részeket, és visszakérdezzük a 4. pontot.

III. Alkalmazás. 1. Mikor Theophil az újszövetségről tanult, melyet Isten az emberekkel kötött, iskola után elment a templomba, és ott azon kép előtt (Keresztút XII. állomás), melyen az Úr Jézus a keresztre van feszítve, erősen megígérte, hogy mindig, mindenben a legpontosabban engedelmeskedni fog, — hogy pontosan meg fogja tartani a IV. parancsot. Ekkor pedig éppen tél volt. Hideg volt nagyon, de egy csöpp hó sem esett még. Nemsokára elérkezett karácsony is, de még mindig nem volt hó. Karácsonykor Tamás egy igen ügyes kis szánkót kapott, meg is hívta mindjárt másnap Theophilt, hogy amint hó lesz, jöjjön vele szánkázni a domboldalba. Theophil szívének kicsit fájt az, hogy mindenkinek van már szánkója, csak neki nincsen, de a jó Jézus kegyelmével, melyet ott, a nagy fa alatt kapott, hamar legyőzte az irigységet magában, és megígérte Tamásnak, hogy ott lesz. — A jó Isten azonban látta szívében a vágyat egy kis szánkó után. — Csak már egy kis hó esett volna. Theophil minden este kérte a jó Istent: hogyha az Néki is kedves, úgy engedje meg, hogy egy kis hó essen. — Egy este megint igen szépen imádkozott egy kis hóért. A jó Istennek pedig tetszett Theophil imája, mert Theophil ártatlan és jó fiú volt, és azért másnap ugyancsak havazott ám. Mikor Theophil reggel felébredt, majd kibújt a bőréből örömeiben. Meg is köszönte szépen a jó Istennek, hogy imáját ily jól meghallgatta, és nem is kevés, de elég sok hó esett. El is szaladt Tamáshoz, és megbeszélte vele, hogy délután 3 órakor a templom előtt találkoznak, és onnan együtt mennek majd szánkázni. Theophil alig várta a délutánt. Már mindjárt 3 óra lesz. Már éppen a kabátját akarta felhúzni, amikor a kamrából édesapja hívta. Theophil odaszaladt.

— Itt van ez a láda, tele rozsdás szeggel, válogasd ki nekem a görbéket és az egyeneseket külön-külön — mondotta neki édesatyja.

Theophil megijedt. Ez majd estig tart, — ez olyan sok munka! Mi lesz a szánkázással? De ő megígérte a jó Istennek, hogy engedelmes lesz, és az ő negyedik szabálya is úgy szól, hogy „aki engedelmes, az jól jár, Atyám, legyen meg a te akaratod”, — akármilyen nehéz is volt, mégis csak neki ült, és elkezdte

a szöveget válogatni. Néha, mikor a szánkázásra gondolt, bizony csak kijött egy-egy könny a szeméből, de aztán letörölte azt, és azt gondolta, hogy majd holnap szánkázom, most a jó Isten kedvéért engedelmeskedem. És széjjelválogatta a szöveget. Este, mikor édesapjának odaadta a szöveget, édesapjánál egy még a Tamásénál is takarosabb kis szánkót látott.

— Itt van ez a kis szánkó, — mondotta neki édesapja — keresztapád küldi neked. Amiért szétválogattad a szöveget, megengedem, hogy elfogadd. Holnap délután menj el szépen hozzá és köszönd meg neki.

Theophil igen boldog volt. Most már van neki is szánkója, nemcsak Pistinek, meg Józsinnak, meg Tamásnak! És még hozzá milyen szép! Igaz az: „Aki engedelmes, az jól jár“, „ha mi meg tesszük azt, amit tőlünk a jó Isten kíván, ő is meghallgatja a mi kéréseinket és teljesíti a mi vágyainkat.“

Szép volt?

Ki tud ilyen engedelmes lenni?

És ki lesz ilyen engedelmes?

(Ezt az alkalmazást inkább a III. osztályban adjuk elő, a következőt pedig, hogyha a IV.-ben adtuk volna elő ezt az órát.)

2. Most ünnepélyesen megígérjük Istennek, hogy az Ő parancsait híven meg fogjuk tartani, vagyis megújítjuk Istennel a szövetséget.

a) Hogyan szól Istennek első parancsolata?

Mit parancsol Isten az első parancsolattal? (146. kérdés.) Igérem, hogy Istenben mindig, utolsó lehelletemig hinni és remélni fogok, őt szeretni és imádni fogom. (Mondassuk ezt *egyesszámban* karban, talán állva, szívre tett kézzel, erős, határozott hangon, utána pedig összetett kézzel, mint imát): Istenem, Atyám, erősítsd meg akaratomat.

b) Hogyan szól Isten második parancsolata?

Ki vétkezik Isten második parancsolata ellen? (165. kérdés.) És ki sérti meg Istennek szent nevét? (166. kérdés.) Igérem, hogy Isten nevét sohasem fogom könnyelműen kimondani, hogy sohasem fogok káromkodni, meg átkozódni, hogy sohasem fogok vétkeesen esküdni, és hogy ha egyszer fogadalmam lesz, azt híven meg fogom tartani. Istenem, Atyám, erősítsd meg akaratomat.

c) Hogyan szól Istennek harmadik parancsolata?

Mit parancsol Isten a harmadik parancsolattal? (172. kérdés.) Igérem, hogy a vasárnapot mindig meg fogom szentelni, hogy szentmisét fogok hallgatni, és köznapi munkát nem fogok végezni. Istenem, Atyám, erősítsd meg akaratomat.

d) Hogyan szól Istennek negyedik parancsolata?

Mit parancsol Isten a negyedik parancsolattal? (176. kérdés.) Igérem, hogy szüleimet mindig tisztelni és szeretni

fogom és előjáróimnak is mindig engedelmes leszek. Istenem, Atyám, erősítsd meg akaratomat.

- e) Hogyan szól Isten ötödik parancsolata?
Ki vétkezik Isten ötödik parancsolata ellen? (183. kérdés.)
Igérem, hogy sem felebarátomnak, sem magamnak testi, meg lelki életében szándékosan kárt tenni nem fogok. Istenem, Atyám, stb.
- f) Hogyan szól Isten hatodik és kilencedik parancsolata?
Ki vétkezik Isten hatodik parancsolata ellen? (189. kérdés.)
Igérem, hogy szándékosan sohasem fogok gondolni, beszélni, nézni, kívánni, vagy cselekedni szemérmetlen dolgot. Istenem, Atyám, stb.
- g) Hogyan szól Istennek hetedik és tizedik parancsolata?
Ki vétkezik Isten hetedik parancsolata ellen? (192. kérdés.)
Igérem, hogy sohasem fogom felebarátomat szándékosan megkárosítani, és vagyonát sem fogom megkívánni. — Istenem, Atyám, stb.
- h) Hogyan szól Isten nyolcadik parancsolata?
Ki vétkezik Isten nyolcadik parancsolata ellen? (195. kérdés.) Igérem, hogy sohasem fogok hazudni, sem pedig más becsületében kárt tenni. Istenem, Atyám, erősítsd meg akaratomat.

Megígértük! És meg is fogjuk tartani? Amit a magyar fiú megígér, azt megtartja, a magyar fiú sohasem szőszegő. Azért is mondja a magyar közmondás: az ígéret szép szó, ha megtartjuk úgy jó!

*

Leányiskolákban hasonlóképen alkalmazzuk ezt az órát.

7. ÓRA.

Dávid és a próféták.

A) A biblia anyaga.

31. Dávid legyőzi Góliátot.

Mikor a filiszteusok és az izraeliták hadserege egymással szemközt állott, egy *Góliát* nevű óriás férfi jött ki a filiszteusok táborából páncélöltözetben, hatalmas dárdával kezében. Góliát azt kiáltotta Izrael seregeinek: „Válasszatok magatok közül egy férfiút, aki velem meg tud vívni. Ha legyőz engem, szolgáltok leszünk, ha pedig én leszek erősebb, és megverem őt, ti szolgálotok nekünk.” Miután ezeket kiáltotta, kicsúfolta Izrael seregét. Így kijött táborából negyven

napon át; az izraeliták közül pedig senki sem mert vele megküzdeni.

Dávid éppen a táborba érkezett, mert atyja elküldötte bátyjaihoz eleséggel. Midőn meghallotta Góliát szavait, azt kérdezte: „Ki ez a pogány filiszteus, aki az élő Isten hadseregét gúnyolni meri?” A nép elmondotta neki, hogy a férfiút, aki Góliátot megveri, gazdaggá teszi a király, és neki adja leányát feleségül. Dávid elvezettette magát Saul királyhoz és azt mondotta: „Én elmegyek és megvívok a filiszteussal.” Azután őt síma követ választott magának a patakból, kezébe vette botját és parittyáját és elindult a filiszteus ellen. Mikor Góliát meglátta Dávidot, azt mondotta: „Vajjon eb vagyok-e én, hogy bottal jössz rám? Csak jöjj hozzám; majd az égi madaraknak és a vadaknak adom testedet.” Dávid pedig azt felelte: „Te karddal és dárdával jössz rám, én pedig a seregek Urának nevében jövök ellened.” Ekkor követ tett a parittyára, megforgatta azt és homlokon sujtotta a filiszteust. Góliát arccal a földre esett és Dávid odafutott, kivonta annak kardját és levágta fejét. Midőn a filiszteusok látták, hogy közöttük a legerősebb meghalt, megfutottak.

33. Dávid király.

Saul király halála után Dávid volt Izrael királya. Dávid *Jeruzsálemet* tette az ország fővárosává és ott királyi házat épített. A frigyszekrényt is elhozatta az új fővárosba. Isten tiszteletére szép *zoltáránekeket* írt. Dávid próféta is volt; a Megváltóról azt jövendölte, hogy a keresztfán átlüggyatják kezeit és lábait és köntösére sorsot vetnek. Azt is mondotta Jézusról: „*Te pap vagy mindörökké, Melkizedek rendje szerint.*”

34. A hálátlan Absalom.

Dávidnak egyik fia *Absalom* volt. Ez föllázadt atyja ellen, mert még annak életében akart király lenni. Előbb nyájaskodással iparkodott a népet magának megnyerni, azután erős pártot gyűjtött maga körül, és királlyá kiáltatta magát. Amikor Dávid meghallotta a lázadás hírét, meztláb kellett Jeruzsálemből a *Cedron-patakon* és az *Olajfák-hegyén* át menekülnie.

Absalom és egész serege bevonult Jeruzsálembe, azután üzőbe vette atyját. Dávid összegyűjtötte embereit és Absalom ellen indította. A harc előtt meg-

parancsolta vezérének, Joábnak: „Életben hagyjátok nekem Absalom fiamat!” Dávid serege megverte a lázadókat. Absalom öszvéren akart menekülni, de a közben fönnakadt egy sűrű ágú cserfának ágain, az öszvér pedig elfutott alóla. Joáb ennek hírére odarohant és három dárdával átdőfte Absalom szívét. A nép az erdőben verembe vetette a holttestet és gyalázatul nagy rakás követ hordott rá. Mikor Dávid ezt megtudta, siratta fiát. Dávid hetven éves korában halt meg; de előbb még mindent elkészített, hogy fia, *Salamon*, Istennek templomot építhessen.

36. A próféták.

Isten sok szent férfiút adott az izraelitáknak, hogy a rossztól, különösen a bálványimádástól visszatartsák, tanítsák, és a Megváltóra előkészítsék őket. Ezek a férfiak Isten segítségével gyakran előremondták a jövőt s azért *prófétáknak*, vagyis *jövendőmondóknak* nevezzük őket. A legnevezetesebb jövendőléseket a Megváltóról mondták. *Mózes*, *Sámuel*, *Dávid* is próféták voltak. De a legtöbb próféta Salamon király halála után élt. Többen közülük szent könyveket is írtak, mint például *Izaiás*, *Jeremiás*, *Ezekiel* és *Dániel* próféta.

Mikeás próféta megjövendölte, hogy a Megváltó Betlehemben fog születni. A Próféta így szólt: „*Te, éfratai Betlehem, kicsiny vagy ugyan Júda ezrei között, mégis tebelőled származik nekem, aki uralkodó legyen Izraelben; aki kezdettől fogva, az örök napoktól vagy.*”

Megjegyzés. Ez az anyag a III.-ban túlságosan nehéz. A IV.-ben, hogyha az osztály gyenge, a prófétákról szóló rész nyugodtan elhagyható, vagy pedig csak a 33. (Dávid király) és a 36. (A próféták) pontot adjuk elő, megfelelő bevezetéssel és a két részt összekapcsoló átmenettel. De ha az egész óra elmaradna is, nem veszítettek vele lényegeset a gyermekek.

B) Az előforduló új nevek és fogalmak.

a) Filiszteus, Góliát, Dávid, Saul, Absalom, Cedron-patak, Joáb, Salamon, (Sámuel), Izaiás, Jeremiás, Ezekiel, Dániel, Mikeás.

b) Páncél, dárda, vívni, megküzdeni, parittyá, eb, sujtani, frigyszekrény, zsoltáréneke, próféta, nyájaskodás, öszvér, cserfa.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Az előző órán azt tanultuk, hogy Mózes halála után Józ sue lett a zsidók vezére, aki lassankint egész Kánán országát, vagyis az ígéret földet elfoglalta. A zsidók ezután királyokat választottak maguknak, hogy azok az ellenségtől megvédjék őket. A zsidók első királyát Saulnak hívták, legnagyobb ellenségeik pedig a filiszteusok voltak. Élt ebben az időben Kánánban egy igen szent, bátor és ügyes ifjú, akit Dávidnak hívtak.

Célkitűzés: Ma Dávidról fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. A filiszteusok ismét egyszer megtámadták az izraelitákat. Saul, a zsidók királya is összegyűjtötte hadseregét, vagyis katonáit, és a filiszteusok ellen vonult. Mikor a két sereg egymással szemközt állott, egy Góliát nevű óriás jött ki a filiszteusok táborából, páncélöltözet, vagyis vasból készült ruha volt rajta, oldalán jó nagy kard lógott, kezében pedig hatalmas dárdát, vagyis nagy rudat tartott, melynek végében egy jókora vashegy volt. Góliát igen büszkén azt kiáltotta a zsidóknak: „Válasszatok magatok közül egy férfiút, aki velem meg tud vívni, vagyis aki velem harcolni bír. Ha legyőz engem, akkor mi leszünk a ti szolgálitok, de ha én leszek erősebb, és megverem őt, ti szolgáltok majd nekünk.” Miután ezeket mondotta, kicsúfolta az izraeliták seregét. Így tett Góliát negyven napon keresztül, de a zsidók közül senki sem mert vele harcolni, vagyis megküzdeni.

Egyik napon Dávid atyja elküldötte fiát, Dávidot, a zsidók táborába, hogy bátyjainak eleséget vigyen. Dávid éppen akkor érkezett a táborba, mikor Góliát a zsidók seregét csúfolta. Midőn Dávid Góliát szavait hallotta, azt kérdezte: „Ki ez a pogány filiszteus, aki az élő Isten hadseregét gúnyolni meri?” Azt már tanultuk, hogy a zsidók a jó Istennel szövetséget kötöttek, a zsidók tehát Isten szövetségesei voltak, a zsidók hadserege ezért a jó Isten hadserege is volt. Azért kérdezte Dávid így, hogy: „Ki ez a pogány filiszteus, aki az élő Isten hadseregét gúnyolni meri?” A katonák elmondották neki, hogy azt a férfiút, aki Góliátot megveri, gazdaggá teszi a király, és neki adja leányát feleségül. Dávid, habár még csak fiatal volt, elvezettette magát Saulhoz, a zsidók királyához, és azt mondotta: „Én elmegyek és megvívok a filiszteussal.” Azután a patakhhoz ment, őt síma, lapos követ választott magának, azokat táskájába tette, a kezébe vette a botját, meg a parittyáját, és elindult a filiszteus ellen. A parittyája egy darab bőr, mely két zsinórhoz van kötve. A bőrbe teszik bele a követ és azután jól megforgatják. Mikor már sebesen forog, az egyik zsinórt eleresztik, és akkor a kő nagy erővel elröpül, mintha csak puskából lőtték volna ki. A régi népek parittyával harcoltak, meg vadásztak is. Mikor az óriás Góliát a kicsi és fiatal Dávidot jönni látta, akinek se kardja, se dárdája, se páncélöltözete nem volt, gúnyolni kezdte őt, és azt mondotta

neki: „Talán kutya vagyok én, hogy bottal jössz ellenem? Csak gyere hozzám, majd madaraknak és a vadállatoknak adom a testedet eledelül!” Dávid pedig azt felelte: „Te karddal és dárddal jössz ellenem, de én a seregek Urának és Istenének a nevében jövök ellened!” Ekkor követ tett a parittyába, gyorsan megforgatta azt, és homlokra sujtotta a követ a filiszteust. A kö ütésétől Góliát arccal a földre esett, Dávid pedig gyorsan oda-futott, kihúzta annak kardját, és levágta a fejét. Mikor a filiszteusok látták, hogy közöttük a legerősebb meghalt, megfutottak.

E miatt a győzelem miatt Dávid Zsidóországban híres ember lett, és azért, amikor Saul meghalt, Dávidot választották meg királynak. Dávid Jeruzsálemet tette Zsidóország fővárosává, vagyis azt a várost, ahol sokszáz évvel ezelőtt Melkizedek élt, és melyet akkor még csak Salemnak hívtak. Dávid Jeruzsálemben szép, nagy palotát épített magának. A frigszekekrényt is oda hozatta. A frigszekekrény egy igen drága, aranyos láda volt, amelyben azt a két kőtáblát őrizték, melyet Mózes a hegyről lehozott, és melyre a tízparancsolat volt írva. Dávid Isten tiszteletére szép zsoltáránekeket, vagyis zsidó templomi énekeket is írt. Mivel Dávid szent ember volt, azért a jó Isten kegyelme folytán a Megváltóról jövendőlni is tudott, vagyis előre elmondotta, hogy mi történik majd a Megváltóval. Ezért Dávid próféta is volt. A Megváltóról azt is megjövendőlte, hogy át fogják lyukasztani kezeit és lábait, és hogy köntösére sorsot fognak vetni. Azt is előre mondotta Jézusról: „Te pap vagy mindörökké, Melkizedek rendje szerint.” Vagyis, hogy az Úr Jézus is Melkizedekhez hasonlóan, kenyeret és bort fog áldozni.

Dávidnak sok szomorúságot okozott egyik fia, akit Absalomnak hívtak. Absalom fellázadt atyja, Dávid ellen, mert még annak életében szeretett volna király lenni. Előbb szép szóval, vagyis nyájaskodással akarta megnyerni magának a népet, de azután katonákból erős pártot szerzett magának, és királlyá kiáltatta magát, vagyis az ő párthívei azt kiáltották: „Absalom király uralkodjon!” Mikor Dávid király meghallotta a lázadás hírét, gyorsan, úgy amint volt, mezítláb elmenekült Jeruzsálemből, a Cedron nevű patakon és az Olajfák-hegyén keresztül.

Absalom és egész serege először bevonult Jeruzsálembé, azután üldözni kezdte atyját. Közbe Dávid katonái is összegyűltek, és Absalom ellen indultak. A csata előtt megparancsolta Dávid vezérének, Joábnak, hogy Absalomot ne ölje meg, azért azt mondotta: „Életben hagyjátok nekem Absalom fiamat!” Dávid serege megverte a lázadókat. Absalom öszvéren akart menekülni, de közben egy sűrű cserfának ágain hosszú, lobogó hajánál fogva fennakadt, az öszvér pedig elfutott alóla. Mikor Joáb ezt meghallotta, odaszaladt, és három dárddal átszúrta Absalom szívét. A nép azután Absalom holttestét az erdőben egy mély verembe, vagyis gödörbe vetette, és gyalázatul nagy

rakás követ hordott rá. Mikor Dávid ezt meghallotta, sokáig siratta fiát.

Dávid hetven éves korában halt meg; de előbb még mindent elkészített, hogy fia, Salamon, aki utána volt a zsidók királya, Istennek templomot építhessen.

Salamon fel is építette a jó Istennek Jeruzsálemben a templomot. Talán az volt a világ legszebb temploma. És, habár Istennek ilyen szép temploma volt Jeruzsálemben, a zsidók mégis igen sokszor nem tartották meg az Istennel kötött szövetséget, és bálványimádók lettek. Ilyenkor a jó Isten mindig szent embereket küldött nekik, hogy őket a bálványimádástól, és egyéb bűnöktől visszatartsák, és az eljövendő Megváltóra előkészítsék. Ezek az emberek a jó Isten segítségével előre mondták a jövőt, s azért prófétáknak, vagyis jövőmondóknak nevezzük őket. A leghíresebb jövőmondásokat a Megváltóról mondták. Mózes és Dávid is próféták voltak. A legtöbb próféta Salamon király halála után élt. Többen közülük szent könyveket is írtak, mint pl. Izaiás, Jeremiás, Ezekiel és Dániel.

Mikeás próféta megjövendölte, hogy a Megváltó Betlehemben fog születni.

Visszakérdezés és az idetartozó kép szemléltetése.

II. Kifejtés. Elolvastatjuk a biblia szövegét, és szómagyarázatokat fűzünk hozzá.

1.—31. *Filiszteusok*: így nevezték egy népet, mely az izraeliták ellensége volt. *Férfiú*: annyi, mint ember, férfi. *Páncélöltözet*: vasruha. *Dárda*: a képen látni, hogy milyen. *Izrael seregét*: a zsidók seregét, az izraeliták seregét. A választott népet, vagyis a zsidókat, az izraelitákat Izraélnek is szoktuk nevezni. (Tulajdonképpen kár ezt az elvont fogalmat itt megemlíteni. Csak zavarólag hat a tanításnál. Teljes jelentését megérteni pedig az elemista még úgysem bírja. Izrael ugyanis azt a viszonyt fejezi ki, amelyben a választott nép Istennel állott.) *Meg tud vívni*: ha olyan erős, hogy velem harcolni bír, és olyan bátor, hogy velem harcolni mer. *Vívni* annyi, mint harcolni. *Megküzdeni*: ugyanaz, mint vívni, vagyis harcolni. *Bátyjaihoz*: Dávid idősebbik testvérei is itt voltak a seregben. *Az élő Isten hadseregét*: a zsidók serege Isten hadserege volt, mert a zsidók Isten választott népe volt, és Istennel szövetséget is kötöttek a Sínai-hegynél. — *Saul*: volt akkor a zsidók királya. *Parittyá*: hasonlít a gumipuskához. (Csúzli! l. még az előterjesztésben adott leírást.) *Eb*: a kutyát ebnek is szoktuk nevezni. *Az égi madaraknak* stb.: gyere csak, majd megöllek, és testedet az égi madaraknak, vagyis a varjaknak, kányáknak és a vadaknak, azaz farkasoknak, rókáknak adom, hogy megegyék. (A keselyüt, hiénát, sakált ne említsük, mert az annyit ér, mintha semmit sem mondtunk volna, vagy pedig azt is meg kell magyarázni, hogy ezek milyen állatok.) *A seregek Urának nevében*: vagyis Istennek nevében. Isten volt

a zsidók seregének ura, de azonfelül az egész világ ura. Dávid Isten nevében jött, vagyis Isten kegyelmétől támogatva. A jó Isten segített neki. *Sujtotta*: a kő a homlokán eltalálta, és nagyon megütötte, úgyhogy Góliát elszédült tőle, és elesett. Sujtani annyi, mint erőset ütni.

2.—33. *A frigyszekrény*-ben őrizték a két kőtáblát, amelyet Mózes Istentől kapott, és amelyre a tízparancsolat volt felírva. *Zsoltárének*: a zsidók templomi énekeit nevezzük így. Még mi is imádkozzuk azokat pl. a misében, vagy más szertartásoknál is. *Próféta*: vagyis jóvendőmondó. (A következő jóvendülés beteljesedésére az utolsó vacsorán, csak akkor utalhatunk, ha a jelen anyagot a IV. osztályban, vagy az ágazatok átvétele után tanuljuk. Ez esetben utalunk a 2. bibliai óra kifejtésének negyedik pontjára.)

3.—34. *Föllázdtt*: vagyis nem akart engedelmeskedni. *Nyájaskodással*: annyi, mint szép szóval. *Mezitláb*: olyan gyorsan kellett Dávidnak menekülni, hogy nem ért rá rendesen felöltözni. *Cedron-patakon és az Olajfák-hegyén át*: vagyis azon az úton menekült, melyen később Jézust is vitték, miután az Olajfák-hegyén elfogták. (Ez az utalás is csak akkor bír értékkel, hogyha ezt a IV. osztályban, vagy az ágazatok után tanítjuk. Ott ellenben — vagyis az ágazatok 9. órájában — olyan sok és fontos anyagot tárgyalunk, hogy Dávid életének erre az epizódjára kitérni nem tanácsos, nehogy a figyelmet a fontosabból eltereljük.) *Öszvér*: a képen látni, hogy az milyen. Se nem ló, se nem számár, vagy félig ló, félig számár. *Verem*: nagy gödör. *Gyalázatul*: amiért fellázdtt atyja ellen, nem temették el rendesen, hanem egy rakás követ hordtak rá.

4.—36. *Mózes, Sámuel, Dávid*: Sámuel nevén, legegyszerűbb, ha átsiklunk, úgyis sok nevet és fogalmat kell ez órán megtanulniok... Mózes és Dávidhoz nincs mit megjegyezni. *Izaiás, Jeremiás*, stb.: nem fontos, hogy ezeket a neveket megjegyezzék, tartósan megjegyezni úgysem bírják. *Efratai*: Efratának nevezik azt a vidéket, melyben Betlehem fekszik. *Júda*: így nevezték Zsidóország egyik tartományát, egyik részét. Ebben a tartományban több ezer falu és város volt. Ezek között Betlehem nem volt a legnagyobb. Azért mondja a Próféta: te kicsiny vagy ugyan Júda falvai között, de azért mégis tebelőled fog származni az, aki uralkodó legyen Izraelben, vagyis, aki nagy lesz, és akit Isten fiának fognak hívni, és aki országának nem lesz vége, vagyis, a Megváltó. (Utalunk az újszövetségben tanult részekre.) *Az örök napoktól vagy*on: ez azt jelenti, hogy a Megváltó Isten lesz, Isten pedig örökkévaló, vagyis mindig volt és mindig lesz. (Mikeás próféta szavaival is csak úgy járunk, mint a protoevangéliummal (I. ágazatok 4. óra) és Jákob jóvendülésével, melyet Júdának mondott. Igén nehezen tanulják meg azt a gyermekek, még sok-

kal nehezebben értik meg, de egy-kettőre elfelejtik. Ezen szövegek szözszerinti tudása azonfelül nem is szükséges.)

Összefoglaló ismételés a szokásos módon.

III. Alkalmazás. Most már röviden megtanultuk a választott nép történetét. Megtanultuk, hogy miképen választotta ki Isten Ábrahámot, hogy ő legyen a választott nép, vagyis az Istenben hívők törzsatyja. Megtanultuk, hogy hogyan kerültek Ábrahám utódai Egyiptomba, hogy hogyan lett belőlük ott nagy nép, hogy hogyan vezette ki őket onnan Mózes. Megtanultuk, hogy hogyan kötöttek Istennel szövetséget a Sínai-hegynél, hogy Mózes halála után József vezetésével miképen foglalták el az ígért földjét. Ma a választott nép legszentebb királyáról is tanultunk és a prófétákról, akiknek az volt a dolguk, hogy az izraelitákat a Megváltó eljövetelére *előkészítsék*. A Megváltó, mint tudjuk, el is jött, — de a zsidóknak ő nem kellett és azért a keresztre feszítették. A kereszten azonban a Megváltó saját vére által újszövetséget kötött Istennel és az a nép, akivel a szövetséget kötötte, *mi, keresztény katolikusok vagyunk*. — Most tehát mi vagyunk Isten választott népe.

A zsidókhoz az Úr Jézus egyszer jött el, de nálunk állandóan itt lakik a templomban, az Oltáriszentségben és annyiszor jön szívünkbe, ahányszor csak akarjuk, ahányszor csak odamegyünk Hozzá és magunkhoz hívjuk őt a szentáldozás által.

Theophil alig bírta bevárni az időt, hogy az első szentáldozáshoz mehessen. Ő is *készült* a Megváltó eljövetelére. „Csak nem fogom az édes Jézust egy piszkos szívbe befogadni”, mondotta, hogyha valami rosszszaságra akarták csábítani. „Az Úr Jézus nagyon, de nagyon tiszta, és nagyon, de nagyon szent, azért nem érzí ő jól magát, csak az egészen tiszta szívben.” És hogy az Úr Jézus szívesen jöjjön hozzá és szeressen nála lenni, azért mindent elkövetett, hogy tiszta legyen a szíve, egészen tiszta addigra, mire az első szentáldozáskor Jézus majd hozzá jön. Azért adta oda tollgyűjteményét is. Inkább tiszta szív kellett neki, mint tollak. Azért válogatta ki a szövegeket. Inkább kellett neki a tiszta szív, mint a számkázás. És mindennel így tett. De tiszta is lett a szíve nagyon, igazán szépen elkészült a Megváltó, az Úr Jézus eljövetelére.

Mikor csak rágondolt, hogy a kis Jézus az ő szívében fog lakni, már majdnem széjjelrepedt a szíve az örömtől. Ugrált örömeiben és könnyek is folytak a szeméből. „A kis Jézus, meg én, igen jó barátok vagyunk!” Sokszor mondta ezt Theophil és úgy is volt. Ő igen szerette Jézust és azért mindent megtett, amit Jézus tőle kért, leginkább pedig mindig engedelmeskedett és azért az Úr Jézus is nagyon szerette őt. „Aki engedetlen, az olyan, mint Absalom, mondotta Theophil, az fellázad apja vagy anyja, vagy előljárója ellen. De én inkább nem eszem

semmit egész nap, semhogy egyszer engedetlen legyek." (V. ö. IV. a parancsról szóló hitelemzéssel.)

Ki szereti az Úr Jézust?

Ki vágyódik utána? És ki készül az eljövetelére?

Ki fogja szépen megtisztítani a szívét?

Imádkozzunk! (Ha lehet, kitérdelünk a padból és összetett kezekkel mondjuk keresztség után.)

Jöjj, édes Jézus, jöjj az én szívembe és ne késsél soká.

Jöjj, édes Jézus és maradj nálam örökre. Amen.

*

Leányiskolákban, vagy, ha a IV. osztályban adjuk elő ezt az órát, megfelelő módon átalakítjuk az alkalmazást.

8. ÓRA.

A gyermek Jézus.

Megjegyzés. 1. Az alább következő hat hitelemzést úgy írtam, hogy azok már a III. osztályban előadhatók legyenek. Az előforduló új neveket és fogalmakat is úgy jelölöm meg, mintha a III.-ban, tehát az ószövetségi történetek előtt foglalkoznánk Jézus életével.

2. Az Üdvözítő élettörténetének itt hiányzó részeit az ága-
zatokról írt hitelemzésekbe vettem fel.

A) A biblia anyaga.

49. Szűz Mária bemutatja Jézust a templomban.

Jézus születése után a negyvenedik napon elvitte Szűz Mária és Szent József az isteni kisdedet Jeruzsálembe, hogy az Úrnak bemutassák.

Jeruzsálemben akkor egy *Simeon* nevű istenfélő férfiú élt, aki a Megváltó után vágyakozott. Ez ígéretet kapott Istentől, hogy nem hal meg, míg előbb meg nem látja az Üdvözítőt. Mikor a gyermek Jézust bevitték a templomba, a Szentlélektől indítva, Simeon is eljött oda. Midőn felismerte a kis Jézust, karjaira vette és így szólt: „Most bocsátod el, Uram, szolgádat a te ígéd szerint békességben; mert szemeim látták a te Üdvözítődöt, akit minden népnek *világosságu*l rendeltél a *pogányok megvilágosítására*.” Azután megjövendölte, hogy Szűz Mária lelkét tör járja majd át, vagyis sok fájdalom fogja érni.

Ugyanakkor egy *Anna* nevű jámbor öregasszony érkezett a templomba, és hálát adott Istennek, hogy láthatta Jézust.

50. A Szentcsalád Egyiptomba menekül.

Mikor Heródes látta, hogy a napkeleti bölcsek nem térnek vissza hozzá, nagyon megharagudott és megparancsolta, hogy Betlehemben öljék meg mind a fiúgyermeket, a kétosztendősöktől lefelé. Heródes azt hitte, hogy Jézust is meg fogják ölni.

Azonban az Úr angyala megjelent Szent Józsefnek álmában és így szólt hozzá: „Kelj föl, vedd a gyermeket és anyját, és fuss Egyiptomba és maradj ott, míg meg nem mondom neked.” Szent József még az éjjel fölkelt, vette a gyermeket és anyját, és elmenekült velük Egyiptomba.

Heródes halála után ismét megjelent az Úr angyala Szent Józsefnek álmában, Egyiptomban, és mondotta: „Kelj föl, vedd a gyermeket és anyját, és menj Izrael földjére, mert meghalt, aki a gyermek élete ellen tört.” A Szentcsalád ekkor visszatért Zsidóországba, *Názáret* városába. Így teljesedett, amit a próféták mondtak, hogy Jézust názáretinek fogják hívni.

51. A tizenkétéves Jézus a templomban.

A Boldogságos Szűz Mária és Jézus nevelőatyja minden esztendőben elment *Jeruzsálembe* a *húsvéti* ünnepekre. Mikor Jézus tizenkét esztendő lett, Ő is elment velük.

Az ünnepek után Szűz Mária és Szent József ismét hazafelé ment. A gyermek Jézus azalatt Jeruzsálemben maradt, de ők nem vették azt észre, mert azt hitték, hogy a rokonokkal van. Már egy napi utat tettek és akkor keresték Jézust. De mivel nem találták meg, visszasiettek Jeruzsálembe.

Harmadnap végre megtalálták Jézust a templomban. A tanítók között ült, hallgatta és kérdezte őket. Mindnyájan csodálkoztak okosságán. Szűz Mária ekkor így szólt Jézushoz: „Fiam, miért cselekedtél így velünk? Atyád és én bánkódva kerestünk téged.” Jézus így felelt: „Miért kerestetek engem? Nem tudátok-e, hogy Atyám dolgaiban kell lennem?”

Jézus azután elment Szűz Máriával és Szent Józseffel *Názáretbe* és engedelmes volt nekik. Ott növekedett bölcsességben és kedvességben Istennél és embereknél. Jézus harminc éves koráig maradt *Názáretben*.

Megjegyzés. A 12 éves Jézus története szószerinti szövegével már a II. osztályból ismeretes.

B) Az előforduló új nevek és fogalmak.

- a) Simeon, Egyiptom, Izrael földje.
- b) Istenfélő, férfiú, tör.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Hol született az Úr Jézus? (kat. 69.) Úgy van, Jézus Betlehemben született, mégpedig egy barlangban, melyet istállónak használtak a pásztorok. Ezt már tanultuk. Úgyisintén azt is, hogy Jézus születése után bölcsek jöttek napkeletről Jeruzsálembe, és keresték a zsidók királyát, aki nemrégén született, mert látták csillagát napkeleten, és eljöttek, hogy őt imádják. Amint tanultuk, meg is találták a kis Jézust Betlehemben, ahol leborultak és imádták őt. Azután intést kaptak álmukban Istentől, hogy ne menjenek vissza Heródeshez, amiért más úton tértek vissza hazájukba. — Mindezt tanultuk már.

Célkitűzés: Ma a gyermek Jézus további történetét fogjuk megtanulni.

I. Előterjesztés. Mivel a kis biblia szövege világos és érthető, elég, ha a biblia szövegével terjesztünk elő.

A bibliai képek szemléltetése, és ezzel kapcsolatban visszakérdés.

II. Kifejtés. Elolvastatjuk a biblia szövegét, és szómagyarázatokat fűzünk hozzá.

1.—49. *Bemutassák:* A zsidó szülőknek első gyermeküket, hogyha az kisfiú volt, el kellett vinni a templomba, mert a jó Isten azt akarta, hogy az az övé legyen. A szülők azonban galambáldozat által visszavehették a jó Istentől gyermeküket. Miután a kis Jézus Szűz Mária első gyermeke volt, és fiú is volt, el kellett őt vinni Jeruzsálembe, a templomba, mert ő is a jó Istené volt. De Szűz Mária és Szent József visszavették, másszóval visszaváltották a jó Istentől a kis Jézust, azért is látni a képen Szent József kezében kalitkát, melyben a két galambfiók van, amit a kis Jézusért áldozatul vittek. (Hogyha III. osztályban adjuk ezt elő, akkor ennyi elég. Az áldozatot pedig röviden úgy magyarázzuk meg, hogy utalunk Kain és Ábel áldozatára, mely már a II. osztályból ismeretes. — Ha azonban a IV.-ben adjuk elő ezt az órát, akkor emlékeztetünk a tizedik egyiptomi csapásra, és megadjuk a bemutatási kötelezettség értelmét is. Miután a tizedik csapástól a zsidók elsőszülöttei szerencsésen megmenekültek, Isten számot tartott minden elsőszülöttné. (V. ö. Lk. 2, 23. és Móz. II 13, 2. és 12.) *Istenfélő férfiú:* annyi, mint jámbor, jó és erényes ember. Az istenfélő, aki fél a jó Isten büntetésétől, aki engedelmeskedik Istennek. Az embert férfiúnak, vagy férfinak is szokták nevezni. — *Vágyakozott:* azaz szeretne volna a Megváltót látni. *Nem hal meg, míg előbb:* vagyis nem hal meg

előbb, míg... *A Szentlélektől indítatva:* a Szentlélek súgta neki, hogy most menjen a templomba, akkor meg fogja a Megváltót látni. — *Most bocsátod el* stb.: ez azt jelenti, hogy Simeon most már szívesen meghal, miután látta a Megváltót. *Akit a népeknek világosságul rendeltél:* Aki nem tud semmit, arról azt mondjuk, hogy a fejében sötétség van. Az Úr Jézus azért jött, hogy minket tanítson, hogy mi tudjunk valamit, és ezáltal a fejünkben világosság legyen. *A pogányok megvilágítására:* a pogányok megtanítására is. — A katolikus vallásra, vagyis arra, amit hinnünk és cselekednünk kell, hogy a mennyországba jusunk, Jézus tanított meg minket, de erre a pogányokat is megtanítják, mikor azok katolikusok lesznek. (Simeon szavait szószerint követelni nem szükséges. Idegenszerűségük miatt nehezek azok a gyermekeknek. Elég, hogyha annyit tudnak, hogy Simeon 1. megvallotta, hogy a Megváltó az egész világ Megváltója lesz, 2. megjövendölte, hogy a Szent Szűz lelkét tör fogja átjárni) *Tör:* olyanféle fegyver, mint a szurony. A törrel szúrunk. Szűz Mária lelkét akkor járta át a tör, amikor a keresztfá alatt állott, és látta, hogy fia, Jézus, akit ő olyan nagyon szeretett, hogyan szenved, és hogyan hal meg. Szíve akkor majdnem meghasadt a fájdalomtól. Azért mondjuk, hogy ekkor tör járta azt át, vagyis tör szúrta át a szívét.

2.—50. *Nagyon megharagudott:* Mikor Heródes a napkeleti bölcsektől meghallotta, hogy a zsidóknak új királya van, aki nemrégén született, félni kezdett, hogy az az új király majd elkergeti őt. Azért mondotta a napkeleti bölcseknek: „Ha megtaláltátok a gyermeket, mondjátok meg nekem, hogy én is elmenjek és imádjam őt.” Ezt Heródes csak mondotta, valóban nem imádni, hanem megölni akarta a kis Jézust. És most, mikor a napkeleti bölcsek nem jöttek vissza, haragos volt, mert már nem ölhetette meg a kis Jézust. De hogy Jézust mégis megöljék, megparancsolta, hogy Betlehembben az összes kislíút öljék meg, aki már két éves és a fiatalabbakat is. Azt gondolta, hogy akkor a kis Jézust is meg fogják ölni. *Egyiptomba:* Egyiptom Zsidóország szomszédságában fekszik. Egyiptomban már nem parancsolt Heródes, azért küldötte egy angyal által a jó Isten Szent Józsefet Szűz Máriával, a kis Jézussal oda. *Izrael földje:* Zsidóországot így nevezték, mert a zsidókat izraelitáknak is nevezték. — *Aki a gyermek élete ellen tör:* ez Heródes volt. A gyermek, vagyis a kis Jézus élete ellen tört, azaz meg akarta őt öletni. Élete ellen törni azt jelenti: valakit meg akarni ölni. *A Szentcsalád:* Jézus, Mária és József volt a Szentcsalád. *Proféta:* jövendőmondó. Mikeás profétáról tanultunk már, aki megjövendölte, hogy Jézus Betlehembben fog születni. Más proféta azt is megjövendölte, hogy Jézus Názáretben fog lakni.

3.—51. *Jézus nevelőatyja:* Szent József volt (v. ö. ágazatok 8. óra). *Mert azt hitték, hogy a rokonokkal van:* Szűz Mária és Szent József rokonai is Jeruzsálemben voltak, és az ünnepek

után azok is hazafelé mentek. És mert a kis Jézus igen kedves és jó gyermek volt, azért szerették őt a rokonok is, szerették, ha náluk volt, és a kis Jézus gyakran volt náluk. Szűz Mária és Szent József most is azt gondolták, hogy a rokonoknál van, és azokkal megy haza Názáretbe. *Már egy napi utat tettek:* már egy egész napig mentek hazafelé, és este keresték Jézust a rokonoknál. *A tanítók között ült stb.:* a kis Jézus Isten volt, a második isteni személy és azért mindentudó, azaz sokkal okosabb, mint a tanítók. Nem is a tanítók kérdezték a kis Jézust, hanem a kis Jézus kérdezte a tanítókat, akik nem győztek csodálkozni azon, hogy a kis Jézus milyen okos. *Miért cselekedtél így velünk?:* vagyis miért maradtál itt? *Atyám dolgaiban kell lennem:* abban a házban kell lennem, mely az én Atyám háza és ez a templom. (E szavak mélyebb értelme: abban kell fáradoznom, ami az Atyám akarata, azt kell tennem, ami miatt az Atya a földre küldött stb. a gyermekeknek sok esetben még nehéz.) *Ott növekedett bölcseségben és kedvességben:* úgy, amint nőtt, a jó Istennek és az embereknek mindig jobban tetszett, mert mindig okosabbnak és kedvesebbnek mutatta magát, mert mindig többféle erényt gyakorolt.

Összefoglaló ismételés gyanánt egyes jobb tanulókkal elmondjuk az éppen tanult történeteket, esetleg, ha idő van, az összefüggés miatt, a napkeleti bölcsék történetét is.

III. Alkalmazás. A kis Jézus Názáretben engedelmes volt. Amit neki Szent József vagy Szűz Mária mondott, azt szívesen és örömmel megtette. Ha Szent József azt mondotta neki, hogy söpörje ki a műhelyt, vagy Szűz Mária, hogy takarítsa ki a konyhát, vagy a ház előtt vagy az udvarban söpörjön, hogy hozzon vizet a kútról, vagy segítsen a konyhában, vagy a kertben, a kis Jézus mindig örült, hogy szabad segíteni. Mert aki igazán, a jó Isten kedvéért szereti a szüleit, az akkor örül a legjobban, ha nekik segíthet.

Theophil nagyon engedelmes fiú volt, mert barátságot, mégpedig nagy barátságot akart a kis Jézussal tartani, azt pedig igen jól tudta, hogy a kis Jézus engedetlen gyermekekkel nem barátkozik. — Azért akármilyen nagy mulatságban volt is, akár testvéreivel, akár barátaival, ha apja, anyja vagy másvalaki előljárója hívta, Theophil mindjárt szaladt, és megtette azt, amit neki mondtak.

Igy pl. Theophil nem nagyon szeretett reggel korán felkelni, különösen télen, amikor a szoba nem volt még valami meleg, és a hideg vízben sem szeretett megmosakodni. De amint édesanyja szavát hallotta: „Kelj fel fiam és mosakodjál meg”, — akkor azonnal felkelt, és rendesen megmosdott. Néha azután megkérdezte édesanyját: „Mit gondolsz, anyukám, meg volt velem a kis Jézus elégedve?” És mikor édesanyja azt látta, hogy a kis Jézus kedvéért igazán jól és becsületesen megmosdott,

hogy csak azért, hogy engedelmes legyen, legyőzte félelmét a hideg víztől: megdicsérte a fiát, és azt mondotta neki, hogy a kis Jézus meg van vele elégedve. Mikor azután az iskolába ment, nagy örömmel futott a templomba, hogy jó reggelt kívánjon kis Barátjának, aki ott az oltárszekrénykében lakik, és megkérje Őt, hogy segítsen neki továbbra is igazán és pontosan engedelmeskedni. — És hűséges kis barátjának, Theophilnak, ezt a kérését a kis Jézus igen szívesen meghallgatta, és azért külön megparancsolta Theophil őrangyalának, hogy Theophilt, ha engedelmeskednie kell, mindig figyelmeztesse és ezáltal a pontos engedelmességre segítse, amit az őrangyal örömmel meg is tett, mert az angyaloknak is a legnagyobb öröme az engedelmességben van.

Ki akar a kis Jézussal nagy barátságot kötni? Úgy van, mindenki! Mert nincsen is jobb barát a világon a kis Jézusnál!

És hogyan lehet ezt a barátságot megkötni? Úgy van, engedelmeskedés által!

Ki fog tehát igyekezni engedelmeskedni?

Igen hamar látni fogjátok, hogy a kis Jézus ebben az igyekezetben mennyire segít.

*

Leányiskolákban Theophil helyett Philotheát szerepeltetjük.

9. ÓRA.

Jézus nyilvános fellépése.

A) A biblia anyaga.

52. Jézus megkeresztelteti magát Keresztelő Szent János által.

Jézus harmincéves korában elment a Jordán folyóhoz, hogy Szent János őt is megkeresztelje. Szent János így szólt: „Nekem kell téled megkereszteltetnem és te jössz hozzám?” Jézus azt felelte: „Hagyd ezt most; mert így illik teljesítenünk az egész igazságot” (vagyis az isteni rendelést). Szent János ekkor megkeresztelte Jézust. Mikor Jézus feljött a vízből, imádkozott. Ekkor megnyílt az ég és a *Szentlélek* galamb képében szállott Jézus fölé. A mennyből pedig ezeket a szavakat lehetett hallani: „*Ez az én szeretett Fiam, akiben nekem kedvem telik.*”

55. Jézus borrá változtatja a vizet.

Jézust édesanyjával és tanítványaival meghívták menyegzőre Kána városába. Ekkor történt, hogy el-

fogyott a bor. Szűz Mária észrevette és azt mondotta Jézusnak: „Nincs boruk.” Jézus azt felelte: „Még nem jött el az én óráim.” Szűz Mária megértette, hogy Jézus majd segíteni fog és azért meghagyta a szolgáltnak: „Amit nektek mond, cselekedjétek.”

Volt ott hat kőkorsó, a zsidóknál szokásos mosakodásokra. Jézus azt mondotta a szolgáltnak: „Töltsétek meg a korsókat vízzel.” Ők megtöltötték. Azután azt mondotta Jézus: „Merítsetek most és vigyétek a násznagyra.” Mikor a násznagy megízlelte, akkor a víz már borra lett. Ez volt Jézus első csodája.

Jézus még sok más csodát tett és azokkal megmutatta, hogy Ő Isten.

56. Jézus kiűzi a kereskedőket a templomból.

Jézus a zsidók húsvéti ünnepére fölment Jeruzsálembe. Akkor történt, hogy a templom udvarában áldozati barmokat áruló kereskedőket és pénzváltókat talált. Szent buzgóságában kötelekből ostort font, mindnyájokat kihajtotta és a pénzváltók asztalait felforgatta. A galambárusoknak mondotta: „Vigyétek el innét ezeket és ne tegyétek Atyám házáat kereskedés házává.”

A zsidók azért azt kérdezték Jézustól: „Micsoda jellel mutatod meg nekünk, hogy ezeket teheted?” Jézus így felelt nekik: „*Bontsátok le e templomot és harmadnapra föllállítom azt.*” Ezt saját testének templomáról mondotta.

Megjegyzés. Jézus megkeresztelkedése és a kánai menyegző története a II. osztályból kb. 5—5 sor kivételével ismeretes.

B) Az előforduló új nevek és fogalmak.

- a) Ismeretlen név nincsen.
- b) Igazság, isteni rendelés, násznagy, áldozati barom, pénzváltó, buzgóság.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Az előző órán azt tanultuk, hogy Jézus harminc éves koráig maradt Názáretben. Ez alatt az idő alatt az Üdvözítő Názáretben ács munkát folytatott. Az ács nagy és vastag deszkákkal dolgozik. A deszkákból ajtót és ablakot, háztetőt és szobapadlót, kerítést és ölakat csinál. Az Úr Jézus is ilyen egyszerű dolgokat csinált a názáretieknek, akik hozzá jöttek és nála a munkát megrendelték. Mikor Jézus harminc éves lett, nem

maradhatott tovább Názáretben, akármennyire is szeretett volna édesanyjánál maradni, mert a mennyei Atya mást kívánt. Azt akarta, hogy Názáretből elmenjen, hogy az embereket tanítsa, és azután érettük szenvedjen, és a kereszten meghaljon, és ezáltal megváltsa őket. Ezért az Úr Jézus elbúcsúzott Szűz Máriától, és elindult, hogy az embereket tanítsa.

Célkitűzés: Ma arról fogunk tanulni, hogy mit tett Jézus, mielőtt az embereket tanítani kezdte.

I. Előterjesztés. Jézus először a Jordán folyóhoz ment Keresztelő Szent Jánoshoz. Keresztelő Szent János Zakariásnak és Szent Erzsébetnek volt a fia. Keresztelő Szent János a Jordán folyónál élt, és azt mondotta az embereknek, hogy bánják meg bűneiket, mert nemsokára jön a Megváltó. Akik a bűneiket megbánták és ezáltal megtisztították a lelküket, azok beléptek a Jordán folyó vizébe, és Keresztelő Szent János vizet öntött reájuk, vagyis megkeresztelte őket. Evvel mutatták meg, hogy bánatuk van, és hogy meg akarják a lelküket a bűntől tisztítani. Mert úgy, amint a víz lemossa az emberről a piszkot, úgy mossa le az igazi, a tökéletes bánat a lélekről a bűnt. — Az Úr Jézus is ide jött, hogy Keresztelő Szent János őt is megkeresztelje. Csak-hogy Keresztelő Szent János ekkor megijedt. Ő ugyanis azt gondolta magában: az Úr Jézus lelke egészen tiszta, sokkal tisztább, mint az övé, tisztább, mint a legtisztább víz, egyetlen legkisebb bűn sincsen rajta, öneki tehát nem kell bánatot éreznie, mert soha, semmi bűnt sem tett, nem is kell tehát őt a bűnbánat jeléül megkeresztelni. Sokkal jobb volna, ha az Úr Jézus keresztelné meg őt! Azért így szólt: „Nekem kell téled megkereszteltetnem és te jössz énhozzám?” De Jézus így felelt: „Hagyd ezt most; mert így illik teljesítenünk Isten akaratát.” A jó Isten pedig azt akarja, hogy az Ő parancsait mindenki tartsa meg, az is, akinek bűnei vannak, az is, aki egészen szent. Keresztelő Szent János ekkor megkeresztelte Jézust, vagyis vizet öntött reá. A keresztelezés után Jézus feljött a vízből, és imádkozott. Ekkor megnyílt az ég és a Szentlélek galamb képében szállott Jézus fölé, az égből pedig ezeket a szavakat lehetett hallani: „Ez az én szeretett Fiam, akiben nekem kedvem telik.”

A mennyországból ekkor hallatszott az első isteni személynek, a mennyei Atyának a szava, a földön térdelt és imádkozott a második isteni személy, az Úr Jézus, a mennyei Atya szeretett fia, és közöttük a levegőben lebegett a harmadik isteni személy, a Szentlélek, galamb képében. Akik tehát akkor ott voltak a Jordán folyónál, azok láthatták és hallhatták a *legnagyobb titkot a világon*, vagyis a teljes Szentháromságot. Mert a Szentháromság a legnagyobb titok. Óriási nagy titok az, hogy az egy Istenben három személy van, Atya, Fiú és Szentlélek, és hogy a három isteni személy mégis csak egy Isten.

Mikor Jézus a Jordán folyótól elment, hozzá jött néhány

jó ember, és kérte őt, hogy tanítsa őket. Ezek voltak Jézus első tanítványai. Nem sokkal azután Jézus ismerőseinél, akik Kána városában laktak, menyegző, vagyis lakodalom (esküvő) volt. Jézust édesanyjával és első tanítványaival együtt meghívták oda. Ekkor történt, hogy ebéd közben elfogyott a bor. Szűz Mária észrevette ezt és azt mondotta Jézusnak: „Nincs boruk.” Jézus azt felelte Szűz Máriának: „Még nem jött el az én óráim.” Vagyis, az Úr Jézus később akarta az első csodát megtenni, egy másik órában, melyet ő magának már előre kiválasztott. Azért mondotta Szűz Máriának: „Még nem jött el az én óráim.”

De mert az Úr Jézus mindig nagyon engedelmes volt édesanyjának, azért most sem mondotta, hogy nem akarok még csodát tenni. Szűz Mária ebből megértette, hogy Jézus segíteni fog, és azért meghagyta a szolgálknak: „Amit a fiam nektek majd mond, azt tegyétek meg.” Volt pedig ott hat kökorsó, (cserépkorsó — jó nagy köcsög), melyben azt a vizet hozták, mely a zsidóknak az evés előtt szokásos mosakodáshoz kellett. Jézus azt mondotta a szolgálknak: „Töltsétek meg a korsókat vízzel.” A szolgálak engedelmeskedtek, és megtöltötték. Azután azt mondotta nekik Jézus: „Merítsetek most, és vigyétek a nászagnak”, vagyis annak az embernek, aki az esküvőnél mindent elrendezett. Mikor a násznagy azt megízlelte, akkor a víz már borrá lett. Ez volt Jézus első csodája. Jézus még sok más csodát is tett, és azokkal megmutatta, hogy Ő Isten.

Nemsokára a kánai menyegző után húsvét volt. Jézus a húsvéti ünnepekre megint fölment Jeruzsálembe. Akkor történt, hogy a templom udvarában áldozati barmokat áruló kereskedőket és pénzváltókat talált. Azok az emberek ugyanis, akik Jeruzsálembe jöttek az ünnepekre, áldozatot is akartak bemutatni Istennek. De, hogy ne kelljen nekik az áldozati állatot, a bányákat vagy kis borjút messziről hajtani, Jeruzsálemben árusítottak ilyen áldozathoz való állatokat, vagyis áldozati barmokat. Azután egyes embereknek, akik más országból, pl. Egyiptomból jöttek Jeruzsálembe, sokszor idegen pénzük volt (idegen valutájuk), amit a kereskedők Jeruzsálemben nem fogadtak el. Ezt az idegen pénzt be kellett előbb cserélni, vagyis váltani zsidó pénzre, és akik azt beváltották, azok voltak a pénzváltók. Az állatkereskedők és a pénzváltók azonban nem maradtak kint a városban, hanem bejöttek a templom udvarára, és ott nagy zajt, meg piszkot csináltak. Az Úr Jézus ezért nagyon megharagudott, és kötelekből ostort font, és valamennyit kihajtotta a templom udvarából. A pénzváltók asztalait felforgatta, a galambárusoknak pedig azt mondotta: „Vigyétek el innen ezeket, és ne tegyétek Atyám házáat kereskedés házává.” — A zsidók ezért megharagudtak Jézusra és azt kérdezték tőle: „Micsoda jellel, vagyis csodával mutatod meg nekünk, hogy neked ehhez hatalmad van?” Jézus így felelt: „Bontsátok le e templomot, és én harmadnapon felállítom azt.” Ezt pedig saját testének templo-

máról mondotta, vagyis azt mondotta, ha engem megöltök, vagyis lebontjátok, elpusztítjátok az én testemet, mely szent, mint egy templom, én három nap alatt újra felállítom azt, vagyis három nap múlva feltámadok. — És úgy is lett. Mikor Jézust megölték, csak három napig maradt a sírban, harmadnap reggel dicsőségesen feltámadt.

A bibliai képeket szemléltetjük, és ezzel kapcsolatban ki-kérdezzük az éppen elmondottakat.

II. Kifejtés. A biblia szövegét elolvastatjuk, és szómagyarázatokat fűzünk hozzá.

1.—52. *Szent János:* Zakariás és Szent Erzsébet fia. (Emlékeztetünk Keresztelő Szent János születésének körülményére. L. ágazatok 7. óra.) *Megkeresztelje:* Szent János csak vizet öntött az emberek fejére, de *nem* mondotta: én megkeresztellek az Atyának és Fiúnak és Szentlélek nevében, — azért ez nem is volt igazi keresztség. Azt az Úr Jézus csak később rendelte el. (L. ágazatok 12. óra.) Szent János keresztsége csak a bűnbánatnak volt a jele. (Ha IV. osztályban adjuk ez órát, már átismételhetjük azt, amit tanítványaink a keresztségről tanultak. III. osztályban ezzel csak túlterhelnök a gyermekeket.) *Nekem kell tőled stb.:* miért mondotta ezt Szent János? (L. előterjesztés.) *Az egész igazságot:* amit Isten akar, az igaz, az jó. Isten akarata az igazság. Isten pedig azt akarja, hogy mindenki tartsa meg a parancsolatokat. Azért mondja az Úr Jézus, hogy így illik teljesítenünk az egész igazságot, vagyis az isteni rendelést, Isten akaratát, a parancsolatokat. *Megnyílt az ég:* Be lehetett látni az égbe, látni lehetett azt a nagy fényességet, mely ott bent van. (Tanácsos itt ilyes, vagy hasonló magyarázatot adni, hogy kikerüljük azt a téves eszmetársítást, mely gyermeknél itt előfordulhat, és melyet egy tanítványom így fejezett ki: „akkor megnyílt az ég... és... és... kisütött a nap”.)

Végül kitérünk a Szentháromság hittitkának az átismétlésére, talán így: Ki térdelt a folyó partján? A hányadik isteni személy az Úr Jézus? Ki szállott alá galamb képében? A hányadik isteni személy a Szentlélek? Kinek a szavait lehetett hallani? A hányadik isteni személy az Atya? Igaz Isten az Atya? Hisszük ezt? Erősen hisszük ezt? Igaz Isten a Fiú? Hisszük ezt? Erősen hisszük ezt? Igazi Isten a Szentlélek? stb. És hány Isten a három isteni Személy? Miért? (Mert csak egy Isten van!) Szabad azt mondani, hogy három Isten van? Nem szabad, mert csak egy Isten van. Ki van tehát három? Három isteni *személy* van! A három személy pedig csak egy Isten, vagyis Isten csak egy van, de isteni személy három van, és ez a legnagyobb titok a világon, melyet erősen hinni kell.

2.—58. *Menyegző:* Mi a menyegző? (lakodalom, esküvő). *Még nem jött el stb.:* miért mondotta ezt az Úr Jézus? (L. előterjesztésben.) *Násznap:* aki az esküvőnél mindent elrendez.

{Ha a násznagynak esetleg a mi vidékünkön használatos népies neve van, akkor azt említjük meg.) *Csoda*: történt, mert a víz átváltozott borrá! Jézus Isten, és Isten mindenható és mert mindenható, azért mindent megtehet, amit csak akar. Mit tehet meg Isten? (Kat. 22.) Csak Isten bír csodát tenni, azért, aki csodát tesz, az Isten.

3.—56. *Fölment*: Jeruzsálem egy hegynek a tetején volt. Aki Jeruzsálembe ment, annak fel kellett menni a hegyre. Ezért mondják, hogy Jézus fölment Jeruzsálembe. *Aldozati barmok*: (III. osztályban Ábel áldozatára, IV.-ben pedig már több öszövet-ségi áldozatra utalhatunk.) *Pénzváltó*: L. az előterjesztésben megadott magyarázatot. *Szent buzgóságában*: az Úr Jézus buzgó volt, ez azt jelenti, hogy ő nagyon szeretett a mennyei Atyáért dolgozni. *Atyám házá*: mit nevezett Jézus Atyja házának? A 12 éves Jézus is beszélt az ő Atyjának dolgairól. Emlékeztek még? Úgy van, a templom az Ő Atyjának a háza. *Micsoda jellel* stb.: A templomban nem parancsolhat akárki, hanem csak Isten, vagy akinek ahhoz Isten hatalmat adott. A papok parancsolhatnak, mert Istentől hatalmat kaptak. De az Úr Jézus nem tartozott a zsidó papok közé, ő nem volt zsidó pap, azért kérdezték tőle: „Hogyan mersz a templomban parancsolni?” Pap nem vagy — gondolták a zsidó papok — és mégis parancsolsz! Talán Isten vagy? De ha Isten vagy, akkor mindenható is vagy, és ha mindenható vagy, akkor csodát is bírsz tenni. De akkor mutasd meg a hatalmadat. Azért kérdezték tőle: Micsoda jellel, vagyis csodával mutatod meg, hogy ehhez hatalmad van? *Bontsátok le* stb.: azt a magyarázatot ismételjük meg, amelyet az előterjesztésben adtunk, és kiegészítjük azzal, hogy a legnagyobb csodát akkor tette Jézus, amikor önmagát feltámasztotta, mert ezzel azt bizonyította, hogy Ő mint halott sem tehetetlen. — Jézus még akkor is bírta csodát tenni, amikor halott volt. Más halott még mozdulni sem bír. Jézus pedig még meghalva is csodát tett: feltámasztotta saját magát. Ennél jobban nem bírta volna bizonyítani, hogy mindenható, vagyis, hogy Isten. És azért, mert Jézus Isten, azért van hatalma a kereskedőket Atyjának házából, vagyis a templomból kiűzni.

datjuk a tanultakat.

Összefoglaló ismétlésképen egyes jobb tanulókkal elmon-

III. Alkalmazás. A jó Istennek Jeruzsálemben volt háza. Hát...-on (saját községünket nevezzük meg) van-e? Van bizony. A katolikus templom az Isten háza. És mert a templom Isten háza, Isten pedig nagyobb úr, mint az emberek, azért Istennek minden faluban és városban (ahol katolikusok laknak) van háza, és Isten háza magasabb és nagyobb, mint az embereké, és tornya is van, és a toronyban harangja is van. A templom azonkívül belsejében is szebb, mint a többi ház. Szép, nagy képek vannak benne, meg oltárok is, meg szószék és orgona. Azonkívül szokott

lenni benne sok virág is, meg szép szobrok, sok gyertya, meg villanylámpa. Úgy bizony, a templom szép ház és szent ház, mert az Istennek a háza. — Az Úr Jézus mondotta, hogy a templom az ő Atyjának a háza. Abban tehát a mennyei Atya lakik. Azért mennek mindazok, akik őt szentmiseáldozat által imádni akarják a templomba. De nemcsak a mennyei Atya lakik a templomban, hanem még a Fiú-Isten, az Úr Jézus is, és pedig az oltárszekrényben, az Oltáriszentségben, és azt várja, hogy az emberek Őt meglátogassák, és előtte megnyissák a szívüket, másszóval, hogy a szentáldozásban Őt lelkükbe fogadják. — De a Szentlélek-Isten is ott lakik a templomainkban, és mikor a „Jöjj el Szentlélek-Isten” kezdetű imádságot imádkozzuk, vagy énekeljük, a Szentlélek mindenkihez ellátogat, aki Őt őszintén kéri. — Az ám! A teljes Szentháromság ott lakik a templomban, ott lakik az Atya, a Fiú és a Szentlélek. Ezért aztán vétezik az, aki a templomban illetlenül viselkedik. Aki felesleges módon nézelődik, vagy aki tréfál, nevetgél, fecseg, hát még, aki lökdösődik és tola-kodik, aki másokat sem hagy imádkozni, aki zavarja az embereket, mikor a jó Istennel beszélnek. Az ilyen bizony vétkezik az Anyaszentegyház II. parancsolata ellen, és az ilyet bizony jó volna kötélostorral megverni, amint az Úr Jézus tette Jeruzsá-lemben.

Theophil nagyon szerette a templomot. Hát hogy is ne szerette volna mennyei Atyjának a házát, legjobb barátjának, a kis Jézusnak a házát, a Szentlélek-Isten házát, aki azt a sok szép és jó cselekedetet súgta a lelkébe, melyek őt oly ritka, kedves, és szent fiúvá tették.

Azért, valahányszor a templom előtt elment, és hacsak egy kis ideje is volt, bement, és ha mást nem is mondott, de azt mindig elmondotta: „Jézusom, szeretlek, add, hogy mindig jobban szeresselek.” De ha több ideje volt, akkor tovább bent maradt, és elbeszélgetett az Úr Jézussal. Nem kellett neki imakönyv. — Mikor a jó barátunkkal beszélünk, akkor sem a könyvből olvassuk ki azt, amit neki mondunk. — És Theophil elmondotta az Úr Jézusnak, ami vele azon a napon, vagy előtte történt. Hogy pl. a futballnál megütötte őt egy fiú, kétszer is az arcába ütött, de ő nem ütött vissza, hanem megbocsátott. Azután meg is köszönte ezt a kis Jézusnak, mert hiszen Ő adott neki erőt hozzá. Vagy egy más alkalomkor: hogy a gonoszlélek nem hagyott neki békét, és torkoskodásra csábította, vagy éppen paráznaságra, de ő elfutott. Ezt is szépen megköszönte, mert ebben is a kis Jézus segített neki. Vagy, megint máskor, egyszer télen, hogy szánkózni szeretett volna, de édesapja szóget válogatni hívta, és akkor inkább engedelmeskedett. Azután azt is elmondotta az Úr Jézusnak, hogy az iskolában Lázár nagyon szegény, és apukája nem bír már dolgozni, és Lázárnak nincsen cipője, meg a ruhája is csak igen rongyos, és kérte a kis Jézust, hogy segítsen neki. Azután, hogy az ő apukája még mindig nem volt gyónni, még

mindíg nem hiszi, hogy az Úr Jézus az Oltáriszentségben él, még mindig nem vágyódik utána, azért újra kérte, hogy térítse már meg. Azután, hogy Júdás és Barabbás igen rossz fiúk, milyen jó volna, ha megjavulnának, és hogy Tamás nem katolikus, az is milyen jó volna, ha katolikussá lenne. Azután elmondotta az Úr Jézusnak gyűjteményeit is, hogy neki bélyeggyűjteménye van és bogárgyűjteménye, azután toll-, meg tojásgyűjteménye is, és azt is elmondotta, hogy szeretne még egy japán bélyeget, meg egy nagy szarvasbogarat. Így elmondott a kis Jézusnak mindent, *amit csak egy fiú a jó barátjának elmond*, és az Úr Jézus nagy örömmel hallgatta, mert mindenki szereti azt, ha a barátja neki beszél és mesél. — Mászor megint a kis Jézus beszélt és Theophil hallgatta, hogy mélyen a lelkében mit is mond neki. És a kis Jézus tanította Theophilt engedelmességre, és szorgalomra, és tisztaságra, és Theophil mindenben engedelmeskedett neki. Így lett Theophilból és a kis Jézusból két jóbarát. Theophilnak sok jóbarátja volt, de mindegyiknél jobban szerette a kis Jézust, és mindent szívesen odaadott inkább, csak hogy a kis Jézust meg ne bántsa, és barátságát el ne veszítse.

Ki vágyódik a kis Jézus barátsága után?

És hogyan lehet azt megszerezni?

És ki fogja azt közületek megszerezni?

*

Leányiskolákban Philotheát állítjuk Theophil szerepébe.

*

Ahol másvallású templom is van, ott arra is kitérhetünk, hogy az is Isten háza, *de az üresen áll*, az Oltáriszentség nincsen benne, Jézus nem lakik ott!

10. ÓRA.

Jézus csodái.

A) A biblia anyaga.

57. Jézus tanítja az embereket.

Jézus három éven át tanította az embereket arra, amit hinnünk és cselekednünk kell, hogy a mennyországba jussunk.

58. Jézus apostolai és tanítványai.

Mikor Jézus egyik napon látta maga körül a sok embert, akik mind hallgatni akarták tanítását, mondotta tanítványainak: „Az aratni való ugyan sok, de

a munkás kevés. Kérjétek azért az aratás Urát, hogy munkásokat küldjön aratásához.”

A következő egész éjszakát imádságban töltötte Jézus. Mikor megvirradt, magához hívta tanítványait és kiválasztott közülük *tizenkét apostolt*, hogy ők is tanítsák az embereket. Később papokká szentelte, sőt az Anyaszentegyház kormányzásával is megbízta őket.

Jézus még *hetvenkét tanítványt* is rendelt és azt mondotta: „*Aki titeket hallgat, engem hallgat; és aki titeket megvet, engem vet meg.* Aki pedig engem vet meg, az azt veti meg, aki engem küldött.”

60. Jézus meggyógyítja a kafarnaumi százados szolgáját.

Mikor Jézus ismét Kafarnaumba ment, egy százados hozzá küldötte a zsidók véneit a kéréssel, hogy jöjjen el és gyógyítsa meg szolgáját. Jézus elment velük. Később a százados maga is Jézus elé ment és így szólt: „*Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj; hanem csak szóval mondd és meggyógyul az én szolgám.*” Mikor Jézus ezt meghallotta, csodálkozott és azt mondotta azoknak, akik őt követték: „Bizony mondom nektek, nem találtam ennyi hitet Izraelben.” Azután így szólt a századoshoz: „Menj el és amint hittél, úgy legyen neked.” A szolgálta abban az órában meg is gyógyult.

Megjegyzés. A kis biblia legújabb kiadásában a százados szavaiból kimaradt az „egy” szócska (hanem csak szóval mondd . . .), a kis katekizmus azonban megtartotta a régi szöveget. (288. kérdés.)

61. Jézus föltámasztja a naimi ifjút.

Jézus egykor *Naim* városába ment. Vele voltak a tanítványok és sok nép. Mikor a város kapujához ért, halottat vittek ki. A halott egy özvegyasszonynak egyetlen fia volt. Jézus megsajnálta az asszonyt és mondotta neki: „Ne sirj.” Azután a halotthoz lépett s így szólt: „Ifjú, mondom neked, kelj föl.” Jézus szavára fölkelt az ifjú és szólni kezdett. Jézus pedig visszaadta őt anyjának.

Ekkor mindnyájan dicsőítették az Istent és azt mondták: „Nagy próféta támadt közöttünk és Isten meglátogatta népét.” A dolognak híre pedig elterjedt köröskörül a tartományokban.

63. Jézus lecsendesíti a háborgó tengert.

Jézus egykor hajóra szállott és onnan tanította a népet. Mikor már este lett, azt mondotta a tanítványoknak: „Keljünk át a tavon.” Míg a tanítványok eveztek, azalatt Jézus elaludt. Egyszerre nagy szélvész támadt és a habok majdnem elborították a hajót. A tanítványok ekkor felkeltették Jézust és így szóltak: „Uram, szabadíts meg minket, mert elveszünk!” Jézus erre így szólt: „Mit féltetek, kicsinyhitűek?” Azután fölkel, parancsolt a szélnek és a tengernek és nagy csöndesség lett.

Az emberek csodálkoztak és azt kérdezték:

„Kicsoda ez, hogy még a szelek és a tenger is engedelmeskednek neki?”

Megjegyzés. A naimi ifjú története az utolsó négy sor kivételével, a háborgó tenger lecsendesítése pedig egész szövegével már a II. osztályból ismert. Az apostolok szerepére az Anyaszentegyházban itt nem térünk ki.

B) Az előforduló új nevek és fogalmak.

- a) Kafarnaum, Izrael, Genezáreti-tó.
- b) Megvirrad, apostol, zsidók vénei, százados, hajlék, dicsőít, tartomány, tó, evez, szélvész, habok.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Az előző órán elmondtam, hogy mit tett Jézus húsvétkor Jeruzsálemben, hogy hogyan üzte ki a kereskedőket és pénzváltókat a templom udvarából. Húsvét után Jézus elment Jeruzsálemből, és egy igen kedves tónak, a Genezáreti-tónak a partjára ment lakni. A Genezáreti-tó nagy víz, és ez a víz nem folyik, hanem áll, azért hívják tónak. És mert a Genezáreti-tó igen nagy, az emberek sokszor tengernek is nevezték. A Genezáreti-tónak vagy tengernek a partján volt egy kedves város: Kafarnaum volt a neve. Ide jött az Úr Jézus lakni. Ezentúl leginkább itt tartózkodott, és leginkább itt tanította az embereket. A legtöbb csodát itt tette.

Célkitűzés: Ma azt fogom elmondani, hogy miképpen tanított Jézus, és még milyen csodákat tett.

I. Előterjesztés. Jézus tehát Kafarnaumba jött és itt tanította az embereket. Jézus három évig tanította az embereket arra, amit hinnünk és cselekednünk kell, hogy a mennyországba jusunk. Az Úr Jézus igen szépen tanított, és azért az emberek szerették őt hallgatni, és néha nagyon sokan gyűltek köréje. Mikor egyik napon látta a sok embert, aki mind hallgatni akarta taní-

tását, azt mondotta tanítványainak: „Az aratni való ugyan sok, de a munkás kevés.” Vagyis úgy állanak a világban az emberek, mint a búzakalászok a szántóföldön. Amint a búzakalászok várják, hogy learassák őket, úgy várják az emberek is, hogy megtanítsák őket mindarra, amit hinniök és cselekedniök kell, hogy a mennyországba juthassanak. De amíg a búzakalászokat learatják, és azok nem maradnak árván a szántóföldön, addig az embereket nincsen aki megtanítsa. Nincsen elég sok pap a világon, sok-sok pogány nép él még a földön, akihez csak igen-igen kevés pap ment még el, hogy őket megtanítsák arra, amit hinniök és cselekedniök kell, hogy a mennyországba jussanak. Azért mondja Jézus: „Kérjétek a mennyei Atyát, vagyis az aratás Gazdáját és Urát, hogy küldjön munkásokat, vagyis tanítókat, papokat az aratásba, vagyis a népek közé.” A következő egész éjszakát imádságban töltötte Jézus, és mikor megvirradt, vagyis reggel lett, magához hívatta tanítványait és kiválasztott közülük tizenkettőt, hogy ők is tanítsák a népet. Ezt a tizenkét tanítványt apostolnak nevezte. Később papokká szentelte, és az Anyaszentegyház kormányzásával is megbízta őket. — A tizenkét apostolon kívül még hetvenkettőt küldött Jézus a tanítványai közül tanítani, de ezeket csak tanítványainak nevezte, és azt mondotta nekik: „Aki titeket hallgat, az engem hallgat”, vagyis az olyan, mintha az Úr Jézust magát hallhatná, 1. mert a tanítványok csak azt tanítják majd, amit Jézustól tanultak, 2. azért is, mert őket az Úr Jézus maga helyett küldi. — Azután azt is mondotta nekik: „Aki titeket megvet, az engem vet meg. Aki pedig engem vet meg, az azt veti meg, aki engem küldött.” Az Úr Jézust a mennyei Atya küldötte a földre, a tanítványokat pedig az Úr Jézus küldi, azért, aki a tanítványokat megveti, az olyan, mintha magát Jézust vetné meg, aki pedig Jézust megveti, az a mennyei Atyát veti meg.

Kafarnaumban néha igen sok nép gyűlt az Úr Jézus köré, olyan sok, hogy Jézus nem bírt a városban maradni, mert az emberek nem fértek el a házban, meg az utcán. Ilyenkor rendszeren valamelyik szomszédos kis hegyre, vagy pedig a Genezáreti-tó partjára ment, és ott tanította az embereket. Egyszer megint az egyik hegyen tanított, és mikor a hegyről lejött, visszament Kafarnaumba. Ekkor egy pogány százados, vagyis egy katonatiszt hozzá küldötte a zsidók véneit, vagyis az öreg és tiszteletreméltó zsidókat, azzal a kéréssel, hogy Jézus látogasson el hozzá, és gyógyítsa meg az ő szolgáját. Jézus meghallgatta a kérését, és el is ment. Mikor már közel volt a házhoz, kiment eléje a százados maga, Jézus előtt letérdelt, és így szólt: „Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, vagyis házamba jöjj, hanem csak szóval mondd, és meggyógyul az én szolgám.” A százados azt gondolta magában, Jézus mindenható, neki nem kell eljönni a házamba, és odamenni a beteg szolgálóhoz, hogy azt meggyógyítsa, — elég, ha csak egy szót mond, pl. azt, hogy akarom,

gyógyuljon meg — és meggyógyul a szolgál. — Mikor Jézus a százados szavait meghallotta, csodálkozott, és azt mondotta azoknak, kik őt követték, vagyis azoknak, akik vele jöttek: „Bizony mondom nektek, nem találtam ennyi hitet Izraelben.” Vagyis a zsidók közt egyet sem találtam, aki olyan nagyon hinné, hogy én mindenható vagyok, mint ez a pogány százados. Azután így szólt a századoshoz: „Menj el, és amint hittél, úgy legyen neked.” És a szolgál még abban az órában meggyógyult.

Később, egyszer Jézus Kafarnaumból Naim városába ment. Vele voltak a tanítványok, és sok nép. Naim egy kis város volt, és mint régen a legtöbb város, úgy Naim is körül volt kerítve jó nagy köfállal. Ezen a falon azután kapu is volt. Ez volt a város kapuja. Ha a kaput bezárták, a városba nem lehetett bemenni, sem abból kijönni. A temető a város falán, vagyis kerítésén kívül volt. Azért a halottakat a város kapuján keresztül vitték ki a temetőbe. Mikor Jézus a város kapujához ért, halottat vittek ki. A halott egy özvegyasszonynak egyetlen fia volt. Jézus megsajnálta az özvegyasszonyt, és azt mondotta neki: „Ne sírj.” Azután a halotthoz lépett, és így szólt: „Ifjú, mondom neked, kelj fel.” Jézus szavára felkelt, vagyis feltámadt a fiú, és beszélni kezdett. Jézus pedig visszaadta őt anyjának. Ekkor a körülálló emberek csodálkoztak, és dicsőítették az Istent, és azt mondták: „Nagy próféta támadt közöttünk, és Isten meglátogatta népét.” Ennek a csodának a híre pedig elterjedt köröskörül a tartományban, vagyis a vidéken.

Ezután az Úr Jézus ismét visszament Kafarnaumba, és tanította az embereket. De mert nagyon sokan gyűltek köréje, azért a Genezáreti-tó partjára ment, egy kis hajóra szállott, és innen tanított. Mikor már este lett, azt mondotta a tanítványoknak: „Keljünk át a tavon”, másszóval: hajózzunk át a tó másik oldalára. Amíg a tanítványok eveztek, vagyis a hajót a vizen hajtották, ezalatt Jézus elaludt. Egyszerre szélvihar, azaz nagyon nagy szél támadt, mely nagy hullámokat csinált a vizen, és ezek a hullámok habosak voltak. A nagy hullámok pedig nagyobbak voltak, mint a kis hajó, azért habjukkal majdnem elborították a hajót. A tanítványok ekkor igen féltek, felkeltették Jézust, és azt mondták: „Úram, szabadíts meg minket, mert elveszünk.” A tanítványok attól féltek, hogy a víz be fog folyni a hajóba, és akkor a hajó el fog süllyedni, ők pedig meg fognak fulladni. De Jézus így szólt hozzájuk: „Mit féltek, ti kicsinyhitűek?”, vagyis ti gyávák, ti bizalmatlanok. Azután felkelt, parancsolt a szélnek és a tengernek, és nagy csöndesség lett. Az emberek pedig csodálkoztak, és ezt kérdezték: „Kicsoda ez, hogy még a szelek, és a tenger is engedelmeskednek neki?”

A biblia képeit szemléltetjük, és azzal kapcsolatban visszakérdezzük az éppen elmondottakat. (A kis bibliának az 57. pont-hoz adott képe is felhasználható.)

II. Kifejtés. Elolvastatjuk a biblia szövegét, és szómagyarázatokat fűzünk hozzá.

1.—57. és 58. Az *aratás* stb.: ismételjük az előterjesztésben megadott magyarázatot, melyet azután vissza is kérdezzünk. — *Megvirradott*: megvirradt, vagyis reggel lett. *Tizenkét apostol*: ezek voltak Jézus legkedvesebb tanítványai, akik őt mindenhová kísérték és akiket legjobban megtanított mindenre. (Hogy apostol görög szó, és hogy azt jelenti: kiküldött, megbízott, az elemi iskolában nem kell tudni.) Az *Anyaszentegyház kormányzásával* stb.: Erről részletesen az ágazatoknál a 13. órában van szó. Ha azt már átvettük, akkor itt utalunk arra, ha nem, elég annyit mondani, hogy Jézus az apostolokra bízta azon emberek gondozását, akik őbenne hisznek. — *Hetvenkét tanítványt is rendelt*: azaz küldött, kiválasztott. *Aki titeket* stb.: ismételjük az előterjesztésben megadott magyarázatot, melyet azután vissza is kérdezzünk.

2.—60. *Százados*: katonatiszt. Ő maga pogány volt, és azért nem mert Jézushoz menni. Azt gondolta, hogy az Úr Jézus nem törődik a pogányokkal. A *zsidók véneit*: azért küldötte Jézushoz az öreg és tiszteletreméltó zsidókat, hogy azok kérjék meg Őt, hogy gyógyítsa meg a százados szolgáját. Azt gondolta ugyanis a százados, hogy a tiszteletreméltó öreg zsidók kérését Jézus leginkább meg fogja hallgatni. Vén annyi, mint öreg. *Később a százados* stb.: mikor látta, hogy Jézus jön, bátorságot kapott, és maga is Jézus elé ment. „*Úram, nem vagyok méltó*: a százados a bűneire gondolt és szégyelte magát és azért mondotta, hogy ő nem méltó, vagyis nem érdemes, nem elég szent arra, hogy Jézus hozzá jöjjön. (A többire vonatkozólag ismételjük, amit az előterjesztésben mondtunk. E szavak magyarázatát vissza is kérdezzük.) Ezeket a szavakat ismételjük mi is háromszor szentáldozás előtt. (IV. osztályban ennek okát is kérdezhetjük már.) *Bizony mondom nektek* stb.: a zsidók nem nagyon akarták elhinni, hogy Jézus Isten, és azért mindenható. Ők csak azt gondolták, hogy Jézus valami szent ember, talán próféta, és azért is csodálkoztak, valahányszor Jézus csodát tett. De a pogány százados hitte, hogy Jézus Isten. Azért dicséri meg Jézus a százados hitét.

3.—61. *Város kapuja*: visszakérdezzük az előterjesztésben megadott magyarázatot. *Özvegyasszony*: akinek férje már meghalt. *Jézus megsajnálta* stb.: mert már a férje is meghalt, most az egyetlen fia is meghalt, nem maradt a szegény asszonynak senkije. Ezért sajnálta meg Jézus. *Kelj fel*: itt annyit jelent, támadj fel. Jézus azt akarta, hogy az ifjú megint éljen. *Szólni kezdett*: beszélni kezdett. (Ígen szerencsétlen kifejezés. A gépfegyver meg az ágyú kezd szólni.) *Dicsőítették Istent*: úgy beszéltek, mint Jézus születésénél az angyalok. Vagyis azt mondták: dicsőség a magasságban Istennek. Istennek dicsősége van, mert szép és jó dolgokat csinált. *Nagy próféta*: látjátok,

amint az előbb mondtam: a zsidók nem nagyon hitték, hogy Jézus Isten. Csak azt gondolták róla, hogy próféta. Most is azt mondják róla: hogy nagy próféta támadt közöttünk, vagyis nagy próféta kezdett élni közöttünk. *És Isten meglátogatta népét:* azáltal, hogy elküldötte hozzánk ezt a nagy prófétát. — *Tartomány:* az országnak egyes részeit (megyéit) tartománynak is szoktuk nevezni.

4.—63. *Keljünk át:* hajózzunk, csónakázzunk át a tó másik oldalára. *Eveztek:* hajtották a hajót. *Szélvész:* nagyon nagy szél, azt is mondjuk, vihar. *Habok:* a szél a vizen hullámokat csinált, és a hullámok habosak voltak. Ezek a habos hullámok majdnem elborították a hajót. *Elveszünk:* elpusztulunk, megfulladunk. *Kicsinyhitű:* annyi, mint gyáva, vagy akiben nincsen elég hit, meg bizalom. Aki nem bízik abban, hogy Isten megsegíti őt. Lássátok, akkor még a tanítványokban sem volt annyi hit, mint a pogány századosban. Azért is mondtotta Jézus: „Nem találtam ennyi hitet Izraelben”, vagyis a zsidók között. *Csöndesség:* vagyis elállt a szél, és elcsendesedett a tenger: már nem voltak hullámok a vizen. — *Kicsoda ez* stb.: a zsidók nem tudták, nem hitték, hogy Jézus Isten, pedig már elég sok csodával megmutatta, hogy mindenható, hogy Isten, azért is kérdezték: kicsoda ez?

Összefoglaló ismételésképen egyes jobb tanulókkal elmondadjuk a most tanult történeteket.

III. Alkalmazás. A kafarnaumi százados erősen hitte, hogy Jézus Isten. De a zsidók hite nem volt ilyen erős. Eleinte még a tanítványoké sem. Mikor Theophil ezt tanulta, azt gondolta magában, hogyha a pogány százados olyan erősen hitte, hogy Jézus Isten, akkor nekünk, akik keresztény katolikusok vagyunk, még sokkal inkább, még sokkal erősebben kell hinni, és Jézus segítségével bízni. Azért is elhatározta magát, hogy ő akármilyen nagy bajba jöjjön is, nem fog félni, hanem erősen fog bízni, hogy a kis Jézus, az ő jóbarátja, meg fogja őt segíteni. Hogy pedig bizalma jó erős legyen, azért sokszor mondogatta magában ezt a kis imát: „Jézusom szentséges Szíve, bízom benned.” — És Theophil mint már sokszor mondtam nektek, igen bátor fiú lett. Nem félt a sötét szobában egyedül lenni, nem félt a kutyáktól, meg a lovaktól és tehenektől, nem félt az utcán egyedül menni, tudta, hogy az Úr Jézus parancsára őrangyal vigyáz reá. De Theophil igen szerette volna bizalmát valami nagyobb veszedelemben is megmutatni, és amikor az Oltáriszentségben lakó kis Barátját meglátogatta, sokszor mondtotta Néki: „Én a nagy bajban sem félnék, mert tudom, hogy Te vigyázol reám.” — Mikor azután a IV. osztályba járt, volt is alkalma egyszer erős bizalmát megmutatni. — (Ez már azután történt, hogy sok imádságával és engedelmisségével édesapját megtérítette.)

Theophiléknak volt egy tanyája. (Ahol a gyermekek nem tudják, hogy az mi, ott nyaralót, vagy villát említünk, és annak

megfelelően alakítunk a példán.) Minden évben május végén kimentek Theophilék oda lakni, és Theophil kocsin járt be onnan az iskolába. Mikor Theophil a IV.-be járt, egyszer, május elején, még mielőtt a tanyára kiköltöztek volna, iskolai szünet volt. Alighogy Theophil a templomból, ahol mint mindennap, úgy ekkor is a szentáldozáshoz járult, visszajött, hallotta, hogy édesapja azt mondja anyjának, hogy egy sürgős üzenetet kellene kiküldeni a tanyára a gazda bácsinak, de nincs kivel. Theophil mindjárt jelentkezett:

— Apuka, én szívesen kiviszem az üzenetedet.

— De nem félsz te azon a hosszú úton? A tanyák közt a kutyáktól, az erdőben pedig a cigányoktól? — kérdezte édesapja.

— Már nemsokára 10 éves leszek, — mondotta Theophil — azután őrangyalom is van, és az Úr Jézus is szeret engem! Miért félnék?

Mikor Theophil atyja látta, hogy milyen bátor a fia, odaadta neki a levelet, és még meghagyta, hogy hazafelé a gazda bácsi hozza őt kocsin vissza. Édesanyja a kis hátizsákjába tette az ozsonnát, azután kezébe vette Theophil a kis fokosát és elindult. Az utat jól ismerte. Mikor a templom előtt elment, belátogatott a kis Jézushoz, és elmondotta Néki, hogy ő most a tanyára megy, de Jézus szent Szívében bíz, és azért nem fél. Azután tovább ment. Nemsokára kiért a községből. A szántóföldek közt már egészen egyedül ment. Nem is látott senkit. Azután a tanyák közé ért. Mindegyikben volt két-három jókora komondor, de nappal szerencsére meg voltak kötözve, és így csak ugattak, amikor Theophilt menni látták, de nem bírták bántani. Azután az erdőbe ért. Ott megint egészen egyedül volt. Nem látott senkit. Útközben többször elmondotta: „Jézusom szentséges Szíve, bízom benned!” Nem is történt semmi baj, a kis Jézus parancsára az őrangyal nagyon vigyázott reá, nehogy baj érje a kis Jézus barátját. — Azután kiért a tanyára, és kereste a gazda bácsit. Csakhogy a gazda bácsi nem volt otthon. A szomszéd városban országos vásár volt, és oda ment el kocsin, hogy eladja a malacokat. A levelet a gazda néni olvasta tehát el, és egy másik levélben meg is írta a választ Theophil papájának. De mert édesapja azt mondotta néki, hogy kocsin jöjjön vissza, a gazda néni pedig azt mondotta, hogy a kocsi délutánra visszajön, azt gondolta Theophil, hogy megvárja a kocsit. Ott maradt tehát, és a gazda bácsi fiával játszott, ebédet pedig a gazda néni adott neki. De a délután is elmúlt már, és a kocsi csak nem jött. Mikor már esteledni kezdett, Theophil nem akart tovább maradni. Mit fognak gondolni szülei? Azután holnap áldozni is akar, meg iskolába is kell menni, ki tudja, mit történt a kocsival? Az ég ugyan beborult, meg már esteledni is kezdett, de ő nem félt. Bízott kis barátjában, a kis Jézusban, és az őrangyalban, és elindult. Mikor az erdő közepébe ért, akkor már elég sötét volt.

Egyszer aztán jött egy nagy szél, utána villámlott egyet, és dörögött is. Kitört a zivatar. Theophil egy kicsit összerázkódott. Egyedül egy nagy erdőben, este és zivatarban. De a bizalom nagy volt a szívében. Ahányszor villámlott, mindig ismételte: „Jézusom szentséges Szíve, bízom benned.” Azután esni kezdett az eső. Theophil nemsokára egészen átázott. Mire az erdőből kiért, egészen sötét lett. A tanyák közé ért. Alighogy a kutyák észrevették, elkezdtek ugatni, és mert már nem voltak megkötve, kiugráltak nagy ugatással a tanyákból, és odajöttek Theophilhoz. Ő pedig csak ismételte magában kis imáját: „Jézusom szentséges Szíve, bízom benned.” Mikor a kutyák látták, hogy Theophil nem fél tőlük, sőt még fokosával sem vagdal feléjük, megszagolták a ruháját, és szépen, csendesén visszamentek. Az utolsó tanyákban a kutyák már meg sem ugatták. A szántóföldek között Theophil megint egyedül volt. A zivatar elállt, a felhők eloszlottak, és világítani kezdett a hold. — Theophil beért a községbe. A templom már zárva volt, de Theophil mégis letérdelt a templom lépcsőjére, és megköszönte kis Barátjának, hogy vigyázott rá. Azután hazaért. Milyen nagy volt otthon az öröm, mikor megjött. A levelet, melyet a gazda néni küldött, odaadta apukájának, azután elbeszélte mindent. Hogy a kocsí nem volt otthon, hogy nem akart arra tovább várni, mert áldozni is akar holnap, meg tudta, hogy apa, anya majd igen aggódnak, ha nem jönne haza, meg hogy holnap iskolába is kell menni.

— De hogy a tanyások kutyái meg nem haraptak?

— Odajöttek, és csak megszagoltak, azután elmentek — válaszolta Theophil.

— Nem féltél?

— Azt imádkoztam: „Jézusom szentséges Szíve, bízom benned”, és tudtam, hogy az Úr Jézus nem fog elhagyni.

És Theophilnak igaza volt. Aki Istenben bíz, az nem csalatkozik!

*

Szép volt?

Ki fogja Theophilt utánozni?

Mit is imádkozott?

És segített Jézus neki? Igen! Miért? Mert *aki Istenben bíz, az nem csalódik.*

*

Más alkalommal ehhez a közmondáshoz lehet példát alakítani: „*Ha Isten velünk, ki ellenünk?*”

A paphiányról, a misszióterületeken élő népek lelki elhagyatottságáról is lehet az alkalmazásnál beszélni.

*

Leányiskolákban Philothea a nyár folyamán a tanyáról egy izben elszáll kis testvéreivel az erdőbe, és eltéved, de nem fél. Jézusban és az őrangyal segítségében bíz, aki rá is vezet sugal-

latai által a helyes útra. Egymásután eszébe juttatja az útközben látott jellegzetes alakú fákat, bokrokat, esetleg az erdőben lévő más tárgyakat, mint pl. szarvasetetőt, sorompót, az útkeresztelésnél lévő útjelzőt, a fákon lévő szentképet stb. és így egyiktől a másikhoz érve, szerencsésen hazaérkezik.

11. ÓRA.

Jézus megígéri az Oltáriszentséget.

A) A biblia anyaga.

66. Jézus csodásan megszorítja a kenyeret.

Jézus egykor elment egy puszta helyre tanítványával. Mikor a nép megtudta, hogy ott van, utána ment. Jézus megkönyörült rajtuk, meggyógyította betegit és sokáig tanította őket.

Estefelé a tanítványok így szóltak Jézushoz: „Bocsásd el a sereget, hogy a falvakban élelmet vegyenek maguknak.” Jézus kérdezte: „Hány kenyeretek van?” *Szent András* felelé: „Van itt egy gyermek, akinek öt árpakenyere van és két hala; de mi ez enyyninek?” Jézus erre meghagyta: „Telepítsétek le az embereket.” A férfiak tehát letelepedtek, számszerint mintegy ötezren, az asszonyokon és gyermekeken kívül. Jézus vette az öt kenyeret és a halakat, megáldotta és a tanítványoknak adta, hogy az embereknek osszák ki. Mikor már mindnyájan ettek és jóllaktak, így szólt Jézus a tanítványokhoz: „Szédjétek össze a fönnmaradt morzsalékokat, hogy el ne vesszenek.” Fölszedték tehát, és tizenkét kosarat töltöttek meg a hulladékokból.

Midőn az emberek látták a csodát, azt mondták: „*Ez bizonyan ama próféta, aki e világra jöendő.*”

67. Jézus megígéri az Oltáriszentséget.

A csodás kenyérszorítás után következő napon *Kafarnaumba* ment Jézus, és az emberek ismét fölkeresték Őt. Jézus ekkor így szólt hozzájuk: „Keresetek engem, mivel ettetek a kenyérből és jóllaktatok. Munkálkodjatok oly eledelért, amely megmarad az örök életre, amelyet majd az Emberfia ad nektek.” Ők azt felelték: „Uram, add nekünk ezt a kenyeret mindenkor.” Jézus így szólt: „*En vagyok az élő kenyér, aki mennyből szállottam alá.* Ha valaki e ke-

nyérből eszik, örökké él; és a *kenyér, amelyet én majd adok, az én testem a világ életéért.*“

A zsidók erre azt mondták: „Miképen adhatja ez nekünk testét eledelül?” Jézus pedig folytatta: „*Bizony, bizony mondom nektek; ha nem eszitek az Emberfia testét, és nem isszátok véréét, nem lesz élet bennetek.*“

Az Úr Jézus ekkor megígérte a legméltóságosabb *Oltáriszentséget.*

B) Az előforduló új nevek és fogalmak.

- a) András és János, mint az apostolok neve.
- b) Pusztá, árpakenyér, letelepíteni, Emberfia.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Az előző órán elmondtam nektek, hogy az Úr Jézus mennyire szeretett Kafarnaumban lakni. De néha mégis egyedül csak a tanítványait akarta tanítani. Ilyenkor mindig elment velük olyan magános vidékre, olyan pusztá helyre, ahol a népek nem zavarták. Egyszer megint egy ilyen pusztá, magános helyre ment, ahol a közelben nem volt falu, még város, és ott tanította az apostolokat. Ezen a pusztá helyen tette azután Jézus az egyik legnagyobb csodáját: megszorította a kenyeret.

Célkitűzés: Ma azt fogom nektek elmondani, hogy miképpen szaporította meg Jézus a kenyeret, és utána milyen nagy ígéretet tett az embereknek.

I. Előterjesztés. Jézus tehát egyszer Kafarnaumból egy pusztá helyre ment tanítványaival. Egyedül szeretett volna maradni. Csakhogy az emberek keresték Őt, és amint megtalálták, nagyon sokan kimentek hozzá, sőt még a betegeket is magukkal vitték, hogy Jézus meggyógyítsa őket. Jézus megsajnálta az embereket, és azért nem küldötte el, hanem sokáig tanította őket. A betegeket is meggyógyította. Mikor pedig már este lett, a tanítványok kérték Jézust, hogy bocsássa haza az embereket, hogy a szomszéd falvakban maguknak ennivalót vehessenek, mert ez a hely pusztá, és az emberek nem hoztak magukkal ennivalót. Jézus azt kérdezte az apostoloiktól: „Hány kenyér van itt?” Szent András apostol azt felelte: „Van itt egy fiú, akinek öt árpakenyere, és két hala van; de mi az ennyinek?” Jézus erre meghagyta apostolainak, hogy telepítsék le az embereket, vagyis mondják nekik, hogy üljenek le. Le is telepedtek csoportokba. Az asszonyokat és a gyerekeket nem is számítva, csak a férfiak egyedül, vagy ötezren voltak. Mikor már mindannyian leültek, Jézus kezébe vette a kenyeret, megáldotta és a tanítványoknak adta, hogy az embereknek osszák szét, hasonlóan a halakat is. A tanítványok el is osztották, és mindenkinek jutott annyi, hogy

jóllakhatott. Mikor már mindnyájan ettek, ezt mondotta Jézus az apostoloknak: „Szedjétek össze a morzsalékokat, hogy kárba ne vesszen.” A tanítványok össze is szedték a maradékokat, és tizenkét kosárral szedtek össze. Ennyi maradt az öt kenyérből. Mikor az emberek ezt a nagy csodát látták, azt mondták: „Ez bizony ama próféta, aki a világra jöendő.”

A következő napon Jézus visszament Kafarnaumba. Az emberek ismét odamentek hozzá. Jézus ekkor így szólt hozzájuk: „Kerestek engem, mivel ettetek a kenyérből és jóllaktatok. Munkálkodjatok olyan eledelért, amely megmarad az örök életre, amelyet majd az Emberfia ad nektek.” Mikor az emberek hallották, hogy olyan kenyérért is lehet fáradni, meg dolgozni, mely megmarad az örök életre, vagyis amelytől az, aki azt eszi, örökké él, azt felelték: „Uram, add nekünk ezt a kenyeret mindenkor.” Erre Jézus azt mondotta nekik: „Én vagyok az élő kenyér, — gondolatok csak az Oltáriszentségre — aki a mennyből szálltam alá. Ha valaki e kenyérből eszik, örökké él, és a kenyér, amelyet én majd adni fogok, az én testem, a világ életéért.” Az Úr Jézus ekkor megígérte az Oltáriszentséget, melyet az utolsó vacsorán meg is adott, és amely valóban az élő kenyér, mert abban Jézus él, aki oda az égből szállott alá. És, ha valaki az Oltáriszentségből eszik, vagyis a szentáldozáshoz járul, annak a lelke attól örök életet kap. Az Oltáriszentség tehát valóban az Úr Jézus teste, melyet azért adott nekünk eledelül, hogy attól a világ, vagyis az emberek éljenek, mégpedig örökké éljenek. Csakhogy a zsidók ezt nem értették, és ezért morogtak, és azt kérdezték: „Miképen adhatja ez nekünk testét eledelül?” Az Úr Jézus pedig így beszélt tovább: „Bizony, bizony mondom nektek: ha nem eszitek az Emberfia testét, és nem isszátok véré, nem lesz élet bennetek.” És ez bizony úgy is van! Nem él senkinek sem a lelke, hacsak áldozni nem megy. Amint a testet etetni kell, úgy a lelket is.

Szemléltessük ezután a bibliában lévő képet, és azzal kapcsolatban kérdezzük vissza az elmondottakat.

II. Kifejtés. Elolvastatjuk a biblia szövegét, és szómagyarázatokat fűzünk hozzá.

1.—66. *Pusztá hely:* azt nevezzük pusztá helynek, amelyen messze nem lakik senki. *Megkönyörült:* megsajnálta őket. *Bocsásd el a sereget:* vagyis küldd haza az embereket. *Árpakenyér:* mi rendesen búza- vagy rozskenyeret eszünk, de a zsidók árpából is sütöttek kenyeret. Azt nevezték árpakenyérnek. — *Telepít-sétek le:* mondjátok nekik, hogy telepedjenek le, vagyis, hogy üljenek le. *A férfiak stb.:* mintegy ötezren: annyi nép volt ott, mint amennyi egy jó nagy faluban, vagy kis városban lakik. *Megáldotta:* áldást adott reá. A szentmise végén szokta a pap a népet megáldani. Azt is megáldja a pap, amit megszentelés végett adnak neki. — *Fönnmaradt morzsalékok:* vagyis azokat a

darabokat, amelyek megmaradtak. *Hulladékokból:* vagyis a maradékokból. *Ez bizonynyal ama próféta* stb.: a zsidók tudták, hogy a Megváltónak már nemsokára el kell jönnie, de a Megváltóról azt gondolták, hogy csak próféta lesz.

2.—67. *Kenyérszaporítás:* Jézus megszaporította a kenyeret, vagyis kevésből sokat csinált. 5 árpakenyérből jóllakott sok ezer ember, és még annyi maradt, hogy a maradék tizenkét kosarat töltött meg. *Munkálkodjatok:* vagyis dolgozzatok, fáradozzatok oly eledelért, stb. Igen sok ember lusta, és azért nem megy soha áldozni. Ezek nem munkálkodnak azért az eledelért, mely megmarad az örök életre. *Emberfia:* az Úr Jézus szerette magát Emberfiának nevezni. Mert, habár Ő a mennyei Atyának az egy szülött fia, és ezért Isten fia, vagyis Isten, mégis Szűz Máriának a fia, Szűz Mária pedig ember, és ezért Jézus igazi ember is. *Én vagyok az élő kenyér:* Igaz ez? Hogyan igaz? Az Oltáriszentség tehát él? És hisszük ezt? Erősen? *Aki az égből szállottam alá:* Igaz ez? Mikor szállott alá? 1. Születéskor, 2. az átváltozáskor. Hiszük ezt? Erősen? *Örökké él:* Kap a közönséges kenyértől a test vagy a lélek örök életet? Ugy-e, hogy nem! És az Oltáriszentségtől, a gyakori szentáldozástól? (A nagykilencedhez fűzött ígéret!) *És a kenyér, melyet én adandó vagyok:* melyet én adni fogok. Mikor adta azt Jézus? Mely szavakkal adta? (Ez az én testem stb.) Tehát az a kenyér, amelyet adott, valóban az Ő teste! *A világ életéért:* vagyis azért adta, hogy a világnak, vagyis az embereknek örök életük legyen. Ki él örökké? Aki üdvözülni. Hát aki a pokolban van, az nem él? Az is él, de annak az élete rosszabb, mint a halál. — Míg, aki a mennyországba jut, az ott úgy él, mint Isten fogadott fia, és ez az igazi élet, ezt az életet adja a szentáldozás. *Miképen adhatja:* a zsidók hitetlenek voltak, nem hitték, hogy Jézus meg bírja tenni azt, amit mond. Az Úr Jézus pedig, mit tehetett egyebet, újra csak azt mondja, amit már mondott. *Nem lesz élet bennetek:* nem lesz a lelketeken kegyelem. Akinek a lelkén nincsen a megszentelő kegyelem, vagyis az a szép, égi korona, az nem Isten fogadott fia, és annak a lelke tulajdonképpen nem él. (T. i. természetfölötti életet, de a természetes és természetfölötti élet mibenlétét, és különbségét az elemistával még nemigen bírjuk megértetni.)

Összefoglaló ismétlésképpen egyes jobb tanulókkal elmondjuk a most tanultakat. Jézus szavait karban is ismételhetjük. Ez a történet legalább olyan fontos, mint az utolsó vacsora.

III. Alkalmazás. Az Oltáriszentség az élő kenyér. Az Oltáriszentség él, mert abban az Úr Jézus él: lát, hall, és érez! Az Oltáriszentség a mi legnagyobb kincsünk, többet ér, mint aranyból egy egész ház. Az Oltáriszentség olyan drága, hogy semmi pénzért nem lehet azt megfizetni, azért is kapja azt mindenki ingyen.

Már sokszor beszéltem nektek arról, hogy Theophil mennyire szerette az Oltáriszentséget! Vajjon miért? Mert abban az Úr Jézust szerette, a kis Jézust, legjobb barátját. Hogy hogyan látogatott el hozzá, hogy hogyan beszélgetett vele, mindezt már elmondottam. Volt azonban néhány nap az évben, — és ezek a napok voltak Theophil legnagyobb örömnapijai — mert azokon bírta szeretetét az Oltáriszentség iránt leginkább kimutatni. Tehát mint mondom, volt néhány nap az évben, mikor a templomot feldíszítették, mikor az oltárra is igen sok virágot tettek, mikor sok gyertya is égett azon, de nemcsak reggel a mise alatt, vagy délután a litánián, hanem egész nap. Az a sok virág pedig azért volt az oltáron, és az a sok gyertya is azért égett rajta, mert ilyenkor az Úr Jézus kijött az oltárszekrényéből, és egész nap fenn maradt az oltáron, — kiteve maradt, hogy az emberek imádhassák. Ilyenkor Theophil majdnem kibújt a bőréből örömben. Örült, hogy sok ember van a templomban, és azok egész nap imádják az Úr Jézust, hogy tehát Jézus nincsen egyedül. Ilyen napokon Theophil is sokszor, tízszer, és még többször is a templomba ment, hogy isteni kis Barátját meglátogassa. De sohasem jött egyedül. Reggel a szüleivel és kisöccsével jött. És milyen nagy volt az öröme, mikor megtérése után édesapját is imádkozni látta. Azután, ha iskola volt, előadás után elcsalta a templomba barátait, még Tamást is, pedig az lutheránus volt. És megtanította őt, hogy miképen kell az Oltáriszentség előtt térdet hajtani, és miképen kell az Úr Jézust imádni. Ebéd után is elszaladt a templomba, és ha útközben talált valami gyereket, aki az utcán játszott, azt is elcsalta magával. Mert olyan szépen bírta kérni a gyermekeket, hogy azok majdnem mindig vele jöttek. Később elindult a községbe apostolkodni. Mindenfelé megszólította a gyermekeket, hogy voltak-e már a templomban, az Úr Jézust imádni, és ha olyanokat talált, akik még nem voltak, akkor azokat magával hívta. Mikor már öt-hat társa volt, akkor visszament a templomhoz, és bement velük. „Lásd, Jézusom, — imádkozott ilyenkor — hoztam neked kis barátokat. Szeresd őket is, és adj sok-sok szeretetet a szívükbe, annyit, amennyi oda csak belefér, hogy szeressenek, és soha el ne felejtsenek.” Így imádkozott. És az Úr Jézus meghallgatta kis barátjának az imáját, és a községben mindig több lett az Úr Jézus kis barátainak a száma, amit arról lehetett meglátni, hogy mindig többen lettek a mindennap áldozó gyermekek. — Mikor aztán eleget imádkoztak, akkor megkérdezte Theophil őket: „Hát szüleitek és testvéreitek itt voltak-e már ma?” Hogyha azt felelték, hogy nem, akkor hazaküldte őket, hogy szüleiket és testvéreiket is megkérjék, hogy ide jöjjenek. De ha már ott voltak, akkor azt mondotta nekik: „Most menjetek és keressetek olyan gyerekeket, akik ma még nem voltak itt.” Néhányan ugyan nem engedelmeskedtek Theophilnak, de egynéhány mégis csak úgy tett, amint Theophil monddta nekik, és azért a templomban egész nap voltak gyermekek.

— Elgondolhatjátok, hogy ezért az apostolkodásért az Úr Jézus hogyan szerette Theophilt! De Theophil is boldog volt ám, mert érezte, hogy Jézus szereti őt, és mi kell ennél több! Mikor azután este a templom egészen tele volt emberekkel, akik szépen énekeltek, és az orgona is szólt, mikor a tisztelendő úr az Oltáriszentségben élő Jézussal a népet megáldotta és ő, mint ministráns, az áldásra csengethetett, akkor szíve tele, de egészen tele volt örömmel, és mindig újra meg újra megígérte Jézusának, hogy hű marad hozzá, és továbbra is mindennap pontosan el fog jönni, hogy a szentáldozásban isteni kis Barátját szívébe fogadja.

Szép volt?

Ki tudná ezt utánozni?

És ki fogja utánozni?

Igen bizony, mert a legnagyobb kincs a világon az Oltáriszentség, és a legnagyobb szerencse, hogy Jézust az Oltáriszentségben mindennap imádkhatjuk, és mindennap lelkünkbe fogadhatjuk.

Negyedik osztályban a gyakori szentáldozásról, esetleg a nagykilencedről beszélhetünk.

*

Leányiskolákban Philothea buzgólkodik Theophilhez hasonlóan.

12. ÓRA.

Urunk színeváltozása és a tékozló fiú.

A) A biblia anyaga.

69. Urunk színeváltozása.

Szent Péter kitüntetése után hat nap múlva maga mellé vette Jézus Szent Pétert, Szent Jakabot és Szent Jánost és külön felvitte őket egy magas hegyre (*Tábor-hegyre*), hogy ott imádkozzék. Mikor imádkozott, színében elváltozott előttük: arca fénylett, mint a nap, ruhája pedig fehér lett, mint a hó. Ekkor megjelent Mózes és Illés és beszéltek Jézussal. Szent Péter örömeiben így szólt: „Uram, jó nekünk itt lennünk; ha akarod, csináljunk itt három hajlékot: neked egyet, Mózesnek egyet és Illésnek egyet.” Míg ő szólott, fényes felhő szállott le és e szöveget hallatszott belőle: „*Ez az én szeretett Fiam, akiben nekem kedvem telik; őt hallgassátok.*” Midőn a tanítványok ezt hallották, arcukra borultak és igen féltek. De Jézus hozzájuk ment, megérintette őket és így szólt: „Keljetek föl és ne féljete!” Ők felemelték szemüket és senkit sem

láttak, csak egyedül Jézust. Amint lementek a hegyről, meghagyta nekik Jézus: „Senkinek se mondjátok el, amit láttatok, míg az Emberfia halottaiból föl nem támad.”

74. Példabeszéd a tékozló fiúról.

Mikor a farizeusok és írástudók azért zúgolódtak, mert az Üdvözítő a bűnösöket befogadja és velök eszik, a tékozló fiúról mondott Jézus példabeszédet.

Egy embernek két fia volt. Az ifjabbik elkérte atyjától az örökséget, elment messze országba és ott eltékozolt mindent. Ekkor nagy éhség lett abban az országban. Minthogy nem volt miből élnie, az egyik polgárhoz szegődött, hogy sertéseket őrizzen. A tékozló fiú legalább a sertések moslékával kívánt volna jólakni, de senki sem adott neki.

Akkor magába tért és így szólt: „Fölkelek és atyámhoz megyek és mondom neki: „Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened; már nem vagyok méltó, hogy fiadnak nevezd, csak béreseid közé fogadj be engem.”

Erre felkerekedett és visszatért atyjához. Mikor még messze volt, meglátta őt atyja, eléje sietett és nyakába borult. A fiú így szólt: „Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened; már nem vagyok méltó, hogy fiadnak nevezd.” Atyja pedig meghagyta szolgálóinak: „Hamar hozzátok elő a legjobb ruhát és öltöztessétek fel őt; adjatok gyűrűt ujjára és hozzátok elő a hizlalt borjút, öljétek le, együnk és vigadjunk; mert fiam meghalt és feléledt, elveszett és megtaláltatott.”

Megjegyzés. A 68. pontot (Szent Péter elsősége és az Egyház törvényhozó hatalma) az ágazatok 13. órájában, a 70. pontot (A főparancs. Az irgalmas szamaritanus) pedig a parancsolatok 1. és 2. órájában dolgoztam fel. Végül a 72. pontot (Az Úr imádsága) az arányosabb anyagelosztás miatt a következő órára hagytam.

B) Az előforduló új nevek és fogalmak.

- a) Szent Jakab, Tábor, Mózes, Illés.
- b) Hajlék, szózat, farizeus, írástudó, zúgolódik, tékozol, példabeszéd, örökség, polgár, sertés, béres, szegődni.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Miután az Úr Jézus Kafarnaumban az Oltáriszentséget megígérte, elment ebből a városból, és különféle vidé-

keken vándorolt, mert annak dacára, hogy már igen sok csodát tett, a zsidók még mindig nem hitték, hogy Isten. Mikor az Úr Jézus egyházban megkérdezte az apostolokat, hogy mit is gondolnak felőle az emberek, azok így feleltek: „Némelyek Keresztelő Jánosnak, mások Illésnek vagy Jeremiásnak vagy más valamilyen prófétának tartanak téged.” Látjátok, egyik sem hitte még, hogy Jézus Isten. De azután megkérdezte Jézus az apostolokat is, hogy mit gondolnak felőle ők? Akkor Szent Péter az összes apostol helyett így felelt: „Te vagy Krisztus, az élő Isten fia.” Az apostolok tehát már hitték Jézusban, már hitték, hogy Ő Isten, hogy Ő Isten fia. — Az Úr Jézus ezekért a szavakért megdicsérelte Szent Pétert, és megígérte neki, hogy ő lesz majd az Anyaszentegyház első látható feje, vagyis hogy ő lesz az első pápa. — Ezzel Szent Pétert az Úr Jézus nagyon kitüntette. Hat nappal később három apostolnak meg is mutatta Jézus, hogy Ő Isten, amennyiben azok előtt színében csodálatosan elváltozott, vagyis megengedte nekik, hogy Őt ragyogóan és fényesen, egyszóval, dicsőségesen láthassák.

Célkitűzés: Ma az Úr Jézus színeváltozásáról fogunk tanulni.

I. Előterjesztés. Hat nappal Szent Péter kitüntetése után, vagyis hat nappal azután, hogy Szent Péternek az Úr Jézus megígérte, hogy ő lesz az Anyaszentegyház első látható feje, vagyis hogy ő lesz az első pápa, három apostollal, úgymint Szent Péterrel, Szent Jakabbal és Szent Jánossal felment egy magas hegyre, hogy ott imádkozzék. Miközben imádkozott, színében elváltozott, és arca fénylett, mint a nap, ruhája pedig fehér lett, mint a hó. Ekkor megjelent ott Mózes és Illés, és beszéltek Jézussal. Mózes és Illés két szent próféta volt, akik már régen meghaltak, és a pokol tornácára jutottak, mert a mennyország akkor még nem volt nyitva. A mennyország akkor csukódott be, amikor Ádám és Éva az eredeti bűnt elkövették, és csukva maradt addig, amíg azt halála után Jézus ki nem nyitotta. A jók azért Jézus halála előtt mind a pokol tornácába jutottak. Mózes és Illés is itt voltak, és innen jöttek oda, Jézushoz, hogy vele beszéljenek. A ragyogó és fehér Üdvözítő nagyon szép volt, és azért az apostolok igen-igen örültek, és szerettek volna mindig ott maradni. Éppen azért Szent Péter így szólt: „Uram, jó nekünk itt lennünk; ha akarod, csináljunk itt három hajlékot: neked egyet, Mózesnek egyet és Illésnek egyet.” És amíg Szent Péter ezt mondotta, fényes felhő szállott alá, és ez a szózat, vagyis beszéd hallatszott belőle: „Ez az én szerelmes Fiam, akiben nekem kedvem telik; őt hallgassátok.” Midőn a tanítványok ezt hallották, arcukra borultak, és igen féltek. De Jézus hozzájuk ment, megérintette őket, és így szólt: „Keljetek fel és ne féljete!” Erre a tanítványok felnéztek, és ekkor már senki mást nem láttak, csak egyedül Jézust. Amikor

lémentek a hegyről, meghagyta nekik Jézus, hogy addig senkinek se mondják el azt, amit láttak, amíg ő halottaiból föl nem támad.

A bibliában lévő kép szemléltetésével kapcsolatban vissza-kérdezzük az előterjesztett történetet.

II. Kifejtés. A biblia szövegét elolvastatjuk, és szómagyarázatokat fűzünk hozzá.

1.—69. *Kitüntetés:* Mivel tüntette ki az Úr Jézus Szent Pétert? (Utalunk a primatusra.) *Szent Péter, Szent Jakab és Szent János:* voltak Jézus legkedvesebb tanítványai. — (*Tábor hegyére:*) ez volt annak a hegynek a neve, melyre Jézus apostolaival felment. Azért van zárjelbe téve, mert nem kell a nevét tudni, de aki akarja, az megjegyezheti magának. (Hogy a szentírásmagyarázók vitatkoznak a magas Hermon és a Tábor között, nem tartozik az iskolába. Ez okból kár volt a hegy nevét közölni, ha pedig közölték, zárjelbe tenni.) *Mózes és Illés:* két próféta volt. (Az előterjesztésben e két névvel kapcsolatban adott magyarázat arra az esetre vonatkozik, ha ezt a történetet a III. osztályban, az ágazatok közé ékelve, tehát még a IV. ágazat tárgyalása előtt adnók elő. A IV. osztályban ez az egész magyarázat elmaradhat, helyesebben a gyermekektől, mint már tudott dolog, kikérdezhető.) *Hajlékot:* kis lakást. *Fényes felhő szállott le:* ereszkedett le az égből a hegy fölé. *Ez az én szeretett fiam* stb.: kinek a szavai voltak ezek? A mennyei Atya egyszer már mondotta ezeket. Ki emlékszik, hogy mikor? *Arcukra borultak:* arccal a föld felé fordulva leestek. *Halottaiból:* a halálból. (Ez a kifejezés a Hiszekegyből ismeretes.) Végül, egyes jobb tanulókkal elmondatjuk a történetet.

*

Megjegyzés. Az Urunk színeváltozásáról szóló történet, és a tékozló fiúról szóló példabeszéd úgy tartalmilag, mint időbelileg olyan messze fekszik egymástól, hogy erőltetés nélkül nem bírtam azokat egy módszeres egységbe foglalni. Miután pedig az erőltettség a tanításnak mindenkor hátrányára van, célszerűbbnek véltem a kisebbik rosszat választani, és két módszeres egységet előadni.

*

Csukjátok be és tegyétek helyére a könyvet, csend és figyelem, mert

Célkitűzés: az Úr Jézusnak még egy igen szép tanítását is el akarom nektek ma mondani: a példabeszédet a tékozló fiúról.

I. Előterjesztés. Volt Zsidóországban egy csomó ember, akik, midőn őket mások látták, mindig igen jól viselkedtek: sokat imádkoztak, böjtöltek, alamizsnát adtak, a templomba jártak, — de mikor senki sem látta őket, vagyis amikor egyedül voltak, és titokban cselekedhettek, igen sok bűnt követtek el. Ezek sohasem állottak szóba azzal, akiről tudták, hogy bűnös, hogy bűnt

követett el, mint pl. egy tolvajjal vagy gyilkossal. Ők nagyon büszkéek voltak arra, hogy őket mindenki jó és erényes embereknek tartja, és lenézték azt, akit nem tartottak olyan jónak, mint magukat. Ezeket az embereket farizeusoknak és írástudóknak is nevezték. Egyeseket a farizeusok közül azért neveztek írástudóknak, mert a Szentírást, vagyis a bibliát jól tudták. Az Úr Jézus azonban mindent tudott, és tudta, hogy a farizeusok és írástudók mennyi csúnyát gondolnak, és mennyi rosszat tesznek titokban, és azért sokszor megszidta őket. A farizeusok e miatt nagyon haragudtak az Úr Jézusra, de megjavulni nem akartak, amivel az Úr Jézus Szívének igen nagy fájdalmat okoztak. Mert, habár a jó Jézus nem szereti azt, aki vétkezik, mégis igen nagy öröme van akkor, ha a bűnös megtér, vagyis, ha bűnét megbánja, és elhatározza magát arra, hogy ezentúl jobb lesz. Úgy ám! A jó Jézus *nem* szereti azt, ha valaki bűnös, de *nagyon nagy öröme* van akkor, ha a bűnös megjavul. Azért is mondotta egyszer, hogy ő jobban örül egy megtért bűnösnek, mint 99 jónak. — Éppen ezért szeretett Jézus a bűnösökkel foglalkozni, velük beszélni, őket tanítani, szívesen elment hozzájuk mint vendég, evett és ivott velük, befogadta őket társaságába, mert mindig azon igyekezett, hogy megjavuljanak, hogy megtérjenek. A farizeusok és írástudók pedig morogtak, és zúgolódtak e miatt, mert ők azt akarták volna, hogy Jézus mindig velük, és csakis velük legyen. De ekkor azt mondotta nekik Jézus: „Nem kell az orvos az egészségeseknek, hanem csak a betegeknek.” Ti azt mondjátok magatokról, hogy egészen egészségesek vagytok, és nincsen bűn a lelketeken, de ha ez igaz, akkor nem is kell nektek lelki orvos, én pedig az vagyok, és azért azokhoz megyek, akik meg akarnak javulni, vagyis, akiknek beteg, bűnös lelke meg akar gyógyulni. — Egy másik alkalommal pedig a tékozló fiúról mondott nekik példabeszédet.

Egy embernek két fia volt, — mondotta Jézus a farizeusoknak és írástudóknak. — Az ifjabbik, vagyis a fiatalabbik elkérte atyjától az örökséget, vagyis azt a pénzt, amit édesapja halálakor kapott volna, amit akkor örökölt volna. Ez az ember, miután nem akarta fiát megszomorítani, szomorú szívvel ugyan, de odaadta neki az örökségét. Amint a fiú az örökséget megkapta, elment azzal egy messzefekvő országba, és ott eltékozolt és elpazarolt, vagyis elmulatott mindent, annyira, hogy semmije sem maradt, hogy egészen szegény lett. Ekkor nagy éhség támadt abban az országban, nem volt az embereknek mit enniök, és ami volt, az igen drága volt. Minthogy neki sem volt miből megélnie, elszegődött egy gazdag emberhez disznópásztornak. Ottan a sertések, vagyis a disznók moslékából szeretett volna jóllakni, de senki sem adott neki. — Akkor magába tért, vagyis megbánta bűnét, és így szólt: „Fölkelek és atyámhoz megyek és mondom neki: Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened; már nem vagyok méltó, hogy fiadnak nevezz, csak béreseid közé fogadj

be engem." Erre felkerekedett, hogy visszatérjen atyjához. Mikor még messze volt, meglátta őt atyja az úton közeledni, eléje sietett, a nyakába borult, és megcsókolta őt. A fiú sírt, és így szólt: „Atyám, vétkeztem az ég ellen, és te ellened; már nem vagyok méltó, hogy fiadnak nevezd.” Atyja pedig nem hallgatott reá, hanem hazavezette fiát. Azután hamar hívta a szolgákat, és megparancsolta nekik: „Hamar hozzátok elő a legjobb ruhát, és öltöztessétek fel őt. Adjatok gyűrűt is az ujjára, azután hozzátok elő a hizlalt borjút, öljétek le, készítsetek lakomát, együnk és mulassunk, mert fiam meghalt, és föléledt, elveszett, és megtaláltatott. És elkezdtek mulatni.

A bibliában lévő kép szemléltetésével kapcsolatban visszakérdezzük az előterjesztett példabeszédet. Az első kérdéscsoport a farizeusok és írástudókkal foglalkozik; a második Jézus szeretetével a bűnösök iránt (szeretetének indítékai); a harmadik kérdéscsoport a példabeszéd anyagával.

II. Kifejtés. Elolvastatjuk a biblia szövegét, és szómagyarázatokat fűzünk hozzá.

1.—74. *A példabeszéd szószerinti értelme.* **Farizeusok:** vagyis azok, akik nagyon jóknak mutatták magukat mások előtt, valóban pedig nem voltak azok. Az ilyen embereket képmutatóknak is szoktuk nevezni. — **Írástudók:** vagyis azok, akik a Szentírást, vagyis a bibliát jól tudták, és a népnek tanították. **Zúgolódtak:** vagyis morogtak, mert nem tetszett nekik, hogy Jézus a bűnösökkel szívesen foglalkozik. — **Befogadja:** t. i. társaságába befogadja, másszóval megengedi, hogy vele legyenek. **Tékozló fiú:** olyan fiú, aki pénzét és amiye azonkívül is van, elpazarolja, vagyis elmulatja. **Példabeszéd-nek** nevezzük azt a mesét, amelyből valamit tanulni lehet. (Az elemista általában még fejletlen ahhoz, hogy felfogja a szószerinti és átvitt értelem közötti különbséget, és azért legtöbbször zavart okoz, hogyha ezt magyarázni kezdjük.) **Örökség:** minden, ami a szülőké, azok halála után gyermekeiké lesz, úgy mondjuk: a gyermekek örökölték a szülők vagyonát. Örökség tehát az, amit örökölnek. **Elkérte:** nem várt, amíg atyja meghalt, hanem mindjárt akarta a maga részét. — **Eltékozlott:** elpazarolt. **Polgárhoz:** egy gazdag emberhez. **Sértéseket:** vagyis disznókat. A disznókat sertéseknek is szoktuk nevezni. **Magába tért:** vagyis megbánta bűneit. Aki megjavul, arról azt mondjuk, hogy megtér, magába tér. **Vétkeztem az ég ellen, és te ellened:** bűnt követtem el, és a bűnömmel meg-szomorítottam az eget, vagyis a jó Istent, és téged is, atyám. **Béres:** a gazdának a szolgáit hívjuk így. **Éléje sietett, nyakába borult:** és megcsókolta őt, vagyis az atya még mindig szerette fiát, még akkor is, amikor az vétkezett és bűnöket követett el. De most, mikor látta, hogy visszajön, mert meg akar javulni, még sokkal jobban megszerette, és azért sietett eléje, ölelte és csókolta meg őt. — **Öltöztessétek fel:** mert nagyon rongyos volt,

adatok gyűrűt az ujjára: hogy szép legyen. *Meghalt:* a lelke volt halott, megölte azt a bűn. *Föléledt:* mikor megtért, mikor bánata volt, a bánat megtisztította lelkét a bűntől, és mikor a bűnös lélek megtisztul, akkor föléled. *Elveszett:* vagyis elcsavargott, idegen, messze országban a rossz emberek közé keveredett. *Megtaláltatott:* újra megkerült, visszatért, megjavult.

2. — *A példabeszéd átvitt értelme.* Ehhez az atyához, akitől az Úr Jézus ebben a példabeszédben beszélt, hasonlít a mennyei Atya. A mennyei Atyának is vannak fiai, — és ezek mi, az emberek vagyunk. A mennyei Atya is odaadta nekünk a mi örökségünket, a megszentelő kegyelmet, azt a drága kincset, amelyet Jézus halálakor örököltünk, vagyis azt a drága mennyei koronát, mely minket Isten fogadott fiaivá tesz. Ezt az örökséget mindenki elpazarolja, eltékozza, elmulatja akkor, amikor halálos bűnt követ el. A halálos bűn után pedig a bűnös lelke úgy néz ki, mint ahogyan a tékozló fiú is kinézett, vagyis szegény, és rongyos, és piszkos. Az ilyen bűnös azután mindig több bűnt szeretne elkövetni, mindig több moslék kellene neki. Mert aki bűnnel eteti a lelkét, úgymint vasárnapi misemulasztással, paráznasággal, lopkodással, torkoskodással, haraggal és verekedésekkel, káromkodással, engedetlenkedéssel, hazudozással és hasonlókkal, az moslékkal eteti a lelkét, és ettől a lelke mindig éhes marad. A mennyei Atya pedig az égből nézi, hogy a bűnös mit csinál, hogy megjavul-e már? És amíg azt látja, hogy nem akar megjavulni, hogy mindig újra, meg újra vétkezik, addig igen szomorú, — de nagyon nagy lesz az öröme, amikor azt látja, hogy a bűnös meg akar javulni, ha azt látja, hogy Atyjának, vagyis a jó Istennek a házára, vagyis a templomára gondol, ha magába tér, és elhatározza, hogy felkel és Atyjához megy és elmondja neki, vagy a helyettesének, a papnak, hogy vétkezett. Valahányszor egy nagy bűnös gyónik, mindig egy tékozló fiú tér vissza. És ilyenkor a mennyei Atya megparancsolja a szolgájának, vagyis a papnak, hogy adjon az ő kedves, visszatért fiának szép ruhát, a legszebb ruhát, a megszentelő kegyelem ruháját, hogy annak feketé, piszkos és rongyos lelke megint fehér, és tiszta, és ragyogó legyen. — És amikor a pap feloldozza a bűnöst, akkor felöltözteti annak lelkét a legszebb ruhába, a megszentelő kegyelem ruhájába, királyi gyűrűt húz az ujjára, és koronát tesz a fejére, mint ahogy Isten fogadott fiához illik. De a mennyei Atya még mást is parancsol. Jó lakomát is kell készíteni a visszatért fiúnak: és ez a jó lakoma, a szentáldozás. És amikor a megtért bűnös a szentáldozáshoz járul, akkor nagy az öröm a mennyországban, mert a mennyei Atya egyik fogadott fia meghalt volt és feléledt, elveszett volt és megtaláltatott, és ezért örülni kell.

A visszakérdésnél vigyázni kell, nehogy a gyermekek a szószерinti és az átvitt értelmet összezavarják. Azért először a bibliában lévő szöveg alapján elmondjuk a példabeszéd szószерinti értelmét, azután kérdezzük vissza az átvitt értelmet.

III. Alkalmazás. Mikor Theophil a tékozló fiúról tanult és megtudta, hogy az Úr Jézusnak mekkora öröme van akkor, amikor egy bűnös megtér, minden erejével azon volt, hogy bűnösöket megtérítsen. — Hogy mennyit fáradozott édesapja megtéréséért, arról egyet-mást már elmondottam, és máskor még el fogok egynéhány példát mondani. Most inkább csak arról fogok beszélni, hogy miképpen igyekezett Theophil a fiúkat a gyakori gyónásra rábeszélni. Minden hónap elején van egy nap, melyre Theophil nagyon, de nagyon készült, és ez a nap a hónap első pénteke volt. Az egész előző héten kérte már a rossz fiúk örangyalaikat, hogy segítsenek neki első-péntekre az illető fiúkat a szentgyónásra rábeszélni. — Amikor azután az első-péntek megint közeledett, akkor elkezdett Theophil a fiúk közt apostolkodni. — Először az iskolában kezdte: játék közben az udvaron, vagy uzsonnaidő alatt, vagy amikor hazafelé mentek. Oda-ment ahhoz a fiúhoz, akit a szentgyónásra rá akart beszélni, és megkérdezte tőle, hogy mikor gyónt utoljára? És ha az a fiú azt felelte, hogy már régen, vagyis 2—3 hónapja is van már, akkor arra kérte, hogy jöjjön most vele első-pénteken. Hogyha a fiú nem akart, akkor elkezdte kérni: „Meglásd, hogy milyen jó lesz”; „Nem is kell soká várni”; „Olyankor nincsen senki más a templomban, csak mi”. Azután elmondotta, hogy az, meg az, meg az a fiú is ott van; minden első-pénteken ott van. Hogy már annyian vannak, akik minden első-pénteken gyónnak. — Máskor megint elmondotta a fiúknak a nagyígéretet, t. i. azt, hogy az Úr Jézus megígérte az embereknek, hogy aki egymásután kilenc első-pénteken gyónik, és a szentáldozáshoz is járul, azt Ő a kegyelme által megvédi az elkárhozástól. — Egy más alkalommal pedig arról beszélt nekik, hogy az Úr Jézus mennyire várja, hogy megjavuljanak. És ha gyónni mennek, felöltözteti lelküket szép ruhába, gyűrűt és koronát is kap a lelkük. Megint Isten fogadott fiai lesznek, még meg is fogja csókolni Jézus a lelküket. „Meglásd, örülni fogsz”, mondotta nekik. Azután megint a Szent Szűz, meg az örangyal és a védőszent nevében kérte a fiúkat, addig-addig, míg első-pénteken 2—3 új fiút mindig meg bírt nyerni a gyakori gyónásnak. Első-péntek előtt szerdán már tudta, hogy hányan akarnak gyónni, ilyenkor azután elment a tisztelendő úrhoz, vagy ha az nem ért rá, a Tiszti Bácsihoz, és megkérdezte, hogy másnap, csütörtökön hány órákor jöhetnek gyónni? Mindig azt is megmondotta, hogy hányan lesznek. — Csütörtökön délután a templom előtt, vagy az iskola udvarán azután összehatalálkozott a fiúkkal, és a megbeszélt időben szépen együtt mentek gyónni. Szépen beültek a padba és elkészültek, azután egyenkint odamentek a gyóntatószékhez, szépen elvégezték a szentgyónásukat, azután az elégtételt és a hálaadást. Utána vidáman kifutottak játszani. Pénteken reggel pedig ott voltak a templomban, és együtt áldoztak. Ez volt Theophil kis gárdája. Később Tiszti Bácsitól kis jelvényt is kaptak, melyet anyukájuk

minden ruhájukra felvarrt, fehér bőrből kis keresztet. És ki örült ennek a legjobban? Theophil isteni kis Barátja, a kis Jézus, és a mennyei Atya!

Szép volt? Ki bírja Theophilt utánozni?

*

Leányiskolákban Philothea hasonlóan apostolkodik.

13. ÓRA.

Kiket szeretett Jézus?

A) A biblia anyaga.

72. Az Úr imádsága.

Amint Jézus egykor ismét elvégezte imádságát, kérték a tanítványok: „Uram, taníts minket imádkozni.” Jézus tehát megtanította őket az Úr imádságára és így szólt: „Midőn imádkoztok, ezt mondjátok: *Mi Atyánk!* ki vagy a mennyekben, szenteltessék meg a te neved; jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod, miképpen mennyben, azonképpen itt a földön is. Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma. És bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétetteknek. És ne vígy minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól. Amen.”

Azokban a napokban mondotta az Úr Jézus: „*En vagyok a jó pásztor. A jó pásztor életét adja juhaiért.*”

76. Jézus föltámasztja Lázárt.

Mária és Márta, Lázár nővérei, Bethániából embereket küldöttek Jézushoz azzal az üzenettel, hogy Lázár beteg. Jézus azt felelte: „Ez a betegség nem válik halálra, hanem Isten dicsőségére.”

Két nap múlva azt mondotta Jézus a tanítványainak: „Lázár, a mi barátunk meghalt; menjünk oda.”

Mikor Jézus Bethániába érkezett, Lázár már negyednapja a sírban volt. A zsidók közül sokan jöttek Mártához és Máriához, hogy őket vigasztalják. Amint Márta meghallotta, hogy Jézus jön, eléje ment és azt mondotta neki: „Uram, ha itt voltál volna, bátyám nem halt volna meg.” Jézus így szólt: „Föltámad a te bátyád.” Márta azt felelte: „Tudom, hogy föltámad az utolsó napon.” Jézus mondotta: „*En vagyok a föltámadás és az élet; aki énbenem hisz, ha*

meghal is, élni fog." Márta elhívta nővérét is, Máriát. Azután elvezették Jézust a sírhoz.

Lázár sírja kősziklába volt vágva és nyílása kővel volt elzárva. Jézus tehát így szólt: „Vegyétek el a követ.” Mikor a követ elvették, Jézus felemelte szemét és imádkozott. Azután nagy szóval mondotta: „Lázár, jöjj ki!” Erre Lázár azonnal föltámadt és kijött a sírból.

77. Jézus megáldja a gyermekeket.

Egyik napon, mikor Jézus tanított, gyermekeket vittek hozzá, hogy tegye rájuk kezeit és imádkozzék fölöttük. De a tanítványok nem akarták őket Jézushoz engedni. Jézus akkor azt mondotta: „*Hagyjátok a kisdedeket hozzám jönni, mert ilyeneké Isten országa.*” Azután megölelte a gyermekeket, rájuk tette kezeit és megáldotta őket.

B) Az előforduló új nevek és fogalmak.

- a) Márta, Lázár, Bethánia.
- b) Esetleg kőszikla.

C) A kidolgozott hitelemzés.

Bevezetés. Az előző órán elbeszéltem nektek, hogy a jó Jézus mennyire örül, valahányszor egy tékozló fiú, vagyis egy bűnös visszatér, másszóval, újra jó lesz. — El is követett az Üdvözítő mindent, hogy az embereket megjavítsa. Azért imádkozott olyan sokat érettük, azért tanította őket, azért tett csodákat, azért ajándékozott meg minket a szentségekkel, sőt amikor a kereszten meghalt, még az életét is azért adta oda. Hogy értünk meg fog halni, azt Jézus többször előre meg is mondotta. Így pl. egy alkalommal azt mondotta, hogy Ő a jó pásztor, a jó pásztor pedig az életét is odaadja a juhaiért. Minket, embereket szeretett az Úr Jézus juhainak nevezni. — A jó pásztor igazán szereti a bárányait, és azért meg is védi azokat, még az élete árán is. Az Úr Jézus igazán szerette juhait, másszóval az embereket, de egyeseket mégis jobban szeretett.

Célkitűzés: Ma arról fogok nektek beszélni, hogy kiket szeretett Jézus inkább.

I. Előterjesztés. Leginkább szerette az Üdvözítő a mennyei Atyát, és ezért igen sokszor beszélt róla, és megtanított minket is, hogy Istent, mint jó Atyánkat, tiszteljük, Őt mint a mi Atyánkat szólítsuk és szeressük. Azután anyját, a Boldogságos Szűz Máriát szerette legjobban, és meg is tett a kedvéért mindent, — gondolatok csak a kánai menyegzőre. Azután nagyon

szerette Jézus az apostolait, de az apostolok között is Szent Pétert, Szent Jakabot és Szent Jánost jobban szerette. Hogy az apostolokat mennyire szerette, arról már többször beszéltem nektek, mikor elmondottam, hogy miképpen tanította őket, hogy mennyire szeretett velük egyedül lenni, és azért miképpen kereste fel velük a pusztai helyeket. Ilyenkor azután igen szép példabeszédeket mondott el nekik, egyszer pedig megtanította őket, hogy miképpen imádkozzanak. — Az Úr Jézus ugyanis nagyon szeretett imádkozni. Ő jól tudta azt, mennyire kell a léleknek az imádság. Ha valaki nyáron nagyon, de nagyon szomjas, akkor úgy-e, alig várja, hogy egy kis vizet ihasson. A lélek sokszor szomjas, mindennap szomjas, éppen úgy, mint nyáron a test, és a lelket imádsággal kell itatni. Aki sokat imádkozik, annak a lelke mindig friss és üde, olyan, mint az illatos, a harmatos virág. Aki pedig nem imádkozik, annak a lelke kiszárad, elhervad, elfonnyad, olyan lesz, mint az elhervadt virág, vagyis csúnya. Az Úr Jézus mindezt igen jól tudta, és azért szeretett imádkozni. Mikor azután letérdelt, és kezeit összekulcsolta, szemeit lesütötte, vagy pedig az égre emelte, hogy imádkozzék: akkor olyan szép volt, hogy a tanítványok szentül megirigyelték Őt, és ők is szerettek volna így imádkozni. Azért egyszer, amint Jézus ismét elvégezte imáját, odamentek hozzá és megkérték: „Uram, taníts meg minket imádkozni.” A jó Jézus pedig megtanította őket a legszebb imádságra, az Úr imádságára, vagyis a „Mi Atyánk”-ra, melyet azóta minden keresztény katolikus jól tud, és sokszor el is imádkozik: ti is, én is.

Az apostolokon kívül nagyon szeretett még az Úr Jézus egy családot, mely Jeruzsálem közelében egy kis községben lakott. Ezt a községet Bethániának nevezték. A családban három testvér volt, Márta és Mária, két lány, meg Lázár, egy fiú. Jézus igen szeretett Bethániában lakni Lázáréknál, és egyszer ennek a családnak a kedvéért igen nagy csodát tett. Halljátok csak!

Lázár nagyon beteg lett. És amint beteg lett, Márta és Mária, Lázár nővérei, embereket küldöttek Jézushoz, aki akkor éppen egy másik városban tartózkodott, avval az üzenettel, hogy akit szeretsz, Lázár, beteg. Jézus erre azt mondotta: „Ez a betegség nem válik halálra, hanem Isten dicsőségére.” Másszóval Lázár nem azért kapta ezt a betegséget, hogy mindig meghaljon tőle, hanem, hogy az emberek lássák Isten hatalmát, és azért dicsérjék Istent. Két nap múlva azután azt mondotta Jézus tanítványainak: „Lázár, a mi barátunk meghalt; menjünk oda.” Mikor Jézus Bethániába érkezett, Lázár már negyednapja a sírban volt. A zsidók közül pedig sokan jöttek Mártához és Máriaéhoz, hogy őket vigasztalják. Amint Márta meghallotta, hogy Jézus jön, eléje ment, és azt mondotta neki: „Uram, ha itt lettél volna, bátyám nem halt volna meg.” Jézus azt felelte neki: „Föltámad a te bátyád.” Márta erre azt mondotta: „Tudom, hogy majd a világ végén, vagyis az utolsó napon fel fog támadni.” De erre azt

felelte neki Jézus: „Én vagyok a feltámadás és az élet; aki énbenem hisz, ha meghal is, élni fog. Hiszed-e ezt?” Vagyis azt kérdezte Jézus Mártától, hogy hiszi-e, hogy: Jézus a feltámadásnak és az életnek is az ura, aki annak bír életet adni, akinek akar; és még annak is bír életet adni, ha akar, aki már meghalt. Márta azt felelte arra, hogy ő hiszi azt. Azután elhívta nővérét, Máriát, és Márta meg Mária elvezették Jézust Lázár sírjához. Lázár sírja egy hegynek az oldalában volt. A hegy nagy kövekből, úgy mondjuk, kősziklákból volt, és ezekbe a kősziklába kalapáccsal, meg vésővel belevágták, belefარagták Lázár sírját, mely olyan volt, mint egy kis kamra. A bejáráshoz pedig, vagyis a nyílásához nagy követ tettek, amely betakarta, vagyis bezárta a sírt. Jézus azért így szólt: „Vegyétek el a követ.” Mikor a követ elvették, Jézus feltekintett az égre, és imádkozott. Azután hanggosan a sírba kiáltott: „Lázár, jöjj ki!” Erre Lázár feltámadt, és kijött a sírből. Gondolhatjátok, hogy mennyire örültek Márta és Mária, hogy szeretett testvérüket Jézus feltámasztotta, és mennyire megköszönték azt Jézusnak.

Lázáron és testvérein kívül még igen szerette Jézus az ártatlan kis gyermekeket is. Egyik napon, mikor tanított, kicsinyeket vittek hozzá, hogy tegye rájuk kezeit, és imádkozzék fölöttük. De az apostolok nem akarták a kicsinyeket Jézushoz engedni. Jézus akkor azt mondotta: „Hagyjátok a kisdedeket hozzám jönni, mert ilyeneké Isten országa.” Azután megölelte a gyermekeket, rájuk tette kezeit, és megáldotta őket.

Visszakérdezés, és az idevonatkozó bibliai kép szemléltetése.

II. Kifejtés. Elolvastatjuk a biblia szövegét és szómagyarázatokat fűzünk hozzá.

1.—72. Az Úr imádságát a kat. 358—359. kérdéseivel kapcsolatban csak az V. osztályban magyarázzuk. Itt csak azt emeljük ki, hogy:

1. szenteltessék meg a te neved — vagyis azért imádkozunk, hogy senki se káromkodjék.
2. Legyen meg a te akaratod — vagyis azért imádkozunk, hogy mindenki tartsa meg a parancsolatokat.
3. Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma — vagyis kérjük a mennyei Atyát, hogy ne hagyjon minket éhezni.
4. bocsásd meg a mi vétkeinket — de ezt csak akkor teszi majd Isten, ha mi győnni megyünk.
5. Miképen mi is megbocsátunk stb. — akkor tehát sohase tartsunk haragot.

Én vagyok a jó pásztor: bizonyosan láttatok már olyan képecskét, amelyen az Úr Jézus mint pásztor van lefestve. Körülötte is bárányok vannak, és a vállain vagy a karjain is visz egy kis báránykát. A bárányok Jézus hívei, akik hisznek benne. Mi is

hiszünk Jézusban, azért mi is báránykái vagyunk. — Jézus pedig életét adta értünk, mikor a kereszten meghalt.

2.—76. *Bethániá*-nak hívták azt a községet, ahol Lázár és nővérei, Márta, meg Mária laktak. — *Nem válik halálra*: Lázár nem fog még végleg meghalni. — *Isten dicsőségére*: Mert Lázár feltámadásakor az emberek látni fogják Isten hatalmát, és jóságát, és azért dicsérni fogják Őt. Így vált Lázár betegsége Isten dicsőségére. — *Ha itt voltál volna*: ez annyit jelent, mint: ha itt lettél volna. *Tudom, hogy feltámad* stb.: Márta nem gondolta, hogy Jézus most fogja bátyját feltámasztani. Ő csak a világ végére gondolt, és azért mondotta, hogy tudom, hogy feltámad az utolsó napon, mert akkor mindenki feltámad. — Ma is azt szoktuk mondani annak, aki nagyon sír, mert valakije meghalt, hogy ne sírjon, majd feltámad az illető. Igen, de csak az utolsó napon. *Én vagyok a föltámadás és az élet*: vagyis Jézus bír életet adni, feltámasztani, amikor akar. *Aki énbennem hisz, ha meghal is, élni fog* stb.: azért annak, aki hisz Istenben, nem kell félnie a haláltól, mert Jézus bír még örök életet adni, és azoknak, akik benne hittek és hisznek, adott és ad is örök életet, még akkor is, ha meghaltak, még akkor is, ha eltemették őket. *Köszikla*: mi a köszikla? *Fölemelte szemeit*: fölnézett az égre. Nagy szóval: hangosan.

3.—77. *Imádkozzék fölöttük*: vagyis érettük. *Kisded*: a kis gyermeket szoktuk így nevezni. *Mert ilyeneké Isten országa*: vagyis, aki olyan ártatlan, mint a kicsinyek, akik még nem bírnak vétkezni, azok jutnak Isten országába, másszóval a mennyországba.

Összefoglaló ismétlésképen egyes jobb tanulókkal elmondjuk a most tanult bibliai részeket.

III. Alkalmazás. Ki szereti az elhervadt virágot? Ugye senki. Hát a frisset, az illatosat, a harmatosat? Azt ugye, mindenki? És miért szeretjük a virágot addig, amíg illatos, és harmatos, és friss? Mert addig szép. És miért nem szeretjük az elhervadtat? Mert ugyebár csúnya. Aki nem imádkozik, annak a lelke is kiszárad, elfonnyad, olyan lesz, mint az elhervadt virág. És amint nekünk nem kell az elhervadt virág, úgy a jó Istennek se tetszik az elhervadt lélek. Nem is szereti Jézus azokat, akik nem imádkoznak. Szűz Mária sokat imádkozott, az apostolok is megtanultak imádkozni, Lázár és testvérei is imádkoztak, a kicsinyeket is tanígtatták az anyák imádkozni, és ezért mind ezeknek a lelke friss volt, és üde, és illatos, olyan, mint a harmatos virág. Ezért szerette őket Isten, ezért voltak kedvesek Jézus előtt.

Nagyon jól tudta ezt Theophil is. Tudta, hogyha ő tiszta lelkű, illatos és friss lelkű, ártatlan, kedves és vidám akar maradni, ha azt akarja, hogy a kis Jézus mindig az ő szerető, kedves isteni barátja maradjon, akkor neki imádkozni kell, és nem szabad az imádságot elhagynia. Éppen ezért, mindig pontosan el-

végezte minden imáját, pedig az sokszor nem volt könnyű dolog. De amit a fiú meg akar tenni, azt mindig megteszi, hiszen azért fiú! Nem igaz?

Theophil minden reggel és este elvégezte az imáját, még akkor is, hogyha, a miatt édesatyja (már t. i. mielőtt megtért volna) megszidta. Ha máskép nem bírta azt elvégezni, elmondotta azt az ágyban, amikor már sötét volt a szobában, reggel pedig az úton, miközben az iskolába ment. De elvégezte reggeli és esti imáját a kiránduláson is, akkor is, amikor mások kinevették őt e miatt. (L. ágazatok 2. óra.) Éppen evvel mutatta meg, hogy ő igazi fiú, aki megteszi azt, amit akar, és nem fél mások beszédjétől vagy nevetésétől. De Theophil nemcsak reggel, meg este imádkozott, ő a déli harangszóra is imádkozott. Az utcán is imádkozott, vagy játék közben is levette a sapkáját, és kissé elmaradt a többi fiútól, vagy kissé félre ment, és elmondotta az Űrangyalát. Theophil imádkozott evés előtt, és evés után is, és ha azt nyíltan nem tehetette, elmondta azt a kis versimát, amely a katekizmusban van, a nélkül, hogy észrevették volna. Hogy milyen gyakran látogatott a templomba isteni kis Barátjához, azt már többször elmondottam, hogy miképen hallgatott szentmisét, mily gyakran járt gyónni, hogy naponta ment a szentáldozáshoz, azt is már mind elmondottam. — Theophil imádkozott, és nem törődött avval, hogy a fiúk, vagy az emberek mit mondanak, csak avval, hogy a jó Jézus mit mond.

A gonoszlélek is megpróbálta Theophilt az imádságtól visszatartani. Ezért este álmosná tette őt, alig bírt ébren maradni. Theophil ilyenkor megdörzsölte a szemeit, vagy kissé megharapta az ujját, felült vagy feltérdelt az ágyban, és legyőzte az álmat addig, amíg az imáját elvégezte. Máskor ismét reggel altatta el őt a gonoszlélek, úgyhogy éppen csak felöltözni bírt, gyorsan reggelizni, és az iskolába szaladni, hogy el ne késsen. Ilyenkor amennyire bírt, öltözködés közben, és útközben imádkozott, de elvégezte imáját. És valahányszor megerőltetésébe került imáinak elvégzése, mindannyiszor győzelmet aratott, és ez a sok győzelem gazdagította, és erősítette a lelkét annyira, hogy hős lett belőle, igazi lelki hős. És mert a lelki hősök Jézusnak a kedvencei, azért szerette az Űr Jézus Theophilt is olyan nagyon.

Ki szeretne lelki hős lenni?

Mit kell tenni, hogy lelki hősökké legyünk? — Űgy van, imádkozni kell, de mindennap, és pontosan, akkor is, ha az nekünk nehezünkre esik. Ami könnyű, azt mindenki meg bírja tenni. Imádkozni akkor, amikor könnyű, azt mindenki tud, de megtenni azt, ami nehéz, azt csak a hősök bírják: imádkozni, akkor amikor az nehéz, azt csak hős fiú tud. De amit a fiú meg akar tenni, azt mindig meg is teszi, hiszen azért fiú! Vagy nem igaz? Tehát!

*

Leányiskolákban Philotheát állítjuk oda, mint az imádság erényének a hősét.

TARTALOMJEGYZÉK.

Előszó	3
------------------	---

ELSŐ RÉSZ.

Az apostoli hitvallás.

1. óra. A földi cél	6
2. óra. Az igazi vallásról	13
3. óra. A háromszemélyű egy Isten	20
4. óra. A látható és láthatatlan világ teremtése	28
5. óra. Az első emberpár	37
6. óra. A bűnbeesés és az eredeti bűn	44
7. óra. Az angyali üdvözlét	54
8. óra. A Megváltó születése	61
9. óra. Jézus szenvedései I.	68
10. óra. Jézus szenvedései II.	75
11. óra. Jézus halála	82
12. óra. Jézus feltámadása, mennybemenetele és a Szentlélek el- jövetele	90
13. óra. Az Anyaszentegyház I.	101
14. óra. Az Anyaszentegyház II.	110
15. óra. Az Anyaszentegyház III.	119
16. óra. A szentek egyessége	128
17. óra. Az örök élet	134
18. óra. Az utolsó ítélet	141

MÁSODIK RÉSZ.

Bibliai történetek.

1. óra. Kain és Ábel. A vízözön. A bábeli torony	150
2. óra. Ábrahám	157
3. óra. Egyiptomi József I.	165
4. óra. Egyiptomi József II.	173
5. óra. Mózes kiválasztása	179
6. óra. Az ószövetség megkötése	186
7. óra. Dávid és a próféták	195
8. óra. A gyermek Jézus	203
9. óra. Jézus nyilvános fellépése	208
10. óra. Jézus csodái	215
11. óra. Jézus megígéri az Oltáriszentséget	224
12. óra. Urunk színeváltozása és a tékozló fiú	229
13. óra. Kiket szeretett Jézus	237

